

BILTEN

HRVATSKA NARODNA BANKA

209

Godina XX • Prosinac 2014.

HNB

BILTEN 209

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 01/4564-555
Telefon: 01/4565-006
Telefaks: 01/4564-687

www.hnb.hr

Podaci se objavljuju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na web-stranicama Međunarodnoga monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).
Molimo korisnike ove publikacije da pri korištenju podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 1334-0042 (online)

HRVATSKA NARODNA BANKA

BILTEN 209

Zagreb, prosinac 2014.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomski indikatori

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Površina (km ²)	56.594	56.594	56.594	56.594	56.594	56.594	56.594	56.594	56.594
Broj stanovnika (mil.)	4,442	4,440	4,436	4,434	4,429	4,418	4,280	4,268	4,256
BDP (mil. HRK, tekuće cijene) ^a	270.191	294.437	322.310	347.685	330.966	328.041	332.587	330.456	330.135
BDP (mil. EUR, tekuće cijene)	36.512	40.208	43.935	48.135	45.093	45.022	44.737	43.959	43.591
BDP po stanovniku (EUR)	8.220	9.056	9.904	10.856	10.181	10.191	10.453	10.300	10.242
BDP, realna godišnja stopa rasta (%)	4,2	4,8	5,2	2,1	-7,4	-1,7	-0,3	-2,2	-0,9
Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena	3,3	3,2	2,9	6,1	2,4	1,1	2,3	3,4	2,2
Tekući račun platne bilance (mil. EUR) ^b	-1.892*	-2.615*	-3.138*	-4.245*	-2.304*	-502,6*	-360,3*	-61,0*	341,2*
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	-5,2*	-6,5*	-7,1*	-8,8*	-5,1*	-1,1*	-0,8*	-0,1*	0,8*
Izvoz robe i usluga (% BDP-a)	39,4*	39,7*	39,0*	38,5*	34,5*	37,7*	40,5*	41,6*	43,0*
Uvoz robe i usluga (% BDP-a)	45,5*	46,4*	46,3*	46,5*	38,2*	38,1*	40,9*	41,2*	42,5*
Inozemni dug (mil. EUR, na kraju razdoblja) ^b	25.990	29.725	33.721	40.590	45.600	46.908	46.397	45.276	45.920
Inozemni dug (% BDP-a)	71,2	73,9	76,8	84,3	101,1	104,2	103,7	103,0	105,3
Inozemni dug (% izvoza robe i usluga)	180,6*	186,1*	196,6*	219,0*	292,7*	276,2*	256,3*	247,3*	244,9*
Otplaćeni inozemni dug (% izvoza robe i usluga) ^c	27,7*	41,2*	39,4*	33,6*	52,0*	48,6*	39,5*	42,7*	40,1*
Bruto međunarodne pričuve (mil. EUR, na kraju razdoblja)	7.438	8.725	9.307	9.121	10.376	10.660	11.195	11.236	12.908
Bruto međunarodne pričuve (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	5,4*	5,6*	5,5*	4,9*	7,2*	7,5*	7,3*	7,5*	8,4*
Nacionalna valuta: kuna (HRK)									
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 EUR)	7,3756	7,3451	7,3251	7,3244	7,3062	7,3852	7,5304	7,5456	7,6376
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 USD)	6,2336	5,5784	4,9855	5,1555	5,0893	5,5683	5,8199	5,7268	5,5490
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 EUR)	7,4000	7,3228	7,3360	7,2232	7,3396	7,2862	7,4342	7,5173	7,5735
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	5,9500	5,8392	5,3660	4,9344	5,2804	5,5000	5,3435	5,8509	5,7059
Neto pozajmljivanje (+)/zaduživanje (-) konsolidirane opće države (mil. HRK) ^d	-10.075,6	-9.863,3	-8.086,5	-9.396,5	-19.640,2	-19.794,6	-25.494,3	-18.653,8	-17.188,5
Neto pozajmljivanje (+)/zaduživanje (-) konsolidirane opće države (% BDP-a)	-3,7	-3,3	-2,5	-2,7	-5,9	-6,0	-7,7	-5,6	-5,2
Dug opće države (% BDP-a) ^d	38,6	36,1	34,4	36,0	44,5	52,8	59,9	64,5	75,7
Stopa nezaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 g.)	12,7	11,2	9,6	8,4	9,1	11,8	13,5	15,8	17,3
Stopa zaposlenosti (prema definiciji ILO-a, stanovništvo starije od 15 g.)	43,3	43,6	44,2	44,5	43,3	41,1	39,5	38,1	42,1

^a Podaci su iskazani prema metodologiji ESA 2010, a za 2013. privremeni su i dobiveni na temelju preliminarne godišnjeg obračuna.

^b Podaci platne bilance i inozemnog duga temelje se na metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010.

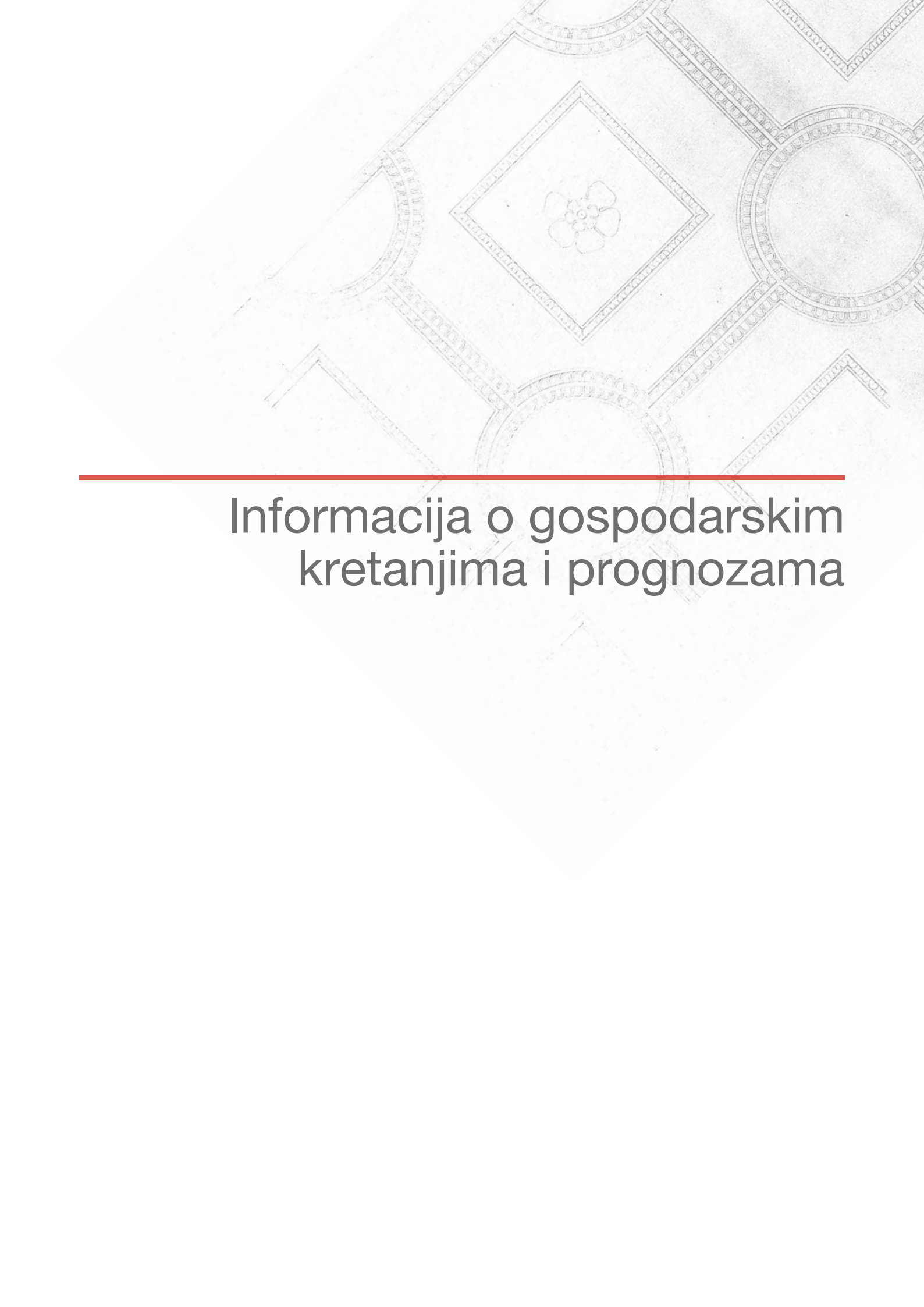
^c Otplate inozemnog duga uključuju otplate glavnice po osnovi obveznica, dugoročnih trgovinskih kredita i dugoročnih kredita (isključujući obveze prema vlasnički povezanim poduzećima), te ukupnu otplatu kamata, bez otplate kamata s osnove izravnih ulaganja.

^d Fiskalni podaci iskazani su prema metodologiji ESA 2010.

Izvori: DZS; MF; HNB

1. Sažetak	3	Tablica D4: Potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora	55
2. Kretanja u globalnom okružju	5	Tablica D4a: Kunska potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora	55
Glavni hrvatski vanjskotrgovinski partneri	6	Tablica D5: Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima	56
Tečajevi i cjenovna kretanja	7	Tablica D5a: Distribucija kunskih kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima	57
Kretanja referentnih kamatnih stopa	8	Tablica D5b: Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima i prema izvornom dospjeću	58
3. Agregatna potražnja i ponuda	9	Tablica D5c: Distribucija kredita kreditnih institucija stanovništvu prema namjeni i valutnoj strukturi	59
Agregatna potražnja	9	Tablica D5d: Distribucija kredita kreditnih institucija za obrtna sredstva i kredita za investicije nefinancijskim trgovačkim društvima prema valutnoj strukturi	60
Agregatna ponuda	11	Tablica D6: Depozitni novac kod kreditnih institucija	60
Okvir 1. Učinak preraspodjele resursa između poduzeća na produktivnost	12	Tablica D7: Kunski depoziti kod kreditnih institucija	61
4. Tržište rada	15	Tablica D8: Devizni depoziti kod kreditnih institucija	62
Okvir 2. Reforma Zakona o radu i fleksibilnost tržišta rada u Hrvatskoj	16	Tablica D8a: Valutna struktura oročenih depozita stanovništva i nefinancijskih trgovačkih društava	62
Okvir 3. Anketa o tržištu rada i određivanju plaća u Hrvatskoj	18	Tablica D8b: Ročna struktura oročenih depozita po sektorima	63
5. Inflacija	21	Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca	64
Okvir 4. Dekompozicija recentnih stopa inflacije na domaće i vanjske faktore	23	Tablica D10: Inozemna pasiva kreditnih institucija	65
6. Vanjska trgovina i konkurentnost	26	Tablica D11: Depoziti središnje države i fondova socijalne sigurnosti kod kreditnih institucija	66
7. Uvjeti financiranja i tokovi kapitala	28	Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod kreditnih institucija	66
Uvjeti financiranja	28	F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost	67
Tokovi kapitala s inozemstvom	29	Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke	67
Okvir 5. Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka	30	Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke	68
8. Monetarna politika	33	Tablica F3: Obvezne pričuve banaka	69
9. Javne financije	34	Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka	70
Prihodi i rashodi konsolidirane opće države	35	G. Financijska tržišta	71
Manjak i dug konsolidirane opće države	36	Tablica G1a: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske depozite bez valutne klauzule (novi poslovi)	71
Okvir 6. Učinci primjene metodologije ESA 2010 na visinu salda i javnog duga opće države te razlike u odnosu na nacionalno proračunsko računovodstvo	37	Tablica G1b: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske depozite s valutnom klauzulom (novi poslovi)	72
10. Odstupanja od prethodne projekcije	39	Tablica G1c: Kamatne stope kreditnih institucija na devizne depozite (novi poslovi)	73
11. Dodatak	41	Tablica G2a: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske kredite stanovništvu bez valutne klauzule (novi poslovi)	74
Statistički pregled	43	Tablica G2b: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske kredite stanovništvu s valutnom klauzulom (novi poslovi)	75
Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama	45	Tablica G2c: Kamatne stope kreditnih institucija na devizne kredite stanovništvu (novi poslovi)	76
A. Monetarni i kreditni agregati	47	Tablica G3a: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske kredite nefinancijskim trgovačkim društvima bez valutne klauzule (novi poslovi)	77
Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati	47	Tablica G3b: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske kredite nefinancijskim trgovačkim društvima s valutnom klauzulom (novi poslovi)	78
B. Monetarne institucije	48	Tablica G3c: Kamatne stope kreditnih institucija na devizne kredite nefinancijskim trgovačkim društvima (novi poslovi)	79
Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija	48	Tablica G4: Efektivne kamatne stope kreditnih institucija za odabrane kredite (novi poslovi)	80
Tablica B2: Broj kreditnih institucija obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive	49	Tablica G5a: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske depozite i kredite bez valutne klauzule (stanja)	81
C. Hrvatska narodna banka	50	Tablica G5b: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske depozite i kredite s valutnom klauzulom (stanja)	82
Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke	50		
D. Kreditne institucije	52		
Tablica D1: Konsolidirana bilanca kreditnih institucija	52		
Tablica D2: Inozemna aktiva kreditnih institucija	53		
Tablica D3: Potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti	54		
Tablica D3a: Kunska potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti	54		

Tablica G5c: Kamatne stope kreditnih institucija na devizne depozite i kredite (stanja)		Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune	111
Tablica G6a: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske depozite i kredite bez valutne klauzule (novi poslovi)	84	Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima	112
Tablica G6b: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske depozite i kredite s valutnom klauzulom (novi poslovi)	86	Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	114
Tablica G6c: Kamatne stope kreditnih institucija na devizne depozite i kredite (novi poslovi)	87	Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima	116
Tablica G7a: Kamatne stope ostvarene u trgovini depozitima na međubankarskom tržištu	89	Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora	118
Tablica G7b: Kamatne stope kotirane na međubankarskom tržištu (ZIBOR)	91	Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica	120
Tablica G8a: Kamatne stope na trezorske zapise Republike Hrvatske	92	Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja	122
Tablica G8b: Prinosi do dospelja na obveznice Republike Hrvatske za odabrane valute i rokove dospelja	93	Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja	122
Tablica G10a: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke	94	Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja	123
Tablica G10b: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja	95	I. Državne financije – izabrani podaci	124
Tablica G11: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja	96	Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti	124
H. Gospodarski odnosi s inozemstvom	97	Tablica I2: Operacije državnog proračuna	125
Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica	98	Tablica I3: Dug opće države	126
Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge	99	J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci	128
Tablica H3: Platna bilanca – primarni i sekundarni dohodak	100	Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima	128
Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja	101	Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena	129
Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja	103	Tablica J3: Hedonistički indeks cijena nekretnina	130
Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica	105	Tablica J4: Prosječne mjesečne neto plaće	130
Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka	108	Tablica J5: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača	131
Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost	109	Popis banaka i štedionica	133
		Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke	134
		Kratice i znakovi	135

Informacija o gospodarskim kretanjima i prognozama

1. Sažetak

U 2014. očekuje se pad realnog BDP-a šestu godinu zaredom.

Gospodarska aktivnost mogla bi stagnirati u 2015.

Pad zaposlenosti zaustavio se u 2014., no dinamiziranje tržišta rada može se očekivati tek s oživljavanjem gospodarske aktivnosti.

Prosječna godišnja inflacija u 2014. mogla bi biti blago negativna, dok se u 2015. očekuje neznatan rast opće razine cijena.

Višak na tekućem i kapitalnom računu mogao bi se, nakon stabiliziranja u 2014., poboljšati u 2015.

Domaća je kreditna aktivnost još uvijek potisnuta unatoč postupnom poboljšavanju uvjeta financiranja, a oporavak se očekuje tek u srednjoročnom razdoblju.

Realni BDP mogao bi se u 2014. smanjiti za 0,5%. To je posljedica nastavka slabljenja domaće potražnje, dok bi pozitivan doprinos promjeni BDP-a mogao dati jedino izvoz robe i usluga, potaknut dobrim ostvarenjima robnog izvoza i oporavkom glavnih vanjskotrgovinskih partnera. Očekivani pad BDP-a nešto je veći u odnosu na projekciju iz srpnja, prije svega zbog snažnije kontrakcije investicijske aktivnosti i državne potrošnje u drugom tromjesečju.

U 2015. očekuje se stagnacija gospodarske aktivnosti (stopa promjene 0,2%). Pritom se predviđa daljnji rast izvoza robe i usluga u skladu s očekivanjem da će jačati gospodarski rast u zemljama vanjskotrgovinskim partnerima. Osobna potrošnja također bi mogla blago porasti zbog izmjena poreza na dohodak. Državna potrošnja mogla bi se nastaviti smanjivati, s obzirom na najavljenju fiskalnu konsolidaciju. Kod investicija se ne očekuje značajniji oporavak s obzirom na kašnjenje u provedbi najavljenih projekata, slabije učinke zakona za poticanje investicija od prethodno očekivanih te izostanak rasta agregatne potražnje. Projekcija realnog rasta izložena je poglavito negativnim rizicima, koji se odnose na moguću potrebu ostvarivanja dodatnih fiskalnih ušteda, manji učinak poreznih izmjena na osobnu potrošnju od očekivanog, slabiji oporavak glavnih vanjskotrgovinskih partnera i neizvjesnost glede dinamike povlačenja sredstava iz strukturnih i investicijskih programa EU-a. Pozitivan rizik za rast mogla bi biti provedba dodatnih strukturnih reforma, koje bi smanjile i trošak inozemnog zaduživanja države.

Broj zaposlenih osoba stagnirao je tijekom prvih deset mjeseci 2014. Istodobno se broj nezaposlenih osoba kontinuirano smanjivao, no u prvom redu zbog brisanja iz evidencije HZZ-a nezaposlenih osoba koje se ne pridržavaju zakonskih odredbi. Nominalne bruto i neto plaće također bi mogle stagnirati u 2014., dok bi njihove realne vrijednosti mogle blago rasti zbog neznatnog smanjenja potrošačkih cijena. U 2015. ne očekuje se značajnije poboljšanje uvjeta na tržištu rada s obzirom na očekivani izostanak oporavka gospodarske aktivnosti te planirano smanjenje broja zaposlenih u javnim i državnim službama. Jedino bi se rast neto plaća mogao dinamizirati nakon donošenja zakonskih izmjena poreza na dohodak, koje će se početi primjenjivati od početka 2015. godine.

Godišnja stopa promjene indeksa potrošačkih cijena fluktuirala je tijekom prvih deset mjeseci 2014. oko prosječne vrijednosti od -0,2%. Padu cijena najviše je pridonijelo sniženje cijena prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu, a u manjoj mjeri i slaba domaća gospodarska aktivnost te niska temeljna inflacija u europodručju. Usto, posljednjih mjeseci sve je snažniji negativan doprinos ubrzanog pada cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Za cijelu 2014. tako se očekuje spuštanje prosječne godišnje stope inflacije na -0,2%, s 2,2% u 2013. U uvjetima niske uvozne inflacije i slabih inflatornih pritisaka s potražne strane za 2015. prognozirano je da će se prosječna godišnja stopa inflacije kretati oko 0,2%. Blagi pozitivan pritisak na kretanje cijena mogao bi proizaći iz očekivanog rasta osobne potrošnje, dok će u suprotnom smjeru najviše djelovati pad cijena nafte na godišnjoj razini.

Saldo na tekućem i kapitalnom računu platne bilance u 2014. mogao bi biti otprilike na razini prošlogodišnjeg (0,9% BDP-a). Pritom su izvozni rezultati zamjetno bolji od prošlogodišnjih, a rast uvoza nešto snažniji. Nasuprot tome, nepovoljno na ukupan saldo djeluje rast rashoda od izravnih vlasničkih ulaganja, kao i smanjenje neto prihoda na osnovi sekundarnog dohotka. U 2015. bi se pozitivan saldo na tekućem i kapitalnom računu mogao dodatno poboljšati zahvaljujući očekivanom nastavku rasta neto izvoza robe i usluga, ali i postupnom jačanju korištenja sredstava iz fondova EU-a. Što se tiče tokova kapitala s inozemstvom, neto inozemna izravna ulaganja ostat će relativno skromna. Bruto inozemni dug mogao bi se u 2014. i 2015. zadržati na razinama oko 108% BDP-a, pri čemu se očekuje rast duga države i ostalih domaćih sektora, djelomično i zbog nepovoljnog učinka međuvalutnih promjena, dok će se kreditne institucije vjerojatno nastaviti razduživati.

Visoka likvidnost međunarodnoga i domaćega financijskog sustava pogoduje smanjenju troškova financiranja domaćih sektora. Tako su se troškovi financiranja za državu spustili na najpovoljnije razine od početka krize, premda je premija za rizik Hrvatske i dalje znatno viša nego za usporedive zemlje. Nominalne kamatne stope za većinu kredita poduzećima i stanovništvu također su u postupnom padu. No kreditna je potražnja slaba, pa se u uvjetima neizvjesnosti glede budućih gospodarskih kretanja poduzeća i stanovništvo razdužuju. Budući da su rizici pretežno negativno usmjereni, u 2015. godini očekuje se stagnacija plasmana, a blagi oporavak tek u srednjoročnom razdoblju.

Monetarna politika i nadalje će biti ekspanzivna i zadržat će se stabilnost tečaja kune prema euru.

Državne financije u 2014. obilježit će i dalje visok proračunski manjak te nastavak rasta javnog duga. Tijekom 2015. očekuje se provođenje fiskalne konsolidacije.

Makroekonomski izgledi

Središnja će banka nastaviti održavati visoku likvidnost monetarnog sustava kreiranu u prethodnim godinama, ne dovodeći pritom u pitanje stabilnost tečaja domaće valute. Visoka razina likvidnosti pogoduje zadržavanju prekonoćnih kamatnih stopa na međubankovnom tržištu na izrazito niskim razinama, a posredno i povoljnijem kratkoročnom zaduživanju države na tržištu trezorskih zapisa. HNB će otkupom obveznih blagajničkih zapisa od banaka nastaviti poticati rast plasmana poduzećima, no učinkovitost te mjere ograničena je činiteljima izvan dosega monetarne politike.

Novim proračunom središnje države za 2014., donesenom u studenome, predviđeno je da bi manjak opće države na razini cijele godine mogao iznositi 16,2 mlrd. kuna ili 5,0% BDP-a. Međutim, HNB ocjenjuje da se manjak opće države povećao u odnosu na prethodnu godinu i da bi mogao biti viši, odnosno dosegnuti 5,9% BDP-a (prema metodologiji ESA 2010). Dug opće države (nakon usklađivanja s metodologijom ESA 2010) krajem rujna iznosio je 256,1 mlrd. kuna (78,1% BDP-a) ili 6,1 mlrd. kuna više u odnosu na kraj 2013. Tijekom 2015. morat će se nastaviti s fiskalnom konsolidacijom u sklopu procedure pri prekomjernom manjku i provođenjem strukturnih reformi.

Tablica u nastavku prikazuje središnje ocjene/projekcije glavnih makroekonomskih veličina za Hrvatsku u 2014. i 2015.

Tablica 1.1. Svodna tablica projiciranih makroekonomskih veličina

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Nacionalni računi (realne stope promjene, %)								
BDP	2,1	-7,4	-1,7	-0,3	-2,2	-0,9	-0,5	0,2
Osobna potrošnja	1,3	-7,6	-1,3	0,3	-3,0	-1,3	-0,7	0,3
Državna potrošnja	-0,2	0,4	-2,1	-1,4	-1,0	0,5	-1,1	-1,2
Bruto investicije u fiksni kapital	8,7	-14,2	-15,0	-3,4	-3,3	-1,0	-3,2	0,3
Izvoz robe i usluga	1,7	-16,2	4,8	1,7	-0,1	3,0	6,2	2,8
Uvoz robe i usluga	4,0	-21,4	-2,8	2,1	-3,0	3,2	4,0	2,6
Tržište rada								
Broj zaposlenih (prosječna stopa promjene, %)	2,3	-2,1	-4,2	-1,1	-1,2	-1,5	-2,1	-1,0
Cijene								
Indeks potrošačkih cijena (prosječna stopa promjene, %)	6,1	2,4	1,1	2,3	3,4	2,2	-0,2	0,2
Vanjski sektor								
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	-8,8	-5,1	-1,1	-0,8	-0,1	0,8	0,8	0,8
Roba	-22,4	-16,5	-13,2	-14,3	-14,3	-15,1	-14,9	-14,8
Usluge	14,4	12,9	12,8	13,8	14,8	15,6	16,3	16,7
Primarni dohodak	-3,0	-3,7	-3,1	-2,9	-3,3	-2,1	-2,8	-3,3
Sekundarni dohodak	2,2	2,2	2,4	2,6	2,6	2,5	2,1	2,2
Tekući i kapitalni račun platne bilance (% BDP-a)	-8,8	-5,0	-1,0	-0,7	0,0	0,9	0,9	1,3
Bruto inozemni dug (% BDP-a)	84,3	101,1	104,2	103,7	103,0	105,3	107,9	107,8
Monetarna kretanja (stope promjene, %)								
Ukupna likvidna sredstva – M4	4,7	0,1	3,0	1,6	3,2	2,9	3,6	3,0
Ukupna likvidna sredstva – M4 ^a	4,4	0,4	1,8	0,3	3,1	2,4	2,8	2,8
Plasmani kreditnih institucija privatnom sektoru	13,4	0,0	6,1	4,9	-3,9	-0,7	-2,1	0,0
Plasmani kreditnih institucija privatnom sektoru ^{a,b}	11,4	0,3	2,8	3,1	-4,1	-1,4	-2,6	0,1

^a Isključujući utjecaj tečajnih promjena

^b Ako se uz učinak tečaja isključe i jednokratni učinci preuzimanja kreditnih obveza brodogradilišta od strane MF-a, smanjenja djelomično nadoknadih i nenadoknadih plasmana jedne kreditne institucije koja je dio svojih potraživanja prenijela na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke, stečaja Centar banke d.d. te metodoloških promjena knjiženja naknada, stopa rasta plasmana u 2012. iznosi 0,4%, a u 2013. 0,1%.

Napomena: Projekcije za 2014. i 2015. izvedene su iz podataka dostupnih do početka prosinca 2014.

Izvori: DZS; MF; HNB

2. Kretanja u globalnom okružju

Rast svjetskoga gospodarstva mogao bi iznositi 3,3% u 2014. godini, što je za 0,3 postotna boda manje u odnosu na očekivanja iz srpnja. Rast svjetskoga gospodarstva u prvih devet mjeseci obilježilo je divergentno kretanje realne gospodarske aktivnosti u razvijenim zemljama i različit pristup monetarnoj politici u SAD-u i europodručju. Među razvijenim zemljama pozitivna ostvarenja u drugom i trećem tromjesečju zabilježilo je gospodarstvo SAD-a, uz popravljivanje pokazatelja na tržištu rada i stabilna inflacijska kretanja. Slijedom takvih događaja američki je Fed u listopadu završio s provođenjem politike kvantitativnog popuštanja, dok su ključne kamatne stope ostale nepromijenjene. S druge strane, gospodarstvo europodručja stagniralo je u drugom i trećem tromjesečju te su čelnici ESB-a poduzeli dodatne nekonvencionalne mjere monetarne politike kako bi potaknuli rast. Inflacija u europodručju nastavila se smanjivati, što se može povezati sa smanjenjem cijena hrane i sirovina zbog povećane ponude nafte i slabijeg oporavka svjetskoga gospodarstva. Zbog slabijih realnih ostvarenja u odnosu na SAD, divergentnih kretanja u monetarnoj politici Fed-a i ESB-a te usporavanja inflacije u europodručju američki dolar ojačao je prema euru tijekom 2014. Zemlje u razvoju i zemlje s tržištima u nastajanju i dalje

bilježe visoke stope rasta, ali uočava se trend usporavanja gospodarske aktivnosti, koji je posebno izražen kod Kine.

U idućem razdoblju očekuje se umjereno jačanje globalne gospodarske aktivnosti, pa bi se realan rast svjetskog BDP-a mogao ubrzati na 3,8% u 2015. Pozitivan doprinos dinamiziranju svjetskoga gospodarstva u 2015. trebalo bi dati gospodarstvo SAD-a kod kojeg se očekuje nastavak normalizacije monetarne politike i održivi rast na razini od 3,1%. Za Japan se u 2015. predviđa stabilizacija realne gospodarske aktivnosti i potrošačkih cijena zahvaljujući travanjskom povećanju poreza na dodanu vrijednost. Rast europodručja, između ostalog, ovisit će o učincima prijenosa monetarnih mjera ESB-a na nefinancijski sektor, mogućnostima fiskalne prilagodbe rubnih zemalja članica europodručja i trgovinskim odnosima s Rusijom. U zemljama u razvoju i zemljama s tržištima u nastajanju rast bi se postupno mogao ubrzati na 5,0% u 2015. Glavni rizik za projekciju rasta ove skupine zemalja jest povećanje troškova inozemnog financiranja ako se materijalizira najavljeni rast referentnih kamatnih stopa u SAD-u.

Europodručje bi u 2014. moglo ostvariti stopu rasta gospodarske aktivnosti od 0,8% uz postupno ubrzanje na 1,3% u

Tablica 2.1. Kretanja u svjetskom gospodarstvu i okružju

	2012.	2013.	2014.			2015.		
			Aktualna projekcija	Prethodna projekcija	Δ Prethodna projekcija	Aktualna projekcija	Prethodna projekcija	Δ Prethodna projekcija
BDP (realne stope promjene, %)								
Svijet	3,4	3,3	3,3	3,6	−0,3	3,8	3,9	−0,1
Europodručje	−0,7	−0,4	0,8	1,2	−0,3	1,3	1,5	−0,1
SAD	2,3	2,2	2,2	2,8	−0,6	3,1	3,0	0,1
Zemlje u razvoju i zemlje s tržištima u nastajanju	5,1	4,7	4,4	4,9	−0,5	5,0	5,3	−0,4
Srednja i Istočna Europa	1,4	2,8	2,7	2,4	0,3	2,9	2,9	0,0
Kina	7,7	7,7	7,4	7,5	−0,2	7,1	7,3	−0,2
GEE Glavni vanjskotrgovinski partneri RH ^a	0,2	0,8	1,2	1,6	−0,4	2,1	2,4	−0,2
Glavni vanjskotrgovinski partneri RH	0,1	0,7	1,2	1,5	−0,3	1,8	1,8	0,0
Italija	−2,4	−1,9	−0,2	0,6	−0,8	0,9	1,1	−0,3
Njemačka	0,9	0,5	1,4	1,7	−0,3	1,5	1,6	−0,1
Slovenija	−2,6	−1,0	1,4	0,3	1,1	1,4	0,9	0,4
Austrija	0,9	0,3	1,0	1,7	−0,7	1,9	1,7	0,1
Bosna i Hercegovina	−1,2	2,1	0,7	2,0	−1,3	3,5	3,2	0,3
Srbija	−1,5	2,5	−0,5	1,0	−1,5	1,0	1,5	−0,5
Ostali	2,0	2,0	2,0	2,2	−0,2	2,3	2,3	0,0
Realni uvoz vanjskotrgovinskih partnera ^a	−0,6	0,7	4,5	3,8	0,8	3,6	4,8	−1,2
Cijene								
HICP u europodručju	2,5	1,3	0,5	0,9	−0,4	0,9	1,2	−0,2
Cijene nafte (USD/barel) ^b	112,0	108,9	100,4	108,1	−7,8	80,3	103,7	−23,4
Cijene nafte (godišnja stopa promjene)	0,9	−2,8	−7,8	−0,7	−7,1	−20,0	−4,1	−15,9
Cijene sirovina bez energije (godišnja stopa promjene)	−10,0	−1,2	−3,0	−3,5	0,4	−4,1	−3,9	−0,2
EURIBOR 3M (na kraju godine) ^c	0,19	0,29	0,08	–	–	0,07	–	–
Tečaj EUR/USD (prosječni) ^d	1,28	1,33	1,33	1,36	−0,03	1,22	1,31	−0,09
Tečaj EUR/CHF (prosječni) ^d	1,21	1,23	1,22	1,23	−0,01	1,22	1,25	−0,03

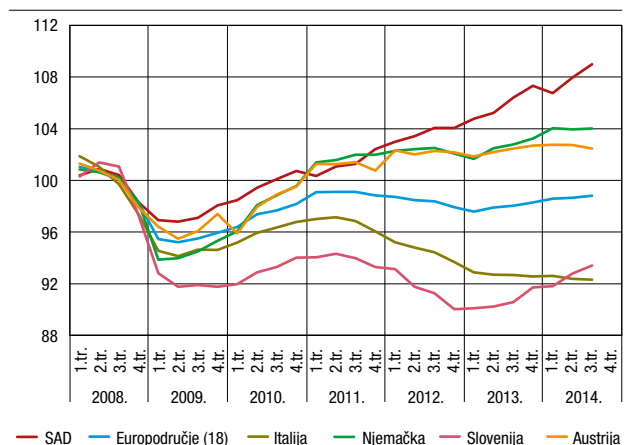
^a MMF (*Global Economic Environment*, GEE), listopad 2014.; ^b Bloomberg, *Brent crude oil futures*; ^c Bloomberg; ^d HNB, *Foreign Exchange Consensus Forecasts*, studeni 2014.
Izvor: MMF (*World Economic Outlook*, WEO), listopad 2014.

2015. Gospodarstvo europodručja zabilježilo je usporavanje realne stope rasta u drugom i trećem tromjesečju 2014. u iznosu od 0,1% i 0,2%, nakon blagog rasta na početku godine. Investicijska aktivnost i dalje je slaba, a njezinu dinamiziranju naštetilo je i zaoštavanje trgovinskih odnosa s Rusijom. Kretanja gospodarske aktivnosti u europodručju bila su pritom vrlo neujednačena. Njemačko gospodarstvo zabilježilo je stagnaciju u drugom i trećem tromjesečju, a slična kretanja zamijećena su i u Austriji. Italija je tehnički ponovno bila u recesiji, dok je španjolsko gospodarstvo zabilježilo rast u oba tromjesečja. Pozitivan doprinos slabom rastu europodručja dale su poticajne mjere ESB-a i izrazito niske referentne kamatne stope. Pad cijena nafte i slabiji euro, koji je od kraja lipnja oslabio prema američkom dolaru gotovo 9%, također su pozitivno pridonijeli rastu europodručja. U uvjetima potisnute domaće potražnje i slabih izgleda za gospodarski rast, stopa inflacije se tijekom studenoga usporila na 0,3% na godišnjoj razini, daleko ispod ciljane razine od 2%. Čelnici Europske komisije krajem studenoga predstavili su Europski fond za strateška ulaganja vrijedan 315 mlrd. EUR koji bi se trebao koristiti privatnim i javnim izvorima financiranja s ciljem poticanja investicijske aktivnosti u europodručju. Znatna ograničenja bržem rastu i nadalje su visoka zaduženost privatnog sektora, visoka nezaposlenost, vanjske neravnoteže i niska inflacija.

U SAD-u bi rast realne gospodarske aktivnosti u 2014. mogao biti na razini ostvarenja iz prethodne godine od 2,2%, a u 2015. mogao bi se ubrzati na približno 3%. Takve prognoze temelje se na ubrzanom oporavku domaće potražnje potaknutom poboljšanim pokazateljima na tržištu rada, ali i povoljnim uvjetima financiranja. Nakon neočekivanog smanjenja gospodarske aktivnosti u prvom tromjesečju, uvjetovanog ponajviše nepovoljnim vremenskim prilikama, američko gospodarstvo ubrzano se oporavilo ostvarivši godišnje stope rasta od 4,6% i 3,9% u drugom i trećem tromjesečju. Snažan doprinos rastu u trećem tromjesečju dale su državna i osobna potrošnja te nešto niži trgovinski manjak. Smanjenje manjka u robnoj razmjeni s inozemstvom može se povezati s padom potražnje za inozemnim finalnim proizvodima i smanjenjem uvoza nafte zbog rasta domaće proizvodnje nafte. Snažan rast zaposlenosti i smanjenje broja nezaposlenih pojačali su optimizam poslodavaca u vezi s održivosti rasta američkoga gospodarstva, unatoč usporavanju rasta u Europi i Aziji. U skladu s ranijim najavama i dobrim rezultatima američkoga gospodarstva u listopadu je okončan treći program poticajnih mjera u sklopu kvantitativnog popuštanja. Stopa inflacije mjerena deflatorom izdataka za osobnu potrošnju u listopadu je iznosila 1,4% na godišnjoj razini, što upućuje na nepostojanje inflatornih pritisaka koji bi mogli dovesti do značajnog preokreta u monetarnoj politici Fed. Iako se stopa nezaposlenosti spustila ispod 6,5%, koja je prije bila granica ispod koje bi Fed mogao početi s povećanjem kamatnih stopa, Fed je ostavio ključne kamatne stope nepromijenjenima. Takva razina mogla bi se zadržati sve dok se američko gospodarstvo u potpunosti ne vrati na stabilnu putanju rasta koja bi bila održiva i bez monetarnih poticaja. Oporavak domaće potražnje, poboljšani pokazatelji na tržištu rada i povećanje domaće proizvodnje nafte doveli su do postupnog jačanja američkog dolara prema euru u 2014., što bi, ako se takav trend nastavi, moglo negativno djelovati na konkurentnost američkih izvoznika.

Zemlje u razvoju i zemlje s tržištima u nastajanju i dalje bi trebale biti ključan činitelj gospodarskog rasta, iako bi njihov rast mogao biti sporiji u odnosu na prethodne godine. Tako se u 2014. očekuje usporavanje rasta na 4,4%, a nakon toga bi mogao uslijediti brži oporavak. Azijske zemlje u razvoju mogle bi zadržati više stope rasta u idućem razdoblju, pri čemu su nešto povoljniji izgledi za rast prisutni za Indiju, dok bi kinesko gospodarstvo trebalo konvergirati nešto nižim, ali strukturno i

Slika 2.1. Bruto domaći proizvod izabranih gospodarstava
desezonirani podaci, stalne cijene, 2008. = 100

Izvor: Eurostat

ravnotežno održivijim stopama rasta. Povoljni uvjeti financiranja i akomodativna monetarna politika trebali bi podupirati investicijske aktivnosti u Aziji, no dosadašnja ekspanzija kredita dovela je do stvaranja mjehura na tržištu nekretnina, posebno izraženog u Kini. Snažniji oporavak američkoga gospodarstva također ima pozitivan učinak na rast zemalja u razvoju i zemalja s tržištima u nastajanju, pri čemu se pozitivni šokovi realnog rasta u SAD-u prelijevaju više na gospodarstva azijskih zemalja, a manje na zemlje Srednje i Istočne Europe. Zemlje Srednje i Istočne Europe suočene su pritom sa strukturnim neravnotežama koje se očituju u naslijeđenim problemima svjetske financijske krize, poput visoke nezaposlenosti i akumuliranog duga.

Prognoza rasta kineskoga gospodarstva neznatno je snižena u odnosu na prethodnu projekciju, pa bi Kina u 2014. mogla ostvariti rast od 7,4% uz postupno usporavanje na 7,1% u 2015. godini. Rast kineskoga gospodarstva u trećem tromjesečju od 7,3% na godišnjoj razini bio je nešto slabiji od očekivanog, a razlog tome su slabija ostvarenja domaće potražnje. Kineske vlasti vrlo vjerojatno će nastaviti s mjerama poticanja domaće potražnje, a one bi trebale uključivati smanjenje ključnih kamatnih stopa, povećanje likvidnosti na financijskim tržištima i bolju regulaciju vlasništva nad nekretninama. Rizici za rast u srednjoročnom razdoblju očituju se u neravnotežama prisutnima na tržištu nekretnina čiji je strelovit rast u prijašnjim godinama činio znatan doprinos ukupnom rastu Kine.

Glavni hrvatski vanjskotrgovinski partneri

Za većinu glavnih vanjskotrgovinskih partnera Hrvatske očekuje se postupno jačanje gospodarskog oporavka u idućoj godini. Među glavnim vanjskotrgovinskim partnerima Hrvatske iz europodručja, povoljna ostvarenja realne gospodarske aktivnosti u 2014. mogle bi zabilježiti Njemačka i Austrija. Italija bi u tekućoj godini mogla zabilježiti kontrakciju gospodarske aktivnosti, iako bi ona trebala biti manja u odnosu na 2013. U usporedbi s prethodnom projekcijom, izgledi za rast znatno su se poboljšali za Sloveniju, pa su tako očekivane stope rasta slovenskoga gospodarstva za 2014. i 2015. korigirane naviše za 1,1 postotni bod, odnosno 0,4 postotna boda, u odnosu na ocjenu i projekciju iz srpnja (vidi Tablicu 2.1.). Kada je riječ o vanjskotrgovinskim partnerima izvan europodručja, nešto sporiji rast u 2014. trebala bi imati Bosna i Hercegovina, ponajviše zbog šteta od poplava koje su pogodile zemlju sredinom godine. Negativne prognoze rasta u tekućoj godini predviđaju se za Srbiju zbog, kao i

kod Bosne i Hercegovine, štetnih vremenskih činitelja i akumuliranih unutarnjih neravnoteža, nakon čega se očekuje postupan oporavak. Rizici koji okružuju projekciju rasta glavnih vanjskotrgovinskih partnera europodručja proizlaze iz daljnjega mogućeg pogoršavanja trgovinskih odnosa s Rusijom. Trgovinske su sankcije do sada uglavnom negativno djelovale na izravne vanjskotrgovinske partnere Rusije, a svako daljnje zaoštavanje trgovinskih odnosa s Rusijom moglo bi usporiti oporavak zemalja članica europodručja, a time i Hrvatske.

U Italiji bi stopa promjene realnog BDP-a mogla iznositi -0,2% u 2014., uz rast od 0,9% u 2015. Nepovoljna kretanja zabilježena u prvom polugodištu nastavila su se i u trećem tromjesečju 2014., što stagnaciju gospodarske aktivnosti čini posebno zabrinjavajućom budući da je zadnji rast BDP-a na tromjesečnoj razini ostvaren prije tri godine. U prvom polugodištu zabilježen je pad investicija zbog rastuće neizvjesnosti koja je nepovoljno utjecala na očekivanja i investicijske odluke ulagača u kratkoročnom razdoblju. Građevinski sektor i dalje je slab, unatoč sporijem padu cijena nekretnina. Nešto povoljniji razvoj gospodarske aktivnosti uočen je kod osobne potrošnje koja je porasla u prvoj polovini godine zbog blagog poboljšanja pokazatelja na tržištu rada, iako su očekivanja glede buduće potrošnje i dalje prigušena. Usporevanje realne gospodarske aktivnosti u europodručju i niska inflacijska očekivanja bit će dodatni rizici koji bi mogli ograničavati brži oporavak talijanskoga gospodarstva.

Njemačka bi na razini 2014. godine mogla ostvariti stopu rasta realnog BDP-a od 1,4%, a u 2015. ubrzati se na 1,5%. Najveće europsko gospodarstvo u drugom i trećem tromjesečju nije zabilježilo rast realne aktivnosti, unatoč dobrim ostvarenjima u prvom tromjesečju. Rast potrošnje kućanstava i državne potrošnje i nešto povoljnija ostvarenja kod kretanja neto izvoza u trećem tromjesečju poništio je pad investicija. Nedavno usporavanje njemačkoga gospodarstva djelomice je posljedica slabih ostvarenja gospodarstava europodručja, ali i pogoršanih trgovinskih odnosa s Rusijom.

Austrija bi nakon usporavanja u 2013. mogla ostvariti stopu realnog rasta od 1% u 2014. Podaci za treće tromjesečje upućuju na stagnaciju gospodarske aktivnosti u odnosu na prethodno tromjesečje, čime austrijsko gospodarstvo prati dinamiku promjene BDP-a glavnih vanjskotrgovinskih partnera, poglavito Njemačke. Negativnim kretanjima u trećem tromjesečju najviše je pridonio snažan pad bruto investicija u fiksni kapital i pad realnog izvoza robe i usluga koji se smanjuje već drugo tromjesečje zaredom. Osobna i državna potrošnja ostvarile su pozitivne stope rasta, što odražava povoljne uvjete na tržištu rada i stabilnost državnih financija. U 2015. realni rast u Austriji mogao bi se ubrzati na 1,9%.

Slovensko bi gospodarstvo u 2014. moglo zabilježiti rast realnog BDP-a od 1,4%, što je promjena navise od 1,1 postotnog boda u odnosu na očekivanja iz srpnja. Nakon pada u 2013. slovensko se gospodarstvo oporavilo zabilježivši rast od 1,0% i 0,7% u drugom i trećem tromjesečju. Glavni činitelji rasta u prvom polugodištu bili su snažan izvoz, rast investicija i zaliha. Međutim, slabljenje inozemne potražnje iz glavnih vanjskotrgovinskih partnera i rastuća nesigurnost potaknuta rusko-ukrajinskom krizom usporili su rast slovenskog izvoza sredinom godine. Zahvaljujući dobrim pokazateljima na tržištu rada i izveznoj orijentiranosti domaćih poduzeća, Slovenija bi u 2015. mogla ostvariti stopu rasta na razini očekivanja za tekuću godinu.

Kada je riječ o vanjskotrgovinskim partnerima izvan europodručja, Bosna i Hercegovina bi u 2014. mogla ostvariti gospodarski rast, unatoč štetama od poplava koje su značajno djelovale na smanjenje realne gospodarske aktivnosti u drugom tromjesečju. U skladu s takvim kretanjima snižena je projekcija za rast u 2014. u odnosu na očekivanja iz srpnja s 2% na 0,7%.

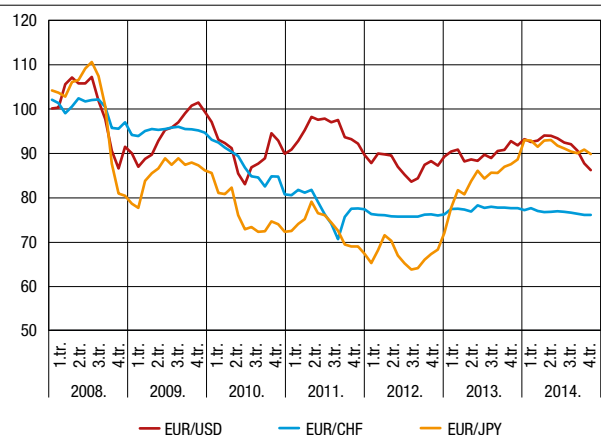
U prvoj polovini godine tekuća kretanja bila su vrlo nepovoljna odražavajući već spomenute vremenski uzrokovane činitelje, ali i naslijeđene strukturne neravnoteže domaće privrede, poput visoke stope nezaposlenosti (iznad 30%) i dugotrajnog manjka na tekućem računu platne bilance. Tijekom 2015. očekuje se godišnji realan rast iznad 3,5%.

U Srbiji se u 2014. očekuje pad realne gospodarske aktivnosti od 0,5% i postupan oporavak u 2015. Kao i Bosna i Hercegovina, Srbija je u drugom tromjesečju zabilježila kontrakciju realne gospodarske aktivnosti u odnosu na prethodno tromjesečje, ponajviše zbog negativnih učinaka poplava na kretanje industrijske proizvodnje koja se kontinuirano smanjuje od svibnja. Preliminarni podaci o padu realne gospodarske aktivnosti u trećem tromjesečju upućuju na daljnje slabljenje domaće privrede, što ograničava oporavak domaće potražnje i stvara negativne pritiske na plaće. Zbog stanja javnih financija Srbija je sredinom studenoga postigla dogovor s MMF-om o trogodišnjem aranžmanu u vrijednosti oko milijardu eura. Kako bi dovela proračunski manjak unutar održivih vrijednosti, srpska se vlada obvezala na provođenje fiskalnih reforma u nadolazećem razdoblju, a one uključuju reformu javnih poduzeća, smanjenje zaposlenosti u javnom sektoru, bolju naplatu poreza i nastavak borbe protiv sive ekonomije te je najavljeno linearno smanjenje plaća u javnom sektoru i progresivno smanjenje mirovina iznad određenog iznosa.

Tečajevi i cjenovna kretanja

Do kraja tekuće godine i u 2015. očekuje se daljnje jačanje američkog dolara prema euru. U 2014. pad tečaja eura prema dolaru bio je ponajviše određen divergentnim kretanjem u monetarnoj politici Fed i ESB-a, zamjetno sporijim rastom europodručja u odnosu na SAD i usporavanjem inflacije u europodručju. Geopolitičke nestabilnosti u regiji povezane sa sukobom u Ukrajini dodatno su smanjile povjerenje ulagača u euro i rezultirale premještanjem kapitala u sigurnije valute, poput švicarskog franka i američkog dolara. U srednjoročnom razdoblju očekuje se daljnje jačanje američkog dolara prema euru, što odražava negativna očekivanja glede usporenog oporavka gospodarstva europodručja, zbog čega bi i referentne kamatne stope u europodručju mogle ostati na izrazito niskim razinama dulje vrijeme. Jačanju američkog dolara trebalo bi pridonijeti smanjenje manjka na tekućem računu SAD-a, razduživanje privatnog sektora i optimistični izgledi za stabilan i održiv gospodarski rast u idućem razdoblju.

Slika 2.2. Kretanje tečaja pojedinih valuta prema euru
2008. = 100

Napomena: Rast indeksa označuje deprecijaciju pojedinih valuta prema euru. Podaci za četvrto tromjesečje podaci su do 31. listopada 2014.
Izvor: Eurostat

Tečaj švicarskog franka prema euru bio je razmjerno stabilan tijekom prvih deset mjeseci 2014. godine i kretao se u uskom rasponu između 1,21 EUR/CHF i 1,23 EUR/CHF, a prosječni tečaj švicarskog franka prema euru ojačao je za 1,1% u odnosu na prosjek prethodne godine. U očekivanju referenduma o povećanju udjela zlata u ukupnoj imovini Švicarske središnje banke tečaj švicarskog franka početkom studenoga približio se administrativno utvrđenoj granici od minimalnih 1,20 EUR/CHF. Švicarska je središnja banka također izrazila odlučnost u očuvanju minimalno utvrđene razine tečaja prema euru ako se gospodarska situacija i deflacijski rizici u europodručju povećaju, pritom ne isključujući ni primjenu politike negativnih kamatnih stopa. Do kraja godine prosječan tečaj švicarskog franka prema euru ne bi se trebao znatnije promijeniti, a njegova prosječna vrijednost u 2014. mogla bi iznositi 1,22 EUR/CHF uz postupno blago slabljenje švicarskog franka prema euru tijekom 2015.

Prosječna cijena nafte tipa Brent u 2014. trebala bi biti niža u odnosu na prosječnu cijenu ostvarenu u prethodnoj godini, zbog osjetnog pada cijena nafte u drugoj polovini godine. Prosječna cijena sirove nafte tipa Brent u trećem tromjesečju bila je za 7% niža u odnosu na prethodno tromjesečje. Pad cijena nafte nastavio se u listopadu, da bi se sredinom studenoga cijena nafte spustila ispod 80 USD za barel. Takva dinamika promjene cijena nafte pod utjecajem je povoljnog razvoja događaja na strani ponude, ponajviše zbog povećane proizvodnje nafte iz škriljevca u SAD-u i stabilne proizvodnje na Bliskom istoku, unatoč prisutnim geopolitičkim rizicima. Sporiji od očekivanog, oporavak svjetskoga gospodarstva, nešto slabija potražnja iz Kine i Europe te jačanje američkog dolara dodatno su djelovali na pad cijena nafte. Unatoč padu cijena nafte, zemlje članice OPEC-a odlučile su obujam proizvodnje sirove nafte ostaviti nepromijenjenim kako bi zadržale tržišni udio. Ako bi se pad cijena sirove nafte nastavio, to bi moglo dati zamah svjetskom gospodarstvu, ali isto tako i povećati deflacijske pritiske. Tržišna očekivanja ugrađena u ugovore za terminsku isporuku upućuju na stabilizaciju cijena sirove nafte u idućem razdoblju.

Očekuje se daljnji pad cijena sirovina uglavnom zbog pada cijena prehrambenih proizvoda. Cijene sirovina bez energije mjerene HWWI indeksom (u američkim dolarima) zabilježile su smanjenje u trećem tromjesečju, pri čemu je bio vidno izražen pad cijena hrane, ponajviše ulja i uljarica te žitarica. Na takva kretanja pozitivno su utjecale povoljne vremenske prilike, ali i kontinuirano jačanje američkog dolara tijekom 2014. U sklopu

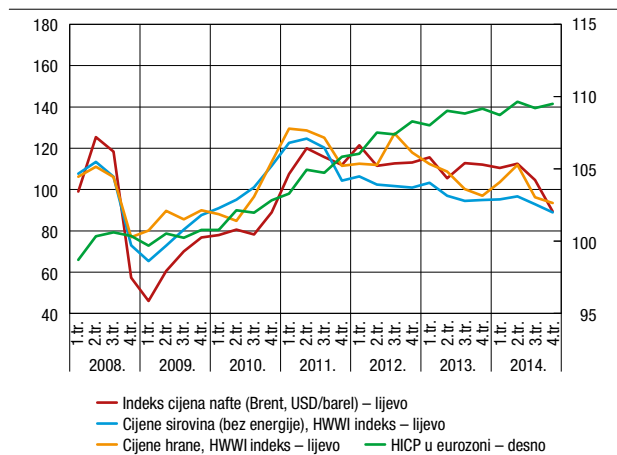
industrijskih sirovina primjetan je i pad cijena željezne rude i tekstila u uvjetima smanjenja globalne potražnje i usporavanja svjetskoga gospodarskog rasta, posebno zemalja u razvoju i zemalja s tržištima u nastajanju. Početkom četvrtog tromjesečja HWWI indeks dodatno se smanjio, a slijedom trenutanih tržišnih očekivanja daljnji pad cijena sirovina predviđa se i za iduću godinu.

Kretanja referentnih kamatnih stopa

Financijska tržišta očekuju da bi kamatne stope ESB-a mogle ostati na niskim razinama još dulje vrijeme, a njihovo će podizanje ponajprije ovisiti o promjeni stope inflacije i dinamici oporavka članica europodručja. Početkom studenoga ESB je ostavio ključne kamatne stope nepromijenjenima na razini blizu nule, a mjesec ranije najavio dodatne nekonvencionalne mjere monetarne politike s ciljem poticanja gospodarskog rasta i približavanja stope inflacije ciljanoj razini od malo ispod 2%. Kontinuitet provođenja izrazito ekspanzivne monetarne politike u uvjetima niske inflacije i sporog oporavka gospodarstva europodručja potvrđen je početkom kupnje imovinom pokrivenih vrijednosnih papira (engl. *Asset-Backed Securities*, ABS), čiji bi program trebao trajati najmanje dvije godine. Uz već započeti proces kupnje pokrivenih obveznica provode se i mjere ciljanih operacija dugoročnijeg financiranja (engl. *Targeted Longer-Term Refinancing Operation*, TLTRO) koje su u primjeni od rujna ove godine. Navedene mjere trebale bi dovesti do intenzivnijega kreditiranja nefinancijskih poduzeća i rješavanja strukturnih neravnoteža koje ograničavaju razvoj realnoga gospodarstva. Isto tako, mjere bi trebale utjecati na znatno povećanje bilance ESB-a i poboljšati funkcioniranje monetarnoga transmisijeskog mehanizma koji se do sada pokazao nedovoljno učinkovitim u oživljavanju gospodarskog rasta. ESB je također izrazio spremnost na dodatno popuštanje monetarne politike, poput kupnje državnih i korporativnih obveznica, ako se ukaže potreba za daljnjim širenjem mjera.

S druge strane, Fed je u listopadu završio s programom mjesečnog otkupa agencijskih hipotekarnih obveznica i dugoročnih državnih vrijednosnih papira, kako je i planirano. Unatoč izrazito povoljnim fundamentima na tržištu rada, stabilnoj inflaciji i dinamiziranju gospodarske aktivnosti u drugom i trećem tromjesečju, ciljani raspon za ključnu kamatnu stopu Fed je ostavio nepromijenjenim. Takva politika vrlo vjerojatno će se provoditi sve dok čelnici Feda ne budu sigurni da je gospodarstvo stabilno

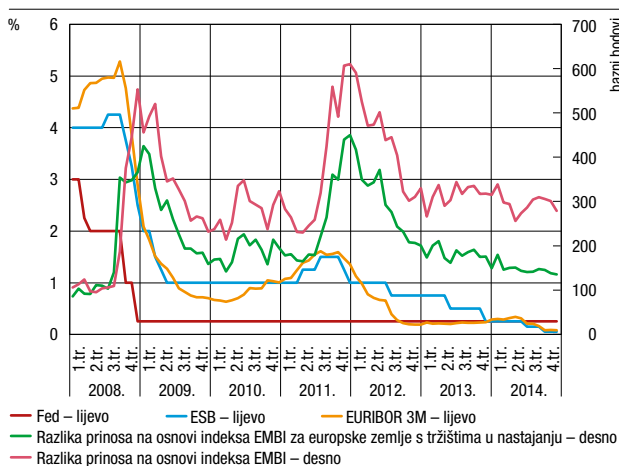
Slika 2.3. Cijene
2008. = 100

Napomena: Podaci za četvrto tromjesečje 2014. odnose se na listopad.

Izvori: Eurostat; Bloomberg; HWWI

Slika 2.4. Referentne kamatne stope i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Napomena: Podaci za četvrto tromjesečje su podaci do 30. studenoga 2014.

Izvor: Bloomberg, 1. prosinca 2014.

na putu rasta i oporavka koji se može odvijati i bez monetarnih poticaja središnje banke. Financijska tržišta očekuju rast ključne kamatne stope Feda u 2015. uz daljnje pomno praćenje tijeka gospodarske aktivnosti, pokazatelja na tržištu rada i razine inflacije.

Uvjeti inozemnog financiranja za zemlje iz Srednje i Istočne Europe nisu se znatnije promijenili tijekom trećeg tromjesečja 2014. u odnosu na prethodno tromjesečje. Razlika prinosa za

Hrvatsku u istom se razdoblju povećala za gotovo 20 baznih bodova. Takva kretanja razlike prinosa za Hrvatsku mogu se povezati s rastućom zabrinutošću ulagača glede oporavka hrvatskoga gospodarstva. Moguće povećanje kamatnih stopa na svjetskim financijskim tržištima dodatno bi povećalo vanjsku ranjivost Hrvatske i negativno djelovalo na mogućnost inozemnog financiranja hrvatskoga gospodarstva.

3. Agregatna potražnja i ponuda

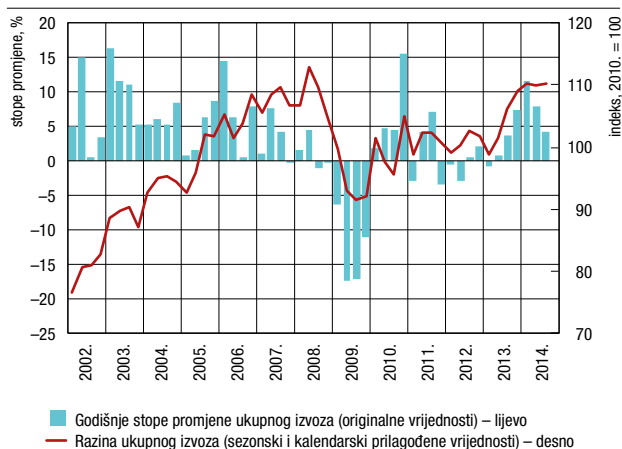
Stagnacija realnoga bruto domaćeg proizvoda, koja traje od početka 2014., nastavila se i u trećem tromjesečju. Pritom je ostvaren pad domaće potražnje zbog smanjenja osobne potrošnje, dok je najizraženiji bio porast izvoza usluga. I u četvrtom tromjesečju mogla bi se nastaviti stagnacija realnog BDP-a.¹ Na razini cijele 2014. realni BDP mogao bi se smanjiti za 0,5%, dok se u 2015. godini očekuje stagnacija gospodarske aktivnosti (+0,2%) određena očekivanim nastavkom rasta izvoza robe i usluga te izostankom rasta domaće potražnje.

Agregatna potražnja

Realni izvoz robe i usluga stagnirao je u trećem u odnosu na prethodno tromjesečje, dok je na godišnjoj razini zabilježen rast od 4,1%, poglavito zbog povećanja prihoda od turizma. Ipak, rast prihoda od turizma bio je slabiji nego prijašnjih godina. Nastavio se i rast robnog izvoza, što se uglavnom odnosi na izvoz energije u srpnju i kolovozu (tekuće cijene).

Realni rast izvoza mogao bi se nastaviti nešto slabijim intenzitetom u 2015., s obzirom na zabilježene visoke stope rasta u 2014. godini. Snažni realni izvoz robe i usluga u 2014. odraz je vrlo dobrih ostvarenja izvoza robe u prvom polugodištu i pozitivnih ostvarenja u turizmu tijekom trećeg tromjesečja, čemu je pogodio oporavak glavnih vanjskotrgovinskih partnera. Nastavak rasta očekuje se i do kraja 2014.

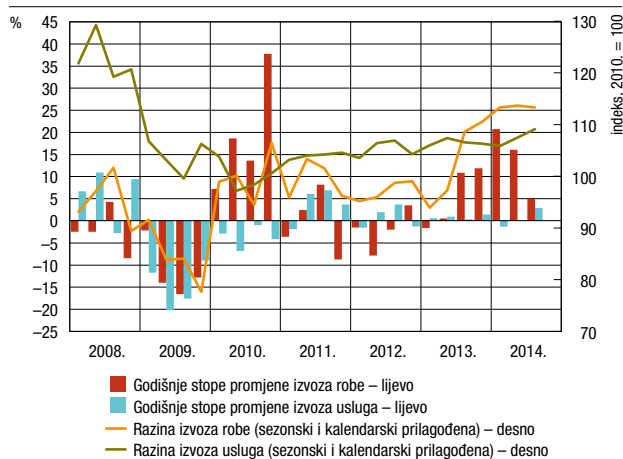
Slika 3.1. Izvoz robe i usluga
realne vrijednosti

Izvor: DZS

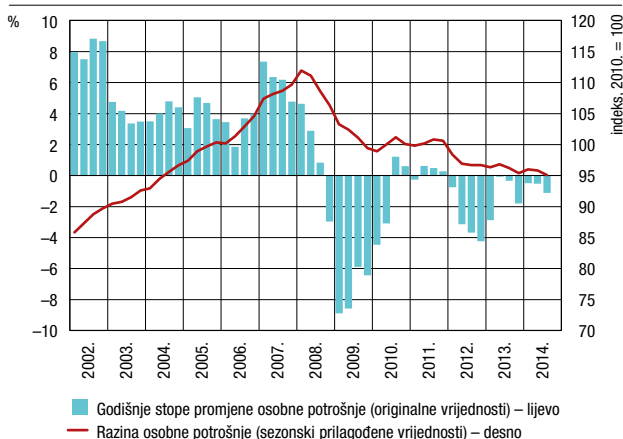
¹ Za detaljnu metodologiju brze procjene BDP-a iz dostupnih mjesečnih podataka vidi: Kunovac, D. i Špalat, B. 2014.: *Brza procjena BDP-a upotrebom dostupnih mjesečnih indikatora*, Hrvatska narodna banka, Istraživanja 1–42.

Slika 3.2. Realni izvoz robe i usluga

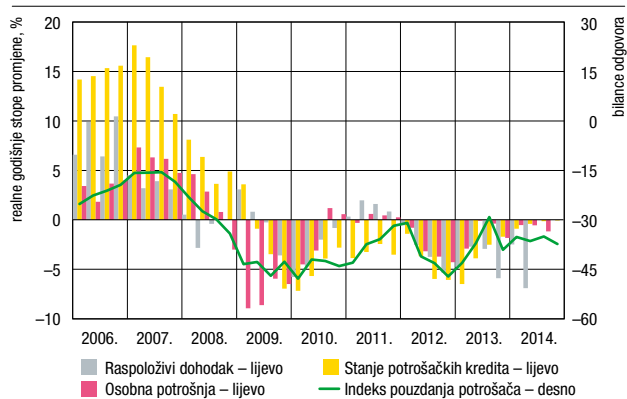
Izvor: DZS

Slika 3.3. Osobna potrošnja
realne vrijednosti

Izvor: DZS

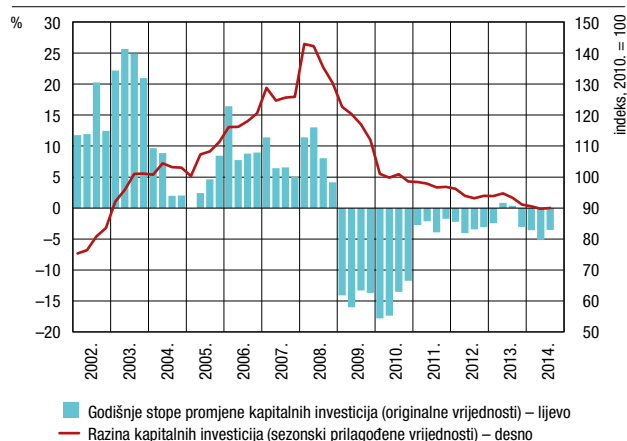
Slika 3.4. Odrednice osobne potrošnje

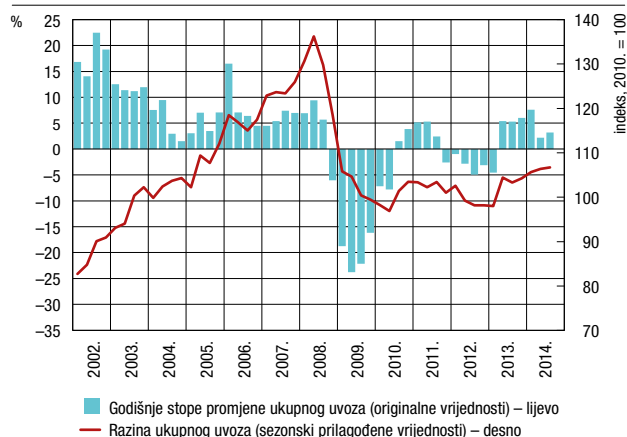
Napomena: Vrijednosti indeksa pouzdanja potrošača u mjesecu izračunate su kao tročlani prosjek mjesečnih podataka. Vrijednost indeksa pouzdanja potrošača za četvrto tromjesečje 2014. godine izračunata je na osnovi podataka za listopad i studeni, a stanja potrošačkih kredita na osnovi podataka za listopad.

Izvori: DZS; Ipsos Puls; HNB

Slika 3.5. Bruto investicije u fiksni kapital

Izvor: DZS

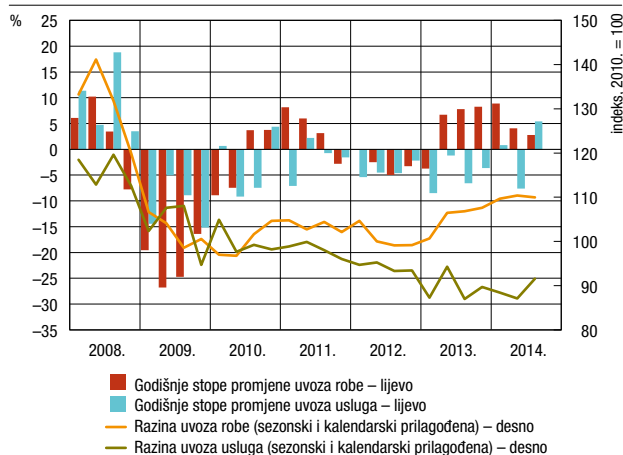
Slika 3.6. Uvoz robe i usluga
realne vrijednosti

Izvor: DZS

kućanstava i negativnih očekivanja u vezi s budućim kretanjima gospodarske aktivnosti, dok bi u 2015. mogla blago porasti zahvaljujući pozitivnim učincima izmjena u porezu na dohodak na raspoloživi dohodak kućanstava. Kupovna moć kućanstava u trećem tromjesečju bila je ograničena izrazito nepovoljnim stanjem na tržištu rada. Kod indeksa pouzdanja potrošača razvidna je stagnacija tijekom godine, no i dalje uvelike prevladavaju izrazito negativna očekivanja, što je vidljivo i u izostanku porasta potrošačkih kredita. Do kraja 2014. očekuje se nastavak sličnih kretanja te je vjerojatno da će na razini cijele godine doprinos osobne potrošnje gospodarskoj aktivnosti biti zamjetno negativan. U 2015. mogao bi uslijediti blagi oporavak osobne potrošnje, pretežito potaknut pozitivnim učincima izmjena u porezu na dohodak na raspoloživ dohodak kućanstava i izostankom zamjetnijeg rasta cijena. Ipak, znatniji oporavak osobne potrošnje mogao bi biti ograničen nepovoljnim očekivanjima i razduživanjem kućanstava te daljnjim smanjivanjem zaposlenosti.

Bruto investicije u fiksni kapital blago su se povećale (0,3%) tijekom trećeg tromjesečja, prema sezonski prilagođenim podacima, nakon snažnog pada u prethodnom tromjesečju, a na razini 2014. mogle bi se smanjiti, dok bi njihov blagi oporavak mogao uslijediti tek u 2015. godini. Unatoč pozitivnoj stopi rasta u odnosu na prethodno tromjesečje, godišnja stopa promjene investicija u trećem tromjesečju bila je negativna te je odraz snažnog smanjenja aktivnosti u građevinarstvu, a prema podacima o radovima na gradilištima za srpanj i kolovoz zamjetno su smanjene investicije javnog sektora. S druge strane, snažno su porasla ulaganja u opremu, na što upućuju podaci o uvozu kapitalnih proizvoda i, nešto manje izraženo, podaci o fizičkom obujmu industrijske proizvodnje kapitalnih proizvoda po GIG-u. Na razini cijele 2014. očekuje se pad bruto investicija u fizički kapital, s obzirom na projicirani pad investicija privatnog sektora u uvjetima pada agregatne potražnje, neizvjesnosti glede budućih gospodarskih kretanja i izostanka značajnijih inozemnih ulaganja u nove proizvodne kapacitete. Tijekom 2015. očekuje se veoma blag rast investicijske aktivnosti, uglavnom potaknut rastom investicija javnih poduzeća, dok bi oporavak privatnih investicija mogao izostati zbog stagnacije gospodarske aktivnosti i manjih učinaka zakona povezanih s poticanjem investicija od prethodno očekivanih. Također, ne treba zanemariti učinak neizvjesnosti na ulaganja poduzetnika, s obzirom na nužnost dodatne fiskalne prilagodbe u 2015. koja bi mogla rezultirati dodatnim zakonskim i poreznim izmjenama.

Slika 3.7. Realni uvoz robe i usluga

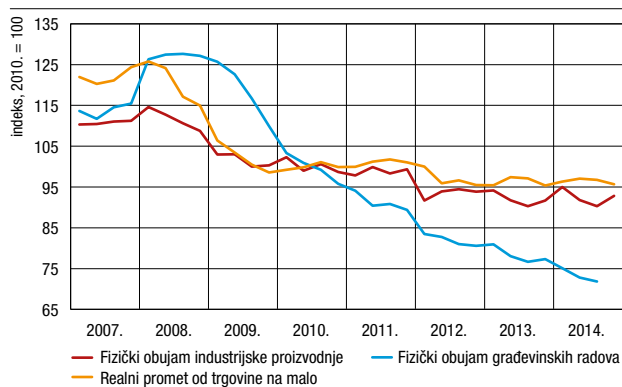
Izvor: DZS

Državna potrošnja blago je porasla (0,3%) u trećem tromjesečju 2014., no na razini cijele 2014. očekuje se njen pad. Važna odrednica porasta državne potrošnje u trećem tromjesečju je su naknade zaposlenima, s obzirom na rast broja zaposlenih u djelatnostima javne uprave, obrazovanja i zdravstva, i to nakon snažnog smanjenja u prvoj polovini godine. S druge strane, planirane uštede u korištenju dobara i usluga te kod naknada u naturi upućuju na smanjenje tih sastavnica državne potrošnje tijekom trećeg tromjesečja. Tako se prema drugom Rebalansu proračuna za 2014. očekuje smanjenje državne potrošnje na razini cijele godine. U 2015. državna bi se potrošnja mogla nastaviti smanjivati, s obzirom na planirane uštede u sklopu procedure pri prekomjernom manjku.

Agregatna ponuda

Bruto dodana vrijednost u cjelokupnom gospodarstvu stagnirala je u trećem tromjesečju 2014., te je uvelike pratila kretanje bruto domaćeg proizvoda. Stagnacija je obilježila veći broj djelatnosti, a poglavito prerađivačku industriju i rudarstvo, trgovinu na malo, prijevoz, smještaj i prehranu te dio uslužnih djelatnosti. Zamjetno smanjenje BDV-a ostvareno je u djelatnosti

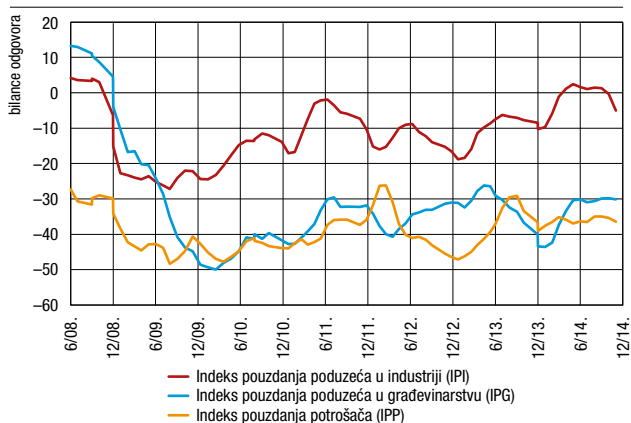
Slika 3.8. Kratkoročni pokazatelji gospodarske aktivnosti
sezonski i kalendarski prilagođeno

Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao jednostavni prosjek mjesečnih podataka. Podaci u izračunu indeksa fizičkog obujma građevinskih radova u trećem tromjesečju ne uključuju rujan. Podaci u izračunu indeksa fizičkog obujma industrijske proizvodnje i realnog prometa od trgovine na malo u četvrtom tromjesečju uključuju samo listopad.

Izvori: DZS (sezonska i kalendarska prilagodba HNB-a)

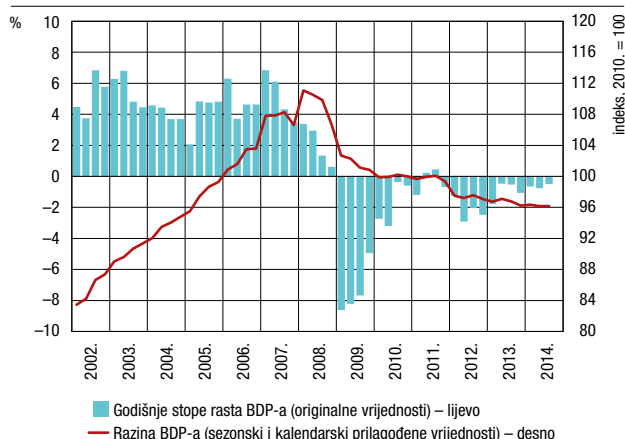
Slika 3.9. Pokazatelji poslovnog optimizma

Napomena: Prikazane vrijednosti su tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Istraživanja poslovnog optimizma provode se od svibnja 2008. Zadnji podatak odnosi se na studeni 2014.

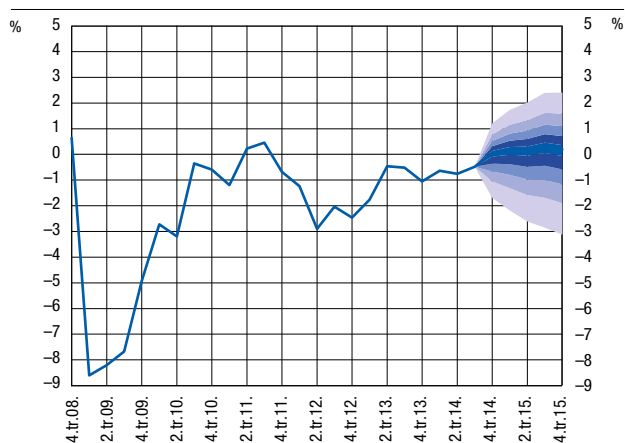
Izvori: Ipsos Puls; HNB

Slika 3.10. Bruto domaći proizvod
realne vrijednosti

Izvori: DZS

Slika 3.11. Projekcija dinamike realnog BDP-a
godišnje stope rasta

Izvori: DZS; HNB

građevinarstva, čime se nastavio trend njegova dugotrajnog pada.²

Dostupni mjesečni podaci upućuju na daljnju stagnaciju gospodarske aktivnosti i na početku četvrtog tromjesečja 2014. Fizički obujam industrijske proizvodnje porastao je u listopadu za 2,8% u odnosu na prosjek prethodnog tromjesečja, dok je u realnom prometu od trgovine na malo zabilježen pad od 1,1%. Rezultati Ankete poslovnog optimizma za listopad i studeni upućuju na pogoršavanje poslovnog optimizma u građevinarstvu, a na slična kretanja upućuje i pogoršavanje pokazatelja poslovnog optimizma u industriji. U istom je razdoblju došlo do smanjenja pouzdanja potrošača, ponajviše zbog negativnih očekivanja glede razvoja gospodarske situacije u Hrvatskoj u idućih 12 mjeseci i očekivanog rasta nezaposlenosti. Pozitivna ostvarenja u turizmu nastavila su se tijekom listopada kada je broj noćenja porastao za 4,3% na godišnjoj razini, ali to ima mali učinak zbog sezonskoga karaktera turizma.

² To upućuje na seljenje resursa prema razmjernijim i potencijalno više produktivnim djelatnostima, pa se u Okviru 1. analizira važnost preraspodjele resursa za produktivnost hrvatskoga gospodarstva.

Do kraja 2014. mogao bi izostati zamjetljiviji oporavak u najvažnijim djelatnostima NKD-a, ponajprije u djelatnostima prerađivačke industrije i rudarstva te trgovini na malo, a kod građevinarstva može se očekivati snažna kontrakcija. Tijekom 2015. mogao bi uslijediti blagi rast navedenih djelatnosti, osim građevinarstva čiji bi rast mogao biti ograničen sporim oporavkom investicijske aktivnosti.

Ocijenjena stopa promjene realnog BDP-a u 2014. iznosi $-0,5\%$. U 2015. hrvatsko gospodarstvo moglo bi zabilježiti stagnaciju gospodarske aktivnosti ($+0,2\%$) određenu ponajviše slabom domaćom potražnjom i pozitivnim doprinosom neto izvoza. Osobna potrošnja trebala bi se blago oporaviti tijekom 2015., prema najavljenim izmjenama u porezu na dohodak.

U projekciji realnog rasta prevladavaju negativni rizici (Slika 3.11.). Većina negativnih rizika ostala je uglavnom nepromijenjena u odnosu na prethodnu projekciju. Naime, moguće je donošenje dodatnih konsolidacijskih mjera čiji je sadržaj neizvjestan, a koje bi mogle negativno djelovati na gospodarsku aktivnost u kratkom roku. Također, neostvarivanje fiskalnih ciljeva u sklopu procedure pri prekomjernom manjku moglo bi rezultirati

dodatnim rastom troškova zaduživanja javnog i privatnog sektora te bi moglo otežati korištenje sredstava iz strukturnih i investicijskih programa EU-a. S obzirom na izrazito nepovoljna očekivanja kućanstava i visoku razinu neizvjesnosti u vezi s budućim kretanjima, moguće je da izmjene u porezu na dohodak neće polučiti očekivani učinak na osobnu potrošnju, pa bi projekirani rast potrošnje kućanstava mogao izostati. Dodatan su rizik struktura i dinamika povlačenja sredstava iz fondova EU-a, o kojima će ovisiti kretanje gospodarske aktivnosti u projekcijskom razdoblju. U odnosu na prethodnu projekciju još jedan negativan rizik za oporavak gospodarstva europodručja jest moguće pogoršavanje trgovinskih odnosa između Rusije i zemalja članica EU-a, što bi moglo nepovoljno utjecati na inozemnu potražnju za hrvatskim proizvodima i uslugama. Pozitivan rizik za središnju projekciju realnog rasta jest donošenje dodatnih strukturnih reforma u svrhu unaprjeđenja poslovnog okružja, što bi u projekcijskom horizontu dodatno potaknulo rast gospodarske aktivnosti i smanjilo trošak zaduživanja države. Dodatan pozitivan rizik proizlazi iz mogućega daljnjeg pada cijena nafte, što bi se moglo povoljno odraziti na gospodarsku aktivnost.

Okvir 1. Učinak preraspodjele resursa između poduzeća na produktivnost

Učinkovita preraspodjela resursa omogućuje uspješnijim poduzećima da koriste više faktora proizvodnje, no u stvarnosti brojne institucionalne i tržišne nesavršenosti takvu alokaciju otežavaju. U ovom se okviru na primjeru hrvatskih nefinancijskih trgovačkih društava ocjenjuje koliko je raspodjela faktora proizvodnje između poduzeća važna za agregatnu produktivnost. Rezultati empirijske analize upućuju na zamjetnu raspršenost produktivnosti hrvatskih poduzeća, s relativno velikim brojem niskoproduktivnih i manjim brojem visokoproduktivnih poduzeća. Produktivnija poduzeća zapošljavaju u prosjeku više radnika i tako podižu agregatnu razinu produktivnosti za oko 25% u odnosu na stanje koje bi karakterizirala nasumična raspodjela rada. U recesijskom razdoblju došlo je do blagog povećanja ovog pokazatelja, što upućuje na moguće pozitivne učinke recesije na alokativnu efikasnost hrvatskoga gospodarstva. Pozitivan učinak raspodjele resursa između poduzeća na razinu produktivnosti uočava se i u većini promatranih djelatnosti, ali uz zamjetne varijacije po područjima djelatnosti.

Empirijska istraživanja pokazuju da gospodarsku aktivnost generira razmjerno malen broj izrazito produktivnih poduzeća i velik broj slabo produktivnih poduzeća (ECB, 2014.³), zbog čega je važna sposobnost gospodarstva da omogućuje seljenje resursa k produktivnijim poduzećima. Drugim riječima, tržišni bi sustav trebao omogućiti učinkovitu raspodjelu resursa tako da uspješnija poduzeća koriste više faktora proizvodnje. Ipak, tržišta obilježava niz neefikasnosti, pa preraspodjela (realokacija) resursa često nije optimalna, kao što primjerice potvrđuju Hsieh

i Klenow (2009.)⁴ te Bartelsman i sur. (2013.)⁵. Važnu ulogu u učinkovitosti alokacije faktora proizvodnje imaju institucionalna obilježja pojedine zemlje (Andrews i Cingano, 2012.; Restuccia i Rogerson, 2008.; Aghion i sur., 2007.)⁶. S obzirom na to da Hrvatska po različitim mjerama institucionalnog razvitka i poslovnog okružja (poput indeksa *Doing Business*) zaostaje za većinom zemalja sličnih karakteristika, procjena učinka alokativne učinkovitosti na produktivnost u RH dodatno dobiva na važnosti.

Kako bi se razmotrila obilježja alokativne učinkovitosti hrvatskoga gospodarstva, upotrebljavaju se podaci na razini poduzeća iz registra financijskih izvještaja koji vodi Financijska agencija (Fina), i to za razdoblje od 2002. do 2012. godine.⁷ Metodološki pristup i obrada podataka uglavnom su preuzeti od istraživačke mreže za konkurentnost (engl. *Competitiveness Research Network* ili, skraćeno, CompNet) organizirane pod okriljem ESB-a. Pritom je u analizu uključena većina nefinancijskih trgovačkih društava iz poslovnog sektora.⁸ Razmatraju se poduzeća iz pedeset i pet odjeljaka NKD-a, koji se potom različitim ponderima agregiraju u devet tzv. makrosektora⁹ i na razinu cijeloga gospodarstva. Mjere produktivnosti koje se analiziraju jesu produktivnost rada koja se temelji na dodanoj vrijednosti i ukupna faktorska produktivnost (engl. *total factor productivity*, TFP) procijenjena na osnovi Wooldridge (2009.)¹⁰. U nastavku okvira analiziraju se obilježja raspodjele spomenutih dviju mjera produktivnosti poduzeća u Hrvatskoj te se nastoji kvantificirati učinak raspodjele resursa između poduzeća na razinu i promjenu produktivnosti.

3 ECB, *Micro-based evidence of EU competitiveness: The COMPNET database*, ECB Working paper series, No. 1634, 2014.

4 C. T. Hsieh i P. J. Klenow, *Misallocation and manufacturing TFP in China and India*, *The Quarterly Journal of Economics* 124(4), 2009., str. 1403–1448

5 E. Bartelsman, J. Haltiwanger i S. Scarpetta, *Cross-country differences in productivity: the role of allocation and selection*, *American Economic Review* 103(1), 2013., str. 305 – 334

6 D. Andrews i F. Cingano, *Public policy and resource allocation: evidence from firms in OECD Countries*, OECD Economics Department Working Papers 996, 2012., OECD Publishing; D. Restuccia i R. Rogerson, *Policy distortions and aggregate productivity with heterogeneous establishments*, *Review of Economic Dynamics* 11, 2008., str. 707 – 720; P. Aghion, T. Fally i S. Scarpetta, *Credit constraints as a barrier to the entry and post-entry growth of firms*, *Economic Policy* (listopad), 2007., str. 731 – 779

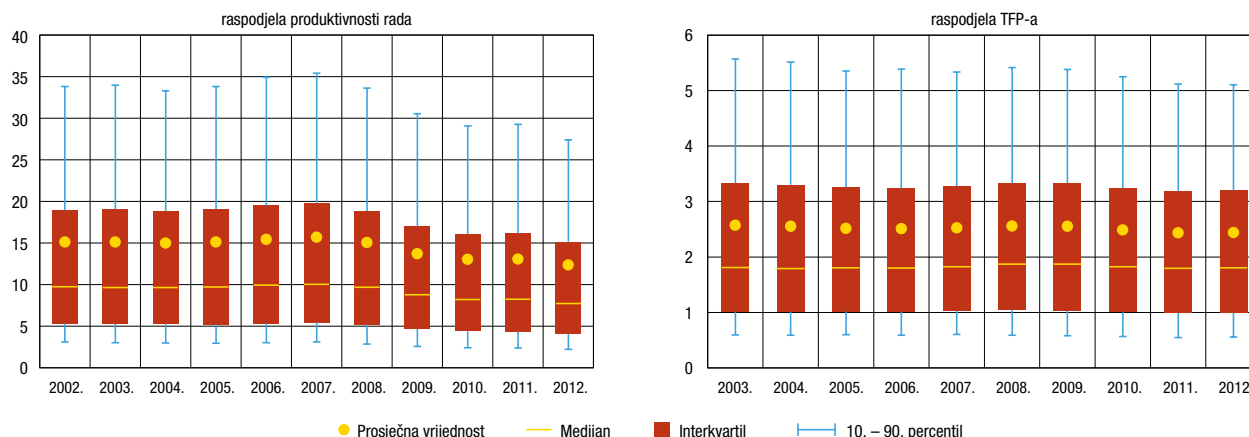
7 Razdoblje koje se analizira u okviru razlikuje se kada se procjenjuje TFP i doprinosi rastu produktivnosti jer su za procjenu potrebni različiti vremenski odmaci.

8 Djelatnosti poput poljoprivrede i ribarstva, rudarstva i vađenja, proizvodnje koks i naftnih derivata, opskrbe plinom, parom i klimatizacije, djelatnosti povezanih s financijskim posredovanjem i djelatnosti povezanih s javnom upravom isključene su zato što su često podložne različitim manjkavostima poput izrazite regulacije, monopola i netržišnog poslovanja.

9 Makrosektori obuhvaćaju prerađivačku industriju; građevinarstvo; trgovinu na veliko i malo; prijevoz i skladištenje; smještaj, pripremu i usluživanje hrane; informacije i komunikacije; poslovanje nekretnostima; stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti te administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti.

10 J. M. Wooldridge, *On estimating firm-level production functions using proxy variables to control for unobservables*, *Economics Letters*, 104(3), 2009., str. 112–114

Slika 3.12. Raspodjela produktivnosti rada i TFP-a

Izvori: Fina; izračun HNB-a

Kao i u drugim sličnim istraživanjima, rezultati pokazuju zamjetnu raspršenost (disperziju) produktivnosti hrvatskih poduzeća, s relativno velikim brojem niskoproduktivnih i manjim brojem visokoproduktivnih poduzeća (Slika 3.12.), što upućuje na to da postoji mogućnost povećanja agregatne produktivnosti realokacijom resursa. Raspodjela produktivnosti u Hrvatskoj zakrivljena je udesno, što je razvidno iz udaljenosti medijana od prosjeka, ali i udaljenosti devedesetog percentila od prosjeka u pojedinoj godini. Budući da produktivnost rada ne prikazuje samo granični proizvod rada, već u sebi sadržava i doprinose drugih faktora proizvodnje poput kapitala, prikazana je i razdioba TFP-a. TFP se odnosi na dio proizvodnje koji se ne može objasniti korištenjem rada, kapitala i materijala, već pretpostavlja određene utjecaje tehnologije, efikasnosti korištenja resursa, upravljanja i sl. Raspodjela TFP-a također pokazuje da postoji relativno velik broj niskoproduktivnih i manji broj visokoproduktivnih poduzeća, iako je pritom vidljiva zamjetno manja raspršenost nego kod produktivnosti rada, što je također uobičajen rezultat empirijskih istraživanja (Bartelsman i sur., 2013.).

Promotri li se obilježja raspodjele produktivnosti rada (Slika 3.12.), vidljivo je da se od početka recesije produktivnost devedesetog percentila (najproduktivnija poduzeća) snažno smanjuje u apsolutnim iznosima, ali je u postotnim bodovima više smanjena produktivnost desetog percentila (najmanje produktivna poduzeća). Obje promjene upućuju na smanjenje raspršenosti raspodjele produktivnosti s obzirom na to da se smanjila njezina standardna devijacija. Slične promjene uočavaju se i kod distribucije TFP-a.

Usporedba produktivnosti poduzeća s njihovom veličinom (mjerenom brojem zaposlenih) potvrđuje da su najproduktivnija poduzeća u Hrvatskoj u prosjeku veća od najmanje produktivnih poduzeća, što je u skladu s nalazima za druge zemlje (ECB, 2014.). U slučaju raspodjele TFP-a razlika u veličini poduzeća još je očiglednija. To dodatno naglašava važnost seljenja faktora proizvodnje prema produktivnijim poduzećima kako bi se olakšao njihov rast.

Nakon što su utvrđene zamjetne razlike u produktivnosti između poduzeća, u nastavku se kvantificira važnost realokacije resursa između poduzeća za agregatnu produktivnost. Pritom se primjenjuju dva pristupa, a to su procjena doprinosa realokacije

resursa razini agregatne produktivnosti pomoću dekompozicije koju su razvili Olley i Pakes (1996.)¹¹ te procjena njezina doprinosa promjeni agregatne produktivnosti pomoću dekompozicije prema Foster, Haltiwanger i Krizan (2006.)¹².

Olley-Pakesova dekompozicija doprinosa realokacije resursa razini produktivnosti razdvaja ukupnu produktivnost na neponderiranu prosječnu produktivnost kakva bi bila u pojedinom sektoru kada bi sva poduzeća bila jednako velika te na dio koji predstavlja kovarijancu odstupanja poduzeća od prosječne veličine i od prosječne produktivnosti djelatnosti kojoj poduzeće pripada:

$$y_{st} = \sum_{i \in s} \theta_{it} \omega_{it} = \bar{\omega}_{st} + \sum_{i \in s} (\theta_{it} - \bar{\theta}_{st}) (\omega_{it} - \bar{\omega}_{st}), \quad (1)$$

gdje je θ_{it} veličina pojedinog poduzeća i u djelatnosti s i vremenu t , a ω_{it} je mjera produktivnosti. $\bar{\omega}_{st}$ je prosječna nevagana produktivnost u pojedinoj djelatnosti, a $\bar{\theta}_{st}$ je prosječna nevagana veličina u djelatnosti. OP kovarijanca je $\sum_{i \in s} (\theta_{it} - \bar{\theta}_{st}) (\omega_{it} - \bar{\omega}_{st})$, a agregira se na razini cijeloga gospodarstva s pomoću udjela broja zaposlenih (dodane vrijednosti) pojedine djelatnosti u ukupnom broju zaposlenih (dodanoj vrijednosti). Veća kovarijanca pretpostavlja veću povezanost između iznadprosječne produktivnosti poduzeća i njegove veličine, tj. da su resursi raspoređeni između poduzeća tako da produktivnija poduzeća u djelatnosti koriste iznadprosječno više resursa.

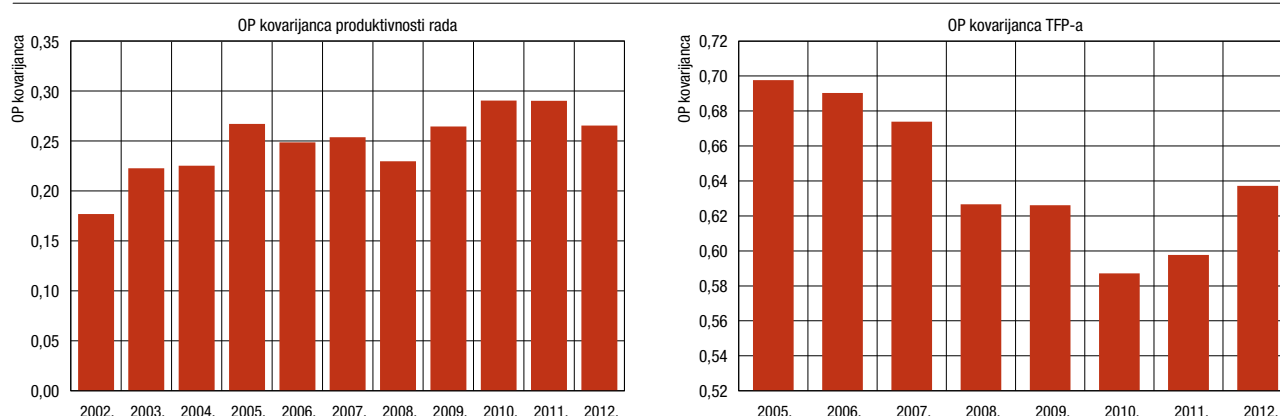
Slika 3.13. prikazuje OP kovarijancu, iz koje je vidljivo da je razina produktivnosti hrvatskoga nefinancijskog poslovnog sektora bila u prosjeku za oko 25% veća, što znači da su iznadprosječno produktivna poduzeća ujedno zapošljavala više radnika od prosjeka sektora. Također, u recesijskom razdoblju došlo je do povećanja ovog pokazatelja na oko 29% ukupne produktivnosti, a to upućuje na moguće pozitivne učinke recesije na alokativnu efikasnost hrvatskoga gospodarstva. S druge strane, OP kovarijanca TFP-a pokazuje manje vrijednosti u recesijskim godinama, iz čega proizlazi zaključak da učinak recesije na realokaciju resursa nije jednoznačan i zahtijeva pomniju analizu u daljnjim istraživanjima.

U skladu s rezultatima na agregatnoj razini pozitivna je kovarijanca karakteristična i za većinu djelatnosti u promatranom razdoblju, ali zamjetno varira po područjima djelatnosti (Slika 3.14.).

11 G. S. Olley i A. Pakes, *The dynamics of productivity in the telecommunications equipment industry*, Econometrica 64(6), 1996., str. 1263 – 1297

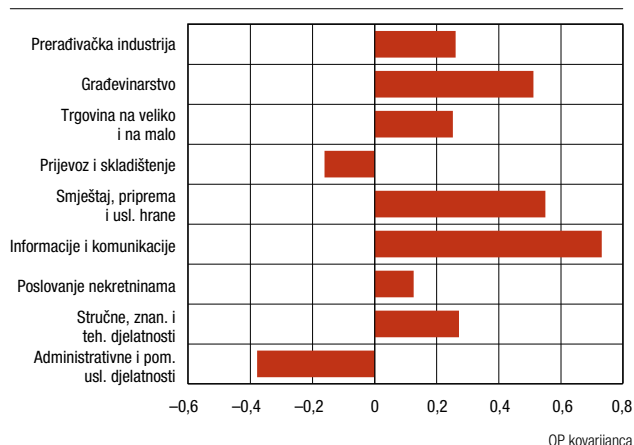
12 L. Foster, J. Haltiwanger i C. J. Krizan, *Market Selection, Reallocation, and Restructuring in the U.S. Retail Trade Sector in the 1990s*, The Review of Economics and Statistics 88(4), 2006., str. 748 – 758

Slika 3.13. Pokazatelji alokativne učinkovitosti

Izvori: Fina; izračun HNB-a

Slika 3.14. OP kovarijanca produktivnosti rada po makrosektorima (prosjeak 2002. – 2012.)

Izvori: Fina; izračun HNB-a

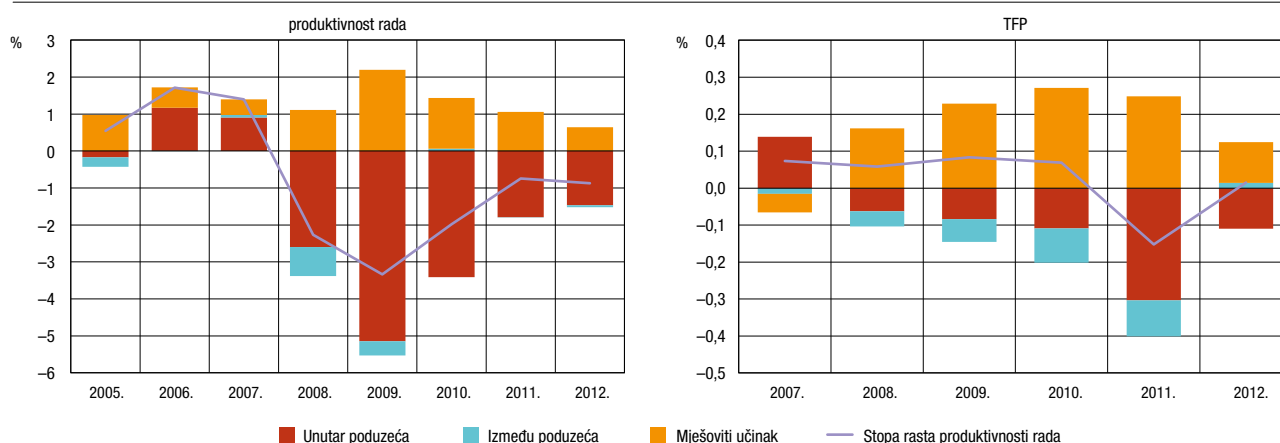
Tako je u prerađivačkoj industriji pokazatelj alokativne učinkovitosti približno jednak prosječnoj vrijednosti za cijelo gospodarstvo. Ovakav nalaz nije u skladu s očekivanjem jer je prerađivačka industrija djelatnost koja pripada sektoru razmjennjivih dobara te se suočava sa snažnim konkurentskim pritiscima, zbog čega bi se očekivala natprosječna vrijednost OP kovarijanca, što se i potvrđuje za niz drugih zemalja (ECB, 2014.). S druge strane, uslužne djelatnosti poput informacija i komunikacija te smještaja, pripreme i usluživanja hrane pokazuju relativno visoku OP kovarijanca između veličine i produktivnosti. U skupinu s relativno visokom kovarijancom može se svrstati i građevinarstvo. Navedeni poredak vrijedi i za dekompoziciju TFP-a.

Drugi pristup analizi alokativne učinkovitosti temelji se na procjeni doprinosa realokacije resursa promjeni produktivnosti na temelju Foster-Haltiwanger-Krizanove dekompozicije (FHK dekompozicija):

$$\Delta y_{st} = \sum_{i \in C} \theta_{it-k} \Delta \omega_{it} + \sum_{i \in C} \Delta \theta_{it-k} (\omega_{it-k} - \widehat{\omega_{st-k}}) + \sum_{i \in C} \Delta \theta_{it} \omega_{it} \quad (2)$$

gdje su oznake varijabla kao i u jednadžbi (1), dok k označuje vremenski odmak, C označuje skup poduzeća koja kontinuirano

Slika 3.15. FHK dekompozicija

Izvori: Fina; izračun HNB-a

posluju, što znači da su isključena poduzeća koja su propala ili tek nastala, a ω_{st-k} označuje ponderirani prosjek produktivnosti djelatnosti u godini $t-k$. FHK dekompozicijom identificiraju se tri izvora rasta produktivnosti: a) $\sum_{i \in C} \theta_{it-k} \Delta \omega_{it}$ kojim se mjeri rast produktivnosti unutar poduzeća tako da se veličina poduzeća drži konstantnom na razini iz prethodnog razdoblja; b) $\sum_{i \in C} \Delta \theta_{it-k} (\omega_{it-k} - \omega_{st-k})$ mjeri rast produktivnosti zbog seljenja resursa između poduzeća, tj. realokacije rada (pozitivan je ako poduzećima koja su produktivnija od prosjeka djelatnosti raste veličina) te c) $\sum_{i \in C} \Delta \theta_{it} \omega_{it}$ mjeri mješoviti učinak seljenja resursa i promjenu produktivnosti.

FHK dekompozicija upućuje na zaključak da veći dio rasta produktivnosti proizlazi iz rasta unutar poduzeća. Slika 3.15. pokazuje dominantan doprinos rasta unutar poduzeća koji je posebno izražen tijekom recesije, kada vidljivo vodi dinamiku rasta ukupne produktivnosti rada. Rast produktivnosti rada zbog seljenja resursa između poduzeća unutar sektora pokazuje blago negativne vrijednosti prije recesije i neprimjetan učinak tijekom recesije. S druge strane, mješoviti učinak pokazuje snažniji utjecaj na rast produktivnosti rada, koji je pozitivan i tijekom recesije. Mješoviti je učinak pozitivan, što znači da postoji pozitivna korelacija između promjene veličine poduzeća i promjene produktivnosti rada. To nije u skladu s rezultatima većine drugih istraživanja, u kojima je ovaj pokazatelj negativan (Foster i sur., 2006.; Nishida i sur., 2013.; Lopez-Garcia i sur., 2007.)¹³, a to se obično objašnjava pogrešno prijavljenim brojem zaposlenih, koji rezultira negativnom korelacijom između promjene udjela poduzeća i

produktivnosti te pozitivnim učincima smanjenja veličine poduzeća na produktivnost. Rezultati FHK dekompozicije TFP-a uglavnom se podudaraju s rezultatima za produktivnost rada kada je riječ o predznacima učinaka, ali se razlikuju njihovi intenziteti. Tako je kod TFP-a mješoviti učinak snažniji u odnosu na ostale izvore rasta produktivnosti, a negativan doprinos realokacije između poduzeća također je izraženiji. Osim o nejasnoj interpretaciji mješovitog učinka valja voditi računa i o tome da u ovu analizu nije uključen doprinos izlaska i ulaska poduzeća na tržište. Zato se za ocjenu dinamike alokativne učinkovitosti primjerenijom čini OP dekompozicija, dok značenje razmatranja FHK dekompozicije prije svega proizlazi iz toga što upozorava na važnost kretanja produktivnosti unutar poduzeća za agregatne ishode.

Provedena analiza upućuje na zamjetnu heterogenost u produktivnosti poduzeća s razmjerno velikim brojem slaboproduktivnih poduzeća. Rezultati pokazuju da su iznadprosječno produktivna poduzeća u Hrvatskoj ujedno zapošljavala više radnika od prosjeka sektora, što implicira važnost alokacije resursa prema uspješnijim poduzećima za razinu produktivnosti. Ta se pravilnost uočava i u većini promatranih djelatnosti, ali uz zamjetne varijacije po područjima djelatnosti. Međutim, ako se kvantificira učinak preraspodjele resursa na promjenu produktivnosti, vidljivo je da većina promjene dolazi od rasta unutar poduzeća, dok je doprinos realokacije resursa prema produktivnijim poduzećima manje izražen. Istodobno utjecaj recesije na alokativnu učinkovitost ne rezultira jednoznačnim rezultatima, te zahtijeva provedbu dodatnih analiza.

4. Tržište rada

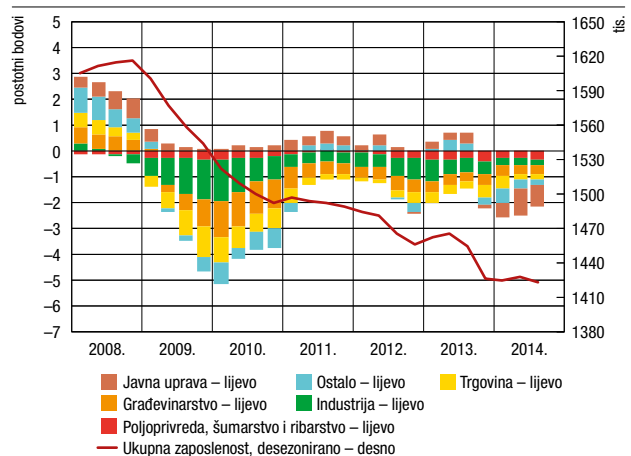
Broj zaposlenih ostao je nepromijenjen već treće tromjesečje zaredom, a stagnacija se nastavila i tijekom listopada. Stagnacija u trećem tromjesečju 2014. odražava smanjenje broja zaposlenih u većini djelatnosti NKD-a, osim djelatnosti javne uprave, obrazovanja i zdravstva, financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja te poslovanja nekretninama. Na godišnjoj se razini broj zaposlenih u prvih deset mjeseci smanjio za 2,3% u odnosu na isto razdoblje 2013., zbog snažnog pada krajem 2013. godine, pri čemu su svi sektori negativno pridonijeli kretanju ukupne zaposlenosti. Smanjenje broja zaposlenih zrcali smanjenje gospodarske aktivnosti i metodološke promjene.¹⁴

Ocijenjeni godišnji pad ukupnog broja zaposlenih u 2014. iznosi 2,1% i mogao bi se ublažiti na 1,0% u 2015. godini. Daljnje očekivano smanjenje broja zaposlenih u 2015. odraz je planiranog smanjenja broja zaposlenih u javnim i državnim službama,¹⁵ ali i potisnute gospodarske aktivnosti (u Okviru 3. analiza se utjecaj i važnost nepovoljnih gospodarskih kretanja, ali i brojnih strukturnih prepreka na zapošljavanje radnika, dok Okvir 2. donosi pregled za sada prihvaćenih strukturnih reformi, čiji je cilj umanjiti rigidnosti na tržištu rada u Hrvatskoj).

Broj nezaposlenih također bi se mogao smanjiti u 2014. godini. Zbog povećanog brisanja nezaposlenih osoba iz evidencije HZZ-a zbog nepridržavanja zakonskih odredaba i smanjenja novonezaposlenih osoba, broj nezaposlenih osoba smanjio se u trećem tromjesečju 2014. za 6,4% u odnosu na prethodno tromjesečje. U istom razdoblju smanjio se i odljev iz evidencije

HZZ-a na temelju zasnivanja radnog odnosa. Međutim, u listopadu se snažno povećao broj novoprijavljenih nezaposlenih osoba, i to najviše iz neaktivnosti, dok su se odljevi iz evidencije na osnovi zasnivanja radnog odnosa smanjili u odnosu na

Slika 4.1. Ukupna zaposlenost i doprinosi godišnjoj promjeni zaposlenosti po sektorima

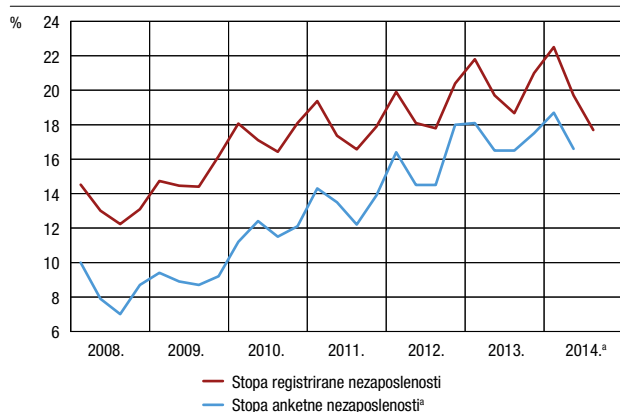
Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

¹³ M. Nishida, A. Petrin i S. Polanec, *Exploring reallocation's apparent weak contribution to growth*, Journal of Productivity analysis, ISSN 0895–562X, 2013.; P. Lopez-Garcia, S. Puente i A. Luis Gomez, *Firm productivity dynamics in Spain*, Banco de Espana Working Paper, br. 0739, 2007.

¹⁴ Na pad zaposlenosti djelovalo je smanjenje obuhvata podataka o aktivnim osiguranicima, čime je broj zaposlenih prema podacima HZMO-a smanjen za oko 20.000 osoba u listopadu 2013. HNB još uvijek prikuplja informacije o ovoj metodološkoj promjeni, koja nije bila naznačena pri objavi podataka.

¹⁵ Vlada RH najavila je da će se za svaka dva zaposlenika koja otiđu u mirovinu primiti jedan novi radnik.

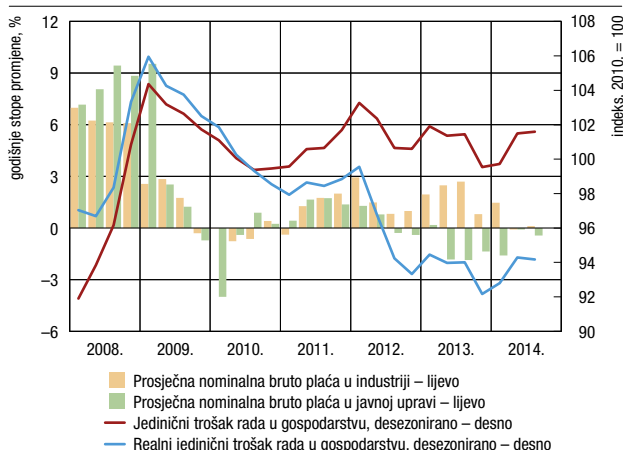
Slika 4.2. Stope nezaposlenosti

^a Podaci za 2013. i prva dva tromjesečja 2014. usklađeni su s rezultatima Popisa stanovništva i stanova u Republici Hrvatskoj u 2011., dok su se do sada objavljivali podaci izračunavali na temelju Popisa iz 2001.

Izvori: DZS; HZZ

Slika 4.3. Bruto plaća i jedinični trošak rada

Izvori: DZS; HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

treće tromjesečje 2014. godine.

Stopa nezaposlenosti mogla bi blago porasti u 2014. te bi tijekom 2015. godine mogla ostati na istim razinama (19,7%) s obzirom na projicirano daljnje blago smanjivanje broja zaposlenih osoba. Administrativna stopa nezaposlenosti u trećem tromjesečju 2014. iznosila je 19,2%, što je smanjenje od jednoga postotnog boda u odnosu na prethodno tromjesečje, dok je u listopadu njezina vrijednost iznosila 19%. Anketna stopa nezaposlenosti dostupna je za prvih šest mjeseci 2014. i iznosi 17,7%, što je blago povećanje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine kada je iznosila 17,4%.

Tijekom 2015. bruto nominalne plaće mogle bi ostati nepromijenjene, dok bi neto plaće ipak mogle porasti (2,4%), uzimajući u obzir učinak zakonskih izmjena poreza na dohodak od 1. siječnja 2015. godine. Nominalne bruto i neto plaće blago su porasle u trećem tromjesečju 2014. u odnosu na prethodno tromjesečje, dok se realne plaće nisu značajnije promijenile s

obzirom na blagi porast potrošačkih cijena u istom razdoblju. U većini djelatnosti NKD-a u navedenom razdoblju nominalne bruto plaće su porasle, uz stagnaciju u sektoru industrije. U listopadu su se nastavila spomenuta kretanja iz trećeg tromjesečja, pri čemu su najviše porasle nominalne bruto plaće u sektoru industrije. Na razini cijele 2014. nominalne neto i bruto plaće mogle bi stagnirati, dok bi realne plaće mogle blago porasti.

Jedinični trošak rada blago je porastao u trećem tromjesečju 2014. u odnosu na prethodno tromjesečje zbog bržeg porasta naknada zaposlenima u odnosu na produktivnost rada. Izostanak promjene produktivnosti rada rezultat je stagnacije gospodarske aktivnosti i broja zaposlenih osoba u trećem tromjesečju. Unatoč tome, jedinični trošak rada mogao bi se blago smanjiti u 2014. s obzirom na smanjenje broja zaposlenih osoba i izostanak rasta plaća. Smanjenje jediničnog troška rada očekuje se i u 2015. godini.

Okvir 2. Reforma Zakona o radu i fleksibilnost tržišta rada u Hrvatskoj

Izmjenama Zakona o radu smanjene su dugogodišnje rigidnosti na tržištu rada u Hrvatskoj, što se odrazilo na poboljšanje relativne pozicije Hrvatske u odnosu na druge zemlje prema međunarodno usporedivim indeksima zakonske zaštite zaposlenja OECD-a i indeksa lakoće zapošljavanja Svjetske banke. Međutim, doseg je provedenih reforma ograničen s obzirom na to da se većina zakonskih izmjena odnosi na specifične skupine radnika. Stoga se može iznijeti ocjena da reforma tržišta rada još nije završena.

Temeljni prioriteti ekonomske politike uključuju održavanje visoke razine zaposlenosti u gospodarstvu, uz što nižu razinu nezaposlenosti, a podrazumijeva se i osiguravanje prikladne zakonske zaštite zaposlenja radnika. Međunarodne institucije više su puta upozoravale na to da je razina zakonske zaštite zaposlenja u Hrvatskoj previsoka za optimalno funkcioniranje tržišta rada.¹⁶ Stoga je tijekom 2013. i 2014. godine izmijenjen Zakon o

radu s ciljem stvaranja fleksibilnijega radnog zakonodavstva, koje će omogućiti lakšu i bržu prilagodbu poslodavaca novonastalim uvjetima poslovanja, zadržavajući primjerenu razinu zakonske zaštite zaposlenja radnika.¹⁷

Prva faza reforme Zakona o radu (ZOR), prihvaćena u srpnju 2013. godine, bila je usredotočena na olakšavanje primjene ugovora o radu na određeno vrijeme i skraćivanje postupak kolektivnog otpuštanja. Reformom ZOR-a omogućena je slobodna primjena prvog ugovora o radu na određeno vrijeme, dok je obnova prvoga sklopljenog ugovora o radu moguća samo ako postoje objektivni razlozi (ugovor o radu na određeno vrijeme prije se mogao primjenjivati samo onda kad su postojali objektivni razlozi). Također, ukinuta je odredba vremenskog ograničenja za prvi ugovor o radu na određeno vrijeme, dok je sklapanje više uzastopnih ugovora o radu i dalje ograničeno na najviše tri godine. Reformom ZOR-a iz 2013. godine pojednostavljen je i

¹⁶ Za više informacija vidi *Council Recommendation on National Reform Program for Croatia*, 2014., http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_en.htm te Pregled napretka mjera za ispravljanje makroekonomskih neravnoteža, studeni 2014., Europska komisija, http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/documents/2014-11-07_croatia_mip_specific_monitoring_report_to_epc_en.pdf

¹⁷ U srpnju 2013. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu (NN, br. 73/2013.), a potpuno novi Zakon o radu (NN, br. 93/2014.) u kolovožu 2014.

postupak kolektivnih otpuštanja, a najdulje dopušteno razdoblje odgode kod kolektivnih otpuštanja skraćeno je na 30 dana (prema prijašnjem zakonu u slučaju kolektivnih otpuštanja postojala je mogućnost da Hrvatski zavod za zapošljavanje produži vrijeme u kojem se ne smiju otpustiti radnici na najviše tri mjeseca).

Iako su izmjene prihvaćene u prvoj fazi reforme ublažile rigidnost radnog zakonodavstva, relativno kruto zakonsko uređenje koje karakterizira ugovore o radu na neodređeno vrijeme ostalo je nepromijenjeno. Zakonske promjene utjecale su samo na manji dio zaposlenika, s obzirom na to da je 85% zaposlenih u 2013. godini imalo ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

U kolovozu 2014. stupio je na snagu novi Zakon o radu (novi ZOR), kojim su pojednostavnjene procedure pri otpuštanju radnika na neodređeno vrijeme, izmijenjen je način raspoređivanja radnika i korištenja radnog vremena, a prihvaćene su i neke promjene kod agencija za privremeno zapošljavanje i kolektivnih otpuštanja.

Procedure pri otpuštanju kod ugovora na neodređeno vrijeme pojednostavnjene su, ali u ograničenom opsegu. Ukinuta je tako zakonska odredba prema kojoj poslodavac prije otkaza pojedinog radnika mora tog radnika prvo premjestiti na neko drugo radno mjesto ili ga preškolovali. Odredba koja određuje da se u slučaju otkaza radnika moraju poštivati prava prioriteta zasnova na stažu, starosti, invalidnosti i obvezama uzdržavanja zadržana je samo u slučaju otkaza iz poslovno uvjetovanih razloga, dok ta odredba više ne vrijedi kod osobno uvjetovanog otkaza. Izmijenjen je i tijek otkaznog roka. Godišnji odmor i plaćeni dopust tako više ne mogu prekinuti otkazni rok, a u slučaju prekida otkaznog roka zbog privremene nesposobnosti radnika radni će odnos tom radniku prestati važiti istekom šest mjeseci od uručivanja odluke otkaza ugovora o radu. Također, prema novom ZOR-u smanjena je naknada štete radniku u slučaju sudskog raskida ugovora o radu s najviše 18 prosječnih mjesečnih plaća na najviše osam.¹⁸ Proces otpuštanja radnika zaposlenih preko ugovora na neodređeno vrijeme ostao je obilježen relativno složenim procedurama i nakon donošenja novog ZOR-a. Primjerice, poslodavac o namjeri otkazivanja radnog odnosa mora obavijestiti radničko vijeće. U slučaju poslovno uvjetovanog otkaza i dalje vrijede pravila prioriteta, a ona se primjenjuju i pri ponovnom zapošljavanju, s obzirom na to da poslodavac nakon poslovno uvjetovanog otkaza mora osigurati prednost prethodno zaposlenim radnicima u slučaju ponovnog zapošljavanja u razdoblju od šest mjeseci od otkaza.

Kako bi se osigurao dinamičniji raspored radnika u skladu s preferencijama radnika i potrebama poslodavaca, uvedena je mogućnost rada radnika za drugog poslodavca najviše do osam sati tjedno za radnike s punim radnim vremenom (iako je primjena spomenute odredbe otežana restriktivnim procedurama). Omogućeno je i ustupanje radnika povezanim društvima za vrijeme kada poslodavac nema potrebu za tim radnikom, pri čemu je maksimalno trajanje ustupanja u tuzemstvu ograničeno na šest mjeseci, a u inozemstvu na dvije godine. Prema prijašnjim odredbama mogućnost ustupanja zahtijevala je da se radnika prvo otpusti uz otpremninu.

Unutrašnja fleksibilnost poslodavaca u organizaciji poslovanja povećala se donošenjem izmjena u području rada u nepunom radnom vremenu, izmjenama u organizaciji radnog vremena i donošenjem nove regulacije prekovremenog rada. Tako je olakšano korištenje rada u nepunom radnom vremenu jer se prema novom ZOR-u radnicima s nepunim radnim vremenom osim plaće i ostala materijalna prava utvrđuju razmjerno radnom

Tablica 4.1. Indeks zakonske zaštite zaposlenja OECD-a

	Zakonska zaštita zaposlenja za ugovore na neodređeno vrijeme	Zakonska zaštita zaposlenja za kolektivna otpuštanja	Zakonska zaštita zaposlenja za ugovore na određeno vrijeme
Austrija	2,12	3,25	2,17
Češka	2,87	2,13	2,13
Estonija	1,74	2,88	3,04
Hrvatska (2013.)	2,55	3,00	1,96
Hrvatska (2014.)	2,28	2,25	1,96
Italija	2,41	3,75	2,71
Letonija	2,57	3,75	1,79
Mađarska	1,45	3,63	2,00
Njemačka	2,72	3,63	1,75
Poljska	2,20	2,88	2,33
Slovačka	1,81	3,38	2,42
Slovenija	1,99	3,38	2,13
OECD	2,04	2,91	2,08

Napomena: Vrijednost 4 označuje iznimno rigidno, a 0 iznimno fleksibilno radno zakonodavstvo.

Izvori: OECD, *Employment protection annual time series data 1985 – 2013*, 2013.

Procjena za Hrvatsku za 2013. godinu preuzeta je iz rada M. Kunovac, *Employment protection regulation in Croatia*, Financial Theory and Practice, 38 (2), 2014., str. 139–172, a za 2014. godinu izračun HNB-a.

vremenu. Nejednaki raspored radnog vremena produžen je s prethodno dopuštenih 48 sati na 50 sati tjedno, a isto se produženje primjenjuje i na prekovremeni rad, koji na godišnjoj razini ne smije prelaziti 180 sati.¹⁹ S druge strane, zakonom je donekle otežano korištenje prekovremenog rada, s obzirom na to da novi ZOR predviđa obvezno ugovaranje prekovremenog rada u pismenom obliku.

Nastavljajući se na prvu fazu reforme ZOR-a, donesene su i određene daljnje izmjene u području privremenih ugovora o radu i kolektivnih otpuštanja. Produžen je agencijski rad s najdulje jedne na tri godine, ali izostaje značajniji utjecaj te odredbe s obzirom na malu važnost agencijskog rada, dok je u području kolektivnih otpuštanja poslodavac oslobođen izrade programa zbrinjavanja viška radnika u slučaju kolektivnih otpuštanja. S druge strane, novi ZOR ponovno predviđa produženu primjenu isteklih kolektivnih ugovora²⁰, što može imati nepovoljne implikacije na restrukturiranje poduzeća u kojima se primjenjuju kolektivni ugovori.

Navedene izmjene ZOR-a smanjile su rigidnosti radnog zakonodavstva, a Hrvatska se približno izjednačila s ostalim zemljama EU-a prema zakonskoj zaštiti zaposlenja za različite vrste ugovora. Poboľjšali su se indeks zakonske zaštite zaposlenja za ugovore na neodređeno vrijeme i indeks zakonske zaštite zaposlenja za kolektivna otpuštanja OECD-a. Tako je nakon 11 godina smanjena zakonska zaštita radnika na neodređeno vrijeme s procijenjenih 2,55 u 2013. na 2,28 u 2014. (Tablica 4.1.), zbog ukidanja odredbe o preškoloivanju radnika ili njegovom premještanju na drugo radno mjesto prije otkaza, te zbog smanjenja maksimalne moguće naknade u slučaju nepravdnog otkaza. Pojednostavnjivanje procedura kolektivnog otpuštanja zbog ukidanja obveze izrade programa zbrinjavanja viška radnika utjecalo je na smanjenje vrijednosti indeksa zakonske zaštite za kolektivna otpuštanja s 3,00 u 2013. na 2,25 u 2014., dok indeks

18 Stvaran utjecaj ove izmjene na troškove poslodavca teško je procijeniti jer je sudska praksa pokazala da u slučaju sudskog raskida ugovora o radu radnici uglavnom bivaju vraćeni na posao. Detaljnija objašnjenja mogu se naći u D. Pavičić, *Donesen je novi Zakon o radu*, Računovodstvo, revizija i financije (RRIF), 2014.

19 Iznimno, kolektivnim ugovorom može se produžiti na najviše 250 sati godišnje.

20 Za više detalja vidi Ž. Potočnjak, *Najznačajnije novine koji donosi novi Zakon o radu*, Hrvatska pravna revija, 2014., str. 25 i 26.

Tablica 4.2. Rang indeksa lakoće zapošljavanja Svjetske banke

	Poteškoće pri zapošljavanju	Rigidnost radnih sati	Poteškoće pri otpuštanju viška radnika	Troškovi otpuštanja	Lakoća zapošljavanja
Austrija	37	82	122	11	56
Belgija	37	113	1	125	62
Bugarska	86	37	1	33	17
Cipar	123	113	146	96	152
Češka	123	1	122	25	59
Danska	1	1	1	128	14
Estonija	1	17	1	1	1
Finska	91	164	59	73	121
Francuska	123	113	59	51	100
Grčka	167	188	122	66	170
Hrvatska	91	17	122	133	105
Irska	123	174	98	105	158
Italija	37	187	1	83	84
Letonija	37	1	48	88	24
Litva	86	34	146	24	69
Luksemburg	156	37	59	76	93
Mađarska	1	172	59	148	118
Malta	167	164	98	134	176
Nizozemska	86	82	59	29	57
Njemačka	67	37	175	35	89
Poljska	37	82	98	120	94
Portugal	123	107	146	111	154
Rumunjska	91	157	98	15	103
Slovačka	91	17	98	121	92
Slovenija	167	96	59	59	117
Španjolska	167	82	59	116	140
Švedska	91	82	122	89	120
Velika Britanija	37	37	1	45	9
Bosna i Hercegovina	149	14	98	44	81
Crna Gora	72	96	1	76	54
Makedonija	91	14	59	61	37
Srbija	167	28	59	30	67

Napomena: Vrijednost 1 označuje najfleksibilnije, a 189 najrigidnije radno zakonodavstvo. Izvori: World Bank, *Employing Workers Data*, Data points and Details, 2015.; procjene HNB-a

zakonske zaštite zaposlenja za ugovore na određeno vrijeme ostaje 1,96, na koliko je procijenjena njegova vrijednost nakon

provođenja prve faze reforme ZOR-a.²¹

Osim spomenutog indeksa zakonske zaštite zaposlenja OECD-a, rigidnosti tržišta rada procjenjuju se i indeksom lakoće zapošljavanja (engl. *ease of employment index*) Svjetske banke. Ovaj indeks omogućuje usporedbu fleksibilnosti hrvatskoga radnog zakonodavstva sa širim skupom zemalja jer je dostupan za 189 zemalja svijeta, uključujući i sve članice EU-a i zemlje iz neposrednoga geografskog okružja. Indeksom se procjenjuje rigidnost radnog zakonodavstva agregatno i za četiri glavna područja: poteškoće pri zapošljavanju, rigidnost radnih sati, poteškoće pri otpuštanju viška radnika i troškove pri otpuštanju. Najnovija baza podataka²² obuhvaća samo izmjene prihvaćene do 1. lipnja 2014., odnosno temelji se na Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o radu iz srpnja 2013. godine.

Prema indeksu lakoće zapošljavanja (Tablica 4. 2.) Hrvatska se u 2014. godini nalazi na 152. mjestu, što je pozitivan pomak u odnosu na godinu prije (161. mjesto). No unatoč ostvarenom napretku hrvatsko radno zakonodavstvo i dalje spada među najrigidnije u odnosu na ostale članice EU-a te zemlje iz okružja. Od članica EU-a jedino Portugal (154.), Grčka (158.), Francuska (170.) i Luksemburg (178.) imaju rigidnije radno zakonodavstvo. Analizira li se indeks lakoće zapošljavanja po komponentama (Tablica 4.2.), ostvaren je napredak prema indeksu poteškoća pri zapošljavanju (123. mjesto u 2014. umjesto 146. mjesta u 2013.). Taj pomak rezultat je uklanjanja nekih ograničenja u primjeni prvog ugovora o radu na određeno vrijeme. Blago se poboljšala i relativna pozicija Hrvatske prema indeksu rigidnosti radnih sati (113. umjesto 115.) te u području troškova otpuštanja (96. umjesto 99.), s obzirom na relativan porast rigidnosti analiziranih područja u ostalim zemljama obuhvaćenima istraživanjem. Prema indeksu rigidnosti otpuštanja viška radnika Hrvatska je i dalje najgore pozicionirana od svih promatranih zemalja, a u odnosu na prethodnu godinu taj se položaj malo pogoršao (146. umjesto 145.).

Donošenjem novog ZOR-a smanjena je rigidnost radnog zakonodavstva, no još ima prostora za daljnje reforme i poboljšanje relativne pozicije Hrvatske. Pretpostavi li se nepromijenjena pozicija drugih zemalja, stupanjem na snagu novog Zakona o radu relativna pozicija Hrvatske blago se poboljšala. Prema ukupnom indeksu lakoće zapošljavanja Hrvatska se pomaknula na 148. sa 152. mjesta. Poboljšanje ukupnog indeksa prouzročila je promjena indeksa rigidnosti otpuštanja viška radnika, gdje bi Hrvatska zauzela 122. umjesto 146. mjesta nakon ukidanja obveze o preškolovanju ili obaveznom premještanju radnika na drugo radno mjesto prije uručjenja otkaza ugovora o radu. Konkretna napredak Hrvatske moći će se procijeniti tek nakon objave ažuriranih podataka u 2015. godini, a ovisit će o smjeru i intenzitetu reforma provedenih u drugim zemljama.

Okvir 3. Anketa o tržištu rada i određivanju plaća u Hrvatskoj

Troškovi radne snage značajna su komponenta ukupnih troškova poduzeća, te je njihova pravodobna prilagodba fluktuacijama gospodarske aktivnosti ključna za uspješno poslovanje i konkurentnost svakog poduzeća. Visoki ukupni troškovi rada u gospodarstvu mogu naštetiti konkurentnosti neke zemlje, što je pogotovo izraženo u malim otvorenim gospodarstvima u kojima je mogućnost vođenja aktivne politike tečaja ograničena visokom razinom euroizacije. Glavni način prilagodbe troškova rada, koji

su poduzeća u Hrvatskoj primjenjivala u razdoblju od 2010. do 2013. godine kao odgovor na dugotrajnu gospodarsku krizu, bila je prilagodba proizvodnog faktora rada, i to neobnavljanjem isteklih ugovora o radu na određeno vrijeme, smanjenjem broja zaposlenih osoba ili zamrzavanjem novih zapošljavanja. Istodobno nije zabilježena zamjetna korekcija nominalnih plaća, što upućuje na rigidnost nominalnih plaća u hrvatskom gospodarstvu. Ipak, intenzitet rigidnosti plaća oslabio je u posljednjim godinama

²¹ Reformom ZOR-a iz 2013. godine smanjena je zakonska zaštita zaposlenja za kolektivna otpuštanja s 3,75 (koliko je iznosila u razdoblju od 2003. do 2012.) na 3, zakonska zaštita za ugovore na određeno vrijeme s 2,2 na 1,96, dok je zakonska zaštita zaposlenja za ugovore na neodređeno ostala nepromijenjena.

²² Svjetska banka zasada objavljuje samo metodologiju izračuna indeksa lakoće zapošljavanja i podatke potrebne za izračun indeksa za svaku zemlju. Izračun indeksa lakoće zapošljavanja detaljnije je opisan u Biltenu HNB-a br. 194., u Okviru 1.

Tablica 4.3. Utjecaj platežne sposobnosti kupaca i njihove sposobnosti ispunjavanja ugovornih obveza, te utjecaj razine potražnje za proizvodima u razdoblju od 2010. do 2013. na aktivnost poduzeća, prema djelatnostima NKD-a u postocima

	Platežna sposobnost kupaca i njihova sposobnost ispunjavanja ugovornih obveza			Razina potražnje za proizvodima/uslugama		
	Umjereno/snažno smanjenje	Nepromijenjeno	Umjereno/snažno povećanje	Umjereno/snažno smanjenje	Nepromijenjeno	Umjereno/snažno povećanje
Industrija	46	40	14	47	18	35
Građevinarstvo	82	17	1	76	12	11
Trgovina	57	39	4	43	9	48
Usluge (H–J, L–N)	55	36	10	36	30	34
Ukupno	55	36	9	46	19	35

Napomena: Prikazani rezultati ponderirani su ponderima koji odražavaju ukupnu zaposlenost u populaciji poduzeća (engl. *employment adjusted weights*).
Izvor: Anketa HNB-a

Tablica 4.4. Kretanje ukupnih troškova i troškova rada za poduzeća u razdoblju od 2010. do 2013. u postocima

	Umjereno/snažno smanjenje	Nepromijenjeno	Umjereno/snažno povećanje
Ukupni troškovi	28	13	59
Ukupni troškovi za poduzeća koja su pretrpjela negativan šok potražnje	41	13	46
Troškovi radne snage	27	25	48
Troškovi radne snage za poduzeća koja su pretrpjela negativan šok potražnje	42	30	28

Napomena: Prikazani rezultati ponderirani su ponderima koji odražavaju ukupnu zaposlenost u populaciji poduzeća.
Izvor: Anketa HNB-a

krize. Također, značajan udio poduzeća primjenjuje indeksaciju plaća, što sprečava prilagodbu realnih plaća.

U razdoblju od rujna do studenoga 2014. HNB je proveo anketu o tržištu rada i određivanju plaća u Hrvatskoj na uzorku poduzeća s pet ili više zaposlenih koja posluju u djelatnostima prerađivačke industrije, građevinarstva, trgovine i poslovnih usluga.²³ S obzirom na izraženu gospodarsku krizu cilj ankete bio je prikupiti detaljne podatke o različitim strategijama prilagodbe poslovanja poduzeća dugotrajnim nepovoljnim uvjetima u realnom sektoru, pri čemu se anketa prije svega usredotočila na način prilagodbe troškova radne snage.²⁴

Promjene u gospodarskom okružju

U vrijeme provođenja ankete o tržištu rada i određivanju plaća Hrvatska se nalazila u šestoj uzastopnoj godini recesije, a kumulativno smanjenje gospodarske aktivnosti od početka krize 2008. godine prelazilo je 12%. Bruto dodana vrijednost u djelatnosti građevinarstva kumulativno se smanjila za 41%, u djelatnosti prerađivačke industrije za 21%, a u djelatnosti trgovine i usluga (G – J, L – N) za 9%. Nepovoljni utjecaj dugotrajne krize na poduzeća u Hrvatskoj vidljiv je i iz rezultata ankete. Oko tri četvrtine poduzeća zabilježilo je u razdoblju od 2010. do 2013. umjereno ili snažno smanjenje aktivnosti, koje je bilo uzrokovano nepovoljnim djelovanjem: promjena platežne sposobnosti kupaca i njihove sposobnosti ispunjavanja ugovornih obveza (55%), promjena razine potražnje za proizvodima/uslugama (46%), kolebljivosti/neizvjesnosti potražnje (44%), dostupnosti dobara neophodnih

Tablica 4.5. Prikaz strategija kojima su se poduzeća koristila kako bi smanjila broj zaposlenika ili kako bi promijenila sastav zaposlenika kada je takva aktivnost bila hitna

	Relevantno i vrlo relevantno, %
Neobnavljanje privremenih ugovora nakon njihova isteka	49
Pojedinačna otpuštanja	48
Zamrzavanje ili smanjenje novih zapošljavanja	40
Programi ranog umirovljenja	34
Smanjenje broja agencijskih i ostalih radnika	25
Kolektivna otpuštanja	18
Nesubvencionirano skraćivanje radnog vremena (uključujući smanjenje broja prekovremenih sati)	18
Privremena otpuštanja	7
Subvencionirano skraćivanje radnog vremena	2

Napomena: Prikazani rezultati ponderirani su ponderima koji odražavaju ukupnu zaposlenost u populaciji poduzeća.
Izvor: Anketa HNB-a

za proizvodnju uobičajenih dobavljača (23%) i pristupa vanjskom financiranju uobičajenim kanalima (21%). Nadalje, ona poduzeća koja su iskazala snažno smanjenje aktivnosti uglavnom smatraju da su činitelji koji su utjecali na pad aktivnosti poduzeća dugotrajne naravi (73%).

Unatoč izrazito snažnom nepovoljnom utjecaju gospodarskog okružja na aktivnost anketiranih poduzeća većina poduzeća (59%) umjereno je ili snažno povećala troškove poslovanja u razdoblju od 2010. do 2013., a istodobno je zabilježeno i zamjetno povećanje troškova radne snage (48%). Poduzeća koja su pretrpjela umjeren ili snažan negativan šok potražnje prilagodila su se novonastalim gospodarskim uvjetima smanjenjem svojih troškova poslovanja (41%), pri čemu je dominantna strategija smanjenja troškova bilo smanjenje troškova radne snage (42%).

Prilagodbe radne snage

Jedan je od načina smanjenja troškova radne snage prilagodba faktora rada u proizvodnom procesu smanjenjem broja zaposlenih osoba ili smanjenjem broja odrađenih sati rada. U razdoblju od 2010. do 2013. godine 41% poduzeća susrelo se sa zamjetnom potrebom za smanjivanjem broja zaposlenika (odnosno 59% poduzeća izravno pogođenih šokom potražnje i 26% ostalih poduzeća). Najčešće strategije smanjenja broja zaposlenika

²³ Anketni upitnik izrađen je u sklopu Radne skupine za dinamiku plaća Europske središnje banke (engl. *Wage Dynamics Network* ili, skraćeno, WDN), te je usklađen među zemljama EU-a. Sredinom 2014. anketu su provele i ostale zemlje članice EU-a s iznimkom Finske i Danske. Za potrebe HNB-a anketu je provela agencija za istraživanje tržišta IPSOS Puls. Anketni su podaci preliminarni.

²⁴ Prethodna istraživanja pokazala su da je prilagodba troškova radne snage dominantna strategija kojom poduzeća smanjuju troškove poslovanja. Iscrpniji prikaz može se naći u Fabiani *et al.*, *Firm Adjustment during times of Crisis*, 2012.

kod tih poduzeća bile su neobnavljanje privremenih ugovora o radu nakon njihova isteka (49%), pojedinačna otpuštanja (48%) i zamrzavanje ili smanjenje novih zapošljavanja (40%). Skraćivanja radnog vremena te privremena i kolektivna otpuštanja nisu se pokazali značajnim strategijama u hrvatskim poduzećima.²⁵

Prilagodbe plaća

Unatoč krizi prosječne su nominalne neto plaće u hrvatskom gospodarstvu rastle u svim godinama te je prosječna nominalna plaća u prvih devet mjeseci 2014. bila za 7,3% viša u usporedbi s prosjekom 2008. Ipak, valja napomenuti da se intenzitet godišnjeg rasta nominalnih plaća posljednjih godina zamjetno usporio. Anketiranjem poduzeća nastojalo se stoga podrobnije ispitati u kojoj je mjeri u hrvatskom gospodarstvu prisutna (ne)fleksibilnost promjene osnovnih plaća²⁶ naniže, budući da su brojna istraživanja pokazala da je ona među glavnim razlozima koji u nepovoljnim gospodarskim uvjetima utječu na to da se teret prilagodbe troškova poslovanja prebaci na smanjenje broja zaposlenih.²⁷ Osim toga, anketiranjem se nastojalo utvrditi koji su najvažniji uzroci zbog kojih poduzeća izbjegavaju smanjenje plaća kao strategiju prilagodbe negativnim ekonomskim šokovima (pad potražnje, povećana neizvjesnost vezana uz kretanje potražnje, smanjenje pristupa vanjskom financiranju i sl.).

Kao indikator rigidnosti nominalnih plaća naniže (engl. *downward nominal wage rigidity, DNWR*) u anketi se primjenjuje udio poduzeća koji je u određenom razdoblju zamrznuo i/ili smanjio osnovne plaće. Rezultati ankete pokazuju (Tablica 4.6.) da je u prvim godinama gospodarske krize (2010.) relativno malen udio poduzeća (7%) u Hrvatskoj smanjivao plaće nastojeći se

Tablica 4.6. Udio poduzeća koja su tijekom krize zamrznuila ili smanjila plaće

	Udio poduzeća koja su zamrznuila plaće, %	Udio poduzeća koja su smanjila plaće, %
2010.	13	7
2011.	13	11
2012.	14	14
2013.	13	16

Napomena: Osnovna plaća je izravna naknada izuzevši bonuse. Bonusi/povlastice (fleksibilni dijelovi plaće) dio su nadoknade koji je različit od osnovne plaće i obično se povezuje s učinkom pojedinca ili poduzeća. Prikazani rezultati ponderirani su ponderima koji odražavaju ukupnu zaposlenost u populaciji poduzeća. Izvor: Anketa HNB-a

Tablica 4.7. Udio poduzeća koja su tijekom krize promjene osnovne plaće prilagođavala inflaciji

	Udio poduzeća koja su indeksirala plaće, %
Prije 2010.	42
U razdoblju 2010. – 2013.	34

Napomena: Prikazani rezultati ponderirani su ponderima koji odražavaju ukupnu zaposlenost u populaciji poduzeća. Izvor: Anketa HNB-a

Tablica 4.8. Glavne teorije rigidnosti plaća – razlozi odustajanja od smanjenja osnovne plaće

	Relevantno i vrlo relevantno, %
1. U slučaju smanjenja plaća najproduktivniji zaposlenici mogu odlučiti napustiti poduzeće.	78,5
2. Zaposlenici uspoređuju svoje plaće s plaćama slično kvalificiranih radnika u ostalim poduzećima na istom tržištu.	71,0
3. Imalo bi negativan utjecaj na moral zaposlenika.	69,5
4. Umanjilo bi angažman zaposlenika, što bi rezultiralo manjim učincima i slabijom uslugom.	60,4
5. Stvorilo bi poteškoće u privlačenju novih radnika.	60,0
6. Smanjenje plaće povećalo bi broj zaposlenika koji daju otkaz, što bi posljedično povećalo troškove zapošljavanja i osposobljavanja novih radnika.	56,4
7. Radnici ne vole nepredvidiva smanjenja dohotka. Stoga, među radnicima i poduzećima vrijedi prešutni dogovor da se plaće neće smanjivati za vrijeme recesija niti će rasti za vrijeme ekspanzija.	55,6
8. Naštetilo bi reputaciji poduzeća, koju ima kao poslodavac, što bi otežalo zapošljavanje radnika u budućnosti.	54,8
9. Pravilnik o radnim odnosima /kolektivni ugovori sprječavaju smanjenje osnovne plaće.	47,7

Napomena: Prikazani rezultati ponderirani su ponderima koji odražavaju ukupnu zaposlenost u populaciji poduzeća. Izvor: Anketa HNB-a

prilagoditi negativnom gospodarskom šoku, no taj se udio iz godine u godinu povećavao te je u 2013. dosegao 16%. S druge strane, znatan i relativno stabilan udio poduzeća (približno 14%) tijekom kriznih godina zamrznuo je plaće. Iz spomenutog proizlazi da je u Hrvatskoj bila prisutna prilična nefleksibilnost nominalnih plaća naniže, ali da se ona tijekom krize u određenoj mjeri smanjila.

Rigidnost realnih plaća naniže ocijenjena je i indikatorom raširenosti indeksacije, tj. prakse poduzeća da prilagođavaju promjene osnovne plaće kretanju inflacije.²⁸ Utvrđeno je da je prije 2010. godine znatan udio poduzeća (42%) indeksirao plaće u odnosu na inflaciju, dok se u razdoblju od 2010. do 2013. taj udio smanjio na 34%, no i dalje je ostao visok (Tablica 4.7.).²⁹

Anketom poduzeća nastojalo se utvrditi koji su najvažniji razlozi zbog kojih su poduzeća nesklona smanjenju osnovnih plaća kao strategiji prilagodbe negativnim ekonomskim šokovima. U anketi je dan popis koji sadržava devet ekonomskih teorija rigidnosti plaća naniže, pri čemu je svaka od njih sažeta u jednoj rečenici razumljivoj široj javnosti. Ispitanici su mogli navesti nekoliko teorija relevantnih za njihovo poduzeće.

Rezultati ankete upućuju na zaključak da su za objašnjenje rigidnosti plaća naniže u Hrvatskoj najprimjeranije teorija prema kojima bi smanjenje osnovne plaće potaknulo odlazak najproduktivnijih zaposlenika iz poduzeća, teorija prema kojoj zaposlenici uspoređuju svoje plaće s plaćama sličnih kvalificiranih radnika u ostalim poduzećima i teorija prema kojoj bi smanjenje

25 Poduzeća se također pitao jesu li tijekom referentnog razdoblja aktivnosti povezane s prilagodbom radne snage u poduzeću, poput otpuštanja ili zapošljavanja radnika, prilagodbe radnog vremena ili premještanja radnika unutar poduzeća, postale teže ili jednostavnije. Većina poduzeća (u prosjeku oko 75%) smatra da nisu zabilježene relevantne promjene u provođenju tih aktivnosti. Takvi su rezultati očekivani s obzirom na to da je reforma radnog zakonodavstva u Hrvatskoj provedena tek u drugom polugodištu 2013. i početkom 2014.

26 Ostale strategije smanjenja troška rada obuhvaćaju smanjenje bonusa, zamrzavanje unapređenja, rano umirovljenje, zapošljavanje novih zaposlenika uz nižu plaću i sl.

27 Fabiani *et al.* (2012.)

28 Za više detalja o nominalnoj i realnoj rigidnosti plaća naniže vidi Babecky *et al.*, *Downward Nominal and Real Wage Rigidity: Survey Evidence from European Firms*, ECB Working Paper, 1105, 2009.

29 Realna rigidnost plaća naniže u literaturi se povezuje s rasprostranjenosti kolektivnih ugovora koji u sebi mogu sadržavati pravila indeksacije (Babecky *et al.*, 2009., Fabiani *et al.*, 2010. *Wage rigidities and labour market adjustment in Europe*, Journal of the European Economic Association, 8). Rezultati ankete za Hrvatsku pokazuju da je oko 43% zaposlenika bilo pokriveno kolektivnim ugovorom potpisanim na razini poduzeća ili izvan poduzeća (na nacionalnoj, regionalnoj, sektorskoj ili profesionalnoj razini).

osnovne plaće imalo negativan utjecaj na moral zaposlenika. Prvorangirana i trećerangirana teorija spadaju u skupinu teorija koje se temelje na utjecaju razine plaća na učinkovitost (engl. *efficiency wage theories*). Prema prvorangiranoj teoriji poslodavci radije otpuštaju radnike jer se ono obavlja selektivno te se otpuštaju manje produktivni zaposlenici. Teorija prema kojoj bi smanjenje osnovne plaće negativno utjecalo na moral zaposlenika objašnjava rigidnost plaća time da razina plaće izravno utječe na produktivnost radnika, stoga bi smanjenje plaće moglo imati negativan utjecaj na moral zaposlenika i rezultirati smanjenjem proizvodnje. Nadalje, teorija prema kojoj zaposlenici uspoređuju svoje plaće s plaćama sličnih kvalificiranih radnika u ostalim poduzećima temelji se na pretpostavci da produktivnost, odnosno angažman zaposlenika ovisi o tome u kojoj mjeri smatraju da je njihova plaća na primjerenom (engl. *fair*) razini za vrstu posla koju obavljaju. S druge strane, institucionalne prepreke za smanjenje plaća, poput pravilnika o radnim odnosima i kolektivnih ugovora, u slučaju Hrvatske pokazali su se nešto manje značajnim razlozima nefleksibilnosti plaća naniže.

Prepreke u zapošljavanju radnika

Anketa također istražuje koje su glavne prepreke s kojima se poduzeća susreću pri zapošljavanju radnika s ugovorima na neodređeno vrijeme. Budući da se broj zaposlenih osoba kontinuirano smanjuje već šest godina zaredom, svaka informacija o eventualnim preprekama s kojima se poduzeća susreću pri zapošljavanju radnika ima značajnu vrijednost. Neki od ponuđenih odgovora izravno se odnose na kretanja poslovnog ciklusa, dok ostali imaju u prvom redu strukturni karakter.

Rezultati pokazuju da su glavne prepreke s kojima se

Tablica 4.9. Glavne prepreke pri zapošljavanju radnika na neodređeno vrijeme

	Relevantno i vrlo relevantno, %
Nesigurnost u vezi s gospodarskim uvjetima	77
Visoki porezi na plaće	71
Troškovi drugih inputa osim radne snage	62
Rizik da će se zakoni o radu promijeniti	61
Nedostatna dostupnost radne snage s potrebnim vještinama	59
Troškovi otpuštanja	59
Troškovi zapošljavanja	49
Pristup financiranju	48
Ostalo	45
Visoke plaće	44

Napomena: Prikazani rezultati ponderirani su ponderima koji odražavaju ukupnu zaposlenost u populaciji poduzeća.

Izvor: Anketa HNB-a

poduzeća susreću pri zapošljavanju radnika izravno vezane uz kretanje gospodarske aktivnosti s obzirom na to da 77% poduzeća navodi nesigurnost u vezi s gospodarskim uvjetima kao relevantnu ili vrlo relevantnu prepreku u zapošljavanju radnika. Uz to, više od polovine anketiranih poduzeća slaže se da sljedeće strukturne rigidnosti djeluju kao prepreka pri zapošljavanju radnika: visoki porezi na plaće, visoki troškovi ostalih proizvodnih faktora osim rada, rizik promjene zakona o radu, nedostupnost radne snage s potrebnim vještinama i visoki troškovi otpuštanja.

5. Inflacija

Godišnja stopa promjene ukupnog indeksa potrošačkih cijena fluktuirala je tijekom prvih deset mjeseci 2014. oko prosječne vrijednosti od -0,2%. Takva kretanja odražavala su ponajviše prelijevanje smanjenja cijena sirovina na svjetskom tržištu na domaće potrošačke cijene³⁰. Osobito je izražen bio pad cijena prehrambenih sirovina te su one u listopadu 2014. bile za 29%³¹ jeftinije u usporedbi sa sredinom 2013. Pritisak na smanjenje ukupne godišnje inflacije vršile su stoga ponajviše cijene prehrambenih proizvoda, koje u košarici za izračun indeksa potrošačkih cijena imaju znatan udio od 26,7%. Slaba inozemna i domaća gospodarska aktivnost i niska temeljna inflacija u europskom području također su, ali nešto manje, pridonijele smanjenju indeksa potrošačkih cijena na godišnjoj razini.

Godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena povećala se s -0,2% u svibnju na 0,4% u listopadu. Najveći doprinos tom povećanju dalo je usporavanje godišnjeg pada cijena neprerađenih prehrambenih proizvoda. To je ponajviše vidljivo kod povrća čije je sezonsko pojeftinjenje bilo slabije izraženo nego prethodne godine, što je djelomice posljedica kišnog vremena ovog ljeta, koje je rezultiralo lošim urodom poljoprivrednih kultura. Povećanju ukupne godišnje stope inflacije u istom razdoblju pridonijelo je i ubrzanje godišnjeg rasta cijena usluga, ponajviše zbog poskupljenja rekreacijskih i sportskih usluga, ali i zbog povećanja cijena mobilnih usluga zbog novih fiskalnih nameta. Nadalje,

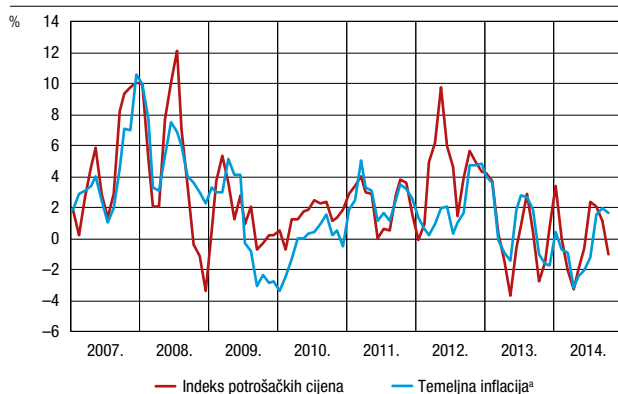
tijekom posljednjih pet mjeseci blago se usporio godišnji pad cijena industrijskih proizvoda, čemu je najviše pridonijelo povećanje godišnje stope promjene cijena automobila i obuće.

Pritisak na smanjenje ukupne godišnje inflacije u posljednjih pet mjeseci vršile su cijene prerađenih prehrambenih proizvoda i u nešto manjoj mjeri cijene energije. Pad godišnje stope promjene cijena prerađenih prehrambenih proizvoda ponajviše je rezultat iščezavanja učinka poskupljenja duhana u srpnju prošle godine zbog povećanja trošarina, a djelomice i rezultat pada godišnje stope promjene cijena mlijeka, sira i jaja. Prigušujući je na rast cijena prerađenih prehrambenih proizvoda djelovao trend pada cijena prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu, a nešto manje i povećana konkurencija nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju te slaba domaća potražnja. Tijekom posljednjih pet mjeseci zabilježeno je usporavanje godišnjeg rasta cijena energije, osobito cijena goriva i maziva za osobna vozila, što je djelomice bilo posljedica učinka baznog razdoblja (njihova poskupljenja u istom razdoblju lani), a djelomično rezultat njihovog pojeftinjenja zbog pada cijena sirove nafte na svjetskom tržištu prisutnog od srpnja ove godine. U nastavku 2014. očekuje se pad godišnje stope inflacije potaknut ponajviše smanjenjem cijena naftnih derivata. Prosječna cijena sirove nafte tipa Brent (izražena u kunama) u četvrtom tromjesečju 2014. mogla bi biti za oko 15,0% niža u odnosu na prethodno tromjesečje. Stoga se

30 Važnost utjecaja vanjskih odnosno domaćih faktora na kretanje inflacije potrošačkih cijena u Hrvatskoj detaljnije je analizirana u Okviru 4. Dekompozicija recentnih stopa inflacije na domaće i vanjske faktore.

31 Mjereno HWWI indeksom cijena prehrambenih sirovina (bez pića i šećera) izraženim u eurima

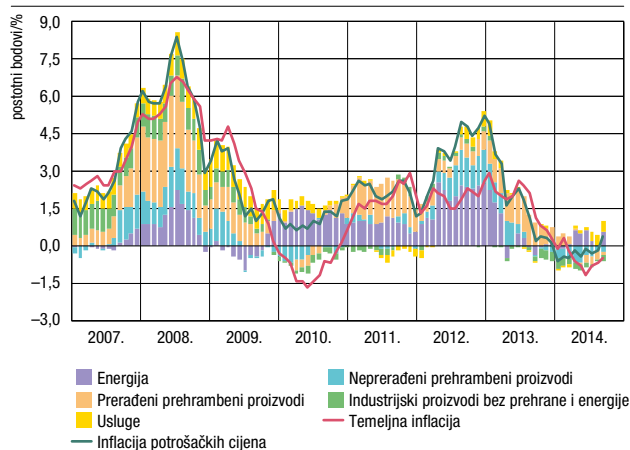
Slika 5.1. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.
Napomena: Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 5.2. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenata inflaciji potrošačkih cijena

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Tablica 5.1. Cjenovni pokazatelji

godišnje stope promjene

	2010.	2011.	2012.	2013.	XII. 2013.	III. 2014.	VI. 2014.	IX. 2014.	X. 2014.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente									
Ukupni indeks	1,1	2,3	3,4	2,2	0,3	-0,4	-0,4	-0,2	0,4
Energija	9,5	6,2	10,5	3,1	0,4	-0,6	2,6	0,1	2,9
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	-2,2	1,2	5,8	3,8	-1,5	-3,0	-5,2	-1,6	-1,7
Prerađeni prehrambeni proizvodi (uključujući alkohol i duhan)	-0,1	5,8	2,6	4,9	3,0	2,3	-0,2	-1,5	-0,8
Industrijski proizvodi bez prehrane i energije	-0,7	-0,3	0,4	-0,4	-1,4	-1,2	-1,1	-0,4	-0,9
Usluge	1,5	-0,4	0,5	0,8	0,4	-0,3	0,6	1,7	1,8
Ostali cjenovni pokazatelji									
Temeljna inflacija	-0,8	1,8	1,9	1,9	0,6	0,3	-0,8	-0,7	-0,5
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	4,3	6,4	7,0	0,5	-2,6	-3,1	-2,9	-3,2	-2,1

Izvor: DZS

u 2014. predviđa usporavanje prosječne godišnje stope inflacije na -0,2% s 2,2% u 2013.

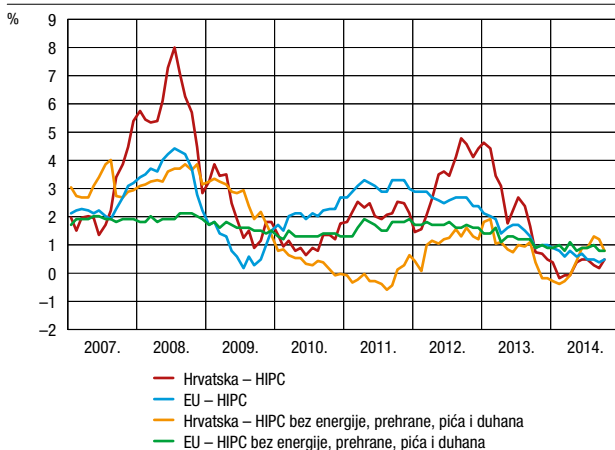
Godišnja stopa inflacije mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena na razini Europske unije smanjila se s 0,6% u svibnju 2014. na 0,5% u listopadu, dok se pokazatelj temeljne inflacije EU-a zadržao na 0,8%. S druge strane, godišnja stopa inflacije u Hrvatskoj mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena porasla je na 0,5% u listopadu 2014., dok se godišnja stopa promjene HIPC-a bez energije, prehrane, pića i duhana povećala na 0,8%. Inflacija potrošačkih cijena, mjerena harmoniziranim indeksima potrošačkih cijena, u Hrvatskoj je tijekom 2014. uglavnom bila niža od inflacije na razini Europske unije.³² Ta se razlika od svibnja 2014. počela smanjivati, a u listopadu je potpuno iščeznula. Inflacija potrošačkih cijena u EU-u nastavila se usporavati tijekom 2014., ali slabijim intenzitetom nego godinu ranije. Najveći doprinos padu godišnje stope promjene cijena dao je pad cijena energije i prerađenih prehrambenih proizvoda. Suprotan učinak, kao i u Hrvatskoj, imalo je usporavanje godišnjeg pada cijena neprerađenih prehrambenih proizvoda zbog učinka baznog razdoblja, odnosno izrazitijeg pada cijena tih proizvoda u istom razdoblju prethodne godine.

U uvjetima niske uvozne inflacije, izostanka inflatornih pritiska s potražne strane te stabilnog tečaja kune prema euru prognoziralo se da će se prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena u 2015. kretati oko 0,2%. Blagi pritisak na rast inflacije mogao bi proizaći iz povećanja prosječne godišnje stope promjene indeksa potrošačkih cijena bez prehrane i energije, što je u skladu s prognoziranim blagim oporavkom osobne potrošnje. Također, u 2015. očekuje se blagi rast uvoznih cijena gotovih proizvoda na koji upućuje prognozirano ubrzanje godišnjeg rasta proizvođačkih cijena u zemljama europodručja. Osim toga, u 2015. predviđa se manje izražen pad prosječne godišnje stope promjene cijena prehrane u usporedbi s 2014., koji zrcali očekivano usporavanje godišnjeg pada cijena prehrambenih sirovina na svjetskom tržištu, zbog očekivane deprecijacije kune prema američkom dolaru³³. S druge strane, očekuje se smanjenje cijena energije, uz pretpostavku smanjenja prosječne cijene sirove nafte tipa Brent na svjetskom tržištu na godišnjoj razini te nepromijenjenih reguliranih cijena energije (električna energija, plin i zagrijavanje stana). Što se tiče cijena nafte, trenutna tržišna očekivanja ugrađena u ugovore za terminsku isporuku predviđaju zadržavanje cijene nafte u 2015. na razini četvrtog tromjesečja 2014.

³² Harmonizirani indeks potrošačkih cijena usporediv je u odnosu na europodručje i druge članice EU-a, dok nacionalni indeks nije potpuno usporediv.

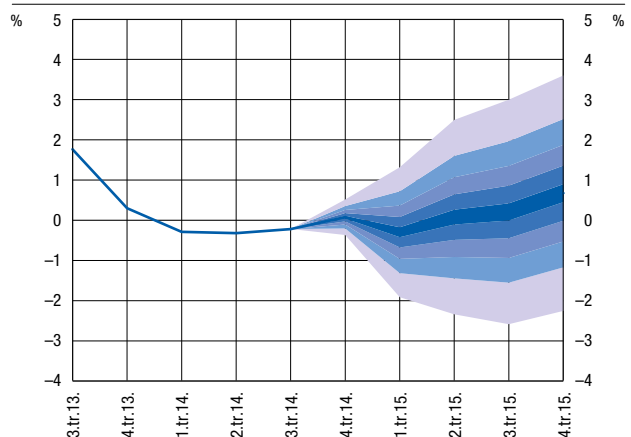
³³ To je posljedica očekivanog jačanja američkog dolara prema euru na svjetskom deviznom tržištu.

Slika 5.3. Ukupna i temeljna inflacija mjerena kretanjem harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena u Hrvatskoj i Europskoj uniji godišnje stope promjene

Izvori: DZS; Eurostat

Slika 5.4. Projekcija inflacije potrošačkih cijena godišnje stope promjene

Izvori: DZS; izračun HNB-a

Ocjenjuje se da su rizici da inflacija bude niža, odnosno viša od projicirane, uravnoteženi. Rizici koji bi mogli izazvati nižu inflaciju jesu mogući jače izražen pad cijena sirove nafte od očekivanog te slabija domaća potražnja. Noviji podaci o kretanju cijena na terminskom tržištu (od 5. prosinca 2014.) upućuju na to da bi se prosječna cijena sirove nafte tipa Brent u 2015. mogla kretati oko 72 USD, što je za oko 8 USD manje od očekivane razine na kojoj se temelji tekuća projekcija. Nadalje, embargo koji je Rusija uvela na uvoz hrane iz Europske unije mogao bi utjecati na pad cijena prehrambenih proizvoda u Hrvatskoj. S

druge strane, među rizicima koji bi mogli utjecati na to da ostvarenje inflacije bude više od prognoziranog, ističe se mogući izraženiji rast administrativno reguliranih cijena. Tako postoji znatan rizik porasta određenih cijena koje regulira lokalna uprava (primjerice komunalna naknada, cijene vrtića i sl.), zbog smanjenih prihoda od poreza na dohodak. Osim toga, nepovoljne vremenske prilike mogle bi rezultirati izraženijim rastom cijena prehrambenih sirovina, a povećanje geopolitičkih napetosti moglo bi potaknuti rast cijena energenata.

Okvir 4. Dekompozicija recentnih stopa inflacije na domaće i vanjske faktore

S obzirom na trenutačno niske stope inflacije u Hrvatskoj u okviru se nastoje identificirati glavne odrednice domaće inflacije mjerene indeksom potrošačkih cijena, nakon čega se pristupa dekompoziciji inflacije na domaće i vanjske faktore. Rezultati analize upućuju na to da prigušena inflacija posljednjih mjeseci uglavnom odražava preljevanje inozemnih cijena prehrane i energije na domaću potrošačku cijenu. Nepovoljna realna kretanja u domaćem gospodarstvu i EU-u također pridonose deflacijskim pritiscima, no višestruko manjim intenzitetom u usporedbi s utjecajem inozemnih šokova cijena prehrane i nafte.

Ova se analiza nastavlja na niz radova o domaćoj inflaciji u kojima je naglašena važnost utjecaja stranih šokova na njezinu dinamiku³⁴, dok su učinci domaćih realnih kretanja na inflaciju ocijenjeni kao relativno nevažni. Imajući na umu recentnu podudarnost prigušene inflacije i nepovoljnih kretanja domaćeg realnog ciklusa, analizirano je u kojoj su mjeri za niske stope inflacije odgovorna (dugotrajno) nepovoljna domaća kretanja u odnosu

na vanjske šokove. U tu svrhu najprije je provedena povijesna dekompozicija stope inflacije u Hrvatskoj na domaću i strane šokove, a zatim i dekompozicija varijance inflacije.

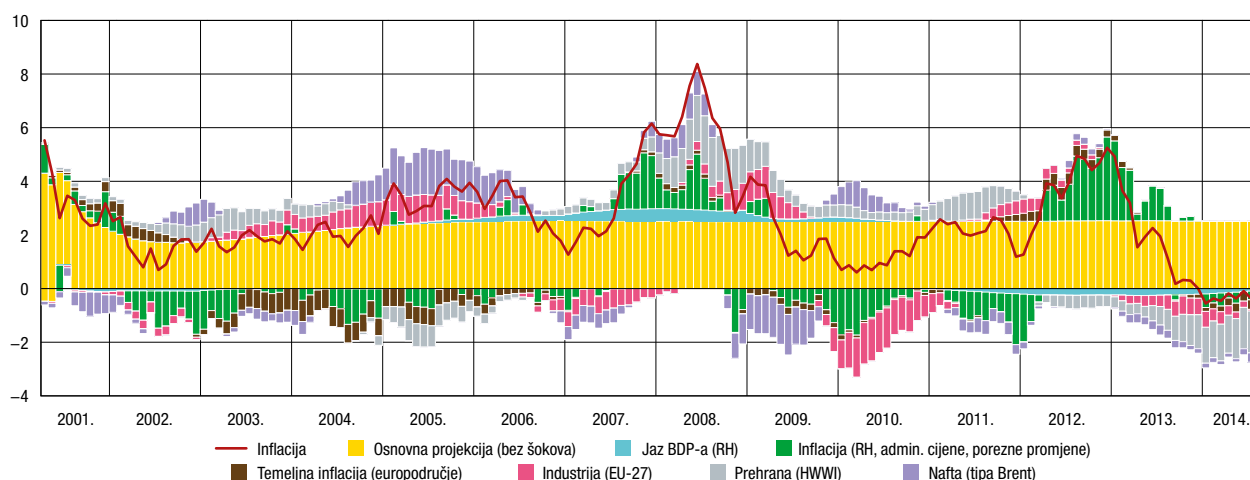
Domaći šokovi koji su analizirani jesu realni šok gospodarske aktivnosti i šok domaću potrošačku inflaciju, dok se inozemne varijable rabe za identifikaciju stranoga realnog šoka, šoka strane temeljne inflacije te šokova cijena nafte i prehrane na svjetskom tržištu.³⁵ Unatoč važnosti koju za domaću cijenu ima tečaj kune prema stranim valutama, on nije uključen u model kao zasebna varijabla kako bi se definirao model sa što manjim brojem nepoznatih parametara. To je posebno važno s obzirom na kratke vremenske serije koje se rabe u analizi. Treba pritom istaknuti da tečaj kune prema američkom dolaru ima barem jednaku važnost u mehanici prijenosa tečaja na cijene kao i tečaj kune prema euru, što je zanimljiv nalaz ako se na umu ima višestruko manja zastupljenost američkog dolara u vanjskoj trgovini RH s inozemstvom u odnosu na euro³⁶, a razlog za to je njegova

³⁴ Vidi Lj. Jankov et al., *The Impact of the USD/EUR Exchange Rate on Inflation in the Central and East European Countries*, Comparative Economic Studies, 2008.; I. Krznar i D. Kunovac, *Utjecaj vanjskih šokova na domaću inflaciju i BDP*, Hrvatska narodna banka, Istraživanja, 1–28, 2010. i I. Krznar, *Analiza kretanja domaću stope inflacije i Phillipsova krivulja*, Hrvatska narodna banka, Istraživanja, 1–31, 2011.

³⁵ Domaća realna varijabla jest jaz BDP-a i izračunat je preko Cobb-Douglasove proizvodne funkcije, a inflacija je izračunata kao međugodišnja stopa promjene CPI-a. Strana realna aktivnost na mjesečnoj razini reprezentirana je indeksom industrijske proizvodnje za 27 članica Europske unije, a temeljna je inflacija reprezentirana inflacijom indeksa HICP za europodručje bez prehrane i energije. Cijena sirove nafte reprezentirana je indeksom Brent Oil i iskazana je u kunama, dok su cijene prehrane reprezentirane odgovarajućim indeksom HWWI. Umjesto indeksa cijena sirovina HWWI kao inozemne cijene prehrane mogu se upotrebljavati i potrošačke cijene prehrane u EU-u. One tada ujedinjuju kanale prijenosa stranih cijena sirovina i potrošačkih cijena na domaću potrošačku cijenu. Ovaj se izbor pokazao ekonomičnijim, no jednako učinkovitim u usporedbi s modeliranjem kanala: strane cijene sirovina → domaći PPI (ili uvozne cijene) → domaći CPI (vidi I. Krznar i D. Kunovac, 2010.). No, kako bismo bili u skladu sa sličnim analizama iz literature, strane cijene prehrane reprezentirane su cijenama sirovina.

³⁶ To je lako ilustrirati ako se konstruira generički nominalni efektivni tečaj kojim bi se tečajevi kune prema američkom dolaru i euru ponderirali pripadajućim zastupljenostima trgovine u dolarima, odnosno eurima u platnoj bilanci RH (oko 80% eura i 20% dolara). Korelacija godišnjih promjena takvog tečaja s tečajem HRK/USD otprilike je 90%, dok je ista korelacija s tečajem HRK/EUR značajno manja i iznosi oko 70%. Naravno, jednaka ili čak i veća važnost koju varijacija

Slika 5.5. Dekompozicija inflacije na osnovnu projekciju te domaće i inozemne šokove

Napomena: Podaci od travnja 2001.

Izvor: HNB

značajno veća kolebljivost u odnosu na razmjerno stabilan tečaj kune prema euru. U ovoj je analizi kretanje tečaja kune prema američkom dolaru prisutno samo implicitno, preko iskazivanja cijena sirove nafte u kunama. Opisano je pojednostavnjenje racionalno s obzirom na to da je velik dio domaćih potrošačkih cijena koje su osjetljive na kretanje tečaja kune prema američkom dolaru vezan uz cijene energije.

U svrhu provjere robusnosti modela testirane su i alternativne specifikacije koje u raznim kombinacijama uzimaju u obzir još i anketna očekivanja inflacije³⁷, jedinični trošak rada, tečaj američkog dolara prema euru, domaće proizvođačke cijene i alternativne indikatore stranih cijena. Pokazalo se da rezultati alternativnih specifikacija ne mijenjaju značajno osnovne poruke analize, zbog čega se slijedila specifikacija koja uključuje ukupno šest varijabla: jaz domaćeg BDP-a i inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena varijable su domaćeg bloka varijabla, dok strana industrijska proizvodnja, temeljna inflacija u europodručju i svjetske cijene nafte i prehrane čine vanjski blok.

Strukturna analiza, tj. povijesna dekompozicija inflacije i dekompozicija varijance inflacije temelje se na bayesovskom strukturnom VAR modelu s uključenim restrikcijama blok-egzogenosti.³⁸ Model je procijenjen na mjesečnim podacima od travnja 2001. do rujna 2014. godine. Sve su serije iskazane u godišnjim stopama promjene, osim jaza BDP-a, čije su tromjesečne vrijednosti interpolacijom svedene na mjesečnu razinu. Blok-egzogenost stranih varijabla rabi se radi pravilnog modeliranja transmisije šokova između maloga otvorenog gospodarstva (Hrvatske) i velikoga gospodarstva (EU ili, još općenitije, svjetskoga gospodarstva). Primijenjene restrikcije dopuštaju utjecaj vanjskih šokova na malo gospodarstvo, no istodobno je zatvoren kanal utjecaja šokova maloga gospodarstva na veliko. Takve se restrikcije

pokazuju nužnima za ispravnu identifikaciju strukturnih šokova modela. Nakon procjene parametara modela identificiraju se strukturni šokovi te se provodi standardna strukturna BVAR analiza – računaju se reakcije na ekonomske šokove, provodi se povijesna dekompozicija razina pojedinih serija i pripadajuća dekompozicija varijance.

Od primarnog je interesa za ovu analizu povijesna dekompozicija inflacije za razdoblja recentne niske inflacije u Hrvatskoj. Povijesna dekompozicija pokazala se pogodnim metodološkim okvirom za analizu specifičnih epizoda u gospodarstvu poput recentnih kretanja potrošačkih cijena zato što omogućava identifikaciju onih šokova koji u najvećoj mjeri karakteriziraju određeno razdoblje. U metodološkom smislu povijesna dekompozicija razlaže vremensku seriju na dvije komponente. Prva komponenta predstavlja osnovnu (engl. *baseline*) projekciju, odnosno scenarij koji ne pretpostavlja ekonomske šokove (bilo domaće ili inozemne), dok druga komponenta obuhvaća samo ekonomske šokove koji su se dogodili u prošlosti. Osim toga, zanemarivanjem utjecaja pojedinih šokova, tj. njihovim selektivnim isključivanjem, moguće je izravno analizirati pojedine hipotetične scenarije (engl. *counterfactual analysis*). U kontekstu trenutačne niske stope domaće inflacije konstruirana je tako hipotetična stopa inflacije pod pretpostavkom da posljednjih mjeseci nije bilo negativnih inozemnih šokova cijena energije i prehrane, već da su se ove varijable kretale unutar očekivanih (prosječnih povijesnih) vrijednosti.

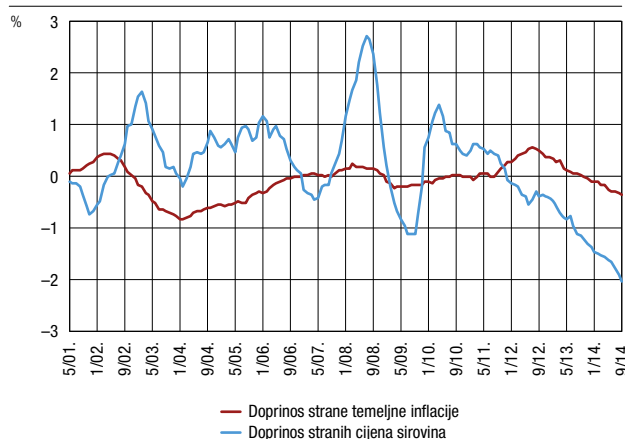
Slika 5.5. prikazuje rastav inflacije mjerene indeksom potrošačkih cijena na osnovnu projekciju i povijesne šokove. Rezultati jasno pokazuju da su dominantan uzrok niske inflacije nakon sredine 2013. godine bili vanjski šokovi. Snažni negativni inozemni šokovi cijena sirovina prehrane i nafte te strana nepovoljna

tečaja kune prema dolaru ima za potrošačke cijene u odnosu na tečaj kune prema euru uvjetovana je isključivo stabilnošću tečaja HRK/EUR. Snažnije varijacije tečaja HRK/EUR svakako bi imale značajan utjecaj na domaće cijene, no budući da one do sada nisu zabilježene, prijenos na cijene uglavnom je materijaliziran preko tečaja kune prema dolaru. U svrhu ilustracije navedenoga dovoljno je promotriti rezultate ankete poduzeća o načinu formiranja cijena njihova glavnog proizvoda. Gotovo sva poduzeća u anketi koja se bave uvozom i izvozom navode da bi mijenjala cijenu svog proizvoda zbog promjene tečaja veće od 2%. Detalji ankete mogu se naći u A. Pufnik i D. Kunovac *Način na koji poduzeća u Hrvatskoj određuju i mijenjaju cijene svojih proizvoda: rezultati ankete poduzeća i usporodba s eurozonom*, Hrvatska narodna banka, Istraživanja, I-39, 2012.

37 Anketna inflacijska očekivanja izračunata su pomoću Carlson-Parkinove metode i ovako konstruirana uopće ne objašnjavaju varijabilnost inflacije, što je zanimljiv nalaz u kontekstu procjene nove kejnzejanske Phillipsove krivulje (vidi I. Krznar, 2011., za drugačije nalaze utemeljene isključivo na modelskim očekivanjima).

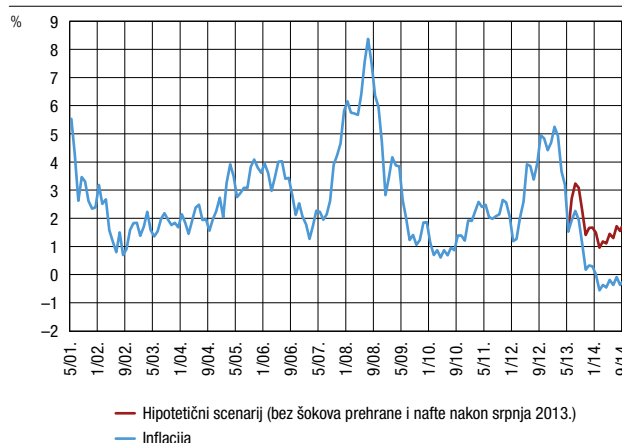
38 Aposteriorna distribucija nestrukturnih parametara aproksimira se s pomoću MCMC simulacija. Na temelju 10.000 simulacija Gibbsova *sample* model je identificiran rekurzivno tako da su strane varijable u poretku prije domaćih varijabla. Blok-egzogenost implementirana je prikladnom apriornom distribucijom definiranom na način da su u jednadžbama stranog bloka parametri uz domaće varijable definirani uz nulto očekivanje i s ekstremno malom varijancom. Pripadajuće aposteriorne distribucije tada su pod dominantnim utjecajem apriorne distribucije i uzoračka se informacija uglavnom ignorira, što u konačnici omogućava implementaciju blok-egzogenosti stranog bloka. Detalji modela prikazani su u D. Kunovac, *Structural BVAR with block exogeneity and sign restrictions*, 2014. (u rukopisu).

Slika 5.6. Doprinosi šokova temeljne inflacije u europodručju i vanjskih šokova prehrane i energije domaćoj inflaciji

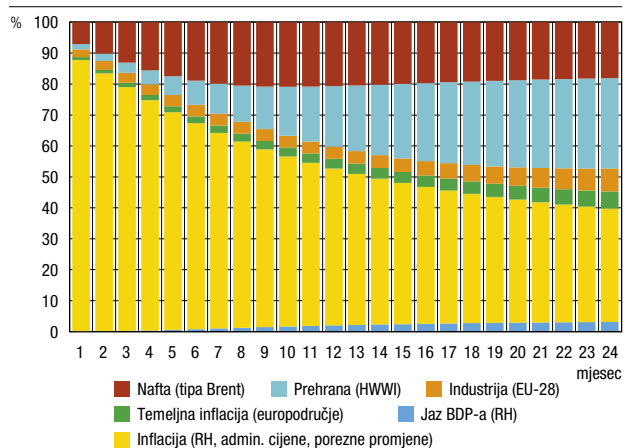
Izvor: HNB.

Slika 5.8. Ostvarena potrošačka inflacija i hipotetični scenarij u kojemu nije bilo vanjskih šokova prehrane i energije

Izvor: HNB

Slika 5.7. Dekompozicija varijance inflacije na horizontu do 24 mjeseca

Izvor: HNB

realna kretanja dominantni su uzroci recentnih niskih stopa inflacije. Pritom je prelijevanje cijena strane prehrane na domaće cijene imalo kudikamo najjači deflacijski učinak, što ne čudi ako se na umu ima visok udio prehrane u domaćem indeksu potrošačkih cijena, kao i značajan pad cijena prehrane na svjetskom tržištu u promatranom razdoblju. Prosječno su od sredine 2013. godine šokovi stranih cijena prehrane i nafte snižavali godišnju stopu inflacije ispod povijesnih vrijednosti (osnovne projekcije) za oko 1,5 postotnih bodova. Strani realni šokovi imali su prosječan negativan učinak (doprinos) na godišnju stopu inflacije od 0,3 postotna boda, a domaći negativan jaz BDP-a imao je prosječan negativan učinak na inflaciju od samo 0,2 postotna boda. Najslabiji učinak od promatranih šokova bio je onaj temeljne inflacije europodručja, koji je u promatranom razdoblju negativno

utjecao na stopu inflacije prosječno u iznosu od 0,1 postotnog boda.

Kako bi se stekao uvid u relativnu važnost prelijevanja strane temeljne inflacije naprama stranim cijenama nafte i prehrane, Slika 5.6. prikazuje doprinose cijena sirovina i temeljne inflacije domaćoj inflaciji u razdoblju od travnja 2001. do rujna 2014. godine. Zaključak je provedene dekompozicije stopa inflacije da su vanjske cijene sirovina bile dominantan činitelj domaće inflacije u recentnom razdoblju. Strane temeljne cijene i realna aktivnost također su imale negativan učinak na inflaciju, no intenzitet tog učinka zasad je vrlo slab.

Osim spomenutih realnih šokova i cijena sirovina na svjetskom tržištu u istom su razdoblju porezne promjene i promjene administrativno reguliranih cijena također utjecale na inflaciju, no taj je učinak bio relativno slab u odnosu na spomenute vanjske šokove. Unatoč tome što administrativne cijene i porezne promjene posljednjih nekoliko mjeseci imaju malu važnost za inflaciju, u prošlosti to nije uvijek bilo tako. Taj se zaključak može iščitati iz povijesne dekompozicije na Slici 5.5. kao i iz Slike 5.7., koja pokazuje dekompoziciju varijance projekcije inflacije u razdoblju od travnja 2001. do rujna 2014. godine. Primjerice, na horizontu od 12 mjeseci šokovi stranih cijena nafte i prehrane odgovorni su za oko 38% varijance (projekcije) inflacije, strani realni šokovi za 3,8%, šokovi strane temeljne inflacije za 3%, a šokovi domaćeg jaza BDP-a za samo 2%. Za preostali dio varijacije (otprilike 50%) odgovorne su porezne promjene, administrativne cijene i dio inflacije koji nije objašnjen modelom.

Učinak vanjskih šokova cijena sirovina na inflaciju u recentnom razdoblju može se iščitati i iz Slike 5.8., na kojoj je prikazana inflacija iz koje su isključeni inozemni šokovi cijena sirovina od sredine 2013. godine. Drugim riječima, na slici je prikazan hipotetični scenarij inflacije u kojemu nije bilo recentnog pada stranih cijena sirovina, već su se one kretale na očekivanim razinama. Slika pokazuje da se domaća inflacija u tom hipotetičnom scenariju kreće prema 2%, odnosno približava se standardnim povijesnim razinama (oko 2,5%).

6. Vanjska trgovina i konkurentnost

Višegodišnji trend poboljšavanja salda na tekućem računu platne bilance nije se nastavio u prva tri tromjesečja 2014. godine. Povoljna ostvarenja u međunarodnoj razmjeni s inozemstvom, zbog rasta izvoza robe i usluga bržeg od rasta uvoza, bila su praćena malo nepovoljnijim kretanjima na računima primarnog i sekundarnog dohotka. Povećanje manjka na osnovi primarnog dohotka rezultat je znatno većih rashoda od izravnih vlasničkih ulaganja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Osim toga, smanjeni su neto priljevi na osnovi sekundarnog dohotka, kao posljedica uplata države u proračun EU-a, što nije bilo praćeno podjednakim korištenjem sredstava iz fondova EU-a, iako je ukupan saldo transakcija s EU-om bio blago pozitivan³⁹. Na razini cijele 2014. očekuje se zadržavanje viška na tekućem i kapitalnom računu na prošlogodišnjoj razini od oko 0,9% ocijenjenog BDP-a.

Manjak robne razmjene (prema podacima DZS-a) u prvih devet mjeseci 2014. smanjio se zbog rasta izvoza (9,1%) izrazitijeg od rasta uvoza (4,4%) na godišnjoj razini. Dinamika robnog izvoza bila je posebno izražena u prvoj polovini godine, a u trećem tromjesečju njegov se rast zamjetljivo usporio. Detaljni podaci pokazuju da je na godišnjoj razini rast ukupnoga robnog izvoza najviše utjecao izvoz suženog agregata koji isključuje brodove i naftu. Pritom valja izdvojiti pojačani izvoz odjeće na tržište Španjolske te električne energije u novije zemlje članice EU-a, posebno u Sloveniju i Mađarsku. Također se povećao izvoz pluta i drva, kapitalnih dobara (prije svega industrijskih strojeva za opću uporabu) te prehrambenih proizvoda, od kojih se ističe pojačani izvoz šećera i proizvoda od šećera te hrane za životinje. S druge strane, smanjen je izvoz nafte i naftnih derivata, čime su nastavljena nepovoljna kretanja iz prethodne godine, dok se izvoz ostalih prijevoznih sredstava (poglavito brodova) smanjuje već četvrtu godinu zaredom. Rast ukupnoga robnog uvoza posljedica je prije svega povećanog uvoza odjeće (najviše iz Italije), cestovnih vozila (iz Njemačke) te električne energije (iz Slovenije). Istodobno, zabilježen je znatan pad uvoza zemnoga i industrijskog plina (najviše iz Austrije) te kapitalnih proizvoda, s

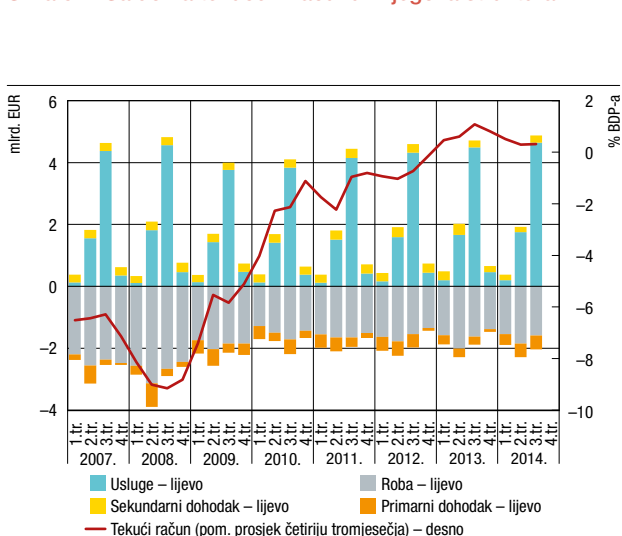
izrazitim smanjenjem uvoza električnih strojeva, aparata i uređaja iz Kine. Pritom je pad uvoza iz Kine ponajprije rezultat učinka baznog razdoblja, odnosno snažnog rasta uvoza fotonaponskih proizvoda u istom razdoblju 2013. godine.

Zamjetljiv rast hrvatskoga robnog izvoza u 2014. rezultirao je blagim povećanjem tržišnog udjela u Europskoj uniji. Svoj su relativni položaj na tržištu EU-a poboljšale Češka, Rumunjska i Slovenija, dok se smanjio tržišni udio svih triju baltičkih zemalja (koje su, gledajući posljednjih nekoliko godina, ostvarile najveći porast udjela). Unatoč relativno povoljnim recentnim kretanjima, hrvatski robni izvoz i nadalje znatno zaostaje za zemljama usporedivih obilježja, koje su i u razdoblju od izbijanja krize uspjele znatno poboljšati svoj relativni položaj na tržištu EU-a, dok se udio RH čak malo i smanjio. Akumulirani gubici hrvatskih tržišnih udjela su znatni i ne mogu se brzo nadoknaditi. Najnovije Izvješće o mehanizmu upozoravanja Europske komisije iz studenog 2014. upućuje, među ostalim, na smanjenje globalnoga tržišnog udjela RH u izvozu robe i usluga za petinu u petogodišnjem razdoblju do 2013. godine. To Hrvatsku izdvaja kao jednu od zemalja EU-a s najnepovoljnijim kretanjem ovog pokazatelja, unatoč njegovu blagom poboljšanju u odnosu na prethodnu godinu.

U 2015. očekuje se daljnji rast robnog izvoza, iako bi on mogao biti malo sporiji nego prethodne godine zbog sporijeg rasta inozemne potražnje kao i baznog učinka povezanog sa snažnim rastom robnog izvoza u prvoj polovini 2014. Povoljno bi na izvoz u srednjem roku trebalo djelovati i daljnje poboljšavanje cjenovne i troškovne konkurentnosti, kao i pozitivni učinci ulaska u EU. Zbog ovisnosti izvoza o uvozu i blagoga oporavka osobne potrošnje u 2015. očekuje se i rast uvoza, na koji i nadalje djeluju nepovoljna domaća gospodarska kretanja, uključujući ona na tržištu rada. S druge strane, zbog pada cijena sirove nafte na svjetskome tržištu vrijednost uvoza nafte i naftnih derivata u nadolazećem bi se razdoblju mogla smanjiti i utjecati povoljno na vanjskotrgovinski saldo.

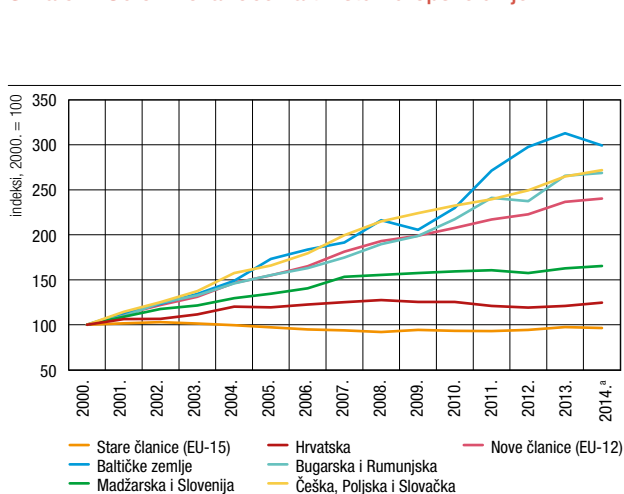
Neto izvoz usluga u prva se tri tromjesečja 2014. povećao

Slika 6.1. Saldo na tekućem računu i njegova struktura

Izvor: HNB

Slika 6.2. Udio izvoza robe na tržištu Europske unije

Napomena: Baltičke zemlje uključuju Estoniju, Letoniju i Litvu. Tržišni udio izračunat je na temelju podataka o uvozu 28 zemalja članica Europske unije.

^a Podaci se odnose na prvih osam mjeseci 2014.

Izvor: Eurostat

³⁹ Kada je riječ o korištenju sredstava iz fondova EU-a, valja voditi računa o tome da se na tekućem i kapitalnom računu evidentiraju samo ona sredstva koja su isplaćena krajnjim korisnicima, dok se sredstva koja su primljena, ali nisu raspoređena, bilježe samo na financijskom računu.

Tablica 6.1. Tekući i kapitalni račun platne bilance i njegove sastavnice
u postocima BDP-a

	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Saldo tekućih transakcija	-8,8	-5,1	-1,1	-0,8	-0,1	0,8	0,8	0,8
Roba	-22,4	-16,5	-13,2	-14,3	-14,3	-15,1	-14,9	-14,8
Usluge	14,4	12,9	12,8	13,8	14,8	15,6	16,3	16,7
Primarni dohodak	-3,0	-3,7	-3,1	-2,9	-3,3	-2,1	-2,8	-3,3
Sekundarni dohodak	2,2	2,2	2,4	2,6	2,6	2,5	2,1	2,2
Saldo tekućih i kapitalnih transakcija	-8,8	-5,0	-1,0	-0,7	-0,0	0,9	0,9	1,3

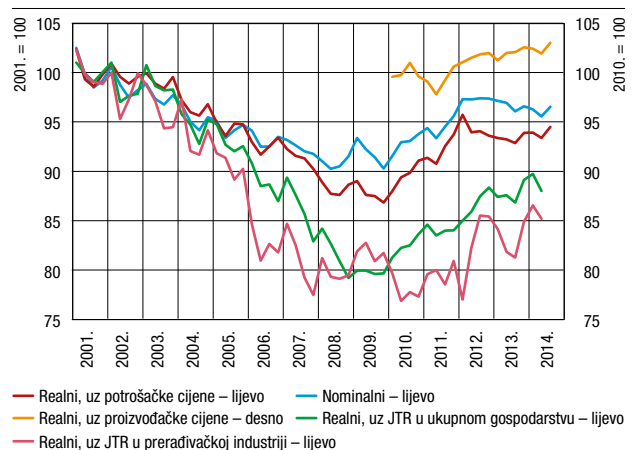
Izvor: HNB

u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, što je ponajprije rezultat rasta prihoda od usluga putovanja za 2,5%. Tome je posebno pogodovao veći broj dolazaka i noćenja gostiju iz Njemačke, Austrije, Mađarske i Velike Britanije. Povećanju viška na računu usluga pridonijela su u manjoj mjeri i povoljna kretanja kod drugih usluga. Tako se povećao neto izvoz usluga prijevoza te usluga oplemenjivanja robe u vlasništvu drugih. Istodobno je smanjen neto uvoz ostalih usluga, zbog smanjenja neto uvoza financijskih usluga i povećanja neto izvoza telekomunikacijskih, računalnih i informacijskih usluga. Ocijenjeni rast prihoda od turizma u 2014. niži je od prošlogodišnjeg (5,0%), no sljedeće se godine očekuje njegovo daljnje jačanje i nastavak znatnoga pozitivnog doprinosa kretanjima na tekućem računu.

Saldo na osnovi primarnog i sekundarnog dohotka pogoršao se u prvih devet mjeseci 2014. Pritom je viši manjak na računu primarnog dohotka obilježilo povećanje rashoda od izravnih vlasničkih ulaganja, odnosno povoljniji poslovni rezultati poduzeća i banaka u inozemnom vlasništvu. Bolja ostvarenja uglavnom se odnose na djelatnosti financijskog posredovanja, građevinarstva te pošte i telekomunikacija. Povećanju manjka na računu primarnog dohotka pridonijeli su, iako u manjoj mjeri, i povećani troškovi inozemnog financiranja, prije svega opće države. Osim toga, blago su se smanjili neto prihodi od naknada zaposlenima s osnove rada u inozemstvu. U skladu s kretanjima u prva tri tromjesečja, i na razini cijele 2014. očekuje se rast rashoda od izravnih vlasničkih ulaganja, koji bi se u 2015. mogli dodatno povećati te bi, posljedično, primarni dohodak mogao nepovoljno djelovati na ukupan saldo tekućeg računa. Kod sekundarnog dohotka smanjenje godišnjeg viška u 2014. i nadalje poglavito odražava slabije korištenje sredstava iz fondova EU-a od uplata u proračun EU-a. Ipak, uz postupno intenziviranje trošenja sredstava iz EU-a te rast primitaka kapitalne prirode, na ovoj se osnovi u sljedećim godinama očekuje pozitivan utjecaj na saldo tekućega i kapitalnog računa.

Višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance u 2014. mogao bi iznositi oko 0,9% BDP-a te se u 2015. dodatno povećati na 1,3% BDP-a, dok bi pozitivan saldo tekućeg računa mogao ostati nepromijenjen (0,8% BDP-a). Pritom se pozitivan doprinos očekuje od međunarodne razmjene robe i usluga zahvaljujući boljim izvoznim rezultatima uz istodobno malo sporiji rast uvoza. Nasuprot tome, manjak na osnovi primarnog dohotka mogao bi se povećavati. Postupno jačanje korištenja sredstava

Slika 6.3. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Pad indeksa upućuje na efektivnu aprecijaciju kune.

Izvor: HNB

iz fondova EU-a trebalo bi od sljedeće godine pozitivno utjecati na ukupan saldo tekućega i kapitalnog računa.

Pokazatelji cjenovne konkurentnosti hrvatskog izvoza bili su relativno stabilni tijekom 2014. Realni efektivni tečajevi kune uz potrošačke i proizvođačke cijene, nakon blage aprecijacije u prvoj polovini godine, u trećem su tromjesečju deprecirali, zbog slabljenja kune prema košarici stranih valuta. Za razliku od toga, prilagodba jediničnih troškova rada u Hrvatskoj u drugom tromjesečju 2014. (zbog povećanja stope doprinosa na plaću za zdravstveno osiguranje s 13% na 15%) nepovoljno se odrazila na pokazatelje troškovne konkurentnosti hrvatskog izvoza. Naime, realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada, na razini ukupnoga gospodarstva i prerađivačke industrije, snažno su aprecirali u drugome tromjesečju 2014., nakon što su tijekom prethodna dva tromjesečja deprecirali.

Na razini 2014. moglo bi se ostvariti blago poboljšanje cjenovne konkurentnosti hrvatskog izvoza mjerene indeksom realnoga efektivnog tečaja uz potrošačke cijene, nakon pogoršanja u 2013. U 2015. godini očekuje se nastavak blagog poboljšavanja cjenovne konkurentnosti hrvatskog izvoza.

7. Uvjeti financiranja i tokovi kapitala

Uvjeti financiranja

Uvjeti financiranja domaćih sektora u drugoj polovini 2014. nastavili su se blago poboljšavati, čemu pogoduje vrlo visoka likvidnost međunarodnog i domaćeg financijskog tržišta. No, rast plasmana koče negativni rizici povezani s gospodarskim oporavkom i nesklonost kreditora prema preuzimanju novih rizika. Gledano po sektorima, troškovi zaduživanja države dodatno su se smanjili te su na najnižim razinama od početka krize. Kod poduzeća i stanovništva također se bilježi smanjenje prosječnih nominalnih kamatnih stopa gotovo svih skupina kredita, no unatoč tome domaći su se sektori u trećem tromjesečju 2014. umjereno razduživali prema kreditnim institucijama.

Troškovi zaduživanja države smanjili su se u odnosu na prvu polovinu godine zbog visoke likvidnosti na financijskim tržištima. Trošak financiranja države u inozemstvu, procijenjen zbrojem prinosa na njemačku državnu obveznicu i indeksa EMBI za Hrvatsku (Slika 7.1.) malo se povećao u trećem tromjesečju, no do kraja studenoga spustio se na najnižu razinu od početka krize. Na domaćem tržištu padu troškova financiranja pridonijela je politika visoke likvidnosti koju provodi HNB. Kamatne stope na jednogodišnje kunske trezorske zapise postale su povoljnije spustivši se na 1,50%, što je za oko pola postotnog boda niže od prosjeka u prvoj polovini godine. Istodobno su se prinosi na jednogodišnje trezorske zapise s valutnom klauzulom smanjili na samo 0,45%.

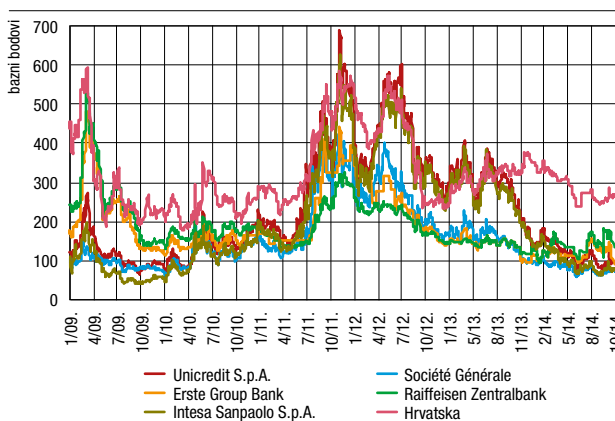
Međutim, premija na rizik za Hrvatsku znatno je viša nego za usporedive zemlje i u odnosu na banke majke. Premije osiguranja od kreditnog rizika (engl. *credit default swap* ili, skraćeno, CDS) banaka majki najvećih banaka u Hrvatskoj nisu se znatnije mijenjale u razdoblju od srpnja do studenoga (Slika 7.2.). Uz povremenu kolebljivost, stabilnom kretanju premija pridonijeli su i rezultati Sveobuhvatne procjene (engl. *Comprehensive Assessment*) Europske središnje banke objavljeni krajem listopada. Provjera kvalitete imovine (engl. *Asset Quality Review*, AQR) i test otpornosti na stres, koji su provedeni kao dio Sveobuhvatne procjene, pokazali su visoku kapitaliziranost i otpornost banaka majki najvećih banaka u Hrvatskoj.

Domaće nominalne kamatne stope za poduzeća blago su se smanjile u razdoblju od srpnja do listopada u odnosu na prvu

polovinu godine. Standardi odobravanja kredita poduzećima također su imali malo povoljnija kretanja (vidi okvir 5. Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka). U takvim uvjetima, plasmani kreditnih institucija poduzećima smanjili su se u trećem tromjesečju 2014. godine (Slika 7.3.), čemu su podjednako pridonijela i privatna i javna poduzeća. S druge strane, korporativni je sektor povećao razinu inozemnog duga, čime je dijelom nadomjestio pad financiranja kod domaćih kreditnih institucija. Promatran na godišnjoj razini, ukupni dug poduzeća krajem rujna bio je za 0,5% manji nego godinu prije, što je posljedica razduživanja javnih poduzeća, dok su privatna poduzeća povećala razinu svojeg duga.

U trećem se tromjesečju također nastavio trend razduživanja stanovništva koji traje već šestu godinu zaredom. Pad plasmana stanovništvu u trećem tromjesečju 2014. iznosio je 0,5%, dok je promatrano na godišnjoj razini, smanjenje još izrazitije i iznosi 1,2%. Kamatne stope na kredite stanovništvu prosječno su se

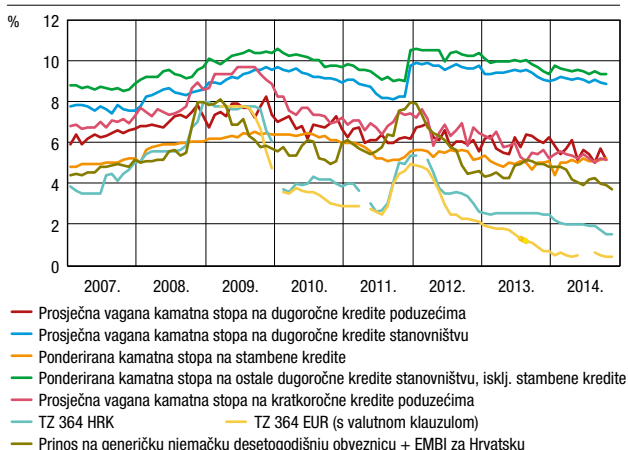
Slika 7.2. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za Hrvatsku i odabrane banke majke domaćih banaka

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

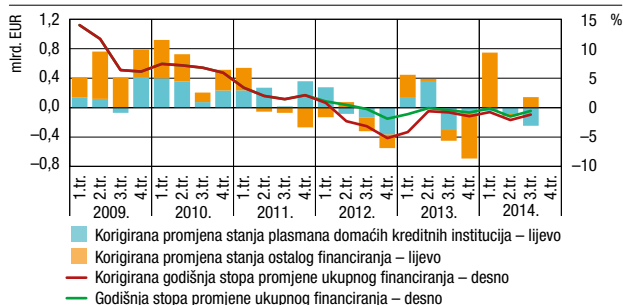
Izvor: Bloomberg

Slika 7.1. Domaći i inozemni troškovi financiranja

Izvori: MF; Bloomberg; HNB

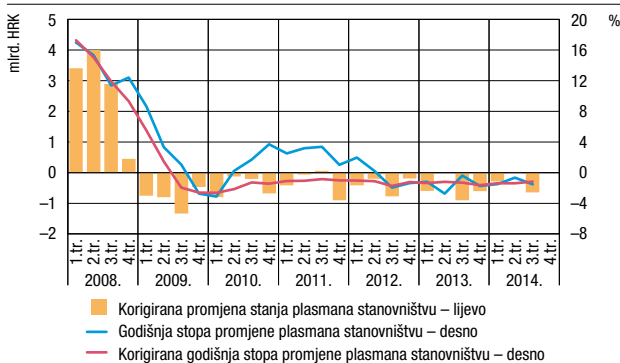
Slika 7.3. Financiranje poduzeća prema izvorima

Napomena: Ostalo financiranje uključuje zaduživanje poduzeća kod domaćih društava za leasing i izravno zaduživanje kod HBOR-a te zaduživanje kod inozemnih banaka i vlasnički povezanih poduzeća u inozemstvu. Korigirane promjene izračunate su na temelju podataka iz kojih je u 2012. i 2013. isključen učinak preuzimanja kredita brodogradilišta od strane Ministarstva financija, učinak transakcija jedne poslovne banke, koja je, radi smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela dio svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke (što je prouzročilo i smanjenje inozemnog duga te banke), stečaj Centar banke, metodološka promjena knjiženja naknada te učinak tečajnih promjena.

Izvori: Hanfa; HNB; izračun HNB-a

Slika 7.4. Plasmani stanovništvu

Napomena: Korigirane promjene izračunate su na temelju podataka iz kojih je isključen učinak transakcija jedne poslovne banke, koja je, radi smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela dio svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke (što je prouzročilo i smanjenje inozemnog duga te banke), stečaj Centar banke, metodološka promjena knjiženja naknada te učinak tečajnih promjena.

Izvor: HNB

smanjile u odnosu na prvu polovinu godine, s iznimkom stambenih kredita, a standardi odobravanja potrošačkih kredita i uvjeti kreditiranja poboljšali su se (vidi Okvir 5. Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka). No, povoljnija kretanja ponude kredita nisu se odrazila na potražnju za kreditima, koja je i nadalje potisnuta zbog nepovoljnih kretanja na tržištu rada te neizvjesnosti glede budućih gospodarskih kretanja.

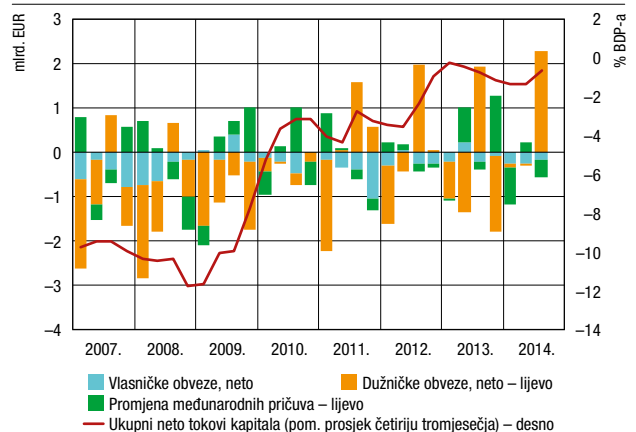
Ni u 2015. ne može se očekivati zaokret u domaćoj kreditnoj aktivnosti prema ostalim domaćim sektorima. Rizici su dominantno negativno usmjereni i odnose se na daljnje odgađanje gospodarskog oporavka, slabu kreditnu potražnju te moguće ponovno pooštavanje standarda odobravanja kredita zbog bilančnih pritiska odnosno rasta neprihodonosnih plasmana. Također, moguće je i preusmjeravanje poduzeća prema alternativnim izvorima financiranja (na tržišta kapitala ili u inozemstvo). S druge strane, mogućem poboljšanju uvjeta financiranja za domaće sektore pogoduje visoka likvidnost domaćega monetarnog sustava koju podržava HNB, ali i europskih financijskih tržišta, na kojima je izvjesno dulje zadržavanje iznimno niskih kamatnih stopa. U 2015. očekuje se stagnacija plasmana kreditnih institucija, dok se blagi oporavak kreditne aktivnosti može očekivati tek u srednjoročnom razdoblju.

Tokovi kapitala s inozemstvom

Tokove kapitala s inozemstvom u prvih devet mjeseci 2014. obilježio je zamjetljiv neto odljev kapitala. Na financijskom računu platne bilance, isključujući promjenu međunarodnih pričuva, u prva je tri tromjesečja 2014. zabilježen izrazit pad neto inozemnih obveza od 1,2 mlrd. EUR, koji je u najvećoj mjeri povezan s poboljšanjem neto inozemne pozicije kreditnih institucija. Istodobno su se međunarodne pričuve smanjile.

Rast neto inozemnih izravnih ulaganja u prva tri tromjesečja 2014. ponajviše je posljedica rasta zadržane dobiti. One su u najvećem iznosu ostvarene u djelatnosti financijskog posredovanja, ali i u građevinarstvu te proizvodnji kemikalija i kemijskih proizvoda, uz također znatno poboljšanje u djelatnosti pošte i telekomunikacija. Isplate zadržane dobiti iz prethodnih godina u djelatnosti financijskog posredovanja djelovale su na smanjenje vlasničkih ulaganja. Vlasnička su ulaganja, isključujući li se utjecaj kružnog ulaganja koje je u drugom tromjesečju za isti iznos povećalo sredstva i obveze, i nadalje ostala skromna, a ostvarena su u djelatnostima koje se, na strani obveza, prije svega odnose na ulaganja u ostale poslovne djelatnosti, nekretnine, trgovinu

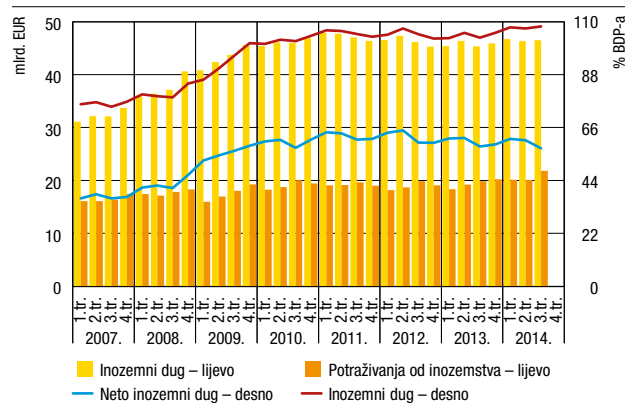
Slika 7.5. Inozemni tokovi kapitala

Napomena: Neto vlasničke i dužničke obveze jesu razlika između sredstava i obveza. Pozitivna promjena međunarodnih pričuva znači njihov rast.

Izvor: HNB

Slika 7.6. Bruto i neto inozemni dug

Napomena: Potraživanja od inozemstva uključuju međunarodne pričuve te inozemnu aktivnu banaka i ostalih domaćih sektora na osnovi dužničkih instrumenata. Neto inozemni dug izračunat je kao razlika između inozemnog duga i potraživanja od inozemstva.

Izvor: HNB

na malo, hotele i restorane te rekreacijske, kulturne i sportske djelatnosti.

Dužničke tokove kapitala u prva tri tromjesečja 2014. odredilo je snažno povećanje inozemne aktive kreditnih institucija (za 2,0 mlrd. EUR), koje je bilo izrazitije nego prethodnih godina. Uz povećanje imovine, kreditne institucije ujedno su dosta smanjile svoje inozemne obveze (za 1,1 mlrd. EUR), što je rezultiralo zamjetljivim poboljšanjem njihove neto inozemne pozicije. Nasuprot tome, država i ostali domaći sektori povećali su svoje neto inozemne obveze. Kod države je tome pridonijelo svibanjsko izdanje dugoročne obveznice u iznosu od 1,25 mlrd. EUR i rujansko zaduživanje Hrvatskih autocesta u ukupnom iznosu od 550 mil. EUR. U suprotnom smjeru djelovali su otplata kratkoročnoga kredita povučenoga krajem prošle godine, transakcije na sekundarnom tržištu državnih obveznica i travanjaska otplata 500 mil. EUR vrijednih dospjelih inozemnih obveznica izdanih prije deset godina. Isto tako, povećale su se dužničke obveze ostalih domaćih sektora, poglavito privatnih nefinancijskih poduzeća i, u znatno manjoj mjeri, ostalih javnih financijskih institucija.

Bruto međunarodne pričuve HNB-a smanjile su se u prva tri

tromjesečja 2014. za 1,0 mlrd. EUR, kao posljedica smanjenja deviznog depozita države kod HNB-a, neto prodaje deviza HNB-a te, u manjoj mjeri, smanjenja izdvojene devizne obvezne pričuve. Na kraju rujna međunarodne su pričuve iznosile 12,1 mlrd. EUR, što je dostatno za pokriće 7,6 mjeseci uvoza robe i usluga.

U posljednjem se tromjesečju očekuje povećanje neto inozemnih dužničkih obveza, velikim dijelom zbog sezonskog rasta neto inozemnih obveza kreditnih institucija. Istodobno će se bruto međunarodne pričuve HNB-a povećati. Na kraju godine neto inozemni dug mogao bi iznositi više od 60% BDP-a, odnosno malo više nego godinu prije. Istodobno bi se bruto inozemni dug mogao povećati sa 105,3% BDP-a na kraju 2013. na oko 108% BDP-a na kraju 2014. Pritom je godišnji rast duga najviše posljedica inozemnog zaduživanja države, ali i ostalih domaćih sektora, prema vlasnički povezanim i nepovezanim vjerovnicima. Kada je riječ o inozemnom dugu države, valja reći kako je dio njegova rasta posljedica i međuvalutnih promjena zbog izražene aprecijacije američkog dolara prema euru, s obzirom na to da je udio američkog dolara u valutnoj strukturi inozemnog duga

države malo niži od polovine, zahvaljujući izdanim obveznicama na američkom tržištu (iako je u gotovo sve ugrađena zaštita od tečajnog rizika⁴⁰). Rast duga države, ali i nefinancijskih poduzeća, poništava učinak smanjenja inozemnog duga zbog razduživanja kreditnih institucija.

U 2015. očekuje se blagi prirast bruto inozemnog duga, uz zadržavanje njegova relativnog pokazatelja na razini od oko 108% BDP-a, i blago povećanje neto inozemnih izravnih ulaganja. Dinamiku duga uvelike određuje daljnji rast obveza države, iako bi on trebao biti sporijeg intenziteta nego prethodne godine. Rastu duga moglo bi pridonijeti i zaduživanje ostalih domaćih sektora, iako također slabije izraženo nego prethodne godine. Nakon naglašenog razduživanja kreditnih institucija u 2014., za sljedeću se godinu prognozira slabije smanjenje njihova duga, uz daljnji porast inozemne imovine. U 2015. očekuje se rast neto inozemnih izravnih ulaganja, čemu bi trebala pridonijeti pozitivna kretanja kod vlasničkih ulaganja, kao i nastavak rasta zadržane dobiti. Ipak, ona bi i nadalje mogla ostati znatno ispod pretkriznih vrijednosti.

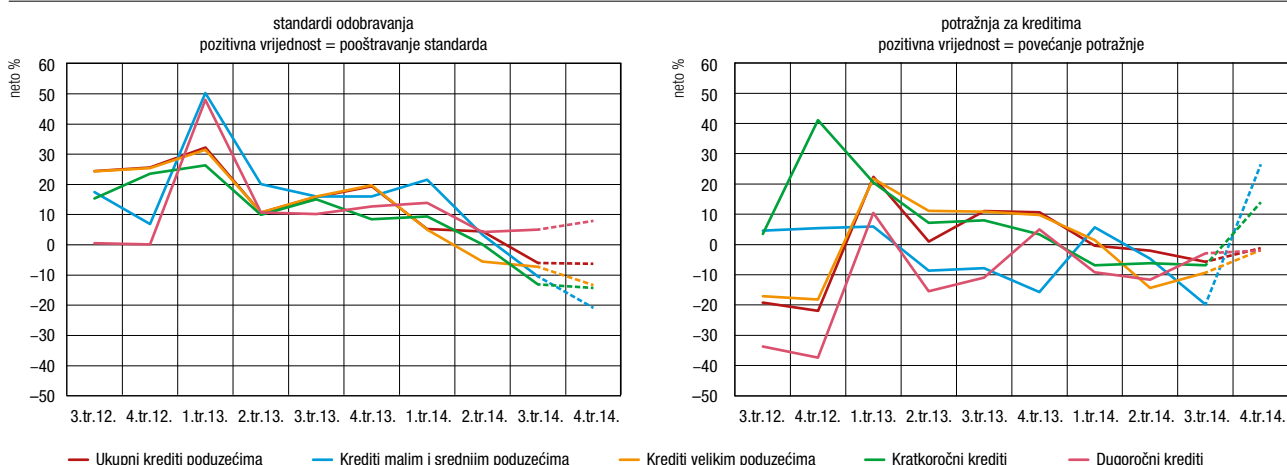
Okvir 5. Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka

Banke su tijekom trećeg tromjesečja 2014. ublažile standarde odobravanja kredita za većinu skupina kredita poduzećima i stanovništvu, i to prvi put otkako se provodi Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka. Recentni pad kreditne aktivnosti banaka pod dominantnim je utjecajem oslabjele potražnje, poglavito u segmentu kredita malim i srednjim poduzećima te stambenih kredita. U četvrtom tromjesečju 2014. banke očekuju daljnje ublažavanje standarda odobravanja kredita. Očekivanja banaka glede kretanja kreditne potražnje poduzeća uglavnom su povoljna.

Hrvatska narodna banka od listopada 2012. godine provodi tromjesečnu Anketu o kreditnoj aktivnosti banaka⁴¹, koja je

metodološki usklađena s onom koju za europodručje provodi Europska središnja banka (engl. *Euro Area Bank Lending Survey*). Anketom se prikupljaju informacije o promjenama bankovnih standarda i uvjeta odobravanja kredita, odnosno o promjenama karakteristika ponude bankovnih kredita i potražnje za kreditima. Standardi odobravanja kredita obuhvaćaju interna pravila, pisane i nepisane kriterije te odražavaju kreditnu politiku pojedine banke (primjerice zahtjeve koje potencijalni klijenti moraju ispuniti za određenu vrstu kredita koju je banka voljna odobravati, kolaterale koje je banka voljna prihvaćati itd.). Uvjeti kreditiranja poput visine kamatne stope i opsega instrumenta osiguranja

Slika 7.7. Promjena standarda odobravanja kredita i potražnje poduzeća za kreditima

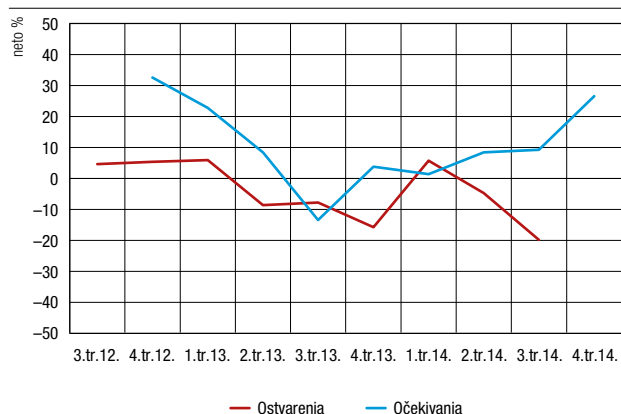
Napomena: Isprekidane linije odnose se na očekivanja banaka za četvrto tromjesečje 2014.

Izvor: HNB

⁴⁰ U platnobilančnoj statistici obveznice uz koje je sklopljen ugovor o zamjeni valute (engl. *swap*) kojim se izdavatelj štiti od tečajnog rizika vrednuju se u izvornoj valuti, odvojeno od transakcija koje proizlaze iz ugovora o zamjeni koje se evidentiraju na financijskim izvedenicama. Izvedenice se po metodološkim standardima ne smatraju dužničkim instrumentom i nisu dio statistike inozemnog duga nego samo statistike stanja međunarodnih ulaganja, pa to znači da su promjene duga *de facto* precijenjene.

⁴¹ Rezultati se iskazuju na temelju tzv. neto postotka odgovora banaka koji su ponderirani udjelom svake banke u pojedinoj skupini kredita. Kod standarda odobravanja kredita neto postotak je razlika između udjela banaka koje su odgovorile da su se standardi odobravanja kredita pooštrili i udjela banaka koje su odgovorile da su se standardi ublažili. Pozitivan neto postotak pokazuje da su se standardi odobravanja kredita postrožili, a negativan da su se ublažili. Kod potražnje za kreditima pozitivan neto postotak pokazuje da je udio banaka koje su odgovorile da se potražnja povećala, veći od udjela banaka koje su odgovorile da se potražnja smanjila pa se tada govori o porastu potražnje i obratno.

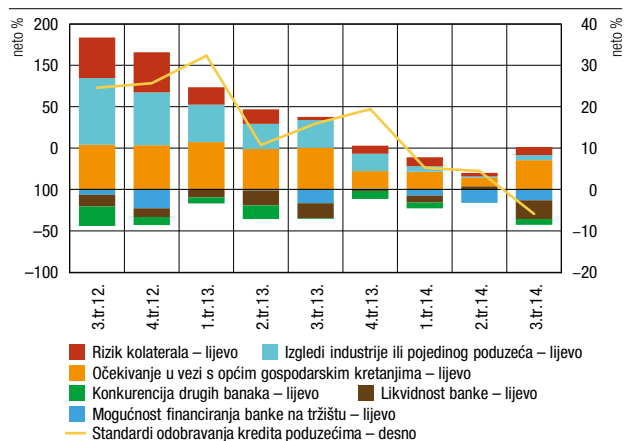
Slika 7.8. Ostvarena kretanja i očekivanja potražnje potražnja malih i srednjih poduzeća za kreditima

Napomena: Pozitivna vrijednost pokazuje povećanje potražnje, a negativna smanjenje potražnje.

Izvor: HNB

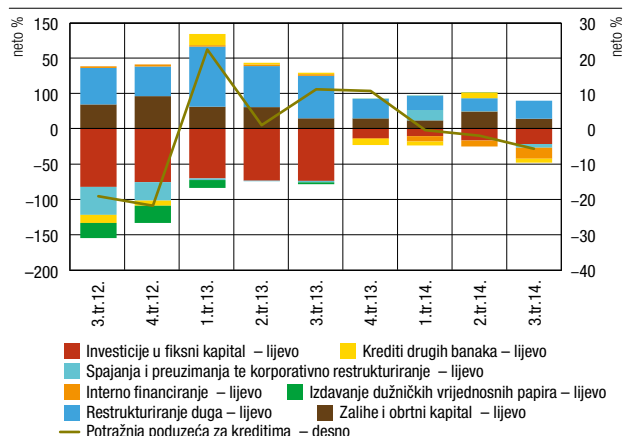
Slika 7.9. Činitelji koji utječu na standarde odobravanja kredita poduzećima

Napomena: Pozitivna vrijednost pokazuje da činitelj pridonosi pooštrenju standarda, a negativna da činitelj pridonosi ublažavanju standarda.

Izvor: HNB

Slika 7.10. Činitelji koji utječu na potražnju poduzeća za kreditima

Napomena: Pozitivna vrijednost pokazuje da činitelj pridonosi povećanju potražnje, a negativna da pridonosi smanjenju potražnje.

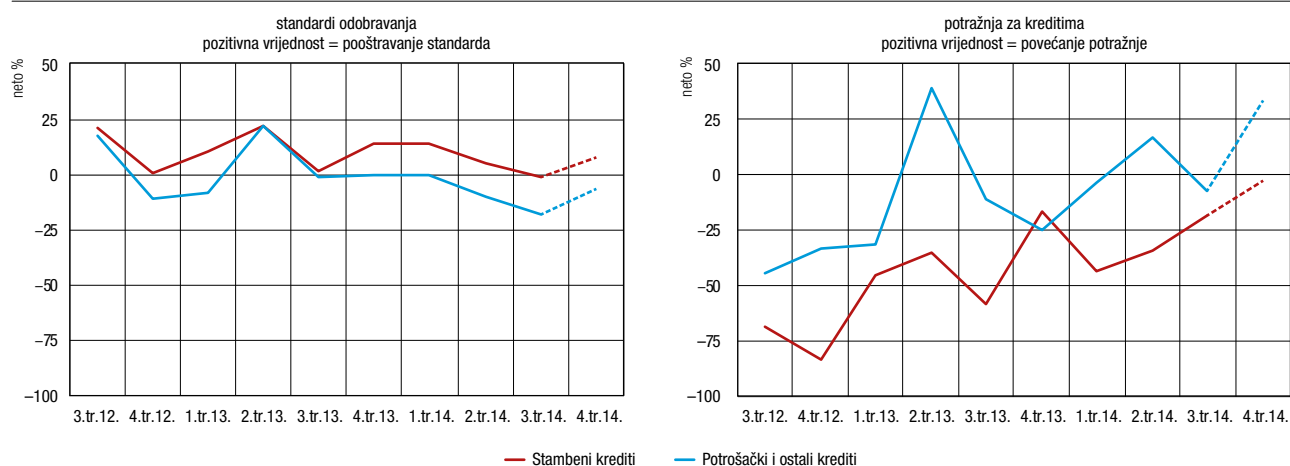
Izvor: HNB

(primjerice zahtjevi za kolateral, marže na prosječno rizične kredite, marže na rizičnije kredite, naknade, ročnost itd.) predmet su ugovora zajmodavca i zajmoprimca. Do sada je Anкета provedena devet puta, a dosada su redovito u njoj sudjelovale banke čija imovina iznosi 99% ukupne imovine bankovnog sustava.

U trećem tromjesečju 2014., prvi put otkako se provodi Anкета, došlo je do poboljšanja karakteristika ponude kredita poduzećima (Slika 7.7., lijevo). Prema odgovorima banaka ublaženi su standardi odobravanja svih skupina kredita poduzećima izuzevši dugoročne kredite, a ista kretanja mogla bi se nastaviti i u četvrtom tromjesečju 2014. godine. Banke su ocijenile da će se to pozitivno odraziti na potražnju malih i srednjih poduzeća za kreditima (Slika 7.7., desno). Pritom treba istaknuti da su i u prethodne dvije ankete banke očekivale rast potražnje poduzeća, ali se njihova očekivanja nisu ostvarila (Slika 7.8.).

Na ublažavanje standarda odobravanja kredita poduzećima u trećem tromjesečju najviše je djelovala povoljna razina likvidnosti samih banaka (Slika 7.9.), čemu je pridonijela ekspanzivna monetarna politika HNB-a. Osim toga, tijekom 2014. zamjetno je oslabio utjecaj činitelja koji su prethodnih godina najviše djelovali na pooštrenje standarda, premda se u trećem tromjesečju

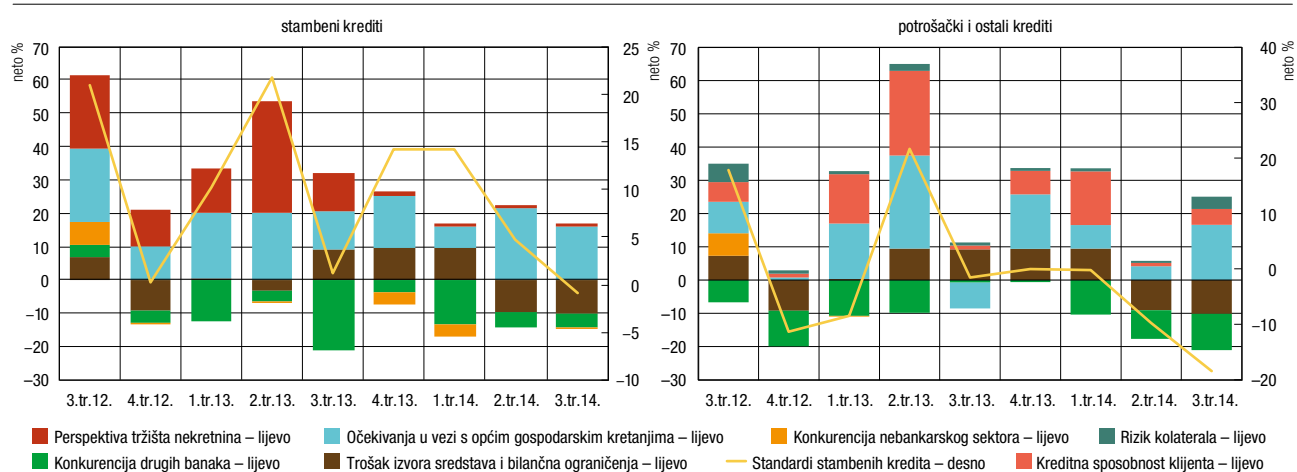
Slika 7.11. Promjena standarda odobravanja kredita i potražnje stanovništva za kreditima

Napomena: Isprekidane linije odnose se na očekivanja banaka za četvrto tromjesečje 2014.

Izvor: HNB

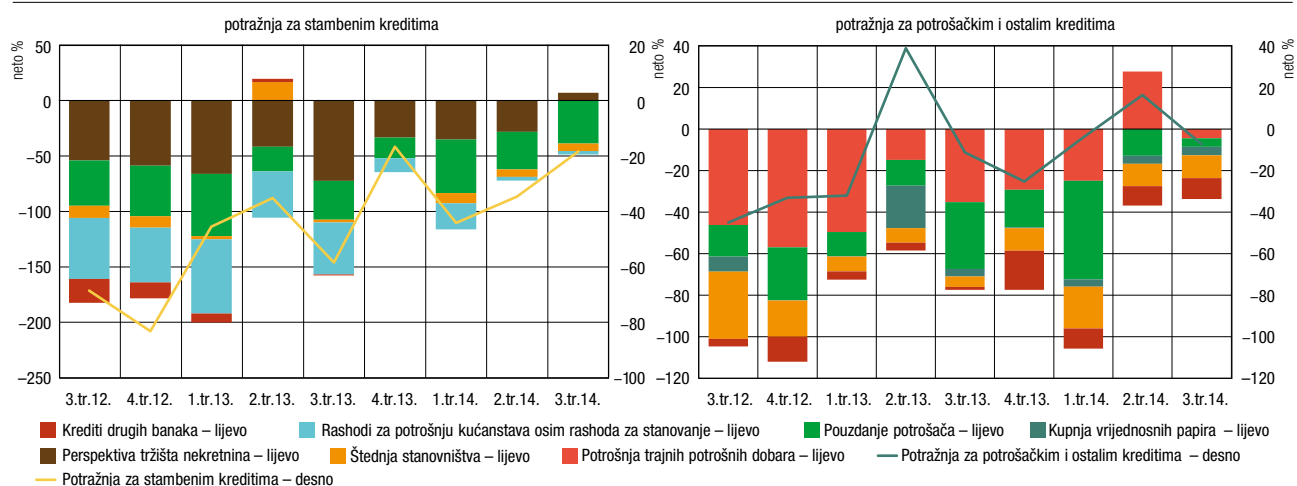
Slika 7.12. Činitelji koji utječu na standarde odobravanja kredita stanovništvu

Napomena: Pozitivna vrijednost pokazuje da činitelj pridonosi pooštavanju standarda, a negativna da činitelj pridonosi ublažavanju standarda.

Izvor: HNB

Slika 7.13. Činitelji koji utječu na potražnju stanovništva za kreditima

Napomena: Pozitivna vrijednost pokazuje da činitelj pridonosi povećanju potražnje, a negativna da činitelj pridonosi smanjenju potražnje

Izvor: HNB

njihovo djelovanje ponovno blago intenziviralo. Očekivanja u vezi s općim gospodarskim kretanjima i dalje se ističu kao najvažniji činitelj pooštavanja standarda odobravanja kredita poduzećima.⁴²

Kao najvažniji činitelj smanjenja ukupne potražnje poduzeća za kreditima banke i dalje navode smanjenu potrebu za financiranjem investicija u fiksni kapital (Slika 7.10.). Ipak, utjecaj tog činitelja manje je izražen nego u prethodne dvije godine, što je u skladu s kretanjem kredita za investicije, čiji je pad u 2014. znatno blaži nego prethodne godine. U 2014. sve veći utjecaj na smanjenje potražnje za kreditima ima i interno financiranje poduzeća, pa restrukturiranje duga i financiranje zaliha i obrtnoga kapitala ostaju jedini činitelji koji pridonose povećanju kreditne potražnje poduzeća.

Kod ponude kredita stanovništvu također su primjetljiva povoljnija kretanja. Banke su u trećem tromjesečju nastavile ublažavati standarde odobravanja potrošačkih i ostalih kredita, dok

se standardi odobravanja stambenih kredita nisu mijenjali. U četvrtom tromjesečju očekuje se nastavak ublažavanja standarda odobravanja potrošačkih i ostalih kredita, a za stambene se kredite predviđa pooštavanje standarda odobravanja (Slika 7.11., lijevo).

Potražnja stanovništva za kreditima smanjila se u trećem tromjesečju. Pritom se trend pada potražnje za stambenim kreditima u trećem tromjesečju nastavio ublažavati (Slika 7.11., desno). Potražnja za potrošačkim i ostalim kreditima, nakon umjerenog rasta u prethodnom tromjesečju, u trećem se tromjesečju malo smanjila, što je suprotno od prethodnih očekivanja banaka. Banke u četvrtom tromjesečju očekuju zamjetan oporavak potražnje stanovništva za potrošačkim i ostalim kreditima, dok se za stambene kredite ne očekuje znatna promjena potražnje (Slika 7.11., desno).

Glavni izvor ublažavanja standarda za kredite stanovništvu bili su povoljniji troškovi izvora sredstava i bilančna ograničenja,

⁴² Banke su poboljšale i kreditne uvjete, što se najviše ogleda u padu kamatnih marža na prosječno rizične kredite i u nižim naknadama. Nasuprot tome zahtjevi za kolateral i drugi oblici osiguranja od kreditnog rizika, kao i kamatne marže na rizičnije kredite, nastavili su se pooštavati, što upućuje na zaključak da je nesklonost banaka riziku i dalje velika.

koji su u većini prethodnih anketa djelovali na suprotan način (Slika 7.12.). Tome su pridonijeli povoljni likvidnosni uvjeti i kontinuirani pad prosječnih kamatnih stopa na depozite te poboljšane mogućnosti financiranja banaka na tržištu i kod banaka majki. Konkurencija među bankama također pospješuje ublažavanje standarda odobravanja kredita, što se poglavito odrazilo na pad kamatnih marža i naknada. S druge strane, negativna očekivanja u vezi s općim gospodarskim kretanjima ostaju glavni činitelj potroživanja standarda odobravanja kredita stanovništvu.

Unatoč nastavku pada potražnje za kreditima primjećuju se

i neki pozitivni pomaci u odnosu na prethodna tromjesečja. Naime, utjecaj većine činitelja koji su u prethodnim anketama najviše pridonosili padu potražnje znatno se ublažio ili iščeznuo (Slika 7.13.). Među njima se ističe perspektiva tržišta nekretnina, koja je prvi put od početka provođenja Ankete djelovala povoljno na potražnju za stambenim kreditima. S druge strane, pouzdanje potrošača i dalje ostaje najvažniji izvor smanjenja potražnje za stambenim kreditima (Slika 7.13., lijevo), dok na smanjenje potražnje za potrošačkim i ostalim kreditima ponajviše utječu alternativni izvori financiranja, a poglavito štednja (Slika 7.13., desno).

8. Monetarna politika

Hrvatska narodna banka u drugoj polovini 2014. nastavila je provoditi ekspanzivnu monetarnu politiku istodobno održavajući stabilnost nominalnog tečaja kune prema euru. Ekspanzivna orijentacija monetarne politike određena je gospodarskim okolnostima koje karakterizira odgođen oporavak kreditne aktivnosti, nesklonost banaka i gospodarskih subjekata preuzimanju rizika, niska razina poslovnog i potrošačkog optimizma te potisnuti inflatorni pritisci. S ciljem jačanja gospodarskog rasta u uvjetima vrlo niske inflacije, monetarna politika HNB-a i u 2015. godini zadržat će ekspanzivan karakter uz nastavak vođenja politike stabilnog tečaja kune.

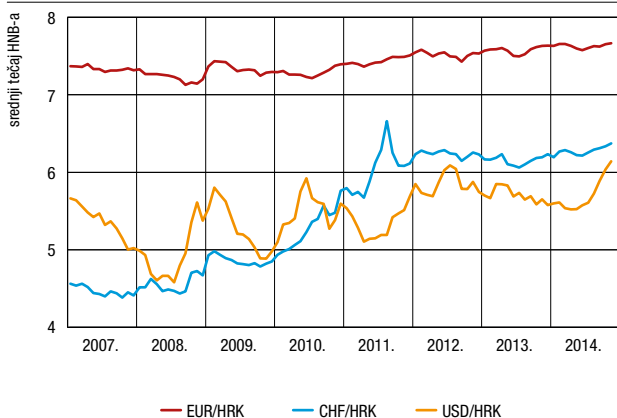
Nominalni tečaj kune prema euru, nakon jačanja u drugom tromjesečju, u razdoblju od srpnja do studenoga blago je oslabio, s povremenim i umjerenim kolebanjima. Tako je prosječni tečaj kune u odnosu na euro za prvih jedanaest mjeseci 2014. iznosio 7,63 EUR/HRK, što je za 0,8% više od prosjeka ostvarenog u 2013. godini. Tečajevi kune prema drugim važnim svjetskim valutama pratili su slabljenje eura prema tim valutama na svjetskome financijskom tržištu. To se posebno odrazilo na zamjetljivo slabljenje kune prema američkom dolaru. Naime, na svjetskim je tržištima došlo do primjetljive deprecijacije eura u odnosu na američki dolar zbog pada eurskih kamatnih stopa i gospodarskog rasta SAD-a koji je snažniji nego u eurozoni. Tečaj kune prema švicarskom franku također je oslabio zbog jačanja švicarskog franka u odnosu na euro, no znatno manje nego prema američkom dolaru.

U drugoj polovini 2014. nije bilo deviznih intervencija središnje banke, a i devizne transakcije sa središnjom državom godine bile su skromne. Neto otkup deviza od države u trećem tromjesečju i prva dva mjeseca četvrtog tromjesečja iznosio je samo 3 mil. EUR. Prodaje deviza Europskoj komisiji također su bile manje nego u prvoj polovini godine te su iznosile 100 mil. EUR, čime je povučeno 0,8 mlrd. kuna primarnog novca. Transakcije s Europskom komisijom odnose se na konverziju kunskih sredstava koja država mjesečno doznačuje na račun EK-a kod središnje banke na osnovi uplata u proračun EU-a, a glavnina uplata bila je provedena u prvoj polovini godine.

Ekspanzivna orijentacija monetarne politike ogledala se u održavanju visoke razine likvidnosti monetarnog sustava kreirane prethodnih godina. Prosječni višak kunske likvidnosti na računima kreditnih institucija u razdoblju od srpnja do studenoga bio je malo niži nego u prvoj polovini godine pod utjecajem sezonskih činitelja, no i nadalje je bio visok te je iznosio 5,0 mlrd. kuna. Visoka razina likvidnosti pogoduje zadržavanju prekonocnih kamatnih stopa na međubankovnom tržištu na izrazito niskim razinama, a posredno i povoljnijem kratkoročnom zaduživanju države na tržištu trezorskih zapisa.

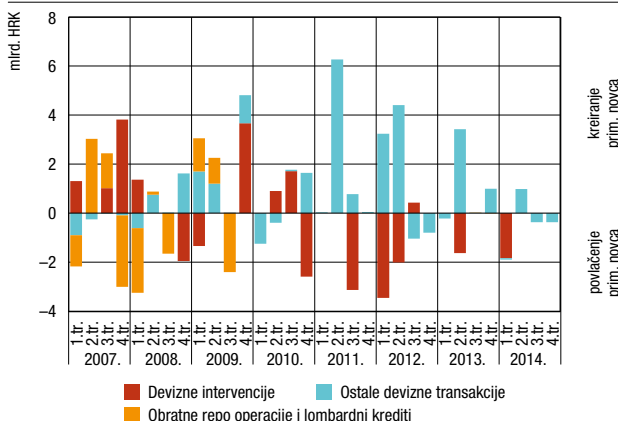
Osim podržavajući visoku likvidnost monetarnog sustava, središnja banka i drugim mjerama nastoji pridonijeti poboljšanju uvjeta financiranja i dinamiziranju domaće kreditne aktivnosti. HNB je tako nastavio poticati rast plasmana gospodarstvu otkupom obveznih blagajničkih zapisa od banaka koje su ostvarile

Slika 8.1. Nominalni tečajevi kune prema odabranim valutama

Izvor: HNB

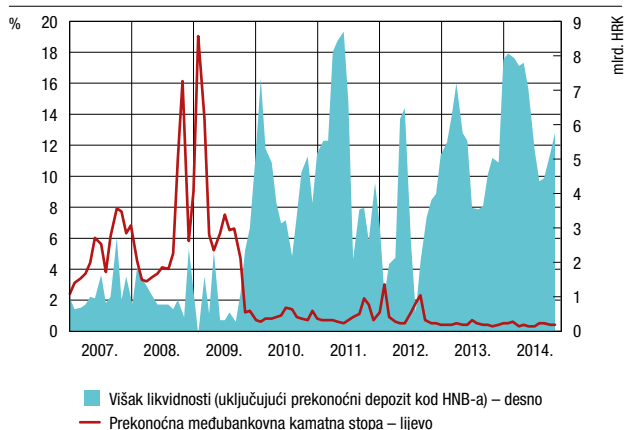
Slika 8.2. Tokovi formiranja primarnog novca (M0)

Napomena: U ostale devizne transakcije ubrajaju se kupoprodaje deviza s MF-om, EK-om i ugovori o razmjeni (engl. swap) s poslovnim bankama. Pozitivne vrijednosti odražavaju kupnju deviza. Vrijednosti za četvrto tromjesečje 2014. odnose se na listopad i studeni.

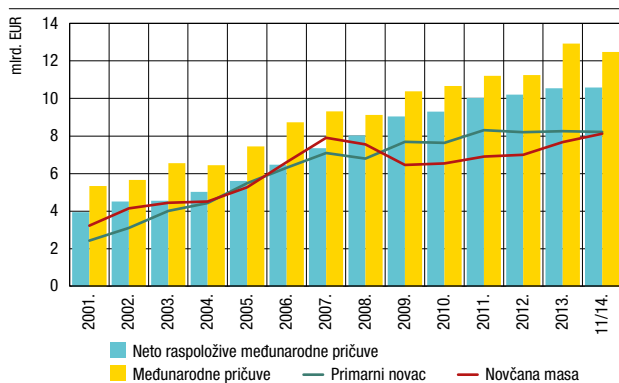
Izvor: HNB

Slika 8.3. Likvidnost banaka i prekonoćna međubankovna kamatna stopa

Izvor: HNB

Slika 8.4. Međunarodne pričuve HNB-a i monetarni agregati

Napomena: Neto raspoložive pričuve definirane su kao međunarodne pričuve umanjene za deviznu inozemnu pasivu HNB-a, obveznu pričuvu u devizama, opću i posebnu alokaciju posebnih prava vučenja iz 2009. godine, devizne depozite države te izvanbilančne obveze (ugovori o razmjeni). Posljednji podatak za novčanu masu odnosi se na kraj listopada 2014.

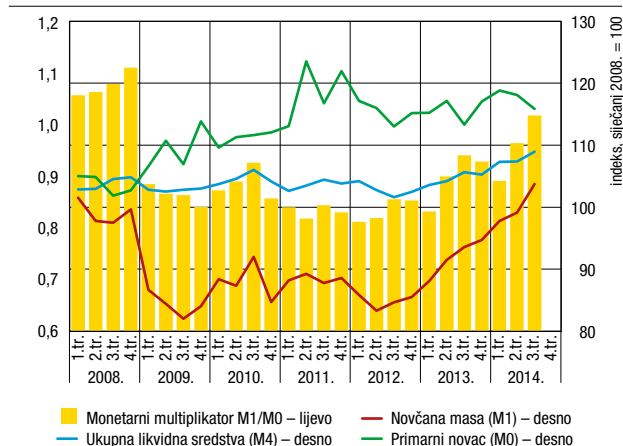
Izvor: HNB

pozitivan prirast kredita sektoru poduzeća. Međutim, od uvođenja ove mjere u prosincu 2013. do kraja studenoga 2014. od banaka je neto otkupljeno samo 0,4 mlrd. kuna obveznih blagajničkih zapisa. Izostanak snažnijeg rasta plasmana poduzećima odraz je brojnih činitelja koji su izvan dosega utjecaja monetarne politike, a posebice još oslabljene kreditne potražnje poduzeća (više o karakteristikama ponude i potražnje za kreditima vidi u Okviru 5. Anketa o kreditnoj aktivnosti banaka).

9. Javne financije

Hrvatski sabor je u studenom 2014. donio druge Izmjene i dopune državnog proračuna i financijskih planova izvanproračunskih korisnika za 2014. godinu, pri čemu Vlada RH očekuje

Slika 8.5. Monetarni agregati i monetarni multiplikator indeks kretanja sezonski prilagođenih vrijednosti deflacioniranih indeksom potrošačkih cijena

Izvor: HNB

Usto, HNB je od studenoga spustio stopu obveznog izdvajanja devizne obvezne pričuve na sredstva od povezanih osoba sa 100% na 60%. Time je udio devizne obvezne pričuve koja se izdvaja na račun kod HNB-a izjednačen za sve devizne izvore. Devizna obvezna pričuva banaka izdvojena na račun kod HNB-a smanjila se posljedično za oko 80 mil. EUR, a za isti se iznos povećao dio obvezne pričuve koji banke održavaju na računima u inozemstvu.

Bruto međunarodne pričuve RH u drugoj su se polovini 2014. blago povećale te su na kraju studenoga iznosile 12,5 mlrd. EUR. Unatoč porastu, pričuve su i nadalje za 0,4 mlrd. EUR ili 3,4% niže nego na kraju 2013., što je poglavito posljedica neto prodaje deviza HNB-a i smanjenja deviznog depozita države kod HNB-a te, u manjoj mjeri, spomenutog smanjenja izdvojene devizne obvezne pričuve. Neto raspoložive pričuve blago su se povećale u odnosu na kraj prošle godine (za 0,1 mlrd. EUR) te su krajem studenoga iznosile 10,6 mlrd. EUR.⁴³ Bruto i neto međunarodne pričuve i nadalje znatno nadmašuju stanje najužih monetarnih agregata M0 i M1.

Realne vrijednosti novčane mase (M1) i ukupnih likvidnih sredstava (M4) nastavile su rasti u trećem tromjesečju 2014., čemu pridonosi i smanjivanje godišnje stope inflacije potrošačkih cijena. Rast ukupnih likvidnih sredstava pokazuje da domaći sektori postojano povećavaju svoju realnu financijsku imovinu u bankama unatoč padu gospodarske aktivnosti i raspoloživog dohotka. Pritom je zamjetljivo da stanovništvo povećava sredstva na tekućim računima i žiroračunima, što odražava sklonost gomilanju likvidnije financijske imovine u uvjetima pada pasivnih kamatnih stopa banaka i naglašene neizvjesnosti glede budućih gospodarskih kretanja.

⁴³ Neto raspoložive pričuve definirane su kao međunarodne pričuve umanjene za deviznu inozemnu pasivu HNB-a, obveznu pričuvu u devizama, opću i posebnu alokaciju posebnih prava vučenja iz 2009. godine, devizne depozite države te izvanbilančne obveze (ugovori o razmjeni).

godine, koje su bile donesene Zaključkom Vlade RH i Odlukom o mjerama privremene obustave rashoda za 2014. u svrhu ispunjavanja zahtjeva u sklopu procedure pri prekomjernom manjku. HNB-ova ocjena manjka iznosi 5,9% BDP-a u 2014. godini prema europskom statističkom standardu ESA 2010, što uvelike odstupa od manjka prema nacionalnoj metodologiji zbog drugačijeg obuhvata opće države i metodoloških razlika u bilježenju proračunskih transakcija (vidi Okvir 6. Učinci primjene metodologije ESA 2010 na visinu salda i javnog duga opće države te razlike u odnosu na nacionalno proračunsko računovodstvo).

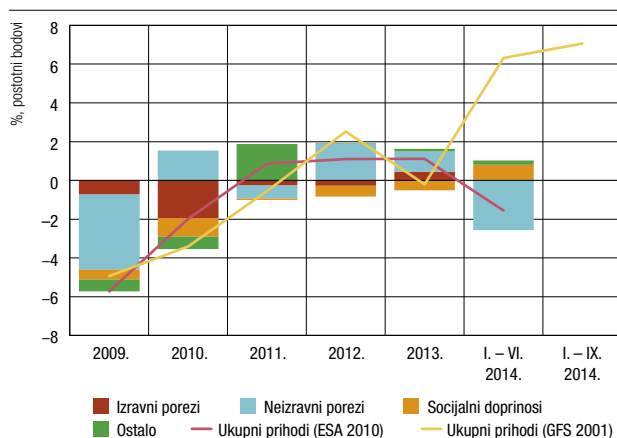
Drugi rebalans proračuna središnje države za 2014. posljedica je podbačaja prihoda te neodrživosti planova u pojedinim kategorijama rashoda. Korekcija planiranih prihoda naniže uglavnom je povezana s podbačajem prihoda od poreza na dodanu vrijednost. Snažno su smanjeni i očekivani transferi iz fondova EU-a, no to nije znatno utjecalo na manjak proračuna, s obzirom na to da se istodobno smanjuju i rashodi koji se iz njih financiraju. Smanjeno korištenje fondova EU-a nije, međutim, rezultiralo odgovarajućim smanjenjem rashodne strane proračuna, s obzirom na to da su pojedine stavke korigirane naviše, poglavito rashodi za zaposlene te socijalne naknade, zbog većih izdataka za mirovine, sanaciju šteta od poplava i naknade za nezaposlene. Povjerenstvo za fiskalnu politiku iznijelo je stajalište da se drugi rebalans proračuna donosi prekasno te je procijenilo kako postoji vrlo visok rizik neispunjavanja fiskalnog pravila⁴⁴.

Vlada RH očekuje da bi se manjak opće države prema nacionalnoj metodologiji u 2015. mogao smanjiti na 3,8% BDP-a, ali nisu jasno vidljivi iznosi ušteda koji se planiraju po pojedinim stavkama. Naime, planom državnog proračuna i financijskih planova izvanproračunskih korisnika za 2015. proširen je obuhvat institucija i sredstava u okviru središnje države, ali nije u potpunosti jasno kako to utječe na prihodnu i rashodnu stranu proračuna. Na osnovi raspoloživih podataka čini se kako se osim rasta pojedinih prihoda planiraju znatne uštede u rashodima za zaposlene i materijalnim rashodima, te se ujedno planiraju manji izdaci za zdravstvo, pri čemu se od siječnja 2015. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO) izdvaja iz državne riznice i postaje izvanproračunski fond. Međutim, pad rashoda HZZO-a posljedica je toga što se u 2015. ne planiraju plaćanja dugova zdravstva iz prethodnih godina, koja su u 2014. bila predviđena u iznosu od 3,2 mlrd. kuna. Ako se planirani rashodi HZZO-a u 2014. korigiraju za predviđene otplate obveza iz prethodnih razdoblja, vidljivo je da u tom slučaju rashodi za zdravstvo u 2015. rastu na godišnjoj razini, vjerojatno kako bi se zaustavilo kumuliranje dospjelih neplaćenih obveza.

Prihodi i rashodi konsolidirane opće države

Prihodi opće države prema metodologiji ESA 2010 iznosili su u prvih šest mjeseci ove godine 65,0 mlrd. kuna i bili su za 1,5% manji u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Padu prihoda najviše je pridonio pad neizravnih poreza, i to prihoda od PDV-a, što bi se moglo djelomice povezati s nepovoljnom dinamikom relevantnih makroekonomskih osnovica, povratima PDV-a poduzetnicima iz EU-a za troškove ostvarene u Hrvatskoj, na što imaju pravo od ulaska Hrvatske u EU, te baznim učinkom jednokratnoga snažnog povećanja prihoda od PDV-a krajem prve polovine 2013. zbog povećanja robnoga uvoza. Također, prema dostupnim informacijama čini se da je zbog uvođenja tzv. mehanizma obrnute naplate u pojedinim djelatnostima, prema kojemu PDV obračunava poduzetnik primatelj isporuke, došlo do odgođene naplate PDV-a u državni proračun.

Slika 9.1. Prihodi konsolidirane opće države
godišnje stope promjene i doprinosi

Napomena: Strukturni stupci prikazuju doprinose pojedinih kategorija prihoda promjeni ukupnih prihoda prikazanih prema metodologiji ESA 2010.

Izvor: MF (izračun HNB-a)

Izravni porezi ostali su na razini prošle godine, dok su prihodi od socijalnih doprinosa vidljivo povećani zbog povećanja stope doprinosa za zdravstveno osiguranje s 13% na 15% od travnja ove godine te prelaska radnika s beneficiranim radnim stažem u mirovinski sustav međugeneracijske solidarnosti, zbog čega se njihovi redoviti doprinosi za mirovinsko osiguranje uplaćuju samo u prvi stup mirovinskog osiguranja.

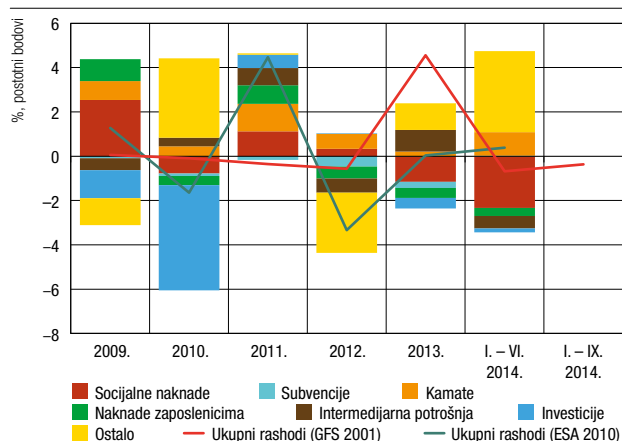
Prihodi opće države prema metodologiji ESA 2010 na razini cijele 2014. godine mogli bi se ipak blago povećati, zbog povećanih transfera iz fondova EU-a, porasta prihoda od socijalnih doprinosa te povoljnijih kretanja prihoda od neizravnih poreza u drugom dijelu godine. Tako su, prema podacima MF-a, prihodi od PDV-a nakon slabih ostvarenja u prvoj polovini godine, u razdoblju od srpnja do listopada 2014. znatno povećani na godišnjoj razini. Takva kretanja prihoda od PDV-a djelomice su posljedica promijenjenog obračuna PDV-a na uvoz iz EU-a od srpnja 2013., što je rezultiralo jednokratnim padom ovih prihoda početkom druge polovine 2013., te povećanja međustope PDV-a s 10% na 13% od siječnja ove godine. Ipak, prihodi od neizravnih poreza na razini cijele godine vjerojatno će se smanjiti, a znatan pad mogli bi ostvariti i prihodi od izravnih poreza zbog očekivanog pada prihoda od poreza na dobit.

Rashodi opće države prema metodologiji ESA 2010 iznosili su od siječnja do lipnja 2014. godine 77,8 mlrd. kuna, što je blago povećanje u odnosu na isto razdoblje 2013. Pritom je porast rashoda posljedica povećanja rashoda za kamate i ostalih tekućih transfera zbog cjelogodišnjih uplata u proračun EU-a, dok je većina ostalih kategorija rashoda smanjena. Najviše su u apsolutnom iznosu smanjeni rashodi za socijalne naknade, a očit pad ostvarila je i intermedijarna potrošnja. U istom smjeru kretali su se i rashodi za investicije opće države te rashodi za zaposlene, što se može povezati s ukidanjem dodataka za vjernost službi te baznim učinkom smanjenja plaća od 3% od ožujka 2013.

Rastu rashoda na razini cijele 2014. najviše bi mogli pridonijeti rashodi za kamate i transferi u proračun EU-a. Također, očekuje se zamjetljiv rast ostalih kapitalnih rashoda, s obzirom na to da je država preuzela dugove HŽ Carga, osigurane državnim jamstvima, na osnovi tzv. pravila trećeg poziva jamstva na naplatu te se prema pravilima ESA-e ova transakcija ujedno

⁴⁴ Za 2014. primjenjuje se privremeno fiskalno pravilo koje zahtijeva da godišnja stopa rasta rashoda općeg proračuna ne smije biti veća od godišnje stope rasta projekiranog, odnosno procijenjenog BDP-a u tekućim cijenama. Pritom rashodi općeg proračuna ne uključuju rashode za kamate, rashode za provođenje programa Europske unije bez nacionalnog sufinanciranja i godišnje promjene rashoda zbog promjena u institucionalnom obuhvatu općeg proračuna.

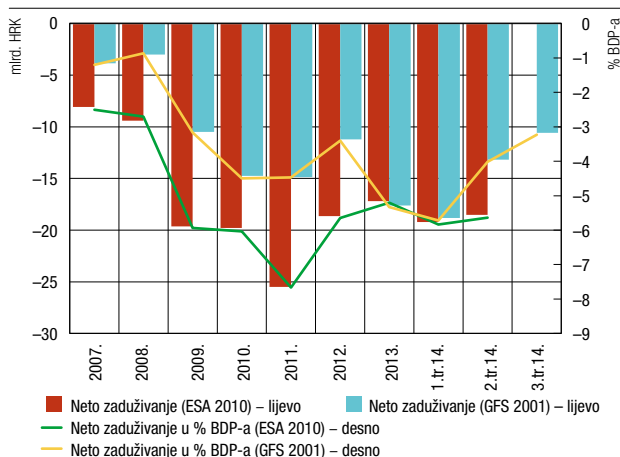
Slika 9.2. Rashodi konsolidirane opće države
godišnje stope promjene i doprinosi

Napomena: Strukturni stupci prikazuju doprinose pojedinih kategorija rashoda godišnjoj promjeni ukupnih rashoda prema metodologiji ESA 2010.

Izvor: MF (izračun HNB-a)

Slika 9.3. Saldo konsolidirane opće države

Napomena: Podaci za 2014. prikazuju pomične zbrojeve četiriju tromjesečja.

Izvori: MF; Eurostat (izračun HNB-a)

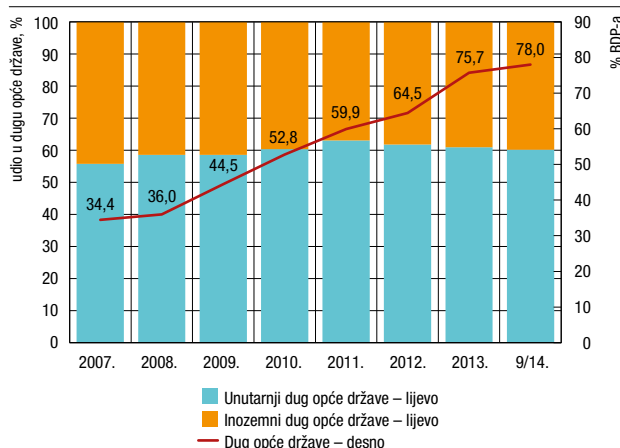
bilježi i kao kapitalni transfer u godini preuzimanja. Očekuje se i rast socijalnih naknada, dok se, s druge strane, znatan pad očekuje na rashodima za subvencije, zbog ušteda u sklopu procedure pri prekomjernom manjku te ujedno jer su izravna plaćanja poljoprivrednicima iz fondova EU-a djelomice nadomjestila nacionalna plaćanja za subvencije poljoprivredi. Osim toga, očekuje se i pad investicija, velikim dijelom zbog smanjene investicijske aktivnosti HAC-a, koji je prema metodologiji ESA 2010 uključen u opću državu.

Manjak i dug konsolidirane opće države

Neto zaduživanje opće države prema metodologiji ESA 2010 u prvih je šest mjeseci 2014. iznosilo 12,8 mlrd. kuna ili 1,3 mlrd. kuna više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Na razini cijele godine očekuje se da bi manjak opće države prema navedenoj metodologiji mogao iznositi 19,5 mlrd. kuna ili 5,9% BDP-a, što je povećanje za 2,3 mlrd. kuna ili 0,7 postotnih bodova BDP-a u odnosu na 2013.

Neto zaduživanje opće države na gotovinskom načelu i prema metodologiji GFS 2001 iznosilo je u prvih devet mjeseci 2014. godine 6,8 mlrd. kuna, što je za 5,0 mlrd. kuna manje u odnosu na isto razdoblje 2013. Pritom je glavnina manjka ostvarena u prvom tromjesečju, dok je u trećem tromjesečju ostvaren višak od 0,6 mlrd. kuna. Ako se promatra po razinama opće države, većina manjka ostvarena je na razini državnog proračuna, dok je lokalna država ostvarila višak od 0,9 mlrd. kuna, i to većinom u trećem tromjesečju, a blagi višak ostvarili su i izvanproračunski korisnici. Praćenje ukupnoga fiskalnog manjka prema metodologiji GFS 2001 za 2014. znatno je otežano jer manjak uključuje, među ostalim, i izdatke za neto zajmove, pri čemu je Ministarstvo financija prema nalogu Državne revizije prijenos sredstava od plasmana inozemnih obveznica krajem 2013. bilježilo u obliku izdataka za zajmove, a početkom 2014. taj isti iznos kao primitak od ranije danih zajmova. Kada se podaci korigiraju za procijenjeni iznos prijenosa sredstava od plasmana obveznica, ukupni fiskalni manjak opće države iznosio je u prvih devet

Slika 9.4. Dug opće države

Izvor: HNB

mjeseci 2014. oko 8,5 mlrd. kuna.

Dug opće države koji je usklađen s metodologijom ESA 2010 u promatranom je razdoblju nastavio rasti te je krajem rujna iznosio 256,1 mlrd. kuna ili 6,1 mlrd. kuna više u odnosu na kraj 2013. godine. Pritom je najviše povećano stanje obveza na osnovi dugoročnih dužničkih vrijednosnih papira, zbog dva izdanja domaćih obveznica početkom godine u ukupnom iznosu od 1,15 mlrd. EUR s valutnom klauzulom te je u svibnju ove godine država ponovno izašla na inozemno tržište kapitala i izdala euroobveznicu u iznosu od 1,25 mlrd. EUR. Povećane su i obveze na osnovi trezorskih zapisa, dok je stanje domaćih kreditnih obveza znatno smanjeno zbog otplate sindiciranoga kredita krajem rujna.

Okvir 6. Učinci primjene metodologije ESA 2010 na visinu salda i javnog duga opće države te razlike u odnosu na nacionalno proračunsko računovodstvo

U rujnu 2014. statistička metodologija ESA 2010 zamijenila je metodologiju ESA 1995, što je dovelo do revizije statističkih podataka iz nacionalnih računa svih zemalja članica EU-a. Primjenom nove metodologije izmijenjena su pravila o sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica, na temelju čega su Hrvatske autoceste i Autocesta Rijeka-Zagreb reklasificirane iz sektora javnih poduzeća u sektor opće države. Revizija je u statistici javnih financija dovela do snažnog povećanja statističkih podataka o javnom dugu, dok je manjak opće države znatno korigiran, tj. povećan u razdoblju od 2002. do 2004., odnosno u godinama snažne investicijske aktivnosti spomenutih poduzeća.

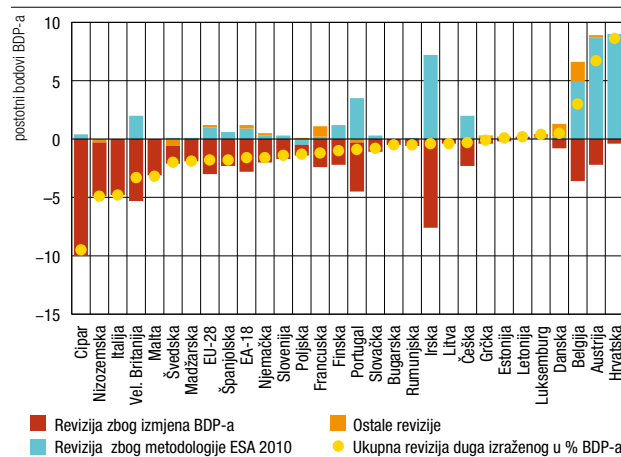
Planovi državnog proračuna i izvanproračunskih korisnika te njihovo izvršenje temelje se na nacionalnoj metodologiji, koja se zamjetno razlikuje od metodologije ESA 2010, pa podaci Ministarstva financija nisu usporedivi s podacima Državnog zavoda za statistiku. Primjena pravila metodologije ESA obično rezultira povećanjem manjka opće države u odnosu na podatke Ministarstva financija.

Učinak primjene metodologije ESA 2010 na fiskalne račune opće države

Zemlje članice EU-a obvezne su voditi statistiku nacionalnih računa u skladu s Europskim sustavom nacionalnih računa (engl. *European System of Accounts* ili, skraćeno, ESA), računovodstvenim okvirom čija je svrha da se statistika nacionalnih računa zemalja članica vodi na usporediv i pouzdan način. Od rujna ove godine počela se primjenjivati nova metodologija, ESA 2010, koja je zamijenila metodologiju ESA 1995. Prelazak na novu metodologiju doveo je do cjelokupne revizije podataka nacionalnih računa pa tako i fiskalne statistike.

Fiskalni računi prema metodologiji ESA 2010 objavljeni su prvi put za sve zemlje članice u sklopu ovogodišnjega listopada Izvješća o prekomjernome proračunskom manjku i razini duga opće države (Fiskalno izvješće), dok su u prethodnom (travanjskom) Fiskalnom izvješću manjak i javni dug za razdoblje 2010. – 2013. bili prikazani prema metodologiji ESA 1995. Institucije zemalja članica odgovorne za sastavljanje nacionalnih računa iskoristile su prelazak na novu metodologiju i za poboljšanje izvora podataka i kompilacijskih metoda, što je također utjecalo na reviziju podataka za prethodna razdoblja. Provedena je i revizija BDP-a, koja je utjecala na visinu manjka izraženog u postotku BDP-a. Kako bi se pojasnio utjecaj tih promjena na fiskalne račune, Eurostat je zajedno s podacima prema novoj metodologiji objavio i izvješće u kojem su navedene glavne promjene koje donosi metodologija ESA 2010 i njihov fiskalni učinak za razdoblje od 2010. do 2013., te podatke o tome koliko su ostali činitelji utjecali na reviziju fiskalnih podataka u odnosu na

Slika 9.5. Revizija javnog duga između travanjskoga i listopada Fiskalnog izvješća za 2014.

Izvor: Eurostat

prethodno (travanjsko) Fiskalno izvješće.⁴⁵

Primjena metodologije ESA 2010 utjecala je na reviziju fiskalnih podataka u Hrvatskoj preko izmjene pravila o sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica, na temelju čega su Hrvatske autoceste (HAC) i Autocesta Rijeka-Zagreb (ARZ) reklasificirane iz sektora javnih poduzeća u sektor opće države. U razdoblju od 2010. do 2013. reklasifikacija HAC-a i ARZ-a imala je manji utjecaj na manjak opće države nego ostali činitelji. Manjak je tako u 2010. smanjen zbog ažuriranja podataka o pozvanim jamstvima središnje države i metodoloških prilagodba pri bilježenju indirektno mjerenih usluga financijskog posredovanja (UFPIM) i poreza, dok je u 2012. i 2013. povećan zbog ažuriranja podataka o bruto investicijama u fiksni kapital te UFPIM-a.

Korekcije manjka znatno su veće za prethodne godine. To se pogotovo odnosi na razdoblje od 2002. do 2004. godine, u kojem se manjak prosječno povećao za više od 1,5 postotnih bodova BDP-a. Iako dekompozicija revizije fiskalnih podataka za godine prije 2010. nije dostupna, čini se da je to uglavnom povezano s uključenjem HAC-a i ARZ-a u sektor opće države, budući da je manjak najviše povećan u razdobljima najveće investicijske aktivnosti tih poduzeća u izgradnju cestovne infrastrukture, kada su prema dostupnim podacima ostvarila i visok manjak.

Uključenje HAC-a i ARZ-a u sektor opće države snažno je povećalo javni dug opće države. Krajem 2013. dug opće države zbog uključenja HAC-a i ARZ-a povećao se za 9% BDP-a,

Tablica 9.1. Saldo opće države u razdoblju 2010. – 2013., razlike između listopada Fiskalnog izvješća za 2014.

	Saldo opće države u % BDP-a – travanjsko Fiskalno izvješće	Revizija salda zbog metodologije ESA 2010		Ostale revizije	Revizija zbog izmjena BDP-a	Ukupna revizija salda izraženog kao % BDP-a	Saldo opće države u % BDP-a – listopada Fiskalno izvješće
		Sektorska reklasifikacija	Ostalo				
2010.	-6,4	0	0	0,2	0,1	0,3	6,0
2011.	-7,8	-0,1	0	0,1	0,1	0,2	-7,7
2012.	-5,0	-0,1	0	-0,6	0	-0,7	-5,6
2013.	-4,9	-0,1	0	-0,2	0	-0,3	-5,2

Izvor: Eurostat

Tablica 9.2. Razlike između manjka prema nacionalnoj metodologiji i metodologiji ESA 2010

u milijunima kuna

	2010.	2011.	2012.	2013.
1. Saldo opće države prema nacionalnoj metodologiji	-14.592	-15.436	-11.432	-17.167
2. Prilagodba obuhvata opće države	-742	-761	-1.493	-970
3. Obračunska prilagodba prihoda	138	479	-1.234	2.372
4. Obračunska prilagodba rashoda	-78	-1.054	-1.555	857
Obveze Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje	-81	-412	-1.105	1.496
Razlika između plaćenih i obračunatih kamata	-410	-966	-882	-43
5. Ostale prilagodbe	-4.521	-8.723	-2.939	-2.281
Kapitalni transferi	-4.522	-8.555	-1.507	-1.300
Preuzimanja dugova	-1.778	-7.044	-	-263
Neto plaćena jamstva	-749	-83	-22	-138
Kapitalni poticaji	-909	-548	-650	-670
Otplata duga umirovljenicima	-818	-819	-718	-112
Ostali kapitalni transferi	-267	-61	-117	-117
Revizija podataka	-11	-363	-1.597	-461
Neto zaduživanje (-)/pozajmljivanje(+) opće države prema metodologiji ESA 2010 (1+2+3+4+5)	-19.795	-25.494	-18.654	-17.189

Izvori: DZS; MF; prilagodba HNB-a

dok je povećanje ukupnog duga izraženo u postocima BDP-a bilo nešto manje (8,6% BDP-a) jer je revizijom BDP povišen. Prema podacima Eurostata javni je dug zbog primjene metodologije ESA 2010 najviše povećan upravo u Hrvatskoj, nakon čega slijedi Austrija, Irska i Belgija, dok su u ostalim članicama revizije zbog metodologije ESA 2010 relativno male. U pojedinim je zemljama revizija BDP-a imala snažan povoljan učinak na razinu javnoga duga izraženu u postocima BDP-a.

Razlike između salda opće države prema metodologiji ESA 2010 i salda opće države prema nacionalnoj metodologiji

Planovi državnog proračuna i izvanproračunskih korisnika te njihovo izvršenje koje donosi Sabor temelje se na odredbama nacionalnoga proračunskog računovodstva i računskog plana te Zakona o proračunu. Te podatke objavljuje Ministarstvo financija i oni nisu usporedivi s nefinancijskim fiskalnim računima prikazanim prema europskom statističkom standardu, za čiju je izradu zadužen Državni zavod za statistiku (DZS).

U Tablici 9.2. navedene su razlike između manjka prema nacionalnoj metodologiji i manjka prema metodologiji ESA 2010 za razdoblje od 2010. do 2013. Podaci su preuzeti iz tablica Fiskalnog izvješća za listopad 2014. Prvi redak prikazuje saldo opće države prema nacionalnoj metodologiji na temelju podataka iz Fiskalnog izvješća i podataka Ministarstva financija, nakon čega slijede prilagodbe kojima se dolazi do salda opće države prema metodologiji ESA 2010, gdje pozitivni iznosi smanjuju manjak prema metodologiji ESA 2010 u odnosu na nacionalnu metodologiju i obratno.

Jedan od glavnih razloga zbog kojih nastaju razlike jest drugačiji obuhvat jedinica uključenih u sektor opće države.⁴⁶ Prema metodologiji ESA 2010 opća država dodatno uključuje javna poduzeća Hrvatske autoceste i Autocestu Rijeka-Zagreb, Hrvatsku radioteleviziju i HŽ Infrastrukturu, a lokalna država dodatno obuhvaća vlastite prihode i rashode pojedinih korisnika lokalnih proračuna. S druge strane, prema metodologiji ESA 2010 opća država ne uključuje Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka.

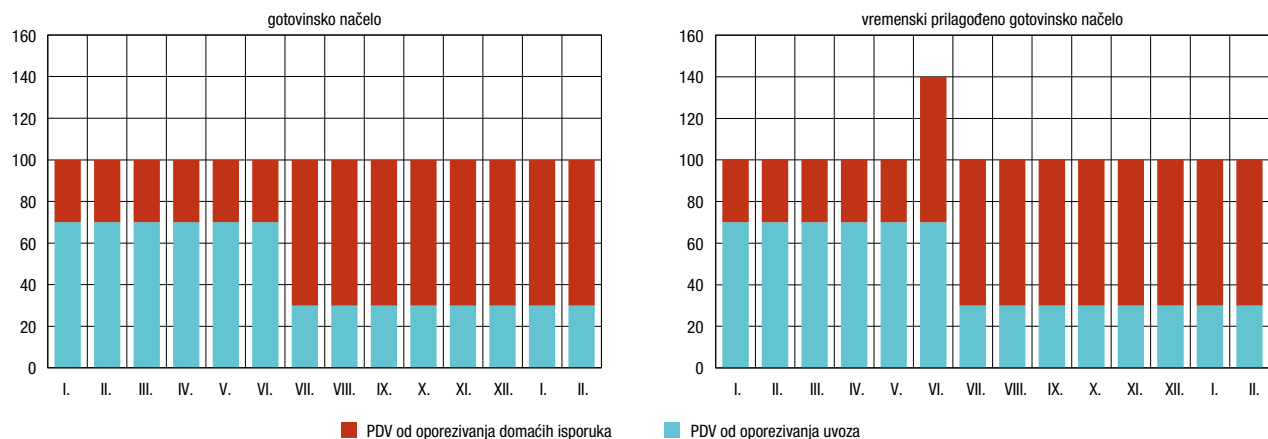
Drugi je razlog taj što se prema metodologiji ESA 2010 fiskalne transakcije evidentiraju po načelu nastanka obveze odnosno prema obračunskom načelu, dok se prema nacionalnoj metodologiji knjiženje fiskalnih transakcija uglavnom temelji na gotovinskom načelu, prema kojem se prihodi i rashodi evidentiraju u trenutku uplate u proračun, odnosno izvršenja plaćanja.⁴⁷

Prihodnu stranu proračuna DZS ne bilježi prema pravom obračunskom načelu nego putem metode vremenski prilagođenoga gotovinskog načela (engl. *time adjusted cash basis*), čiju primjenu dopuštaju pravila ESA-e. Tom se metodom gotovinski prihodi uprihođeni u proračun bilježe u onom razdoblju za koje je ocijenjeno da odražava nastanak porezne obveze. Za prihode od PDV-a koji je obračunat na domaće isporuke primjenjuje se pomak od jednog mjeseca, s obzirom na to da se na temelju Zakona o PDV-u obračunati PDV mora platiti do kraja mjeseca koji slijedi mjesec u kojem je PDV obračunat i prijavljen (primjerice PDV koji je uplaćen u proračun u travnju bilježi se pod ožujak). Za PDV koji je uprihođen u proračun na temelju oporezivanja uvoza ne primjenjuje se pomak jer se mora uplatiti u proračun u razdoblju do deset dana nakon uvoza. Ta se metoda primjenjuje još kod prihoda od trošarina, poreza na premije osiguranja, poreza na dohodak i poreza na dobit, pri čemu se kod poreza na dobit primjenjuje pomak od četiri mjeseca, s obzirom na to da se konačni obračun poreza na dobit za prethodnu godinu obavlja do kraja travnja tekuće godine, dok se kod ostalih spomenutih poreza primjenjuje pomak od jednog mjeseca.

Slika 9.6. ilustrira učinak koji proizlazi iz prilagodbe prihoda od PDV-a s gotovinskog na obračunsko načelo u 2013. godini. Na to je, osim vremenske prilagodbe prihoda, utjecala i izmjena obračuna PDV-a na uvoz iz zemalja EU-a nakon srpnja 2013. godine, koja je dovela do statističkog povećanja obračunatih prihoda, iako nije došlo do stvarne uplate u proračun. Naime, nakon pristupanja Hrvatske EU-u PDV na uvoz iz EU-a uplaćuje se u proračun kada se uvezena roba proda, a ne više pri uvozu. To je povećalo udio PDV-a koji se uplaćuje u proračun na temelju oporezivanja domaćih isporuka, dok je smanjilo prihode od PDV-a koji su nastali oporezivanjem uvoza. Kako se za PDV koji

⁴⁶ Općenito ne postoji dovoljno informacija o razlikama u metodologijama. DZS je jedini kompilator statističkih podataka o državnim financijama u EU-u koji nije objavio tzv. *EDP Inventory*, odnosno detaljni opis primjene metodologije ESA u fiskalnoj statistici.

⁴⁷ Razlike u određenoj mjeri proizlaze i iz drugačijih izvora podataka kojima se služi DZS.

Slika 9.6. Primjer učinka promjene obračuna PDV-a na uvoz iz EU-a na prihode prema metodologiji ESA u 2013.

Izvor: HNB

je uprihođen na temelju oporezivanja domaćih isporuka primjenjuje pomak od jednog mjeseca, dok se za PDV na uvoz ne primjenjuje pomak, došlo je do "umjetnog" povećanja prihoda od PDV-a u 2013. godini. Taj učinak nažalost nije jasno kvantificiran ni objašnjen u službenim dokumentima.

Obračunska prilagodba rashoda rezultira također značajnim prilagodbama, i to u velikoj mjeri kod rashoda povezanih sa zdravstvom. Naime, plaćanja dugova zdravstva u tekućoj godini koji su nastali u prethodnim godinama ne uključuju se u manjak u tekućoj godini prema metodologiji ESA 2010, ali se uključuju nove neplaćene obveze u zdravstvu. U 2013. godini plaćeno je 3,3 mlrd. kuna obveza zdravstvenog sustava iz prethodnih godina, što povećava rashode prema nacionalnoj metodologiji, ali se ne uključuje u manjak prema metodologiji ESA 2010. Istodobno su nastale nove neplaćene obveze, pa je razlika između manjka prema nacionalnoj metodologiji i manjka prema metodologiji ESA 2010 po toj osnovi iznosila 1,5 mlrd. kuna. Značajne razlike mogu proizaći i kod rashoda za kamate jer se, prema obračunskom principu, kamate raspoređuju linearno na temelju stvarnog

broja dana trajanja dužničkog instrumenta, dok se na gotovinskom načelu rashodi za kamate bilježe u trenutku njihova plaćanja.

Ostale prilagodbe imale su također značajnu ulogu u razlici između manjka prema nacionalnoj metodologiji i manjka prema metodologiji ESA 2010, i to poglavito u 2010. i 2011. godini. To je uvelike posljedica preuzimanje dugova brodogradilišta i činjenice da se oni tretiraju kao proračunski rashod prema metodologiji ESA 2010, što je pak posljedica pravila ESA-e da se u trećoj godini plaćanja protestiranih jamstava preostali dug dužnika koji je pokriven državnim jamstvima bilježi kao kapitalni transfer (rashod). Također, prema metodologiji ESA 2010 u rashode proračuna u obliku kapitalnog transfera uključuju se i ostala plaćanja jamstava, otpisi određenih potraživanja te ujedno sva stjecanja financijske imovine od kojih se ne očekuje povrat sredstava ulagaču. Izdaci za dokapitalizaciju HBOR-a uključuju se na temelju navedenog pravila u rashode proračuna prema metodologiji ESA 2010, dok prema nacionalnoj metodologiji spadaju u izdatke za dionice koji se ne uključuju u rashode.

10. Odstupanja od prethodne projekcije

Ocijenjena dinamika BDP-a za 2014. godinu niža je u odnosu na prethodnu projekciju (za -0,2 postotna boda), s obzirom na to da su se ostvarenja pokazala nepovoljnijima od očekivanja, poglavito u drugom tromjesečju. Pritom je najveća negativna korekcija zamjetljiva kod investicija u fiksni kapital i državne potrošnje, dok je osobna potrošnja samo blago smanjena te i nadalje negativno pridonosi rastu BDP-a. Pozitivnim doprinosom rastu BDP-a izdvaja se jedino neto izvoz, koji je malo viši u odnosu na prethodnu projekciju.

Od sastavnica agregatne potražnje, najveća korekcija navise zabilježena je kod ukupnog izvoza i uvoza zbog iznimnih stopa rasta ostvarenih u prvoj polovini godine. S druge strane, državna potrošnja i bruto investicije u fizički kapital smanjeni su zbog snažne kontrakcije u prvom polugodištu. Očekivanje o kretanju osobne potrošnje u 2014. blago je korigirano naniže zbog zamjetljivo nepovoljnih ostvarenja u trećem tromjesečju.

Za 2015. očekivanja o kretanju realnog BDP-a blago su

pogoršana (za 0,2 postotna boda). Pritom je najveća korekcija zabilježena kod investicija u fiksni kapital na osnovi manjih očekivanih učinaka zakona povezanih s poticanjem investicija, vidljivog odmaka u provedbi najavljenih projekata i mogućeg smanjenja investicija lokalne države zbog gubitka prihoda na osnovi poreza na dohodak. Očita je i korekcija kod osobne potrošnje, do koje je došlo većim dijelom zbog pozitivnog učinka izmjena u porezu na dohodak na raspoloživi dohodak kućanstava. Nepovoljna korekcija kretanja ukupnog izvoza odraz je nižega očekivanog rasta glavnih vanjskotrgovinskih partnera i njihova realnog uvoza. Stopa promjene državne potrošnje u 2015. povećana je na -1,2% (prethodno -1,5%), zbog manjih očekivanih ušteda na osnovi planova Vlade za 2015.

Očekivana kretanja na tržištu rada blago su nepovoljnija u odnosu na prethodnu projekciju. Tako je ukupan pad broja zaposlenih povećan za 0,8 postotnih bodova u odnosu na posljednju projekciju. To je ponajprije rezultat negativnih korekcija

Tablica 10.1. Odstupanja od prethodne projekcije

	2014.			2015.		
	Prethodna projekcija (VII/2014.)	Aktualna projekcija	Odstupanje	Prethodna projekcija (VII/2014.)	Aktualna projekcija	Odstupanje
Nacionalni računi (realne stope promjene, %)^a						
BDP	-0,2	-0,5	-0,2	0,4	0,2	-0,2
Osobna potrošnja	-0,6	-0,7	-0,1	-0,1	0,3	0,4
Državna potrošnja	-0,6	-1,1	-0,5	-1,5	-1,2	0,3
Investicije u kapital	-2,7	-3,2	-0,5	1,1	0,3	-0,8
Izvoz robe i usluga	3,9	6,2	2,3	3,1	2,8	-0,3
Uvoz robe i usluga	2,0	4,0	2,0	2,4	2,6	0,2
Tržište rada						
Broj zaposlenih (prosječna stopa promjene, %)	-1,3	-2,1	-0,8	-0,4	-1,0	-0,6
Cijene						
Indeks potrošačkih cijena (prosječna stopa promjene, %)	0,1	-0,2	-0,3	1,6	0,2	-1,4
Vanjski sektor^b						
Tekući račun platne bilance (% BDP-a)	1,9	0,8	-1,1	1,8	0,8	-1,0
Roba	-14,4	-14,9	-0,5	-14,1	-14,8	-0,7
Usluge	16,3	16,3	0,0	16,3	16,7	0,4
Faktorski dohoci	-2,1	-2,8	-0,7	-2,6	-3,3	-0,7
Tekući transferi	2,1	2,1	0,1	2,2	2,2	0,0
Tekući i kapitalni račun platne bilance (% BDP-a)	2,1	0,9	-1,1	2,2	1,3	-0,9
Bruto inozemni dug (% BDP-a)	105,0	107,9	2,9	102,7	107,8	5,1
Monetarna kretanja (stope promjene, %)						
Ukupna likvidna sredstva – M4	2,4	3,6	1,2	2,9	3,0	0,0
Ukupna likvidna sredstva – M4 ^c	2,1	2,8	0,7	2,8	2,8	0,0
Plasmani kreditnih institucija	-0,5	-2,1	-1,5	1,0	0,0	-1,0
Plasmani kreditnih institucija ^{c,d}	-0,6	-2,6	-2,0	1,1	0,1	-1,1

^a U prethodnoj projekciji primjenjivala se metodologija ESA 95, ali su stope rasta sastavnica BDP-a približno usporedive između metodologija.

^b U prethodnoj projekciji primjenjivali su se BPM5 i metodologija ESA 95. Prelazak na nove metodološke standarde nije utjecao na saldo tekućeg računa, ali jest na pojedine podračune, te je povećana razina bruto inozemnog duga za oko 0,3 mlrd. EUR.

^c Isključuje utjecaj tečajnih promjena.

^d Ako se uz učinak tečaja isključuje i jednokratni učinci smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana jedne kreditne institucije koja je dio svojih potraživanja prenijela na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke, stečaja Centar banke d.d. te metodoloških promjena knjiženja naknada, stopa rasta plasmana u 2013. iznosi 0,1%.

Izvor: HNB

očekivane stope rasta BDP-a te manje ostvarene razine broja zaposlenih osoba u prvih deset mjeseci ove godine, u usporedbi s očekivanim vrijednostima. U skladu s navedenim, blago je pogoršano i očekivano kretanje zaposlenosti u 2015. Očekivane prosječne mjesečne nominalne bruto i neto plaće te njihove realne vrijednosti stagniraju u 2014. godini, što je malo povoljnije u odnosu na projekciju iz srpnja 2014., kada se očekivalo blago smanjenje ovih vrijednosti. U 2015. su, pak, znatno revidirana navise očekivanja realnih i nominalnih neto plaća s obzirom na donesene izmjene poreza na dohodak.

U 2014. predviđa se usporavanje prosječne godišnje stope inflacije na -0,2%, s 2,2% u 2013. To je za 0,3 postotna boda niža godišnja stopa inflacije u usporedbi s prethodnom projekcijom, a posljedica je niže ocijenjene prosječne godišnje stope promjene svih triju glavnih kategorija IPC-a u usporedbi s prethodnom projekcijom, a ponajviše prehrane. Takvo odstupanje posljedica je izrazitijeg učinka pada svjetskih cijena prehrambenih sirovina na pojeftinjenje prehrane u usporedbi s ranijim očekivanjima. Što se tiče cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, pad cijena nafte tipa Brent (u kunama) u tekućoj projekciji u četvrtom tromjesečju 2014. iznosi 15% u odnosu na prethodno tromjesečje, dok je u prethodnoj projekciji bio prognozirani rast cijena od 0,6%.

Procijenjena prosječna godišnja stopa inflacije za 2015. niža je za 1,4 postotna boda u usporedbi s prethodnom projekcijom, što odražava niži prijenos inflacije iz 2014. godine kod svih triju glavnih komponenti IPC-a, a posebno kod energije i prehrane. Kod cijena energije primjetljiv je izrazitiji prognozirani pad cijena krajem 2014. nego što se očekivalo u prethodnoj projekciji, što je rezultiralo znatnim smanjenjem projicirane prosječne godišnje stope promjene cijena energije na -2,4% u 2015., dok se u prethodnoj projekciji očekivao rast od 0,6%. Nova projekcija inflacije niža je i zbog pretpostavke da će se godišnji rast cijena prehrane sporije vratiti svom dugoročnom prosjeku.

Procjena viška na tekućem i kapitalnom računu platne bilance za 2014. godinu (0,9% BDP-a) nepovoljnija je nego što se predviđalo srpanjskom projekcijom. Iako zbog prelaska na nove metodološke standarde (BPM6 i ESA 2010) srpanjska i tekuća projekcija pojedinih podračuna nisu u potpunosti usporedive, glavni razlog spuštanja ocjene ukupnog salda odnosi se na primarni dohodak. Naime, ocijenjeni manjak na računu primarnog dohotka prema tekućoj je projekciji veći od ranijih prognoza, kao rezultat više ostvarene dobiti poduzeća i banaka u vlasništvu nerezidenata u prva tri tromjesečja. Osim toga, raspoloživi podaci za prvih devet mjeseci pokazuju da su prihodi od turizma rasli nešto slabije od ranijih očekivanja, dok je kretanja u

robnj razmjeni s inozemstvom obilježio brži rast izvoza i uvoza, uz nepovoljniji saldo. Očekivani višak na tekućem i kapitalnom računu platne bilance za 2015. također je revidiran naniže. Za razliku od prethodno očekivanih 2,2% BDP-a, tekućom se projekcijom predviđa niži višak od 1,3% BDP-a, kao posljedica niže baze i povećanih očekivanja o rashodima od izravnih vlasničkih ulaganja.

Dok se srpanjskom projekcijom predviđalo blago smanjenje bruto inozemnog duga u 2014., vrlo je izvjesno da će biti zabilježen njegov rast, pri čemu bi relativni pokazatelj inozemne zaduženosti na kraju godine mogao iznositi oko 108% BDP-a, što je više od prošle projekcije (105% BDP-a). Budući da se u 2015. očekuje daljnji blagi prirast bruto inozemnog duga, uz zadržavanje njegova relativnog pokazatelja na oko 108% BDP-a, to je više od ranije prognozirane razine inozemne zaduženosti, što je djelomično posljedica i nižega projiciranog nominalnog BDP-a, kao i metodoloških promjena. Također valja spomenuti izrazitiji nepovoljan učinak međuvalutnih promjena na projekciju stanja duga na kraju 2014. i 2015. godine.

Pad plasmana kreditnih institucija za 2014. povećan je u odnosu na prethodna očekivanja s –0,5% na –2,1%. Negativni rizici za projekciju plasmana ostvarili su se, pa se smanjenje kredita

nefinancijskih poduzeća intenziviralo iznad očekivanja, posebice javnih trgovačkih društava. Istodobno se sektor stanovništva nastavio razduživati jednakom dinamikom kao i u prethodnim godinama, što je u skladu s očekivanjima. S obzirom na recentna kretanja te brojne činitelje koji djeluju u smjeru potiskivanja kreditne potražnje i izostanka gospodarskog oporavka, u 2015. ne predviđa se zaokret u smislu dinamiziranja kreditne aktivnosti prema ostalim domaćim sektorima. Tako se u 2015. očekuje stagnacija plasmana, dok se ranije predviđalo da bi u toj godini moglo doći do blagog prirasta plasmana. Izvjesno je da se oporavak kreditiranja može očekivati tek u srednjoročnom razdoblju.

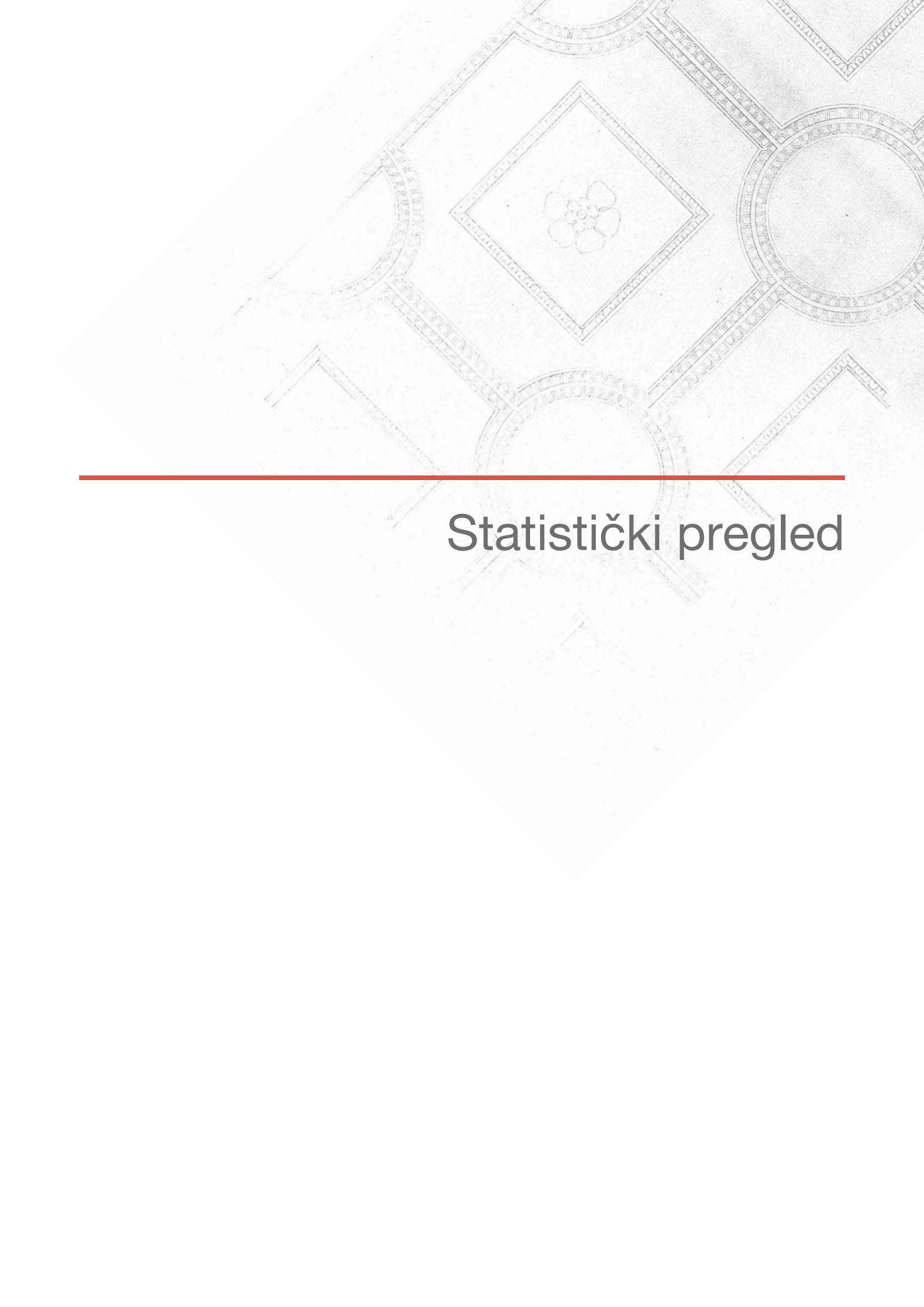
Za razliku od kreditnih agregata, monetarni agregati će u 2014. ostvariti rast koji je viši u usporedbi s prijašnjim očekivanjima. Povećanje M4 u 2014. ocijenjeno je na 3,6%, a ranije se očekivalo 2,4%. Tome u najvećoj mjeri pridonosi nastavak trenda postojanog rasta novčane mase M1, koji je bio brži od očekivanja, a rast su ostvarili i kunski te devizni depoziti domaćih sektora. Deprecijacija tečaja kune prema američkom dolaru te u manjoj mjeri prema euru također je utjecala na veće nominalno stanje ukupnih likvidnih sredstava. Rast monetarnog agregata M4 u 2015. mogao bi biti sličan onome iz 2014. godine (oko 3%), a to je u skladu i s prethodnim očekivanjima.

11. Dodatak

Tablica 11.1. Makroekonomske projekcije ostalih institucija
promjena u postocima

	BDP		Potrošnja kućanstava		Bruto investicije u fiksni kapital		Izvoz robe i usluga		Uvoz robe i usluga		Industrijska proizvodnja		Potrošačke cijene	
	2014.	2015.	2014.	2015.	2014.	2015.	2014.	2015.	2014.	2015.	2014.	2015.	2014.	2015.
Ministarstvo financija (Program konvergencije za RH za razdoblje 2014.–2017.)	0,0	1,2	–0,8	0,4	1,9	5,7	2,0	2,7	1,3	2,9	–	–	0,6	1,7
Ekonomski institut Zagreb (srpanj 2014.)	–0,5	0,7	–0,5	0,1	–1,1	3,3	4,0	3,8	3,3	3,2	–	–	0,3	1,6
Europska banka za obnovu i razvoj (rujan 2014.)	–0,5	0,5	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,5	–
Hrvatska narodna banka (prosinac 2014.)	–0,5	0,2	–0,6	0,6	–3,2	0,3	6,6	2,7	4,5	2,6	–	–	–0,2	0,2
Svjetska banka (lipanj 2014.)	–0,5	1,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Eastern Europe Consensus Forecasts</i> (studen 2014.)	–0,6	0,4	–0,5	0,3	–2,5	1,1	–	–	–	–	0,3	1,7	0,0	1,5
Europska komisija (studen 2014.)	–0,7	0,2	–0,4	–0,2	–4,1	–0,1	5,4	3,6	3,4	2,6	–	–	0,2	0,6
<i>Raiffeisen Research</i> (studen 2014.)	–0,8	0,0	–0,3	0,1	–2,9	0,3	–	–	–	–	0,5	1,5	0,0	1,5
Međunarodni monetarni fond (listopad 2014.)	–0,8	0,5	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–0,3	0,2

Izvori: Publikacije navedenih institucija

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Od Biltena HNB-a broj 207 Hrvatska narodna banka u svojim statistikama započinje s primjenom standarda ESA 2010, što ujedno podrazumijeva i reviziju povijesnih podataka koji su proizvedeni u skladu sa standardom ESA 1995. Trenutačna primjena standarda ESA 2010 odnosi se na statistiku odnosa s inozemstvom (tablice platne bilance, stanja inozemnih ulaganja i inozemnog duga) i na statistiku duga opće države, dok se u području monetarne statistike objava podataka prema standardu ESA 2010 očekuje počevši od siječnja 2015. godine. Uvođenje standarda ESA 2010 za statistiku odnosa s inozemstvom samo je dio šireg paketa promjena koji je obuhvaćen uvođenjem metodologije koju propisuje Priručnik za platnu bilancu (*Balance of Payments and International Investment Position Manual*), 6. izdanje (BPM6).

Primjena standarda ESA 2010, između ostalog, donosi promjene u dijelu sektorske klasifikacije institucionalnih jedinica. Tako će se sektorska klasifikacija protustranaka obavljati u skladu s Odlukom o statističkoj klasifikaciji institucionalnih sektora koju će objaviti Državni zavod za statistiku (DZS), a koja se temelji na Europskom sustavu nacionalnih računa (ESA 2010). Ova je sektorizacija obvezatan statistički standard Europske unije te je usklađena s temeljnim međunarodnim statističkim standardom – Sustavom nacionalnih računa (SNA 2008).

Tablica 1. Prikaz sektora prema sektorizaciji ESA 2010

Sektorizacija ESA 2010	
Nefinancijska društva	
Javna nefinancijska društva	
Domaća privatna nefinancijska društva	
Nefinancijska društva pod inozemnom kontrolom	
Financijske institucije	
Monetarne financijske institucije	
Središnja banka	
Druge monetarne financijske institucije	
Društva koja primaju depozite osim središnje banke (Kreditne institucije)	
Novčani fondovi	
Financijske institucije, osim monetarnih financijskih institucija i osiguravajućih društava i mirovinskih fondova (Druge financijske institucije)	
Investicijski fondovi osim novčanih fondova	
Drugi financijski posrednici, osim osiguravajućih društava i mirovinskih fondova (Drugi financijski posrednici)	
Pomoćne financijske institucije	
Vlastite financijske institucije i zajmodavci	
Osiguravajuća društva	
Mirovinski fondovi	
Opća država	
Središnja država	
Regionalna država	
Lokalna država	
Fondovi socijalne sigurnosti	
Kućanstva	
Neprofitne institucije koje služe kućanstvima	
Inozemstvo	

Podaci o potraživanjima i obvezama klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima.

Sektor **nefinancijska društva** obuhvaća javna nefinancijska društva, domaća privatna nefinancijska društva i nefinancijska društva pod inozemnom kontrolom. Ovdje ulaze sve institucionalne jedinice koje zadovoljavaju kriterije propisane sektorskom klasifikacijom institucionalnih jedinica za pripadni podsektor. Nefinancijska društva sastoje se od institucionalnih jedinica koje

su neovisni pravni subjekti i tržišni proizvođači te čija je glavna aktivnost proizvodnja dobara i (ili) nefinancijskih usluga.

Najveće promjene odnose se na sektor **financijske institucije**.

Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: monetarne financijske institucije, druge financijske institucije, osiguravajuća društva i mirovinske fondove.

Monetarne financijske institucije čine središnja banka i druge monetarne financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Druge monetarne financijske institucije dijele se na društva za primanje depozita osim središnje banke i novčane fondove. Društva koja primaju depozite osim središnje banke jesu kreditne institucije (banke, štedne banke i stambene štedionice). Kreditne institucije su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za rad u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama. U sektor kreditne institucije ne uključuju se banke u likvidaciji i banke u stečaju. Novčani fondovi obuhvaćaju sva financijska društva i kvazidruštva, osim onih razvrstanih u podsektor središnje banke i kreditnih institucija, koja poglavito obavljaju financijsko posredovanje. Njihovo poslovanje sastoji se od izdavanja udjela te ulaganja ponajprije u kratkoročne dužničke instrumente, depozite i udjele ili jedinice novčanih fondova. Ulagачki cilj im je održavanje glavnice fonda i ostvarivanje prinosa u skladu s kamatnim stopama instrumenata tržišta novca.

Druge financijske institucije sastoje se od investicijskih fondova osim novčanih fondova, drugih financijskih posrednika, pomoćnih financijskih institucija i vlastitih financijskih institucija i zajmodavaca.

Investicijski fondovi osim novčanih sastoje se od svih oblika kolektivnog ulaganja, osim onih razvrstanih u podsektor novčanih investicijskih fondova, a koji prije svega obavljaju financijsko posredovanje. Njihovo poslovanje sastoji se od izdavanja udjela ili jedinica u investicijskim fondovima koji nisu bliski supstituti za depozite i, za vlastiti račun, ulaganja pretežno u dugoročnu financijsku imovinu.

Drugi financijski posrednici su institucije čija je glavna aktivnost financijsko posredovanje preuzimanjem obveza koje nisu u obliku novca, depozita i bliskih supstituta depozita. To su, primjerice, leasing društva, faktoring-društva, banke u likvidaciji, banke u stečaju, kreditne unije, Hrvatska banka za obnovu i razvitak i sl.

Pomoćne financijske institucije su institucije čija je glavna aktivnost pružanje pomoćnih financijskih poslova, a obuhvaćaju, primjerice, burze, mjenjačnice, financijska regulatorna tijela, posrednike i zastupnike u osiguranju, investicijska društva, društva za upravljanje investicijskim i mirovinskim fondovima, SKDD, Hanfa, Fina, DAB i sl.

Vlastite financijske institucije i zajmodavci obuhvaćaju finansijska i kvazidruštva koja se ne bave ni financijskim posredovanjem ni pružanjem pomoćnih financijskih usluga te većina njihove aktive ili pasive nije predmet transakcija na otvorenim tržištima. Primjerice, to su: (a) jedinice kao pravni subjekti poput zaklada, ostavina, računa agencija ili društava koji postoje samo na papiru; (b) holding društva koja imaju kontrolnu razinu udjela u grupaciji društava kćeri i čija je glavna aktivnost vlasništvo nad grupacijom bez upravljanja i pružanja bilo kakvih daljnjih usluga društvima u grupaciji; (c) subjekti posebne namjene koji se kvalificiraju kao institucionalne jedinice i skupljaju sredstva na otvorenom tržištu radi njihova korištenja od strane društva majke; (d) jedinice koje različitim klijentima pružaju financijske usluge isključivo vlastitim sredstvima ili sredstvima sponzora i

preuzimaju financijski rizik neisplate duga, primjeri su zajmodavci, društva koja uzajmljuju studentima ili za vanjsku trgovinu iz sredstava dobivenih od sponzora poput državne jedinice ili neprofitne ustanove te zalagaonice koje se većinom bave uzajmljivanjem; (e) državni fondovi posebne namjene, poznati kao državni fondovi bogatstva (engl. *Sovereign Wealth Funds*), ako se klasificiraju kao financijska društva.

Osiguravajuća društva sastoje se od svih financijskih i kvazidruštava koja se poglavito bave financijskim posredovanjem s ciljem dijeljenja rizika uglavnom u obliku izravnog osiguranja ili reosiguranja.

Mirovinski fondovi sastoje se od svih financijskih i kvazidruštava koja prije svega obavljaju poslove financijskog posredovanja s ciljem dijeljenja društvenih rizika i potreba osiguranika (socijalno osiguranje). Mirovinski fondovi kao oblici socijalne sigurnosti osiguravaju dohodak u mirovini te često mirovine nakon smrti i invalidnosti.

Sektor **opća država** sastoji se od institucionalnih jedinica koje su netržišni proizvođači čija je proizvodnja namijenjena individualnoj i zajedničkoj potrošnji, a koje se financiraju obveznim plaćanjima jedinica koje pripadaju drugim sektorima, te od institucionalnih jedinica koje ponajprije provode preraspodjelu nacionalnog dohotka i bogatstva.

Sastoji se od podsektora središnja država, regionalna država, lokalna država i fondovi socijalne sigurnosti. Središnja država obuhvaća tijela državne uprave (ministarstva, državni uredi Vlade Republike Hrvatske, državne upravne organizacije i uredi državne uprave u županijama), ali i Hrvatske autoceste, Autocestu Rijeka – Zagreb, Hrvatske ceste, Hrvatske vode, HRT i HŽ Infrastrukturu.

Fondovi socijalne sigurnosti obuhvaćaju Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i Hrvatski zavod za zapošljavanje. Lokalna država obuhvaća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te institucionalne jedinice koje osniva i kontrolira lokalna država. U RH ne postoji podsektor regionalna država.

Sektor **kućanstva** sastoji se uglavnom od pojedinaca potrošača, ali i od pojedinca potrošača i poduzetnika (tržišnih proizvođača). Ovaj sektor uključuje i pojedince ili grupe pojedinaca u ulozi proizvođača dobara i nefinancijskih usluga za isključivo vlastitu finalnu uporabu.

Sektor **neprofitne institucije koje služe kućanstvima** sastoji se od neprofitnih institucija koje su zasebni pravni subjekti, koje služe kućanstvima i koje su privatni netržišni proizvođači.

Njihovi su glavni izvori dobrovoljni prilozi kućanstava u gotovini ili u naravi u njihovoj ulozi potrošača te uplate sredstava države i vlasnički dohodci.

Sektor **inozemstvo** je grupa jedinica bez karakterističnih funkcija i izvora; sastoji se od nerezidentnih jedinica koje obavljaju transakcije s rezidentnim institucionalnim jedinicama ili imaju druge ekonomske veze s rezidentnim jedinicama. Njihovi računi omogućavaju opći pregled ekonomskih veza između nacionalnoga gospodarstva i inozemstva. Ovdje su uključene i institucije Europske unije i međunarodne institucije. Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Zbog promjene sektorizacije obavljena je revizija svih statističkih serija u podacima prikazanim u tablicama skupine H "Gospodarski odnosi s inozemstvom" i Tablici I3 "Dug opće države".

U tablicama od A do G Statističkog pregleda ova promjena za sada nije vidljiva.

Konkretno, u tablicama skupine A1 do G do studenoga 2010. sektorska klasifikacija institucionalnih jedinica temelji se na sektorizaciji propisanoj Odlukom o kontnom planu za banke, a podaci se temelje na izvještajnom sustavu u skladu s Odlukom o statističkom izvješću banke. Od prosinca 2010. sektorska klasifikacija protustranaka obavlja se u skladu s Odlukom o statističkoj klasifikaciji institucionalnih sektora koju je objavio Državni zavod za statistiku (DZS), a koja se temelji na Europskom sustavu nacionalnih računa (ESA 1995). Podaci se temelje na izvještajnom sustavu u skladu s Odlukom o statističkom i bonitetnom izvješćivanju.

U tablicama od A1 do D12 svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne stavke iskazuju u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja. U tablicama u kojima postoji podjela na kunske i devizne stavke kunske stavke uključuju i stavke u kunama bez valutne klauzule i stavke u kunama uz valutnu klauzulu. Sve se stavke iskazuju na bruto načelu (tj. prije umanjenja za iznose ispravaka vrijednosti).

Detaljan opis sektorizacije koji se još uvijek primjenjuje na podacima prikazanim u tablicama od A do D12 Statističkog pregleda dan je u poglavlju "Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama" zaključno s Biltenom HNB-a broj 206.

A. Monetarni i kreditni agregati

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta				
							Primarni novac	Novčana masa M1	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
2000.	prosinac	11.717,8	18.023,2	76.005,6	46.988,4	60.949,6	7,20	9,93	3,68	10,06	2,67
2001.	prosinac	17.864,6	23.749,5	109.951,7	61.290,3	75.103,2	8,21	13,11	11,47	3,61	1,19
2002.	prosinac	23.066,6	30.889,4	120.915,3	88.097,9	97.841,8	10,83	6,18	1,88	7,91	2,32
2003.	prosinac	30.637,9	33.940,4	135.200,4	102.429,0	112.075,1	9,08	1,93	0,46	3,37	0,60
2004.	prosinac	33.925,5	34.563,2	148.819,7	117.087,8	127.929,0	8,46	2,66	0,70	2,62	2,02
2005.	prosinac	40.441,9	38.868,2	166.161,3	142.867,8	150.245,3	9,51	4,46	0,55	2,37	2,01
2006.	prosinac	46.338,0	48.527,8	196.724,2	169.171,5	184.879,1	3,18	4,76	1,86	3,57	3,06
2007.	prosinac	51.932,2	57.886,6	233.080,1	183.673,5	213.200,1	3,75	6,73	3,95	3,56	2,67
2008.	prosinac	49.752,8	55.237,9	244.134,1	202.476,0	241.827,1	-9,89	8,16	3,30	5,61	2,76
2009.	prosinac	56.153,9	47.195,7	244.445,9	199.520,7	241.862,6	4,57	3,16	0,67	0,25	0,01
2010.	prosinac	56.353,8	48.301,4	251.738,5	207.240,1	256.504,6	3,00	-0,12	-0,79	1,44	-1,02
2011.	prosinac	62.559,6	51.934,5	255.730,6	221.732,4	269.114,2	3,76	3,27	0,15	2,40	1,08
2012.	prosinac ^a	61.856,3	52.780,4	263.788,3	213.562,9	258.492,0	3,55	4,49	0,26	0,62	-1,74
2013.	studenj	61.623,6	56.798,7	270.889,6	205.579,6	258.229,3	0,48	-0,35	-0,85	-3,65	0,10
	prosinac	63.043,9	58.532,7	271.516,1	206.232,5	256.560,3	2,30	3,05	0,23	0,32	-0,65
2014.	siječanj	65.728,1	57.082,5	271.169,0	206.464,6	254.254,2	4,26	-2,48	-0,13	0,11	-0,90
	veljača	62.524,9	56.524,5	269.989,4	207.698,5	254.723,8	-4,87	-0,98	-0,44	0,60	0,18
	ožujak	64.079,6	57.099,0	271.780,9	212.552,4	255.795,8	2,49	1,02	0,66	2,34	0,42
	travanj	62.903,9	57.414,0	269.175,2	215.309,2	254.737,5	-1,83	0,55	-0,96	1,30	-0,41
	svibanj	64.768,2	57.880,7	268.871,5	207.049,8	253.553,3	2,96	0,81	-0,11	-3,84	-0,46
	lipanj	63.796,7	61.512,1	271.070,5	206.891,3	252.478,6	-1,50	6,27	0,82	-0,08	-0,42
	srpanj	64.366,8	63.958,8	278.338,1	206.861,3	253.663,4	0,89	3,98	2,68	-0,01	0,47
	kolovoz	63.436,2	65.675,2	282.331,6	203.625,3	251.588,0	-1,45	2,68	1,43	-1,56	-0,82
	rujan	62.746,1	63.824,1	282.533,6	199.929,4	251.114,0	-1,09	-2,82	0,07	-1,82	-0,19
	listopad	62.379,7	62.167,3	281.498,8	200.363,2	251.587,1	-0,58	-2,60	-0,37	0,22	0,19

^a U sklopu plasmana, potraživanja od ostalih domaćih sektora smanjila su se u prosincu 2012. za 5,6 mlrd. kuna. To smanjenje u potpunosti je bilo posljedica transakcija jedne kreditne institucije koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela ukupno 5,6 mlrd. kuna svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati • U tablici se u stupcima iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta.

Počevši od Biltene HNB-a broj 190, provedena je revizija svih monetarnih agregata od srpnja 1999. nadalje tako da su podaci, uz Hrvatsku narodnu banku, banke i štedne banke, obuhvaćene i stambene štedionice.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa M1 definirana je jednako kao i istoimena stavka u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan kreditnih institucija, depozite ostalih financijskih institucija kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod kreditnih institucija.

Ukupna likvidna sredstva M4 obuhvaćaju novčanu masu M1, štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Do studenoga 2010. plasmani su potraživanja banaka i stambenih štedionica od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

Od prosinca 2010. plasmani su potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora, ostalih financijskih posrednika, pomoćnih financijskih institucija i osiguravajućih društava te mirovinskih fondova.

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII. ^a	2013. XII.	2014.				
						III.	VI.	IX.	X.	
AKTIVA										
1. Inozemna aktiva (neto)	44.925,2	44.498,4	33.998,2	50.225,4	65.283,6	59.228,5	64.179,2	82.604,1	81.135,5	
2. Plasmani	275.430,1	295.198,1	317.322,1	315.273,2	307.282,3	312.123,1	305.548,9	303.102,5	304.546,6	
2.1. Potraživanja od središnje države i fondova socijalne sigurnosti (neto)	33.567,5	38.693,6	48.208,0	56.781,3	50.722,1	56.327,3	53.070,3	51.988,5	52.959,5	
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	240.118,1	250.294,2	261.982,9	247.816,4	246.630,2	247.298,1	244.330,6	243.237,9	243.702,9	
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	633,9									
2.4. Potraživanja od nebankarskih finansijskih institucija	1.110,6									
2.5. Potraživanja od ostalih finansijskih posrednika		4.588,1	5.975,8	9.366,9	7.899,3	6.623,8	5.705,2	5.999,1	6.001,1	
2.6. Potraživanja od pomoćnih finansijskih institucija		967,9	1.022,8	1.065,5	1.276,3	1.308,1	1.321,0	1.350,7	1.375,0	
2.7. Potraživanja od društava za osiguranje i mirovinskih fondova		654,3	132,6	243,1	754,5	565,9	1.121,7	526,2	508,1	
Ukupno (1+2)	320.355,3	339.696,6	351.320,4	365.498,7	372.565,9	371.351,6	369.728,1	385.706,6	385.682,1	
PASIVA										
1. Novčana masa	47.195,7	48.301,4	51.934,5	52.780,4	58.532,7	57.099,0	61.512,1	63.824,1	62.167,3	
2. Štedni i oročeni depoziti	44.874,3	38.885,2	42.558,9	40.590,0	41.846,5	42.394,2	42.293,4	43.129,5	43.219,9	
3. Devizni depoziti	135.509,1	147.320,5	144.486,8	152.649,2	154.921,2	155.961,8	151.444,1	160.137,5	160.571,5	
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	16.866,7	17.231,3	16.750,4	17.768,7	16.215,6	16.326,0	15.820,9	15.442,4	15.540,1	
5. Ograničeni i blokirani depoziti	2.598,3	3.580,9	3.399,7	5.274,1	4.718,4	2.788,7	3.107,0	3.353,6	3.362,4	
6. Ostalo (neto)	73.311,1	84.377,1	92.190,1	96.436,2	96.331,5	96.782,0	95.550,6	99.819,5	100.820,9	
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	320.355,3	339.696,6	351.320,4	365.498,7	372.565,9	371.351,6	369.728,1	385.706,6	385.682,1	

^a Potraživanja od ostalih domaćih sektora smanjila su se u prosincu 2012. za 5,6 mlrd. kuna. To smanjenje u potpunosti je bilo posljedica transakcija jedne kreditne institucije koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela ukupno 5,6 mlrd. kuna svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija • Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance kreditnih institucija (Tablica D1).

Počevši od Biltene HNB-a broj 190, provedena je revizija svih stavki od srpnja 1999. nadalje tako da su podacima, uz Hrvatsku narodnu banku, banke i štedne banke, obuhvaćene i stambene štedionice.

Inozemna aktiva (neto) jest razlika između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i kreditnih institucija i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i kreditnih institucija.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance kreditnih institucija, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i

kod kreditnih institucija.

Novčana masa je zbroj gotovog novca izvan kreditnih institucija, depozita ostalih financijskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod kreditnih institucija (stavka

Depozitni novac iz Konsolidirane bilance kreditnih institucija, Tablica D1).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance kreditnih institucija, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite kreditnih institucija kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance kreditnih institucija. Ostalo (neto) jesu neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene stavke aktive.

Tablica B2: Broj kreditnih institucija obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj kreditnih institucija	Banke	Štedne banke	Stambene štedionice	Štedionice	Kreditne institucije klasificirane prema veličini bilančne aktive					
							Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn
1	2	3 = 4 do 7	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2000.	prosinac	78	45	0	4	29	28	23	9	6	10	2
2001.	prosinac	69	44	0	4	21	20	20	8	7	10	4
2002.	prosinac	59	46	0	3	10	12	16	9	9	8	5
2003.	prosinac	53	42	0	4	7	7	16	9	7	8	6
2004.	prosinac	49	39	0	4	6	7	13	10	8	5	6
2005.	prosinac	43	36	0	4	3	4	10	8	8	7	6
2006.	prosinac	43	35	0	5	3	6	6	6	11	6	8
2007.	prosinac	42	35	0	5	2	5	5	2	16	5	9
2008.	prosinac	43	35	1	5	2	4	8	1	14	7	9
2009.	prosinac	43	34	2	5	2	5	6	3	14	7	8
2010.	prosinac	38	32	1	5	0	1	5	2	12	10	8
2011.	prosinac	37	31	1	5	0	1	5	1	12	10	8
2012.	prosinac	36	30	1	5	0	1	5	1	11	10	8
2013.	studen	35	29	1	5	0	1	4	2	11	9	8
	prosinac	35	29	1	5	0	1	4	2	11	9	8
2014.	siječanj	35	29	1	5	0	1	4	1	12	9	8
	veljača	35	29	1	5	0	1	4	1	11	9	9
	ožujak	35	29	1	5	0	1	4	1	11	9	9
	travanj	35	29	1	5	0	1	4	1	11	9	9
	svibanj	35	29	1	5	0	1	4	1	11	9	9
	lipanj	35	29	1	5	0	1	4	1	11	9	9
	srpanj	35	29	1	5	0	1	4	1	11	9	9
	kolovoz	35	29	1	5	0	1	4	1	11	9	9
	rujan	35	29	1	5	0	1	4	1	11	9	9
	listopad	35	29	1	5	0	1	4	1	11	9	9

Tablica B2: Broj kreditnih institucija obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive • U tablici se iskazuje ukupan broj kreditnih institucija, koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci kreditnih institucija. U skladu s regulativom Europske središnje banke obuhvat ostalih monetarnih institucija u budućnosti će biti proširen tako da

će one obuhvaćati i novčane investicijske fondove.

Do veljače 2005. monetarnom statistikom obuhvaćene su i institucije koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije. Do studenoga 2010. monetarnom statistikom obuhvaćene su i institucije u likvidaciji.

U tablici se također iskazuje klasifikacija kreditnih institucija prema veličini bilančne aktive.

C. Hrvatska narodna banka

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
AKTIVA									
1. Inozemna aktiva	75.807,8	78.728,2	84.302,0	84.782,1	98.583,0	92.666,8	93.390,9	92.396,7	96.860,1
1.1. Zlato	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.2. Posebna prava vučenja	2.423,7	2.634,5	2.716,3	2.662,3	2.601,4	2.632,8	2.626,7	2.724,3	2.749,4
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5
1.4. Efektiva i depoziti po viđenju u stranim bankama	1.763,8	1.483,0	1.887,2	10.647,4	7.576,9	5.013,0	3.578,2	4.020,2	3.874,1
1.5. Oročeni depoziti u stranim bankama	17.534,5	22.702,9	18.676,4	6.298,8	20.819,1	14.076,9	18.251,5	15.774,3	19.619,9
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	54.084,5	51.906,5	61.020,7	65.172,2	67.584,3	70.942,7	68.933,0	69.876,6	70.615,2
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	–	–	–	–	–
2. Potraživanja od središnje države	2,9	0,3	251,8	–	–	–	–	–	–
2.1. Potraživanja u kunama	2,9	0,3	251,8	–	–	–	–	–	–
2.2. Potraživanja u devizama	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	3,5	3,1	2,8	2,5	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1
4. Potraživanja od kreditnih institucija	13,5	12,9	139,2	11,8	11,3	11,2	11,0	11,0	11,0
4.1. Krediti kreditnim institucijama	13,5	12,9	139,2	11,8	11,3	11,2	11,0	11,0	11,0
Lombardni krediti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kratkoročni kredit za likvidnost	–	–	126,8	–	–	–	–	–	–
Ostali krediti	13,5	12,9	12,4	11,8	11,3	11,2	11,0	11,0	11,0
Obratne repo transakcije	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4.2. Dospjela nenaplaćena potraživanja	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	0,7	0,7	0,7	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	75.828,3	78.745,2	84.696,5	84.796,4	98.596,6	92.680,2	93.404,0	92.409,8	96.873,2
PASIVA									
1. Primarni novac	56.153,9	56.353,8	62.559,6	61.856,3	63.043,9	64.079,6	63.796,7	62.746,1	62.379,7
1.1. Gotov novac izvan kreditnih institucija	15.282,1	15.262,7	16.689,1	16.947,0	17.420,6	17.092,8	18.896,2	19.266,3	18.709,2
1.2. Blagajne kreditnih institucija	3.659,6	4.048,7	4.253,9	4.681,0	4.564,7	4.236,3	5.116,8	4.803,5	4.455,9
1.3. Depoziti kreditnih institucija	37.200,1	36.937,6	41.436,0	39.636,7	40.707,7	42.126,7	38.640,4	38.067,8	38.537,5
Računi za namiru kreditnih institucija	12.024,6	10.246,1	12.705,0	11.509,2	15.080,9	16.832,0	13.401,4	12.608,7	12.828,5
Izdvojena kunska obvezna pričuva	23.600,6	22.705,1	25.755,0	24.555,7	22.024,6	21.834,3	21.822,9	21.967,5	22.167,2
Upisani obvezni blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	–	3.602,2	3.460,3	3.416,1	3.491,6	3.541,8
Prekonoćni depoziti	1.575,0	3.986,4	2.976,0	3.571,9	–	–	–	–	–
1.4. Depoziti ostalih financijskih institucija	12,0	104,8	180,6	591,6	350,8	623,8	1.143,2	608,5	677,1
2. Ograničeni i blokirani depoziti	5.091,6	5.979,3	5.754,0	7.954,8	6.401,2	4.695,5	4.508,6	4.461,1	4.501,3
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	5.041,7	4.773,2	5.538,3	5.094,5	4.418,8	4.433,8	4.380,1	4.358,1	4.367,4
2.2. Ograničeni depoziti	49,9	1.206,0	215,8	2.860,2	1.982,5	261,6	128,5	103,0	133,9
2.3. Blokirani devizni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Inozemna pasiva	8,1	8,7	0,4	0,1	637,9	778,3	186,4	1.082,1	605,0
3.1. Krediti MMF-a	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.2. Obveze prema međunarodnim institucijama	8,1	8,7	0,4	0,1	637,8	778,3	186,3	311,7	217,8
3.3. Obveze prema stranim bankama	–	–	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	770,4	387,1
4. Depoziti središnje države i fondova socijalne sigurnosti	4.159,4	4.106,2	1.439,2	146,6	13.446,8	8.103,3	10.452,9	7.786,5	12.499,2
4.1. Depozitni novac	1.827,1	1.379,8	849,7	68,1	2.788,9	1.719,3	3.565,9	4.211,9	4.429,3
Depozitni novac središnje države	1.772,9	1.379,8	849,7	68,1	2.788,9	1.719,3	3.565,9	4.211,9	4.429,3
Depozitni novac fondova socijalne sigurnosti	54,2	–	–	–	–	–	–	–	–
4.2. Devizni depoziti središnje države	2.332,2	2.726,4	589,5	78,5	10.657,9	6.384,0	6.887,0	3.574,6	8.069,9
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
6. Kapitalski računi	11.151,3	13.090,1	15.787,9	15.716,8	15.988,9	15.986,7	15.405,6	17.284,9	17.818,0
7. Ostalo (neto)	–735,9	–792,9	–844,6	–878,1	–922,0	–963,2	–946,2	–950,9	–930,0
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	75.828,3	78.745,2	84.696,5	84.796,4	98.596,6	92.680,2	93.404,0	92.409,8	96.873,2

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke • U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, posebna prava vučenja, pričuvnu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u trezoru, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, oročene depozite kod stranih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države jesu krediti, dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske i ulaganja u kratkoročne vrijednosne papire Republike Hrvatske. Prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji je na snazi od srpnja 2008. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj, pa se unutar te stavke iskazuju samo dospjela potraživanja od državnog proračuna nastala na osnovi obavljanja platnog prometa te na osnovi obveza izvršenih prema Međunarodnome monetarnom fondu i stranim bankama.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora jesu krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora (do Biltena broj 190 ova stavka uključuje Potraživanja banaka u stečaju).

Od svibnja 1999. Potraživanja od ostalih financijskih institucija (do Biltena broj 190 objavljivana pod nazivom Potraživanja od ostalih bankarskih institucija) uključuju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenima od kreditnih institucija nad kojima je pokrenut stečajni postupak.

Potraživanja od kreditnih institucija su krediti kreditnim institucijama i dospjela nenaplaćena potraživanja od kreditnih institucija. Krediti kreditnim institucijama su lombardni krediti, kratkoročni krediti za likvidnost, ostali krediti te obratne repo transakcije. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti kreditnim institucijama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999., također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti su: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti kreditnih institucija odobravani prijašnjih godina (inicijalni krediti, predsanacijski krediti), dospjeli, a nenaplaćeni krediti te depoziti Hrvatske narodne banke kod kreditnih institucija. Od travnja 2005. obratne repo transakcije provode se tjedno. Dospjela nenaplaćena potraživanja od kreditnih institucija uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namiru (do polovine 1994.) te neurednosti kreditnih institucija pri izdvajanju i održavanju obvezne pričuve.

Primarni novac čine gotov novac izvan kreditnih institucija,

novčana sredstva u blagajnama kreditnih institucija, depoziti kreditnih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih financijskih institucija kod Hrvatske narodne banke.

Depozite kreditnih institucija čine novčana sredstva na računima za namiru kreditnih institucija, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke (u koja je od ožujka 2006. uključena i posebna obvezna pričuva izdvojena na obveze po izdanim vrijednosnim papirima), obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke te prekonoćni depoziti kreditnih institucija.

Depoziti ostalih financijskih institucija jesu novčana sredstva za namiru HBOR-a, depoziti SKDD-a za trgovanje vrijednosnim papirima i depoziti DAB-a.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuće obračunate kamate, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Na određene devizne izvore sredstava kreditne institucije izdvajaju deviznu obveznu pričuvu na posebne račune HNB-a, a od kolovoza 2004. do listopada 2008. i graničnu obveznu pričuvu. Ograničeni depoziti su kunski sredstva izdvojena po nalogu suda ili na temelju propisa te u razdoblju od svibnja 1999. do travnja 2002. i depoziti banaka u stečaju. Od ožujka 2010. ovdje se uključuju sredstva HBOR-a koja se odnose na račune programa razvoja gospodarstva. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvajana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnoga monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i stranim bankama s pripisanim obračunatim kamatama.

Depoziti središnje države i fondova socijalne sigurnosti jesu depozitni novac i devizni računi središnje države i fondova socijalne sigurnosti kod Hrvatske narodne banke te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država i fondovi socijalne sigurnosti.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država i fondovi socijalne sigurnosti.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i rashoda.

Ostalo (neto) jesu neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive Balance Hrvatske narodne banke.

D. Kreditne institucije

Tablica D1: Konsolidirana bilanca kreditnih institucija
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII. ^a	2013. XII.	2014			
						III.	VI.	IX.	X.
AKTIVA									
1. Pričuve kreditnih institucija kod središnje banke	45.902,1	45.745,5	51.114,0	49.411,3	49.707,5	50.813,7	48.154,1	47.246,8	47.374,9
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	40.860,4	40.169,1	45.590,6	44.316,8	45.288,8	46.379,9	43.774,0	42.888,8	43.007,5
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	5.041,7	5.576,4	5.523,5	5.094,5	4.418,8	4.433,8	4.380,1	4.358,1	4.367,4
2. Inozemna aktiva	49.577,0	47.878,2	40.044,9	39.118,6	36.681,3	38.446,1	37.783,7	52.694,9	44.028,5
3. Potraživanja od središnje države i fondova socijalne sigurnosti	40.031,2	46.162,1	53.474,4	60.838,0	67.853,7	67.969,1	67.218,9	64.046,4	69.431,3
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	240.114,6	250.291,1	261.980,1	247.813,8	246.627,9	247.295,8	244.328,5	243.235,8	243.700,8
4.1. Potraživanja od lokalne države	2.074,2	3.348,1	3.563,3	3.500,1	4.231,8	4.112,8	4.420,8	4.556,1	4.531,3
4.2. Potraživanja od nefinancijskih trgovačkih društava	112.167,5	116.802,9	126.938,8	114.622,2	114.963,8	115.659,1	113.377,9	111.953,5	112.238,5
4.3. Potraživanja od stanovništva	125.872,8	130.140,1	131.478,0	129.691,5	127.432,3	127.523,9	126.529,8	126.726,2	126.931,0
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	633,9								
6. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	1.109,9								
7. Potraživanja od ostalih financijskih posrednika		4.587,5	5.975,1	9.366,9	7.899,3	6.623,8	5.705,2	5.999,1	6.001,1
8. Potraživanja od pomoćnih financijskih institucija		967,9	1.022,8	1.065,5	1.276,3	1.308,1	1.321,0	1.350,7	1.375,0
9. Potraživanja od društava za osiguranje i mirovinskih fondova		654,3	132,6	243,1	754,5	565,9	1.121,7	526,2	508,1
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9)	377.368,7	396.286,6	413.744,0	407.857,2	410.800,5	413.022,5	405.633,2	415.100,0	412.419,7
PASIVA									
1. Depozitni novac	31.901,5	32.933,9	35.064,8	35.241,9	40.761,3	39.382,4	41.472,6	43.949,3	42.781,0
2. Štedni i oročeni depoziti	44.874,3	38.885,2	42.558,9	40.590,0	41.846,5	42.394,2	42.293,4	43.129,5	43.219,9
3. Devizni depoziti	135.509,1	147.320,5	144.486,8	152.649,2	154.921,2	155.961,8	151.444,1	160.137,5	160.571,5
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	16.866,7	17.231,3	16.750,4	17.768,7	16.215,6	16.326,0	15.820,9	15.442,4	15.540,1
5. Inozemna pasiva	80.451,5	82.099,3	90.348,3	73.675,1	69.342,9	71.106,0	66.809,0	61.405,4	59.148,1
6. Depoziti središnje države i fondova socijalne sigurnosti	2.307,2	3.362,6	4.079,1	3.910,1	3.684,8	3.538,6	3.695,6	4.271,4	3.972,6
7. Krediti primljeni od središnje banke	13,5	12,9	139,1	11,8	11,3	11,2	11,0	11,0	11,0
8. Ograničeni i blokirani depoziti	2.548,4	2.374,9	3.183,9	2.413,9	2.735,9	2.527,0	2.978,5	3.250,5	3.228,5
9. Kapitalni računi	66.784,4	72.555,2	77.208,3	80.700,6	83.245,1	84.331,1	85.056,5	86.356,2	86.659,4
10. Ostalo (neto)	-3.888,0	-489,3	-75,6	896,0	-1.964,3	-2.555,7	-3.948,6	-2.853,2	-2.712,4
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	377.368,7	396.286,6	413.744,0	407.857,2	410.800,5	413.022,5	405.633,2	415.100,0	412.419,7

^a Potraživanja od ostalih domaćih sektora smanjila su se u prosincu 2012. za 5,6 mlrd. kuna. To smanjenje je bilo posljedica transakcija jedne kreditne institucije koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela ukupno 5,6 mlrd. kuna svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca kreditnih institucija • U konsolidiranu bilancu kreditnih institucija uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama kreditnih institucija.

Počevši od Biltene HNB-a broj 190, provedena je revizija svih stavki od srpnja 1999. nadalje tako da su podacima, uz Hrvatsku narodnu banku, banke i štedne banke, obuhvaćene i stambene štedionice. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između banaka, štednih banaka i stambenih štedionica.

Pričuve kreditnih institucija kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva kreditnih institucija u blagajnama i kunska novčana sredstva kreditnih institucija na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na deviznim računima Hrvatske narodne banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajnama, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i

deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Do studenoga 2010. potraživanja od ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite. Od prosinca 2010. potraživanja od ostalih financijskih posrednika (uključujući i potraživanja od HBOR-a), od pomoćnih financijskih institucija i od osiguravajućih društava i mirovinskih fondova obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja.

Do studenoga 2010. stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze kreditnih institucija prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim financijskim institucijama. Od prosinca 2010. ove stavke obuhvaćaju obveze kreditnih institucija prema ostalim domaćim sektorima, ostalim financijskim posrednicima, pomoćnim

financijskim institucijama i osiguravajućim društvima i mirovinskim fondovima.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na transakcijskim računima te obveze kreditnih institucija po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama kreditnih institucija i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti, kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, devizni oročeni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze kreditnih institucija po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: transakcijske račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) kreditnih institucija prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod kreditnih institucija, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Do studenoga 2010. Ograničeni i blokirani depoziti

obuhvaćaju sljedeće obveze banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Od prosinca 2010. Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze kreditnih institucija: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih financijskih posrednika, pomoćnih financijskih institucija i osiguravajućih društava i mirovinskih fondova, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, zadržana dobit (gubitak), dobit (gubitak) prethodne godine, dobit (gubitak) tekuće godine, zakonske rezerve, statutarne i ostale kapitalne rezerve, rezerve za opće bankovne rizike, odgođeni porez u kapitalu, dividende isplaćene tijekom tekuće godine, revalorizacijske rezerve, posebne rezerve za identificirane gubitke na skupnoj i pojedinačnoj osnovi po izvanbilančnim stavkama, ispravci vrijednosti i posebne rezerve za identificirane gubitke na skupnoj osnovi.

Ostalo (neto) jesu neraspoređeni računi pasive umanjene neraspoređene račune aktive, uključujući fer vrijednost izvedenih financijskih instrumenata.

Tablice D2 – D12 • Ovaj skup tablica (osim tablica D5, D5a, D5b, D5c i D5d) razrađeni je prikaz odgovarajućih stavki aktive i pasive Konsolidirane bilance kreditnih institucija (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva kreditnih institucija
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Devizna inozemna aktiva	49.230,3	46.906,2	39.109,0	37.343,7	35.392,2	37.464,8	36.626,3	49.934,8	42.048,4
1.1. Potraživanja od stranih financijskih institucija	34.186,6	32.056,3	29.655,0	28.730,5	26.954,4	28.511,9	28.062,8	39.421,5	31.768,1
Efektivni strani novac	1.772,6	1.623,1	1.940,5	1.758,0	1.804,9	1.617,4	2.270,2	1.733,0	1.568,7
Tekući računi	1.338,7	1.175,2	2.377,1	5.457,7	4.414,0	3.967,5	4.829,3	11.080,0	6.406,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	29.254,5	27.129,2	22.372,8	15.915,9	15.751,5	18.154,5	16.172,6	21.830,1	19.066,1
Vrijednosni papiri	1.629,0	1.896,5	2.847,4	5.360,6	4.821,8	4.540,9	4.582,5	3.855,1	3.868,8
Kreditni	117,6	170,1	8,7	187,7	53,2	119,3	103,6	865,0	797,6
Dionice stranih financijskih institucija	74,2	62,1	108,5	50,6	109,0	112,3	104,6	58,3	60,6
1.2. Potraživanja od stranih nefinancijskih institucija	15.043,7	14.849,9	9.454,0	8.613,2	8.437,8	8.953,0	8.563,6	10.513,4	10.280,3
Potraživanja od stranih država	13.477,2	12.906,2	7.544,3	6.944,0	6.333,0	6.794,4	6.526,1	8.568,7	8.322,4
Potraživanja od stranih osoba	1.534,5	1.926,6	1.902,7	1.643,2	2.068,3	2.124,2	2.005,6	1.861,2	1.871,4
Vrijednosni papiri	205,4	271,7	55,1	0,1	14,4	14,3	21,3	41,5	41,7
Kreditni	1.329,1	1.654,9	1.847,7	1.643,1	2.053,8	2.109,9	1.984,3	1.819,7	1.829,6
Dionice stranih osoba	32,0	17,1	6,9	26,0	36,6	34,3	31,9	83,4	86,5
2. Kunska inozemna aktiva	346,7	972,1	935,9	1.774,9	1.289,1	981,2	1.157,4	2.760,0	1.980,1
2.1. Potraživanja od stranih financijskih institucija	86,3	713,7	764,4	1.583,4	1.105,3	798,8	918,0	2.517,4	1.733,7
2.2. Potraživanja od stranaca	260,3	258,3	171,5	191,5	183,8	182,5	239,4	242,7	246,4
Od toga: Krediti	260,0	258,0	171,2	191,2	183,5	182,1	239,1	242,3	246,1
Ukupno (1+2)	49.577,0	47.878,2	40.044,9	39.118,6	36.681,3	38.446,1	37.783,7	52.694,9	44.028,5

Tablica D2: Inozemna aktiva kreditnih institucija • U tablici se iskazuju potraživanja kreditnih institucija od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva kreditnih institucija obuhvaća deviznu

inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih financijskih institucija i potraživanja od stranih nefinancijskih institucija (ukupno i po financijskim instrumentima).

Tablica D3: Potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Kunska potraživanja	23.306,6	27.968,6	31.215,7	32.801,9	39.062,5	39.714,8	39.968,8	40.406,0	40.731,6
1.1. Potraživanja od središnje države	21.517,8	27.967,6	31.213,5	32.800,3	39.061,6	39.713,9	39.968,2	40.405,6	40.728,2
Vrijednosni papiri	18.592,7	21.932,2	22.831,0	19.556,8	23.186,1	24.135,8	24.214,1	24.680,8	25.054,9
Od toga: Obveznice za blokirano deviznu štednju građana	5,2	17,1	16,3	15,6	15,6	15,7	–	–	–
Kredit	2.925,1	6.035,4	8.382,5	13.243,5	15.875,5	15.578,1	15.754,1	15.724,7	15.673,3
1.2. Potraživanja od fondova socijalne sigurnosti	1.788,8	1,0	2,2	1,6	0,9	0,9	0,6	0,5	3,4
Vrijednosni papiri	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kredit	1.788,8	1,0	2,2	1,6	0,9	0,9	0,6	0,5	3,4
2. Devizna potraživanja	16.724,6	18.193,4	22.258,7	28.036,1	28.791,2	28.254,3	27.250,1	23.640,4	28.699,7
2.1. Potraživanja od središnje države	14.793,1	18.193,4	22.258,7	28.036,1	28.791,2	28.254,3	27.250,1	23.640,4	28.699,7
Vrijednosni papiri	234,7	207,7	1.281,2	6.907,5	5.328,5	5.611,4	5.964,1	6.197,2	6.696,7
Kredit	14.558,4	17.985,7	20.977,5	21.128,6	23.462,7	22.642,9	21.285,9	17.443,2	22.003,0
2.2. Potraživanja od fondova socijalne sigurnosti	1.931,6	–	–	–	–	–	–	–	–
Vrijednosni papiri	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kredit	1.931,6	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	40.031,2	46.162,1	53.474,4	60.838,0	67.853,7	67.969,1	67.218,9	64.046,4	69.431,3

Tablica D3: Potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti • U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti. U kuskim potraživanjima od

središnje države stavka Vrijednosni papiri obuhvaća i Obveznice za blokirano deviznu štednju građana izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Tablica D3a: Kunska potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
					III.	VI.	IX.	X.
1. Potraživanja bez valutne klauzule	16.278,6	18.224,7	18.072,2	22.623,8	24.680,0	24.805,4	25.346,3	25.437,8
1.1. Potraživanja od središnje države	16.277,6	18.222,4	18.070,6	22.622,8	24.679,1	24.804,7	25.345,8	25.434,4
Vrijednosni papiri	12.633,4	14.070,4	12.650,7	15.897,2	18.135,5	18.739,7	19.537,2	19.645,2
Kredit	3.644,2	4.152,0	5.419,9	6.725,6	6.543,6	6.065,1	5.808,7	5.789,1
1.2. Potraživanja od fondova socijalne sigurnosti	1,0	2,2	1,6	0,9	0,9	0,6	0,5	3,4
Vrijednosni papiri	–	–	–	–	–	–	–	–
Kredit	1,0	2,2	1,6	0,9	0,9	0,6	0,5	3,4
2. Potraživanja uz valutnu klauzulu	11.690,0	12.991,1	14.729,7	16.438,8	15.034,8	15.163,4	15.059,8	15.293,8
2.1. Potraživanja od središnje države	11.690,0	12.991,1	14.729,7	16.438,8	15.034,8	15.163,4	15.059,8	15.293,8
Vrijednosni papiri	9.298,8	8.760,6	6.906,1	7.288,8	6.000,2	5.474,4	5.143,7	5.409,7
Od toga: Obveznice za blokirano deviznu štednju građana	17,0	16,3	15,6	15,6	15,7	–	–	0,0
Kredit	2.391,2	4.230,5	7.823,6	9.149,9	9.034,5	9.689,0	9.916,1	9.884,2
2.2. Potraživanja od fondova socijalne sigurnosti	–	–	–	–	–	–	–	–
Vrijednosni papiri	–	–	–	–	–	–	–	–
Kredit	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	27.968,6	31.215,7	32.801,9	39.062,5	39.714,8	39.968,8	40.406,0	40.731,6

Tablica D3a: Kunska potraživanja kreditnih institucija od središnje države i fondova socijalne sigurnosti • U tablici se iskazuje razrada stavke Kunska potraživanja iz Tablice D3, tako

što se posebno iskazuju potraživanja bez valutne klauzule i potraživanja uz valutnu klauzulu.

Tablica D4: Potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII. ^a	2013. XII.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Kunska potraživanja	218.545,6	224.689,7	232.466,6	223.356,3	219.349,1	219.414,9	216.824,0	216.819,7	216.991,0
1.1. Instrumenti tržišta novca	2.040,2	1.906,0	2.165,9	3.786,7	4.325,0	4.576,9	4.490,8	4.474,2	4.513,7
1.2. Obveznice	1.691,0	1.714,7	1.734,5	1.553,1	1.110,9	1.153,4	1.084,1	1.094,5	1.085,3
1.3. Krediti	212.551,5	219.978,2	227.495,7	216.980,4	212.710,4	212.469,7	210.008,8	209.990,3	210.130,9
1.4. Dionice	2.262,9	1.090,7	1.070,6	1.036,1	1.202,7	1.214,9	1.240,3	1.260,6	1.261,2
2. Devizna potraživanja	21.569,1	25.601,4	29.513,5	24.457,5	27.278,8	27.880,9	27.504,5	26.416,1	26.709,8
2.1. Vrijednosni papiri	441,1	106,0	163,0	143,5	217,7	147,5	188,7	233,0	265,8
2.2. Krediti	21.128,0	25.495,4	29.350,4	24.314,0	27.061,1	27.733,4	27.315,8	26.183,1	26.444,0
Ukupno (1+2)	240.114,6	250.291,1	261.980,1	247.813,8	246.627,9	247.295,8	244.328,5	243.235,8	243.700,8

^a Potraživanja od ostalih domaćih sektora smanjila su se u prosincu 2012. za 5,6 mlrd. kuna. To smanjenje u potpunosti je bilo posljedica transakcija jedne kreditne institucije koja je, s ciljem smanjenja djelomično nadoknadivih i nenadoknadivih plasmana, prenijela ukupno 5,6 mlrd. kuna svojih potraživanja na društvo u indirektnom vlasništvu banke majke.

Tablica D4: Potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora • U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim instrumentima: instrumenti tržišta novca (uključujući faktoring i forfaiting od siječnja 2004.), obveznice, krediti i dionice.

Faktoring i forfaiting od siječnja 2004. do studenoga 2010.

u cijelosti su uključeni u instrumente tržišta novca. Od prosinca 2010. faktoring i forfaiting koje izvještajne institucije prikazuju u portfelju kredita i potraživanja uključeni su u kredite. Faktoring i forfaiting u svim ostalim portfeljima prikazuju se u instrumentima tržišta novca (izvornog dospjeća do i uključujući godinu dana), odnosno u obveznicama (izvornog dospjeća preko godine dana).

Tablica D4a: Kunska potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
					III.	VI.	IX.	X.
1. Potraživanja bez valutne klauzule	66.440,4	66.228,5	64.761,5	66.973,4	68.933,1	70.033,7	71.021,3	71.346,8
1.1. Instrumenti tržišta novca	1.720,7	2.030,7	3.176,5	3.692,2	3.895,4	3.873,5	3.937,0	3.944,8
1.2. Obveznice	1.381,8	1.024,9	1.047,4	878,2	928,5	872,4	907,3	897,2
1.3. Krediti	62.247,2	62.102,3	59.501,5	61.200,3	62.894,3	64.047,5	64.916,3	65.243,6
1.4. Dionice	1.090,7	1.070,6	1.036,1	1.202,7	1.214,9	1.240,3	1.260,6	1.261,2
2. Potraživanja s valutnom klauzulom	158.249,3	166.238,1	158.594,8	152.375,7	150.481,8	146.790,3	145.798,4	145.644,2
2.1. Vrijednosni papiri	518,2	844,7	1.115,8	865,5	906,4	828,9	724,4	756,9
2.2. Krediti	157.731,1	165.393,4	157.479,0	151.510,2	149.575,5	145.961,3	145.074,0	144.887,3
Ukupno (1+2)	224.689,7	232.466,6	223.356,3	219.349,1	219.414,9	216.824,0	216.819,7	216.991,0

Tablica D4a: Kunska potraživanja kreditnih institucija od ostalih domaćih sektora • U tablici se iskazuje razrada stavke Kunska potraživanja iz Tablice D4, tako što se posebno iskazuju

potraživanja bez valutne klauzule i potraživanja uz valutnu klauzulu.

Tablica D5: Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
KUNSKI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi i fondovima socijalne sigurnosti	4.713,9	6.036,4	8.384,7	13.245,1	15.876,5	15.579,0	15.754,7	15.725,2	15.676,7
1.1. Krediti središnjoj državi	2.925,1	6.035,4	8.382,5	13.243,5	15.875,5	15.578,1	15.754,1	15.724,7	15.673,3
1.2. Krediti fondovima socijalne sigurnosti	1.788,8	1,0	2,2	1,6	0,9	0,9	0,6	0,5	3,4
2. Krediti lokalnoj državi	1.795,4	3.096,8	3.360,1	3.346,3	4.113,1	4.002,5	4.313,1	4.458,3	4.439,9
3. Krediti nefinancijskim trgovačkim društvima	85.206,2	87.099,3	93.018,7	84.260,3	81.425,7	81.230,8	79.425,1	79.084,2	79.036,5
4. Krediti stanovništvu	125.549,8	129.782,2	131.117,0	129.373,9	127.171,6	127.236,4	126.270,6	126.447,7	126.654,6
Od toga: stambeni krediti	55.927,1	60.955,4	63.016,7	62.662,3	61.450,0	61.276,7	60.274,8	60.347,9	60.472,4
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	102,0								
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	689,0								
7. Krediti ostalim financijskim posrednicima		3.555,4	3.789,8	7.435,1	5.552,7	4.087,8	3.393,4	3.690,5	3.717,7
8. Krediti pomoćnim financijskim institucijama		604,6	608,9	661,3	797,9	844,3	830,1	846,3	861,2
9. Krediti društvima za osiguranje i mirovinskim fondovima		487,1	23,2	134,1	474,6	392,2	670,7	350,4	332,3
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9)	218.056,4	230.661,8	240.302,3	238.455,9	235.412,0	233.373,0	230.657,7	230.602,8	230.718,8
DEVIZNI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi i fondovima socijalne sigurnosti	16.489,9	17.985,7	20.977,5	21.128,6	23.462,7	22.642,9	21.285,9	17.443,2	22.003,0
1.1. Krediti središnjoj državi	14.558,4	17.985,7	20.977,5	21.128,6	23.462,7	22.642,9	21.285,9	17.443,2	22.003,0
1.2. Krediti fondovima socijalne sigurnosti	1.931,6	–	–	–	0,0	–	–	–	–
2. Krediti lokalnoj državi	3,0	0,5	0,3	0,2	8,6	8,2	7,6	7,2	7,2
3. Krediti nefinancijskim trgovačkim društvima	20.802,0	25.149,9	29.022,2	24.051,5	26.798,4	27.444,4	27.053,5	25.901,8	26.165,5
4. Krediti stanovništvu	323,0	345,0	327,9	262,3	254,1	280,8	254,8	274,1	271,3
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	65,7								
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	269,4								
7. Krediti ostalim financijskim posrednicima		367,5	446,0	293,5	624,7	758,7	530,6	528,8	525,4
8. Krediti pomoćnim financijskim institucijama		17,5	48,8	37,9	42,0	33,8	61,0	74,5	83,9
9. Krediti društvima za osiguranje i mirovinskim fondovima		0,0	0,0	–	106,9	0,0	283,9	–	–
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9)	37.953,0	43.866,1	50.822,7	45.774,1	51.297,5	51.168,9	49.477,3	44.229,5	49.056,4
UKUPNO (A+B)	256.009,4	274.527,9	291.125,0	284.230,0	286.709,5	284.541,9	280.135,0	274.832,3	279.775,2

Tablica D5: Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima • U tablici se iskazuju podaci o kunskim i deviznim kreditima kreditnih institucija domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kredite, financijski najam (leasing), izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstava i kupljena potraživanja, a do prosinca 2003. i faktoring i forfaiting. Od prosinca 2010. krediti obuhvaćaju sljedeće vrste kredita: prekonoćne kredite, kredite za izvršena plaćanja s osnove garancija i drugih jamstava, obratne repo kredite, udjele u sindiciranim kreditima, financijski najam, potrošačke kredite, kredite za obrazovanje, stambene kredite, hipotekarne kredite, kredite

za automobile, kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, maržne kredite, lombardne kredite, kredite za obrtna sredstva, kredite za građevinarstvo, kredite za poljoprivredu, kredite za turizam, kredite za investicije, kredite za financiranje izvoza, gotovinske nenamjenske kredite, faktoring i forfaiting u portfelju kredita i potraživanja te ostale kredite.

Tablice D5a – D5d • Ovaj skup tablica razrađeni je prikaz odgovarajućih stavki iz Tablice D5 Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima.

Tablica D5a: Distribucija kunskih kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
					III.	VI.	IX.	X.
KREDITI BEZ VALUTNE KLAUZULE								
1. Krediti središnjoj državi i fondovima socijalne sigurnosti	3.645,2	4.154,2	5.421,5	6.726,5	6.544,5	6.065,7	5.809,1	5.792,6
1.1. Krediti središnjoj državi	3.644,2	4.152,0	5.419,9	6.725,6	6.543,6	6.065,1	5.808,7	5.789,1
1.2. Krediti fondovima socijalne sigurnosti	1,0	2,2	1,6	0,9	0,9	0,6	0,5	3,4
2. Krediti lokalnoj državi	896,4	953,9	974,7	796,4	848,8	801,4	863,3	858,0
3. Krediti nefinancijskim trgovačkim društvima	28.612,9	30.226,7	27.943,5	28.533,9	29.184,8	29.075,5	29.252,6	29.391,8
4. Krediti stanovništvu	32.737,8	30.921,8	30.583,2	31.869,9	32.860,6	34.170,7	34.800,4	34.993,8
5. Krediti ostalim financijskim posrednicima	2.739,2	2.928,2	6.650,0	4.931,2	3.417,8	2.769,8	2.485,2	2.513,4
6. Krediti pomoćnim financijskim institucijama	445,7	356,1	473,3	665,4	695,0	675,0	703,2	715,3
7. Krediti društvima za osiguranje i mirovinskim fondovima	483,7	20,0	131,1	470,7	389,4	668,0	347,7	329,6
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	69.560,9	69.560,9	72.177,3	73.994,1	73.941,0	74.226,0	74.261,5	74.594,5
KREDITI S VALUTNOM KLAUZULOM								
1. Krediti središnjoj državi i fondovima socijalne sigurnosti	2.391,2	4.230,5	7.823,6	9.149,9	9.034,5	9.689,0	9.916,1	9.884,2
1.1. Krediti središnjoj državi	2.391,2	4.230,5	7.823,6	9.149,9	9.034,5	9.689,0	9.916,1	9.884,2
1.2. Krediti fondovima socijalne sigurnosti	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Krediti lokalnoj državi	2.200,4	2.406,2	2.371,5	3.316,7	3.153,7	3.511,7	3.595,0	3.581,9
3. Krediti nefinancijskim trgovačkim društvima	58.486,3	62.792,0	56.316,8	52.891,8	52.046,0	50.349,7	49.831,6	49.644,6
4. Krediti stanovništvu	97.044,4	100.195,2	98.790,6	95.301,7	94.375,7	92.099,9	91.647,4	91.660,8
5. Krediti ostalim financijskim posrednicima	816,2	861,6	785,1	621,5	669,9	623,7	1.205,3	1.204,3
6. Krediti pomoćnim financijskim institucijama	159,0	252,8	188,0	132,5	149,3	155,0	143,2	145,9
7. Krediti društvima za osiguranje i mirovinskim fondovima	3,4	3,2	3,0	3,8	2,8	2,7	2,7	2,7
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	161.100,9	170.741,4	166.278,7	161.418,0	159.432,0	156.431,7	156.341,3	156.124,3
UKUPNO (A+B)	230.661,8	240.302,3	238.455,9	235.412,0	233.373,0	230.657,7	230.602,8	230.718,8

Tablica D5a: Distribucija kunskih kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima • U tablici se iskazuje razrada

stavke Kunski krediti iz Tablice D5, tako što se posebno iskazuju krediti bez valutne klauzule i krediti uz valutnu klauzulu.

Tablica D5b: Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima i prema izvornom dospjeću na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
					III.	VI.	IX.	X.
1. Krediti središnjoj državi i fondovima socijalne sigurnosti	24.022,1	29.362,2	34.373,6	39.339,1	38.222,0	37.040,6	33.168,4	37.679,7
1.1. Krediti središnjoj državi	24.021,1	29.360,0	34.372,1	39.338,2	38.221,0	37.040,0	33.167,9	37.676,3
Do 1 godine	1.647,9	1.358,9	2.938,6	898,8	2.081,6	2.438,1	2.062,3	1.249,6
Od 1 do 5 godina	5.763,5	8.952,7	10.243,2	17.461,6	18.277,3	17.114,5	14.372,1	19.235,6
Više od 5 godina	16.609,7	19.048,5	21.190,2	20.977,8	17.862,1	17.487,4	16.733,5	17.191,1
1.2. Krediti fondovima socijalne sigurnosti	1,0	2,2	1,6	0,9	0,9	0,6	0,5	3,4
Do 1 godine	1,0	2,2	1,6	0,9	0,9	0,6	0,5	0,4
Od 1 do 5 godina	–	–	–	–	–	–	–	3,0
Više od 5 godina	0,0	0,0	0,0	0,0	–	–	–	–
2. Krediti lokalnoj državi	3.097,2	3.360,4	3.346,5	4.121,7	4.010,7	4.320,7	4.465,6	4.447,1
Do 1 godine	195,4	323,0	261,1	150,4	212,5	179,8	249,1	225,1
Od 1 do 5 godina	554,2	470,8	793,9	714,6	480,8	477,5	397,7	407,0
Više od 5 godina	2.347,6	2.566,6	2.291,5	3.256,7	3.317,4	3.663,3	3.818,8	3.815,1
3. Krediti nefinancijskim trgovačkim društvima	112.249,2	122.040,9	108.311,9	108.224,1	108.675,2	106.478,6	104.986,0	105.202,0
Do 1 godine	27.053,9	28.517,1	23.389,1	22.812,8	23.489,9	22.205,0	22.598,8	22.642,7
Od 1 do 5 godina	36.481,4	35.766,2	28.075,3	26.188,5	26.730,2	25.631,6	23.825,9	23.992,2
Više od 5 godina	48.713,9	57.757,5	56.847,5	59.222,8	58.455,0	58.642,0	58.561,3	58.567,0
4. Krediti stanovništvu	130.127,2	131.444,9	129.636,2	127.425,8	127.517,2	126.525,4	126.721,9	126.925,8
Do 1 godine	12.092,7	12.138,1	12.483,0	12.007,9	12.187,1	12.301,8	12.351,5	12.324,5
Od 1 do 5 godina	10.977,9	10.274,8	9.471,9	9.599,8	9.805,0	9.853,9	9.820,0	9.832,7
Više od 5 godina	107.056,7	109.032,0	107.681,3	105.818,1	105.525,2	104.369,7	104.550,4	104.768,7
5. Krediti ostalim financijskim posrednicima	3.922,9	4.235,8	7.728,6	6.177,5	4.846,5	3.924,0	4.219,2	4.243,1
Do 1 godine	1.190,7	1.456,3	1.477,0	1.602,3	1.832,0	1.563,3	1.738,9	1.787,0
Od 1 do 5 godina	2.220,8	2.265,2	5.293,6	3.751,7	2.215,1	1.513,0	1.656,8	1.642,0
Više od 5 godina	511,4	514,2	958,0	823,5	799,3	847,8	823,6	814,1
6. Krediti pomoćnim financijskim institucijama	622,2	657,7	699,2	839,9	878,1	891,1	920,8	945,1
Do 1 godine	474,9	456,2	526,3	724,8	759,5	751,5	791,3	804,6
Od 1 do 5 godina	123,2	111,2	98,4	48,4	45,9	46,6	37,5	41,3
Više od 5 godina	24,1	90,3	74,5	66,7	72,7	93,0	92,0	99,2
7. Krediti društvima za osiguranje i mirovinskim fondovima	487,1	23,2	134,1	581,5	392,2	954,6	350,4	332,3
Do 1 godine	483,7	20,0	131,1	577,7	389,4	952,0	347,7	329,6
Od 1 do 5 godina	0,0	0,0	0,0	–	0,1	0,1	0,1	0,1
Više od 5 godina	3,4	3,2	3,0	3,8	2,7	2,6	2,6	2,6
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	274.527,9	291.125,0	284.230,0	286.709,5	284.541,9	280.135,0	274.832,3	279.775,2
Do 1 godine	43.140,3	44.271,9	41.207,7	38.775,6	40.953,1	40.392,0	40.140,1	39.363,6
Od 1 do 5 godina	56.120,9	57.841,0	53.976,2	57.764,5	57.554,4	54.637,2	50.110,0	55.153,8
Više od 5 godina	175.266,7	189.012,2	189.046,1	190.169,4	186.034,4	185.105,8	184.582,2	185.257,8

Tablica D5b: Distribucija kredita kreditnih institucija po institucionalnim sektorima i prema izvornom dospjeću • U tablici se iskazuje razrada stavki Kanski krediti i Devizni krediti iz

Tablice D5, tako što se posebno iskazuju krediti prema institucionalnim sektorima i izvornom dospjeću, s podjelom do jedne godine, od jedne godine do pet godina i više od pet godina.

Tablica D5c: Distribucija kredita kreditnih institucija stanovništvu prema namjeni i valutnoj strukturi
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
					III.	VI.	IX.	X.
1. Potrošački krediti	159,9	121,3	102,3	74,2	63,9	60,9	57,6	55,6
1.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	128,2	101,3	91,3	68,5	59,0	56,7	54,0	52,3
1.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	31,7	20,0	11,0	5,7	4,9	4,2	3,6	3,2
Od toga: uz euro	28,5	18,7	10,6	5,5	4,7	4,0	3,4	3,2
Od toga: uz švicarski franak	3,1	1,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0
1.3. Devizni krediti	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Stambeni krediti	60.968,5	63.029,2	62.673,6	61.460,1	61.286,7	60.285,0	60.357,4	60.481,9
2.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	4.747,7	4.607,0	4.544,4	4.415,9	4.449,0	4.492,9	4.532,9	4.535,0
2.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	56.207,7	58.409,7	58.117,9	57.034,1	56.827,7	55.781,9	55.815,0	55.937,4
Od toga: uz euro	30.730,6	33.763,7	34.989,3	35.536,5	35.543,4	35.087,6	35.254,3	35.400,4
Od toga: uz švicarski franak	25.441,7	24.604,9	23.086,0	21.459,8	21.246,5	20.656,3	20.519,7	20.495,7
2.3. Devizni krediti	13,2	12,5	11,3	10,1	10,0	10,2	9,5	9,5
3. Hipotekarni krediti	3.513,0	3.261,3	3.073,7	3.007,4	2.960,9	2.889,4	2.852,6	2.853,1
3.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	234,8	131,3	117,3	179,9	186,4	182,8	178,5	177,2
3.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	3.263,0	3.129,0	2.953,8	2.821,7	2.768,7	2.701,1	2.668,5	2.670,4
Od toga: uz euro	2.649,0	2.524,9	2.422,3	2.340,1	2.307,1	2.254,7	2.225,5	2.230,0
3.3. Devizni krediti	15,2	1,1	2,5	5,8	5,7	5,5	5,5	5,5
4. Krediti za automobile	6.236,8	4.539,5	3.175,0	2.162,6	1.953,3	1.749,8	1.588,3	1.545,4
4.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	1.458,6	1.385,0	1.200,7	982,8	941,0	894,8	850,4	839,6
4.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	4.772,2	3.150,7	1.972,5	1.179,1	1.011,5	854,3	737,2	705,1
Od toga: uz euro	1.600,2	1.402,3	1.169,6	897,3	808,9	717,1	645,4	623,8
Od toga: uz švicarski franak	3.171,7	1.748,3	802,8	281,7	202,6	137,2	91,8	81,3
4.3. Devizni krediti	6,1	3,7	1,8	0,7	0,8	0,7	0,6	0,6
5. Krediti po kreditnim karticama	4.386,8	4.109,3	3.941,2	3.834,6	3.773,5	3.801,7	3.765,2	3.765,1
5.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	4.382,9	4.105,4	3.937,8	3.832,3	3.770,9	3.799,4	3.763,2	3.762,8
5.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	1,8	1,7	1,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
Od toga: uz euro	1,8	1,7	1,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
5.3. Devizni krediti	2,2	2,3	2,0	1,8	2,1	1,9	1,6	1,9
6. Prekoračenje po transakcijskim računima	8.069,1	8.196,0	8.612,0	8.353,5	8.467,3	8.429,4	8.388,5	8.337,4
6.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	8.068,8	8.195,6	8.611,5	8.353,0	8.466,7	8.428,8	8.387,9	8.336,8
6.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	–	0,0	–	–	–	–	–	–
Od toga: uz euro	–	0,0	–	–	–	–	–	–
6.3. Devizni krediti	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,5	0,6	0,6
7. Gotovinski nenamjenski krediti	33.686,1	36.284,5	36.436,3	37.229,2	37.622,1	37.811,1	38.225,5	38.150,7
7.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	10.485,2	10.350,8	9.931,9	11.674,6	12.527,1	13.693,8	14.443,3	14.460,4
7.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	23.133,2	25.930,9	26.504,4	25.553,7	25.094,2	24.116,5	23.781,6	23.689,8
Od toga: uz euro	22.371,5	25.408,7	26.148,2	25.304,8	24.842,8	23.880,2	23.549,6	23.471,9
7.3. Devizni krediti	67,7	2,7	–	0,9	0,8	0,8	0,6	0,6
8. Ostali krediti	13.107,0	11.903,7	11.622,0	11.304,3	11.389,5	11.498,1	11.486,8	11.736,7
8.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	3.231,7	2.045,4	2.148,2	2.363,0	2.460,3	2.621,4	2.590,0	2.829,7
8.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	9.634,9	9.553,2	9.229,6	8.707,0	8.668,3	8.641,5	8.641,0	8.654,4
Od toga: uz euro	8.833,0	8.756,8	8.465,9	8.047,3	8.039,5	8.022,7	7.995,4	8.006,5
8.3. Devizni krediti	240,4	305,2	244,2	234,3	260,9	235,1	255,7	252,6
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8)	130.127,2	131.444,9	129.636,2	127.425,8	127.517,2	126.525,4	126.721,9	126.925,8

Tablica D5c: Distribucija kredita kreditnih institucija stanovništvu prema namjeni i valutnoj strukturi • U tablici se iskazuje razrada kunskih i deviznih kredita sektoru stanovništvo iz Tablice D5 prema namjeni, tako što se posebno iskazuju krediti

bez valutne klauzule, krediti uz valutnu klauzulu i devizni krediti. U sklopu kredita uz valutnu klauzulu kao stavke “Od toga” iskazuju se krediti indeksirani uz valute eura odnosno švicarskog franka.

Tablica D5d: Distribucija kredita kreditnih institucija za obrtna sredstva i kredita za investicije nefinancijskim trgovačkim društvima prema valutnoj strukturi

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
					III.	VI.	IX.	X.
1. Krediti za obrtna sredstva	39.298,6	45.654,3	39.729,0	39.635,3	40.751,4	39.310,6	38.880,0	38.839,9
1.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	13.278,0	15.502,6	14.789,8	15.389,0	15.888,1	15.612,1	15.596,7	15.832,5
1.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	18.857,8	21.240,8	18.166,1	17.020,8	16.873,3	16.278,1	16.115,5	15.902,1
Od toga: uz euro	18.246,4	20.739,0	17.868,5	16.739,3	16.593,0	15.983,7	15.824,2	15.616,5
Od toga: uz švicarski franak	509,5	383,8	270,6	263,2	262,6	257,7	249,3	242,5
1.3. Devizni krediti	7.162,8	8.910,9	6.773,1	7.225,5	7.990,1	7.420,4	7.167,7	7.105,3
Od toga: u eurima	6.035,8	7.485,4	6.241,3	6.699,7	7.480,7	6.931,8	6.673,3	6.604,8
Od toga: u američkim dolarima	1.010,0	1.266,9	415,1	409,6	423,3	403,6	411,8	417,4
2. Krediti za investicije	38.043,2	41.071,4	36.659,8	34.856,3	34.685,4	34.508,9	34.325,3	34.320,7
2.1. Kunski krediti bez valutne klauzule	6.576,7	6.282,1	5.593,1	5.974,9	6.096,7	6.279,3	6.430,4	6.432,6
2.2. Kunski krediti s valutnom klauzulom	26.267,6	28.566,9	26.405,3	24.381,9	24.020,4	23.707,4	23.390,9	23.411,3
Od toga: uz euro	23.841,5	26.734,8	24.997,5	23.266,4	22.885,5	22.628,8	22.367,6	22.383,2
Od toga: uz švicarski franak	2.378,2	1.788,9	1.372,7	1.089,7	1.111,5	1.056,6	1.002,2	996,9
2.3. Devizni krediti	5.199,0	6.222,5	4.661,4	4.499,5	4.568,2	4.522,2	4.504,0	4.476,8
Od toga: u eurima	4.807,0	5.447,6	4.430,2	4.369,3	4.439,9	4.360,2	4.343,5	4.317,6
Od toga: u američkim dolarima	31,3	406,2	14,8	11,9	12,6	54,0	56,1	56,5
Ukupno (1+2)	77.341,8	86.725,7	76.388,8	74.491,6	75.436,8	73.819,5	73.205,3	73.160,6

Tablica D5d: Distribucija kredita kreditnih institucija za obrtna sredstva i kredita za investicije nefinancijskim trgovačkim društvima prema valutnoj strukturi • U tablici se iskazuje razrada kunskih i deviznih kredita nefinancijskim trgovačkim društvima iz Tablice D5 prema namjeni, tako što se posebno iskazuju

kreditni bez valutne klauzule, krediti uz valutnu klauzulu i devizni krediti. U sklopu kredita uz valutnu klauzulu kao stavke "Od toga" iskazuju se krediti indeksirani uz valute eura odnosno švicarskog franka.

Tablica D6: Depozitni novac kod kreditnih institucija

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Lokalna država	1.377,7	2.231,1	2.179,4	2.210,4	2.324,3	1.906,2	2.053,3	2.421,1	2.429,3
2. Nefinancijska trgovačka društva	14.895,0	14.154,3	15.757,6	15.328,2	18.737,5	17.194,6	18.839,4	19.699,7	18.715,7
3. Stanovništvo	14.218,6	15.289,1	15.874,2	15.994,3	17.685,3	17.830,5	18.641,8	19.587,3	19.175,9
4. Ostale bankarske institucije	517,1								
5. Nebankarske financijske institucije	893,4								
6. Ostali financijski posrednici		670,3	652,5	834,1	740,6	1.033,2	998,5	805,1	878,3
7. Pomoćne financijske institucije		399,5	283,8	512,2	480,5	406,5	388,5	419,9	472,8
8. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi		189,6	317,3	362,7	793,0	1.011,4	551,0	1.016,2	1.108,9
9. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9)	31.901,5	32.933,9	35.064,8	35.241,9	40.761,3	39.382,4	41.472,6	43.949,3	42.781,0

Tablica D6: Depozitni novac kod kreditnih institucija • U tablici se iskazuje depozitni novac kod kreditnih institucija, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Do studenoga 2010. depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na transakcijskim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija te nebankarskih financijskih institucija umanjeno za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama kreditnih institucija i čekove poslane na

naplatu). Od prosinca 2010. depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na transakcijskim računima ostalih domaćih sektora, ostalih financijskih posrednika, pomoćnih financijskih institucija i osiguravajućih društava i mirovinskih fondova, umanjeno za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama kreditnih institucija i čekove poslane na naplatu). Obveze kreditnih institucija po izdanim kunskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

Tablica D7: Kunski depoziti kod kreditnih institucija
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Štedni depoziti	2.523,1	2.665,0	2.651,7	2.535,6	2.812,2	2.384,6	2.290,1	2.406,8	2.322,0
1.1. Lokalna država	0,0	0,2	21,2	18,9	2,4	1,3	1,1	1,2	1,2
1.2. Nefinancijska trgovačka društva	203,7	303,1	427,3	417,7	684,8	399,4	382,1	472,2	538,0
1.3. Stanovništvo	2.268,9	2.329,0	2.162,4	2.055,1	2.076,3	1.952,7	1.881,5	1.895,9	1.748,4
1.4. Ostale bankarske institucije	5,0								
1.5. Nebankarske financijske institucije	45,5								
1.6. Ostali financijski posrednici		9,7	30,0	30,1	38,6	29,3	24,5	36,6	33,4
1.7. Pomoćne financijske institucije		12,4	7,8	8,3	1,3	1,8	0,9	1,0	1,0
1.8. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi		10,6	3,1	5,4	8,8	–	–	–	–
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	42.351,2	36.220,3	39.907,2	38.054,4	39.034,3	40.009,6	40.003,3	40.722,7	40.897,9
2.1. Lokalna država	498,8	435,1	384,9	331,8	259,8	678,1	770,9	796,8	736,7
Od toga: uz valutnu klauzulu	244,9	152,0	96,4	84,0	62,3	60,0	60,4	59,9	59,6
2.2. Nefinancijska trgovačka društva	11.615,9	8.781,5	10.648,7	7.072,3	6.395,4	6.698,5	6.607,3	6.928,1	7.018,4
Od toga: uz valutnu klauzulu		1.032,9	897,2	815,1	556,3	511,0	477,5	427,3	426,8
2.3. Stanovništvo	22.622,4	22.666,8	24.916,3	26.956,1	28.758,3	29.606,5	29.258,6	29.430,1	29.606,7
Od toga: uz valutnu klauzulu	7.442,5	7.006,7	7.035,4	6.993,7	6.799,1	6.944,7	6.805,4	6.841,1	6.983,4
2.4. Ostale bankarske institucije	3.006,0								
Od toga: uz valutnu klauzulu									
2.5. Nebankarske financijske institucije	4.608,1								
Od toga: uz valutnu klauzulu	670,1								
2.6. Ostali financijski posrednici		972,0	741,6	898,6	1.162,0	758,8	1.216,4	1.053,0	1.046,9
Od toga: uz valutnu klauzulu		179,0	161,7	144,2	163,0	165,9	171,5	192,8	202,2
2.7. Pomoćne financijske institucije		1.015,2	779,4	563,6	730,9	507,1	505,4	529,9	453,6
Od toga: uz valutnu klauzulu		9,5	0,3	5,3	10,9	6,7	6,0	5,5	5,9
2.8. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi		2.349,7	2.436,3	2.231,9	1.727,9	1.760,5	1.644,7	1.984,7	2.035,6
Od toga: uz valutnu klauzulu		395,4	239,4	270,1	128,4	124,0	118,7	89,4	80,7
Ukupno (1+2)	44.874,3	38.885,2	42.558,9	40.590,0	41.846,5	42.394,2	42.293,4	43.129,5	43.219,9

Tablica D7: Kunski depoziti kod kreditnih institucija • Do studenoga 2010. u tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija te nebankarskih financijskih institucija. Od prosinca 2010. u tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih

sektora, ostalih financijskih posrednika, pomoćnih financijskih institucija i osiguravajućih društava i mirovinskih fondova.

U sklopu stavki oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom kao stavke “Od toga” prikazuju se depoziti uz valutnu klauzulu, ovisno o sektorskoj pripadnosti.

Tablica D8: Devizni depoziti kod kreditnih institucija
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Štedni depoziti	20.787,5	22.708,2	22.712,9	24.072,7	25.077,2	25.805,3	25.426,0	30.142,2	29.515,3
1.1. Lokalna država	25,5	20,8	21,5	52,9	30,6	28,4	30,3	39,5	39,2
1.2. Nefinancijska trgovačka društva	5.059,4	5.634,6	5.417,3	6.498,4	6.778,9	7.089,9	7.136,6	9.770,7	9.147,9
1.3. Stanovništvo	15.148,7	16.305,6	16.794,8	16.417,9	17.569,6	17.607,0	17.562,3	18.901,4	18.989,5
1.4. Ostale bankarske institucije	151,1								
1.5. Nebankarske financijske institucije	402,9								
1.6. Ostali financijski posrednici		508,1	232,5	556,5	447,0	467,4	370,0	743,4	554,1
1.7. Pomoćne financijske institucije		201,6	39,7	52,0	91,0	127,6	125,3	152,4	147,8
1.8. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi		37,5	207,1	495,1	160,1	485,0	201,4	534,8	636,8
2. Oročeni depoziti	114.721,6	124.612,3	121.773,9	128.576,5	129.844,0	130.156,6	126.018,1	129.995,3	131.056,2
2.1. Lokalna država	2,5	3,3	2,5	5,7	7,4	7,0	6,1	6,3	6,1
2.2. Nefinancijska trgovačka društva	13.542,5	15.085,1	10.108,2	10.451,0	10.356,9	10.675,7	8.328,6	9.508,1	10.453,2
2.3. Stanovništvo	95.598,0	104.477,4	108.674,3	114.246,5	116.443,8	116.533,9	114.768,1	116.974,6	117.248,0
2.4. Ostale bankarske institucije	729,5								
2.5. Nebankarske financijske institucije	4.849,1								
2.6. Ostali financijski posrednici		3.408,0	2.047,5	1.534,0	1.833,7	1.978,1	1.969,3	1.917,5	1.782,1
2.7. Pomoćne financijske institucije		396,7	41,1	493,9	245,4	227,5	174,2	185,4	183,8
2.8. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi		1.241,8	900,2	1.845,5	956,9	734,4	771,8	1.403,3	1.383,0
Ukupno (1+2)	135.509,1	147.320,5	144.486,8	152.649,2	154.921,2	155.961,8	151.444,1	160.137,5	160.571,5

Tablica D8a: Valutna struktura oročenih depozita stanovništva i nefinancijskih trgovačkih društava
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
					III.	VI.	IX.	X.
1. Kunski depoziti bez valutne klauzule	23.408,6	27.632,4	26.219,7	27.798,4	28.849,4	28.582,9	29.089,8	29.214,8
1.1. Depoziti stanovništva	15.660,1	17.880,9	19.962,5	21.959,2	22.661,8	22.453,1	22.589,0	22.623,3
1.2. Depoziti nefinancijskih trgovačkih društava	7.748,5	9.751,6	6.257,2	5.839,1	6.187,6	6.129,8	6.500,8	6.591,5
2. Kunski depoziti s valutnom klauzulom	8.039,6	7.932,5	7.808,8	7.355,3	7.455,6	7.282,9	7.268,4	7.410,2
2.1. Depoziti stanovništva	7.006,7	7.035,4	6.993,7	6.799,1	6.944,7	6.805,4	6.841,1	6.983,4
2.1.1. Od toga: uz euro	6.807,2	6.851,2	6.828,1	6.654,1	6.796,4	6.674,8	6.694,0	6.838,0
2.1.2. Od toga: uz američki dolar	64,4	61,3	55,4	42,7	47,3	32,5	49,8	47,9
2.1.3. Od toga: uz ostale valute	135,1	122,9	110,1	102,3	101,1	98,2	97,3	97,6
2.2. Depoziti nefinancijskih trgovačkih društava	1.032,9	897,2	815,1	556,3	511,0	477,5	427,3	426,8
2.2.1. Od toga: uz euro	1.022,2	890,2	812,6	555,0	509,8	475,1	424,7	424,2
2.2.2. Od toga: uz američki dolar	9,9	6,2	1,8	0,7	0,7	2,0	2,1	2,2
2.2.3. Od toga: uz ostale valute	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
3. Devizni depoziti	119.562,5	118.782,5	124.697,4	126.800,7	127.209,6	123.096,7	126.482,7	127.701,2
3.1. Depoziti stanovništva	104.477,4	108.674,3	114.246,5	116.443,8	116.533,9	114.768,1	116.974,6	117.248,0
3.1.1. Od toga: u eurima	97.163,6	98.753,6	103.102,6	105.813,6	105.860,7	104.194,1	105.850,6	106.097,4
3.1.2. Od toga: u američkim dolarima	5.316,9	6.447,6	6.967,3	6.943,6	6.991,8	6.963,4	7.544,2	7.573,6
3.1.3. Od toga: u ostalim valutama	1.996,9	3.473,1	4.176,6	3.686,5	3.681,4	3.610,6	3.579,9	3.576,9
3.2. Depoziti nefinancijskih trgovačkih društava	15.085,1	10.108,2	10.451,0	10.356,9	10.675,7	8.328,6	9.508,1	10.453,2
3.2.1. Od toga: u eurima	13.534,8	8.618,0	9.182,9	9.322,9	9.604,6	7.308,5	8.621,7	9.423,0
3.2.2. Od toga: u američkim dolarima	1.429,0	1.333,3	1.082,6	962,5	963,7	884,9	751,5	881,4
3.2.3. Od toga: u ostalim valutama	121,3	157,0	185,5	71,5	107,3	135,2	134,9	148,8
Ukupno (1+2+3)	151.010,7	154.347,5	158.725,9	161.954,4	163.514,7	158.962,5	162.840,9	164.326,3

Tablica D8b: Ročna struktura oročenih depozita po sektorima
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
					III.	VI.	IX.	X.
1. Lokalna država	438,4	387,4	337,5	267,2	685,1	777,0	803,1	742,8
Do 1 godine	286,2	249,8	242,8	190,4	607,8	700,0	723,8	658,0
Od 1 do 2 godine	28,9	35,3	16,5	12,9	15,3	16,4	16,3	21,4
Više od 2 godine	123,3	102,3	78,3	63,9	62,1	60,6	63,0	63,4
2. Nefinancijska trgovačka društva	23.866,5	20.756,9	17.523,3	16.752,3	17.374,2	14.935,9	16.436,2	17.471,6
Do 1 godine	19.044,0	15.229,5	12.805,4	13.472,8	14.157,9	11.147,2	12.497,3	13.778,6
Od 1 do 2 godine	3.467,1	3.993,7	3.327,6	1.993,1	1.813,0	2.181,4	2.161,8	1.853,9
Više od 2 godine	1.355,5	1.533,7	1.390,4	1.286,4	1.403,3	1.607,3	1.777,1	1.839,1
3. Stanovništvo	127.144,1	133.590,6	141.202,6	145.202,1	146.140,4	144.026,7	146.404,7	146.854,7
Do 1 godine	77.921,3	77.230,0	81.913,0	73.552,9	71.454,4	68.451,4	67.871,4	67.416,9
Od 1 do 2 godine	23.228,2	27.752,7	28.108,2	36.602,4	37.667,3	37.706,3	39.119,3	39.454,3
Više od 2 godine	25.994,6	28.607,9	31.181,4	35.046,8	37.018,7	37.869,0	39.414,0	39.983,4
4. Ostali financijski posrednici	4.380,0	2.789,1	2.432,6	2.995,6	2.736,9	3.185,7	2.970,5	2.829,0
Do 1 godine	3.518,0	2.630,4	2.298,6	2.619,8	1.982,2	2.761,8	2.523,0	2.371,1
Od 1 do 2 godine	852,7	136,8	131,3	369,7	749,2	417,9	439,9	444,9
Više od 2 godine	9,3	21,9	2,7	6,1	5,4	5,9	7,5	13,0
5. Pomoćne financijske institucije	1.412,0	820,5	1.057,5	976,3	734,6	679,7	715,4	637,5
Do 1 godine	1.361,8	759,1	850,2	704,6	480,1	465,3	516,8	438,4
Od 1 do 2 godine	3,7	15,7	162,2	159,8	141,8	102,3	85,5	85,7
Više od 2 godine	46,5	45,6	45,0	111,9	112,7	112,1	113,1	113,4
6. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi	3.591,6	3.336,6	4.077,4	2.684,8	2.494,8	2.416,5	3.388,0	3.418,6
Do 1 godine	2.189,8	2.082,3	2.840,9	1.423,3	1.197,3	1.153,1	1.630,5	1.573,4
Od 1 do 2 godine	676,1	528,0	644,2	717,0	640,1	559,7	936,9	955,6
Više od 2 godine	725,7	726,4	592,4	544,4	657,5	703,7	820,6	889,5
Ukupno oročeni depoziti (1+2+3+4+5+6)	160.832,6	161.681,1	166.630,9	168.878,3	170.166,1	166.021,4	170.717,9	171.954,1
Do 1 godine	104.321,1	98.181,1	100.950,9	91.963,8	89.879,7	84.678,8	85.762,9	86.236,5
Od 1 do 2 godine	28.256,7	32.462,2	32.389,9	39.855,0	41.026,7	40.983,9	42.759,7	42.815,8
Više od 2 godine	28.254,9	31.037,8	33.290,1	37.059,5	39.259,8	40.358,7	42.195,3	42.901,8

Tablica D8: Devizni depoziti kod kreditnih institucija • Do studenoga 2010. u tablici se iskazuju devizni štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija te nebankarskih financijskih institucija. Od prosinca 2010. u tablici se iskazuju devizni štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih financijskih posrednika, pomoćnih financijskih institucija i osiguravajućih društava i mirovinskih fondova.

Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a devizni oročeni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D8a: Valutna struktura oročenih depozita stanovništva i nefinancijskih trgovačkih društava • U tablici se iskazuje

razrada stavke Oročeni depoziti stanovništva i Nefinancijska trgovačka društava iz tablice D7 i D8, tako što se posebno iskazuju kunski depoziti bez valutne klauzule, kunski depoziti uz valutnu klauzulu i devizni depoziti. U sklopu depozita uz valutnu klauzulu i deviznih depozita zasebno se iskazuju valute eura odnosno američkog dolara te ukupno ostale valute.

Tablica D8b: Ročna struktura oročenih depozita po sektorima • U tablici se iskazuje razrada stavke Oročeni depoziti iz tablice D7 i D8, tako što se posebno iskazuju oročeni depoziti prema sektorima, s podjelom prema izvornom dospjeću do jedne godine, od jedne do dvije godine i više od dvije godine.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	0,8	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Obveznice (neto)	775,3	940,1	1.692,7	1.592,3	1.616,7	1.632,8	1.604,2	1.419,2	1.409,1
3. Priljeni krediti	16.090,6	16.291,2	15.057,7	16.176,4	14.598,9	14.693,2	14.216,7	14.023,2	14.131,0
3.1. Lokalna država	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3.2. Nefinancijska trgovačka društva	4,6	0,0	0,0	786,5	317,0	81,5	5,0	381,3	641,8
3.3. Ostale bankarske institucije	16.045,5								
3.4. Nebankarske financijske institucije	40,5								
3.5. Ostali financijski posrednici		16.291,2	15.018,4	15.350,7	14.220,5	14.558,2	14.182,4	13.615,6	13.462,9
3.6. Pomoćne financijske institucije		–	13,2	39,2	61,4	53,5	26,3	26,3	26,3
3.7. Društva za osiguranje i mirovinski fondovi		–	26,1	–	–	–	3,0	–	–
Ukupno (1+2+3)	16.866,7	17.231,3	16.750,4	17.768,7	16.215,6	16.326,0	15.820,9	15.442,4	15.540,1

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca • U tablici se iskazuju neto obveze kreditnih institucija na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, do studenoga 2010. prema ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim financijskim institucijama, a od prosinca 2010. prema ostalim financijskim posrednicima, pomoćnim financijskim institucijama i osiguravajućim društvima i mirovinskim fondovima.

Instrumenti tržišta novca (neto) do studenoga 2010. obuhvaćaju neto obveze kreditnih institucija na osnovi izdanih

blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih mjenica i ostalih izdanih vrijednosnih papira, a od prosinca 2010. obuhvaćaju neto obveze po osnovi izdanih komercijalnih zapisa i neprenosivih instrumenata (dužničkih vrijednosnih papira).

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze kreditnih institucija na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata, osim onih koje su upisali inozemni investitori.

Priljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva kreditnih institucija
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Devizna inozemna pasiva	60.061,3	58.755,8	67.871,8	57.806,1	53.560,3	54.848,0	51.726,2	47.269,1	46.845,9
1.1. Obveze prema stranim financijskim institucijama	51.716,9	48.835,7	58.012,0	47.451,4	43.436,3	44.047,8	41.284,4	36.938,7	36.476,4
Podređeni i hibridni instrumenti	2.015,3	2.094,6	2.283,2	2.237,7	2.037,2	1.738,3	1.506,6	2.135,2	2.145,4
Tekući računi	221,0	203,4	180,4	179,1	276,2	236,2	268,5	271,8	376,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	21.945,8	20.225,8	27.444,5	17.377,5	18.771,8	19.671,1	18.239,6	15.245,6	14.667,4
Kredit	27.534,7	26.311,8	28.103,9	27.657,1	22.351,2	22.402,2	21.269,7	19.286,1	19.287,4
Obveznice	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.2. Obveze prema stranim nefinancijskim institucijama	8.344,4	9.920,1	9.859,8	10.354,7	10.124,0	10.800,2	10.441,8	10.330,4	10.369,5
Podređeni i hibridni instrumenti	–	11,1	11,3	9,3	5,1	5,1	5,1	5,1	–
Štedni i oročeni depoziti	8.336,3	9.905,0	9.846,0	10.193,3	9.813,4	10.488,7	10.133,9	10.020,2	10.063,0
Štedni depoziti	1.267,8	1.421,3	1.398,5	1.606,5	1.725,8	1.922,8	2.080,1	2.048,1	1.988,1
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	7.068,6	8.483,6	8.447,5	8.586,8	8.087,6	8.565,9	8.053,8	7.972,2	8.074,8
Kredit	8,0	4,1	2,5	152,1	305,5	306,3	302,9	305,1	306,5
Obveznice	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Kunska inozemna pasiva	20.390,2	23.343,5	22.476,5	15.869,0	15.782,5	16.258,0	15.082,8	14.136,3	12.302,2
2.1. Obveze prema stranim financijskim institucijama	20.014,5	22.965,9	21.973,5	15.289,0	15.233,7	15.670,9	14.378,7	13.460,8	11.580,2
Od toga: uz valutnu klauzulu	–	2.234,8	2.069,6	1.097,3	1.104,1	1.105,6	1.088,3	1.102,3	1.109,1
Podređeni i hibridni instrumenti	820,7	970,9	1.037,2	1.043,4	1.044,1	1.045,4	1.029,2	1.006,2	1.012,5
Depozitni novac	359,1	696,5	655,3	724,4	924,6	2.207,6	1.799,1	778,2	904,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	14.654,3	15.963,5	16.449,5	11.398,4	9.806,1	9.680,5	8.805,5	8.906,6	8.920,2
Kredit	4.180,4	5.258,6	3.831,5	2.091,7	3.458,9	2.737,4	2.737,9	2.769,8	743,5
Obveznice	–	76,5	–	30,9	0,0	0,0	7,0	0,0	0,0
2.2. Obveze prema stranim nefinancijskim institucijama	375,7	377,6	503,0	580,0	548,8	587,1	704,1	675,5	722,0
Od toga: uz valutnu klauzulu	–	29,8	23,9	23,1	21,4	22,1	22,1	21,4	21,5
Podređeni i hibridni instrumenti	8,5	8,5	13,7	14,9	15,6	15,6	15,6	16,0	16,0
Depozitni novac	222,8	221,7	327,7	364,8	326,1	355,9	469,4	437,2	484,4
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	144,4	147,0	161,6	200,4	207,1	215,6	219,0	222,3	221,6
Kredit	–	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	80.451,5	82.099,3	90.348,3	73.675,1	69.342,9	71.106,0	66.809,0	61.405,4	59.148,1

Tablica D10: Inozemna pasiva kreditnih institucija • U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze kreditnih institucija prema stranim fizičkim i pravnim osobama, osim ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva kreditnih institucija obuhvaća deviznu i kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim financijskim institucijama i obveze prema stranim nefinancijskim institucijama (ukupno i po financijskim instrumentima). Stavke Depozitni novac

i Štedni depoziti obuhvaćaju transakcijske račune i štedne depozite.

Počevši od Biltene HNB-a broj 190, provedena je revizija stavke “Kredit” tako što su iz nje isključeni podaci koji se odnose na podređene i hibridne instrumente. Shodno tome, provedena je reklasifikacija stavke “Od toga: Podređeni i hibridni instrumenti” tako što je do Biltene HNB-a broj 190 ta stavka bila iskazivana u sklopu stavke “Kredit”. Nakon toga se iskazuje kao zasebna stavka i obuhvaća sve instrumente na strani pasive koji imaju značajku podređenoga ili hibridnog instrumenta.

Tablica D11: Depoziti središnje države i fondova socijalne sigurnosti kod kreditnih institucija

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Kunski depoziti	954,4	1.898,6	2.485,5	2.459,1	2.535,3	2.295,5	2.636,5	2.903,9	2.883,6
1.1. Depoziti središnje države	356,6	1.887,1	2.473,3	2.447,3	2.488,6	2.286,3	2.627,5	2.894,7	2.873,1
Depozitni novac	189,3	1.369,9	1.732,2	1.790,4	1.973,9	1.408,7	1.796,8	2.015,9	2.023,8
Štedni depoziti	0,6	0,4	0,4	20,3	31,9	32,0	38,7	63,8	44,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	166,7	501,8	732,4	630,6	482,8	845,6	792,0	815,1	804,7
Kredit	–	15,0	8,3	6,0	–	–	–	–	–
1.2. Depoziti fondova socijalne sigurnosti	597,8	11,5	12,2	11,8	46,7	9,2	9,0	9,2	10,4
Depozitni novac	387,5	0,3	0,6	0,0	36,9	0,1	0,0	0,0	1,2
Štedni depoziti	0,3	–	–	–	–	–	–	–	–
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	210,0	11,2	11,6	11,8	9,9	9,1	9,0	9,2	9,2
Kredit	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Devizni depoziti	1.352,8	1.464,0	1.593,6	1.451,0	1.149,5	1.243,1	1.059,1	1.367,4	1.089,0
2.1. Depoziti središnje države	1.088,3	1.439,6	1.562,3	1.418,0	1.125,7	1.212,9	998,8	1.299,9	1.056,6
Štedni depoziti	716,8	1.127,1	740,6	1.192,7	818,2	856,1	664,4	915,3	714,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	309,4	312,3	821,5	225,4	307,5	356,8	334,4	384,6	342,4
Refinancirani kredit	62,2	0,2	0,2	–	–	–	–	–	–
2.2. Depoziti fondova socijalne sigurnosti	264,5	24,3	31,3	33,0	23,8	30,2	60,3	67,6	32,4
Štedni depoziti	100,2	24,3	31,3	33,0	23,8	30,2	60,3	67,6	32,4
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	164,3	–	–	–	–	–	–	–	–
Kredit	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	2.307,2	3.362,6	4.079,1	3.910,1	3.684,8	3.538,6	3.695,6	4.271,4	3.972,6

Tablica D11: Depoziti središnje države i fondova socijalne sigurnosti kod kreditnih institucija • U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze kreditnih institucija prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod kreditnih institucija.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti

središnje države i fondova socijalne sigurnosti. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod kreditnih institucija

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. Ograničeni depoziti	2.548,4	2.374,9	3.183,9	2.413,9	2.735,9	2.527,0	2.978,5	3.250,5	3.228,5
1.1. Kunski depoziti	1.366,0	1.262,6	1.576,8	1.429,0	1.707,9	1.578,9	1.758,2	1.944,0	2.008,7
1.2. Devizni depoziti	1.182,5	1.112,4	1.607,1	984,9	1.028,1	948,1	1.220,4	1.306,5	1.219,8
2. Blokirani devizni depoziti stanovništva	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	2.548,4	2.374,9	3.183,9	2.413,9	2.735,9	2.527,0	2.978,5	3.250,5	3.228,5

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod kreditnih institucija • U tablici se iskazuju ograničeni depoziti (kunski i devizni) i blokirani depoziti stanovništva.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke
u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Repo stopa HNB-a ^a	Aktivne kamatne stope					
				Na lombardne kredite ^b	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^b	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^b	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2000.	prosinac	5,90	–	12,00	18,00	–	13,00	18,00	18,00
2001.	prosinac	5,90	–	10,00	–	–	11,00	15,00	18,00
2002.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2003.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2004.	prosinac	4,50	–	9,50	–	–	10,50	15,00	15,00
2005.	prosinac	4,50	3,50	7,50 ^c	–	–	8,50 ^c	15,00	15,00
2006.	prosinac	4,50	3,50	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
2007.	prosinac	9,00 ^d	4,06	7,50	–	–	8,50	15,00	15,00
2008.	prosinac	9,00	6,00	9,00	–	–	10,00	15,00	14,00
2009.	prosinac	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	14,00
2010.	prosinac	9,00	–	9,00	–	–	10,00	15,00	14,00
2011.	prosinac	7,00	–	6,25	–	–	7,25	15,00	12,00
2012.	prosinac	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50	12,00
2013.	studenj	7,00	–	6,25	–	–	7,25	14,50	12,00
	prosinac	7,00	–	5,00 ^e	–	–	6,00 ^e	12,00 ^e	12,00
2014.	siječanj	7,00	–	5,00	–	–	6,00	12,00	12,00
	veljača	7,00	–	5,00	–	–	6,00	12,00	12,00
	ožujak	7,00	–	5,00	–	–	6,00	12,00	12,00
	travanj	7,00	–	5,00	–	–	6,00	12,00	12,00
	svibanj	7,00	–	5,00	–	–	6,00	12,00	12,00
	lipanj	7,00	–	5,00	–	–	6,00	12,00	12,00
	srpanj	7,00	–	5,00	–	–	6,00	12,00	12,00
	kolovoz	7,00	–	5,00	–	–	6,00	12,00	12,00
	rujan	7,00	–	5,00	–	–	6,00	12,00	12,00
	listopad	7,00	–	5,00	–	–	6,00	12,00	12,00

^a Vagani prosjek vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama HNB-a u izvještajnom mjesecu. ^b Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim objašnjenjima. ^c Od 14. prosinca 2005. ^d Od 31. prosinca 2007. ^e Od 7. prosinca 2013.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke • U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamate po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalog za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite.

Vremenske serije iskazane u tablici sadržavaju određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 prikazani su vagani prosjeci vaganih repo stopa ostvarenih na redovitim obratnim repo aukcijama Hrvatske narodne banke u izvještajnom mjesecu.

Podaci iskazani u stupcu 7 do rujna 1994. godine odnose se na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine

do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa HNB-a založenih u tu svrhu, od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranom kamatnom stopom za njegovo korištenje tijekom jednoga dana.

Podaci iskazani u stupcu 8 odnose se za razdoblje do prosinca 1994. godine na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na upisane obvezne blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospeljeća ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospeljeća					Kamatne stope na prekonoćne depozite kod HNB-a
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana	Od 364 dana	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2000.	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	–	5,51	4,83	–	–	–
2001.	prosinac	2,00	–	–	3,36	4,26	4,85	–	2,62	3,06	–	–	–
2002.	prosinac	1,75	–	–	2,08	–	–	2,30	2,68	–	–	–	–
2003.	prosinac	1,25	0,50	–	–	–	–	1,75	1,48	–	–	–	–
2004.	prosinac	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2005.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2006.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2007.	prosinac	0,75	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2008.	prosinac	0,75	0,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2009.	prosinac	0,75	0,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2010.	prosinac	0,75	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,50
2011.	prosinac	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
2012.	prosinac	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,25
2013.	studenj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	prosinac	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
2014.	siječanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	veljača	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	ožujak	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	travanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	svibanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	lipanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	srpanj	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	kolovoz	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	rujan	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00
	listopad	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0,00

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim objašnjenjima. ^b Od 24. travnja 2013.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke •

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do travnja 2005. godine izdvojena sredstva obvezne pričuve obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na posebnom računu obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke te sredstva koja se, u svrhu održavanja prosječnoga dnevnog stanja obvezne pričuve, izdvajaju na račune za namiru banaka i na poseban račun u Hrvatskoj narodnoj banci za namiru neto pozicije iz Nacionalnoga klirinškog sustava, a od travnja 2005. godine obuhvaćaju sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od ožujka 2011. godine na sredstva obvezne pričuve Hrvatska narodna banka ne plaća naknadu (stupac 3).

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke formira se na aukcijama blagajničkih zapisa. U stupcima 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke. Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane

blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospeljeća od 91 dan (stupac 7), odnosno 182 dana (stupac 8).

Od travnja 1998. godine u stupcima od 9 do 13 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u njemačkim markama i američkim dolarima). Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

U stupcu 14 iskazuje se kamatna stopa na prekonoćni depozit kod Hrvatske narodne banke.

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka •

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (stupac 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunata obvezna pričuva (stupac 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na svojim računima za namiru i u blagajnama, odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja (koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunata obvezna pričuva			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuva		Prosječna stopa remuneracije na kunska imobilizirana sredstva	Prosječna stopa remuneracije na devizna izdvojena sredstva
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4 = 5 + 6	5	6	7	8	9	10	11
2000.	prosinac	23,22	16.245,8	4.646,8	11.599,0	5,0	4.191,6	5.544,6	4,05	
2001.	prosinac	19,67	21.187,1	8.691,5	12.495,5	–	6.287,8	5.950,0	1,97	2,73
2002.	prosinac	19,00	25.985,1	11.447,1	14.538,0	–	8.156,7	7.139,9	1,72	2,16
2003.	prosinac	19,00	31.009,4	18.023,8	12.985,6	109,4	12.459,8	6.850,2	1,17	1,47
2004.	prosinac	18,00	33.615,7	20.040,9	13.574,8	430,1	14.664,1	10.171,3	1,22	1,36
2005.	prosinac	18,00	37.424,5	24.997,9	12.426,6	3.940,2	17.497,7	9.271,4	0,52	0,92
2006.	prosinac	17,00	40.736,4	28.966,1	11.770,4	7.332,5	20.257,0	8.780,9	0,52	1,06
2007.	prosinac	17,00	44.465,9	31.809,1	12.656,8	6.641,1	22.266,4	9.203,5	0,53	1,29
2008.	prosinac	14,87	41.474,4	29.179,7	12.294,7	461,9	20.425,8	8.807,0	0,52	0,81
2009.	prosinac	14,00	40.423,5	33.693,7	6.729,8	30,9	23.585,6	4.898,0	0,52	–
2010.	prosinac	13,00	38.990,6	32.374,8	6.615,8	–	22.662,4	4.736,7	0,52	–
2011.	prosinac	14,00	44.443,2	36.936,6	7.506,7	–	25.654,6	5.437,9	–	–
2012.	prosinac	13,50	42.272,1	35.107,8	7.164,3	–	24.575,4	5.120,7	–	–
2013.	studenj	13,50	42.562,2	35.456,5	7.105,7	–	24.819,5	5.006,3	–	–
	prosinac	12,48	39.283,2	32.733,2	6.550,0	2.655,2	22.913,3	4.605,3	–	–
2014.	siječanj	12,00	37.655,5	31.358,6	6.296,9	3.603,2	21.951,0	4.440,7	–	–
	veljača	12,00	37.592,1	31.311,3	6.280,8	3.630,8	21.917,9	4.434,8	–	–
	ožujak	12,00	37.493,5	31.230,5	6.263,0	3.546,7	21.861,3	4.423,5	–	–
	travanj	12,00	37.469,2	31.182,0	6.287,2	3.455,2	21.827,4	4.446,2	–	–
	svibanj	12,00	37.427,2	31.149,1	6.278,2	3.306,4	21.804,3	4.436,2	–	–
	lipanj	12,00	37.388,1	31.159,7	6.228,4	3.349,6	21.811,8	4.397,9	–	–
	srpanj	12,00	37.324,0	31.135,6	6.188,4	3.424,0	21.794,9	4.367,1	–	–
	kolovoz	12,00	37.080,6	30.940,2	6.140,4	3.634,0	21.658,7	4.316,3	–	–
	rujan	12,00	37.393,9	31.214,2	6.179,8	3.381,1	21.850,9	4.321,3	–	–
	listopad	12,00	37.828,2	31.592,2	6.236,0	3.493,2	22.115,7	4.346,2	–	–

inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valuti).

U stupcu 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu priču u i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti. U tom smislu unificirani su stopa obvezne pričuve, obračunska razdoblja te rokovi izdvajanja i održavanja obvezne pričuve, kao i postotak minimalnog izdvajanja obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine stupac 5 obuhvaća i dio obvezne pričuve u stranoj valuti koji se izdvaja/održava u kunama.

U stupcu 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti, tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na devizne račune Hrvatske narodne banke ili održavati prosječnim dnevnim stanjem na računima likvidnih potraživanja. Do studenoga 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospeljeća do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. godine osnovica se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim

vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podređene instrumente.

U stupcu 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu priču do srpnja 1995. godine te od ožujka 2006. do veljače 2009. posebnu obveznu priču na obveze po izdanim vrijednosnim papirima, obveznu priču na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite te graničnu obveznu priču (od kolovoza 2004. do listopada 2008.).

U stupcu 8 iskazuje se dio ukupne obračunate obvezne pričuve u kunama koji su banke izdvojile na račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke). Od travnja 2005. godine postotak izdvajanja kuskog dijela obvezne pričuve je fiksni i iznosi 70%.

U stupcu 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti koji su banke izdvojile na devizne račune Hrvatske narodne banke. Postotak izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve obračunatog na osnovi deviznih sredstava ne-rezidenata i deviznih sredstava primljenih od pravnih osoba u

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Trezorski zapisi MF-a u kunama
		U kunama	U stranoj valuti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2000.	prosinac	638,8	10.721,4	3,32	80,1	2.485,3	1.692,7	2.006,5
2001.	prosinac	794,4	17.247,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8	3.360,9
2002.	prosinac	1.225,0	10.398,0	3,53	0,6	4.965,5	1.273,9	4.279,5
2003.	prosinac	451,6	20.561,4	0,98	501,6	–	4.316,0	3.073,2
2004.	prosinac	1.495,5	26.126,1	2,64	0,0	–	–	4.581,7
2005.	prosinac	672,5	20.493,4	0,96	0,2	–	–	4.163,3
2006.	prosinac	840,8	20.239,1	0,83	–	–	–	5.993,7
2007.	prosinac	1.161,5	30.412,6	1,03	330,4	–	–	4.449,4
2008.	prosinac	1.168,7	28.101,4	1,03	289,1	–	–	6.171,2
2009.	prosinac	880,0	24.885,6	0,91	–	–	–	4.776,6
2010.	prosinac	407,1	30.511,9	0,42	–	–	–	5.705,9
2011.	prosinac	333,0	15.693,8	0,32	97,3	–	–	8.157,7
2012.	prosinac	612,4	5.113,4	0,61	–	–	–	8.010,0
2013.	studenj	4.765,0	5.263,2	4,55	13,7	–	–	12.571,0
	prosinac	5.390,9	4.944,6	5,14	2,3	–	–	12.495,7
2014.	siječanj	7.684,4	4.515,3	7,40	–	–	–	12.688,6
	veljača	7.799,6	4.209,9	7,51	–	–	–	13.842,3
	ožujak	7.909,0	4.172,1	7,63	–	–	–	14.174,9
	travanj	7.795,3	4.901,4	7,59	–	–	–	14.320,5
	svibanj	7.588,6	5.134,4	7,39	–	–	–	13.954,2
	lipanj	6.748,9	5.742,6	6,49	–	–	–	14.214,4
	srpanj	5.333,0	6.931,0	5,09	–	–	–	14.492,4
	kolovoz	4.419,8	8.174,2	4,24	–	–	–	14.618,7
	rujan	4.553,9	8.891,0	4,31	–	–	–	14.519,7
	listopad	5.074,8	9.183,0	4,73	–	–	–	14.541,9

posebnom odnosu prema banci iznosi 100%, a postotak izdvajanja preostalog deviznog dijela obvezne pričuve iznosi 60%.

U stupcu 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika kunkskih imobiliziranih sredstava, koja uključuju obračunatu obveznu pričuvenu i ostale obvezne depozite kod HNB-a. Od ožujka 2011. godine na sredstva obvezne pričuvene Hrvatska narodna banka ne plaća naknadu.

U stupcu 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na izdvojena sredstva u stranoj valuti, uključujući sredstva granične obvezne pričuvene (od kolovoza 2004. do listopada 2008.). Od studenoga 2009. Hrvatska narodna banka na sredstva izdvojenoga deviznog dijela obvezne pričuvene ne plaća naknadu.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka • U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazuju se slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao razlika između ostvarenog prosjeka na računu za namiru i u blagajni (do listopada 2008.), a od studenoga 2008. kao razlika između ostvarenog prosjeka na računu za namiru u razdoblju održavanja kunkskog dijela obvezne pričuvene i minimalno potrebnog prosjeka na računu za namiru prema obračunu kunkskog dijela obvezne pričuvene.

U stupcu 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valuti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne pričuvene u stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti,

likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U stupcu 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnog prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (stupac 3) u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuvene.

U stupcu 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: lombardne kredite (od prosinca 1994. godine), kratkoročne kredite za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dospelje obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U stupcu 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjeno za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke služile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U stupcu 8 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U stupcu 9 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

G. Financijska tržišta

Tablica G1a: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske depozite bez valutne klauzule (novi poslovi)
vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
		Kamatna stopa						Kamatna stopa
1. Stanovništvo								
1.1. Prekonočni depoziti	0,25	0,24	0,22	0,21	0,21	0,21	0,21	21.147,9
Od toga: transakcijski računi	0,20	0,19	0,16	0,14	0,14	0,14	0,13	19.387,8
Od toga: štedni depoziti	0,68	0,70	0,87	0,92	0,93	0,98	1,00	1.745,2
1.2. Oročeni depoziti	3,75	3,43	2,89	2,72	2,68	2,50	2,47	2.368,6
1.2.1. Do 3 mjeseca	3,17	2,39	2,12	2,03	2,04	2,03	1,73	721,5
1.2.2. Od 3 do 6 mjeseci	3,76	3,53	2,84	2,66	2,66	2,14	2,38	446,5
1.2.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	4,06	3,91	3,25	2,96	2,96	2,78	2,79	753,4
1.2.4. Od 1 do 2 godine	4,42	4,43	3,64	3,37	3,35	3,37	3,24	339,6
1.2.5. Više od 2 godine	4,78	4,32	3,82	3,70	3,55	2,86	3,24	107,5
1.3. Depoziti u otkaznom roku	2,86	–	–	–	–	–	–	–
1.3.1. Do 3 mjeseca	2,86	–	–	–	–	–	–	–
1.3.2. Više od 3 mjeseca	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Nefinancijska trgovačka društva								
2.1. Prekonočni depoziti	0,64	0,60	0,43	0,41	0,37	0,38	0,37	19.356,1
Od toga: transakcijski računi	0,59	0,56	0,39	0,39	0,35	0,35	0,33	18.837,0
Od toga: štedni depoziti	2,46	2,21	1,40	1,47	1,53	1,69	1,60	519,0
2.2. Oročeni depoziti	3,03	2,68	1,77	1,74	1,26	1,46	1,50	1.348,7
2.2.1. Do 3 mjeseca	2,79	2,05	1,17	1,02	0,99	1,01	0,96	881,1
2.2.2. Od 3 do 6 mjeseci	4,91	3,63	2,37	2,20	1,86	1,92	2,11	144,3
2.2.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	4,98	3,95	3,20	2,51	1,99	2,24	2,15	148,1
2.2.4. Od 1 do 2 godine	2,92	3,88	3,26	3,39	2,46	2,72	3,30	148,4
2.2.5. Više od 2 godine	3,96	4,87	2,13	2,57	1,00	2,34	2,52	26,9
3. Krediti s osnove repo poslova	–	0,43	–	–	–	–	0,67	483,9

Tablice skupine G1 • U tablicama se iskazuju vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa te sume iznosa novih depozitnih poslova kreditnih institucija u izvještajnom mjesecu, posebno za kunske depozite bez valutne klauzule, za kunske depozite s valutnom klauzulom i za devizne depozite. U tablicama od G1a do G1c navodi se daljnja podjela na depozite stanovništva i nefinancijskih trgovačkih društava, podjela po instrumentima, podjela po ročnosti i podjela prema valuti indeksacije odnosno prema valutama, ovisno o prezentacijskom formatu u pojedinoj tablici.

Načelno, osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod depozita jesu iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca (novi poslovi), dok su kod prekonočnih depozita osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja na kraju izvještajnog mjeseca.

Novi poslovi su novoprimljeni depoziti u izvještajnom mjesecu, a definiraju se kao svaki novi ugovor između klijenta i izvještajne institucije. To znači da obuhvaćaju sve financijske ugovore kojima se prvi put utvrđuju kamatne stope na depozite i sve ponovne sporazume o uvjetima postojećih ugovora o depozitima.

Kod pregovaranja novih uvjeta već postojećih ugovora bitno je aktivno sudjelovanje klijenta u pregovorima, dok se sve automatske promjene uvjeta ugovora od strane izvještajne institucije ne smatraju novim poslovima.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici.

Kratkoročni depoziti jesu depoziti s izvornim dospijanjem do i uključujući jednu godinu, a dugoročni depoziti jesu depoziti s izvornim dospijanjem dužim od jedne godine.

Prekonočni depoziti dijele se na transakcijske račune i na štedne depozite. Transakcijski račun jest račun preko kojeg vlasnik računa u izvještajnoj instituciji plaća svoje obveze i preko kojeg naplaćuje svoja potraživanja.

Izvještajna institucija koristi se ovim instrumentom samo za prikaz novčanih sredstava na računima s potražnim stanjem. Transakcijski račun jest račun otvoren kod izvještajne institucije na temelju ugovora o otvaranju takvog računa. U ovu poziciju uključuju se i ograničeni depoziti, tj. razni privremeni (ograničeni) depoziti koji mogu biti s određenom svrhom preneseni s tekućih i žiroračuna (primjerice sredstva izdvojena po nalogu suda, sredstva za plaćanja u inozemstvo, sredstva za kupnju deviza te kupnju vrijednosnih papira, depoziti po osnovi brokerskih poslova i skrbništva, pokrića za akreditiv i slično). Štedni depoziti jesu depoziti koji nemaju unaprijed utvrđeni datum dospijanja ili otkazni rok te na čiji teret deponent ne može davati platne naloge bezgotovinskoga platnog prometa. Takvi računi namijenjeni su prije svega štednji.

Oročeni depoziti jesu depoziti čije se upotrebe deponent odriče na određeno dogovoreno vrijeme. Sredstva oročenih depozita ne mogu se koristiti za plaćanja. Ovi depoziti uključuju i oročene depozite s ugovorenim otkaznim rokom kod kojih

Tablica G1b: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske depozite s valutnom klauzulom (novi poslovi)

vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.	Kamatna stopa	Iznos
	Kamatna stopa						Kamatna stopa	Iznos
1. Stanovništvo								
1.1. Prekonoćni depoziti	3,22	3,20	3,21	3,23	3,24	3,23	2,90	3,3
Od toga: transakcijski računi	1,80	2,02	3,96	4,74	4,74	1,86	1,74	0,1
Od toga: štedni depoziti	3,22	3,21	3,21	3,22	3,23	3,23	2,93	3,2
1.2. Oročeni depoziti	3,19	2,87	3,48	3,26	3,71	2,74	2,69	87,0
1.2.1. Do 3 mjeseca	2,18	1,75	1,34	1,20	3,49	1,24	1,12	14,8
1.2.2. Od 3 do 6 mjeseci	3,01	1,90	1,74	1,39	3,13	1,74	1,59	1,7
1.2.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	4,27	4,85	4,81	2,99	2,36	1,76	2,21	9,4
1.2.4. Od 1 do 2 godine	4,43	3,74	4,03	2,90	2,70	3,47	2,49	5,3
1.2.5. Više od 2 godine	3,18	3,08	3,55	3,64	4,30	3,35	3,23	55,8
Od toga: uz euro	3,27	3,03	3,61	3,38	3,71	2,99	2,96	74,1
Kratkoročno	2,94	2,57	3,72	2,06	3,40	1,77	1,96	13,0
Dugoročno	3,31	3,14	3,59	3,47	4,07	3,37	3,17	61,0
Od toga: uz američki dolar	1,88	1,51	1,10	1,10	–	1,21	1,13	12,8
Kratkoročno	1,88	1,51	1,10	1,10	–	1,21	1,13	12,8
Dugoročno	0,00	–	–	0,00	–	–	–	–
1.3. Depoziti u otkaznom roku	–	–	–	–	–	–	–	–
1.3.1. Do 3 mjeseca	–	–	–	–	–	–	–	–
1.3.2. Više od 3 mjeseca	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Nefinancijska trgovačka društva								
2.1. Prekonoćni depoziti	0,47	0,80	1,05	1,29	1,02	1,00	0,88	19,0
Od toga: transakcijski računi	1,00	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: štedni depoziti	0,47	0,80	1,05	1,29	1,02	1,00	0,88	19,0
2.2. Oročeni depoziti	3,54	4,76	3,23	2,17	3,00	1,97	5,06	15,1
2.2.1. Do 3 mjeseca	2,79	3,64	2,01	2,09	–	0,50	–	–
2.2.2. Od 3 do 6 mjeseci	1,46	5,96	1,34	2,27	0,00	0,06	1,47	1,8
2.2.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	4,94	3,48	3,36	3,28	3,27	3,73	1,77	3,2
2.2.4. Od 1 do 2 godine	2,41	4,73	2,79	2,20	2,43	1,84	3,30	0,0
2.2.5. Više od 2 godine	4,24	2,40	1,37	1,12	0,84	1,20	6,70	10,2
Od toga: uz euro	3,55	4,76	3,23	2,17	3,01	2,00	5,06	15,1
Kratkoročno	3,18	4,79	3,26	2,20	3,27	3,93	1,67	4,9
Dugoročno	3,72	4,64	2,53	1,96	2,40	1,58	6,70	10,2
Od toga: uz američki dolar	1,15	4,00	3,80	–	0,40	1,00	–	–
Kratkoročno	1,15	4,00	3,80	–	–	1,00	–	–
Dugoročno	–	–	–	–	0,40	–	–	–
3. Krediti s osnove repo poslova	–	–	–	–	–	–	–	–

zahtjev za raspolaganje sredstvima nije još podnesen.

Depoziti u otkaznom roku jesu štedni depoziti i oročeni depoziti kod kojih je podnesen zahtjev za raspolaganje sredstvima.

Kreditni na osnovi repo poslova protustavka su novčanih

sredstava primljenih u zamjenu za vrijednosne papire koje su izvještajne institucije prodale po određenoj cijeni uz čvrstu obvezu ponovne kupnje istih (ili sličnih) vrijednosnih papira po fiksnoj cijeni na određeni datum u budućnosti.

Tablica G1c: Kamatne stope kreditnih institucija na devizne depozite (novi poslovi)

vagoni mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011.	2012.	2013.	2014.			2014.	
	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.	X.	
	Kamatna stopa						Kamatna stopa	Iznos
1. Stanovništvo								
1.1. Prekonoćni depoziti	0,20	0,19	0,18	0,18	0,17	0,17	0,17	19.129,8
Od toga: transakcijski računi	0,31	0,27	0,23	0,20	0,19	0,14	0,13	2.412,1
Od toga: štedni depoziti	0,19	0,18	0,18	0,18	0,17	0,17	0,17	16.717,7
1.2. Oročeni depoziti	3,25	3,16	2,52	2,47	2,35	2,25	2,16	8.325,5
1.2.1. Do 3 mjeseca	2,37	2,07	1,62	1,50	1,50	1,40	1,30	1.106,3
1.2.2. Od 3 do 6 mjeseci	2,84	2,72	2,14	2,00	1,85	1,73	1,70	981,4
1.2.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	3,39	3,30	2,52	2,37	2,28	2,21	2,12	3.266,6
1.2.4. Od 1 do 2 godine	3,95	3,80	2,99	2,87	2,87	2,73	2,66	2.051,6
1.2.5. Više od 2 godine	4,01	4,18	3,24	3,30	3,01	2,87	2,74	919,7
Od toga: u euru	3,32	3,21	2,58	2,50	2,39	2,28	2,18	7.604,4
Kratkoročno	3,12	3,01	2,31	2,13	2,05	1,98	1,88	4.814,0
Dugoročno	4,07	3,98	3,11	3,06	2,94	2,80	2,69	2.790,4
Od toga: u američkom dolaru	2,95	2,70	2,29	2,31	2,14	2,04	2,13	509,6
Kratkoročno	2,75	2,52	2,02	1,95	1,94	1,80	1,94	369,0
Dugoročno	3,56	3,47	2,93	3,07	2,62	2,54	2,62	140,5
1.3. Depoziti u otkaznom roku	2,92	–	–	–	–	–	–	–
1.3.1. Do 3 mjeseca	2,92	–	–	–	–	–	–	–
1.3.2. Više od 3 mjeseca	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Nefinancijska trgovačka društva								
2.1. Prekonoćni depoziti	0,38	0,34	0,25	0,16	0,13	0,16	0,18	9.976,1
Od toga: transakcijski računi	0,42	0,31	0,23	0,15	0,12	0,17	0,19	7.856,2
Od toga: štedni depoziti	0,27	0,44	0,33	0,19	0,15	0,12	0,14	2.119,9
2.2. Oročeni depoziti	2,42	1,76	1,44	1,15	1,08	1,36	1,01	3.587,7
2.2.1. Do 3 mjeseca	2,07	1,14	0,95	0,75	0,52	0,93	0,86	3.032,3
2.2.2. Od 3 do 6 mjeseci	3,74	3,09	2,21	2,50	1,90	2,10	1,60	273,6
2.2.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	4,18	3,66	2,91	2,25	2,65	2,21	1,94	232,4
2.2.4. Od 1 do 2 godine	4,56	3,52	3,39	4,70	4,89	4,66	2,71	42,3
2.2.5. Više od 2 godine	3,19	4,41	3,04	0,33	1,55	0,84	2,03	7,0
Od toga: u euru	2,66	2,10	1,59	1,17	1,36	1,40	1,05	3.115,2
Kratkoročno	2,60	1,96	1,54	1,07	1,05	1,27	1,03	3.066,1
Dugoročno	4,53	4,70	3,72	3,55	4,88	2,64	2,62	49,2
Od toga: u američkom dolaru	1,37	0,77	0,65	0,66	0,23	0,44	0,59	450,2
Kratkoročno	1,37	0,60	0,58	0,66	0,19	0,43	0,59	450,2
Dugoročno	2,82	2,51	2,39	1,45	1,45	2,37	–	–
3. Krediti s osnove repo poslova	–	–	–	–	–	–	–	–

Tablica G2a: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske kredite stanovništvu bez valutne klauzule (novi poslovi)

vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
				Kamatna stopa			Kamatna stopa	Iznos
1. Revolving krediti, prekoračenja po transakcijskom računu te potraživanja i krediti po kreditnim karticama	10,71	10,63	10,20	9,67	9,60	9,55	9,54	11.508,6
Od toga: revolving krediti	9,51	10,55	10,46	10,64	10,41	10,33	10,30	30,8
Od toga: prekoračenja po transakcijskom računu	11,51	11,44	11,36	10,61	10,57	10,55	10,55	7.248,2
Od toga: krediti po kreditnim karticama	10,42	10,08	9,67	9,26	9,18	9,12	9,06	3.591,3
Od toga: obrtnici	10,23	10,43	10,32	10,21	10,08	10,08	10,04	273,6
2. Potrošački krediti	6,22	5,90	6,26	6,72	6,56	6,36	6,64	30,8
2.1. Kratkoročno	5,08	3,08	3,17	3,08	3,39	3,06	3,47	5,0
2.1.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	5,08	3,08	3,17	3,08	3,39	3,06	3,47	5,0
2.2. Dugoročno	6,43	6,92	7,14	7,36	7,30	7,35	7,26	25,7
2.2.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	6,49	6,90	6,07	7,09	6,91	7,16	7,09	8,4
2.2.2. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 1 godine	6,00	7,39	7,70	7,45	7,43	7,45	7,35	17,3
3. Stambeni krediti	5,34	5,74	5,81	5,73	5,48	5,37	5,31	40,7
3.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	5,25	5,70	5,83	5,63	5,46	5,39	5,27	37,6
3.2. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 1 do 5 godina	6,43	7,99	5,42	6,08	5,50	5,50	0,00	0,0
3.3. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 5 do 10 godina	6,82	7,13	5,27	6,25	4,99	4,95	5,62	0,2
3.4. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina	5,90	5,64	5,86	6,04	5,76	5,37	5,83	2,9
4. Za ostale namjene	7,91	9,01	9,00	9,07	9,07	8,76	8,92	782,0
4.1. Kratkoročno	6,28	7,34	7,98	8,79	9,24	8,81	8,65	77,5
4.1.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	6,28	7,34	7,98	8,79	9,24	8,81	8,65	77,5
4.2. Dugoročno	8,40	9,15	9,11	9,11	9,04	8,76	8,95	704,5
4.2.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	8,42	9,15	8,85	8,78	8,99	8,72	8,87	312,4
4.2.2. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 1 godine	7,80	9,07	9,35	9,27	9,08	8,78	9,02	392,1
Od toga: obrtnici	6,43	7,69	7,64	7,62	7,46	6,38	7,30	52,7

Tablice skupine G2 • U tablicama se iskazuju vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa te sume iznosa novih kreditnih poslova kreditnih institucija sa stanovništvom u izvještajnom mjesecu, posebno za kunske kredite bez valutne klauzule, za kunske kredite s valutnom klauzulom i za devizne kredite. U tablicama od G2a do G2c navodi se daljnja podjela na kredite stanovništvu prema instrumentima, prema izvornom dospijeću, prema razdoblju početnog fiksiranja kamatne stope i prema valuti indeksacije (uz euro i uz švicarski franak), odnosno prema valutama (euro i švicarski franak) ovisno o prezentacijskom formatu u pojedinoj tablici.

Na pojedinim mjestima u tablicama, u sklopu kredita stanovništvu, kao stavke "od toga" iskazuju se krediti dani obrtnicima.

Načelno, osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kredita jesu iznosi kredita odobreni tijekom izvještajnog mjeseca (novi poslovi), dok su kod revolving kredita, prekoračenja po transakcijskim računima i kredita kod kreditnih kartica osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja na kraju izvještajnog mjeseca. Obuhvaćeni su samo krediti razvrstani u rizičnu skupinu A.

Novi poslovi su novoodobreni krediti u izvještajnom mjesecu, a definiraju se kao svaki novi ugovor između klijenta i izvještajne institucije. To znači da obuhvaćaju sve financijske ugovore koji

prvi put utvrđuju kamatne stope na kredite i sve novodefinirane uvjete postojećih ugovora. Kod pregovaranja novih uvjeta već postojećih ugovora bitno je aktivno sudjelovanje klijenta u pregovorima, dok se sve automatske promjene uvjeta ugovora od strane izvještajne institucije ne smatraju novim poslovima.

Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope razdoblje je koje je definirano kao unaprijed određeno razdoblje na početku ugovora tijekom kojeg se vrijednost kamatne stope ne može promijeniti.

Kratkoročni krediti jesu krediti s izvornim dospijećem do i uključujući jednu godinu, a dugoročni krediti jesu krediti s izvornim dospijećem duljim od jedne godine.

Revolving krediti uključuju kredite koji zadovoljavaju sljedeće uvjete: ne postoji obveza redovite otplate kredita, klijent se može koristiti sredstvima ili ih povući do ugovorenog limita bez prethodne obavijesti izvještajnoj instituciji, iznos raspoloživoga kredita može se povećavati ili smanjivati ovisno o povlačenju i otplati sredstava, kreditom se može koristiti u više navrata. Ova stavka ne uključuje revolving kredite odobrene preko kreditnih kartica i prekoračenja po transakcijskim računima.

Prekoračenja po transakcijskim računima odnose se na potraživanja s osnove iskorištenih prekoračenja po transakcijskim računima protustranaka.

Tablica G2b: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske kredite stanovništvu s valutnom klauzulom (novi poslovi)
vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
				Kamatna stopa			Kamatna stopa	Iznos
1. Revolving krediti, prekoračenja po transakcijskom računu te potraživanja i krediti po kreditnim karticama	10,91	9,39	8,30	7,74	7,70	7,45	7,19	25,4
Od toga: revolving krediti	10,91	9,39	8,30	7,74	7,70	7,45	7,19	25,4
Od toga: prekoračenja po transakcijskom računu	11,26	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: uz euro	11,26	–	–	–	–	–	–	–
Kratkoročno	11,26	–	–	–	–	–	–	–
Dugoročno	–	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: krediti po kreditnim karticama	12,68	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: uz euro	12,68	–	–	–	–	–	–	–
Kratkoročno	–	–	–	–	–	–	–	–
Dugoročno	12,68	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: obrtnici	10,95	9,39	8,31	7,73	7,69	7,43	7,17	24,8
2. Potrošački krediti	7,06	7,07	7,03	6,51	7,72	7,48	7,43	2,5
2.1. Kratkoročno	10,99	6,19	7,01	8,40	7,22	10,27	10,10	0,0
2.1.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	10,99	6,19	7,01	8,40	7,22	10,27	10,10	0,0
2.2. Dugoročno	7,06	7,09	7,03	6,49	7,76	7,46	7,41	2,5
2.2.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	7,08	6,93	6,94	5,82	7,64	7,16	7,10	1,4
2.2.2. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 1 godine	7,01	9,13	7,08	7,98	7,84	8,13	7,85	1,0
Od toga: uz euro	7,18	7,08	7,06	6,48	7,83	7,48	7,42	2,4
Kratkoročno	10,99	6,19	7,01	8,40	7,22	10,27	10,10	0,0
Dugoročno	7,17	7,10	7,06	6,46	7,88	7,46	7,41	2,4
Od toga: uz švicarski franak	6,83	6,89	6,75	7,02	6,88	–	7,55	0,0
Kratkoročno	–	–	–	–	–	–	–	–
Dugoročno	6,83	6,89	6,75	7,02	6,88	–	7,55	0,0
3. Stambeni krediti	5,63	5,22	5,12	4,63	5,27	5,17	5,19	348,9
3.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	5,80	5,16	5,16	4,48	5,33	5,32	5,28	263,0
3.2. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 1 do 5 godina	5,49	5,28	5,37	5,54	5,35	5,36	5,48	27,3
3.3. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 5 do 10 godina	4,78	4,58	4,40	4,65	4,80	4,08	4,43	14,9
3.4. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina	5,12	5,74	5,10	4,89	4,77	4,67	4,72	43,7
Od toga: uz euro	5,66	5,42	5,32	4,76	5,35	5,27	5,27	336,1
Kratkoročno	5,50	5,39	5,54	5,61	5,57	5,28	5,30	44,5
Dugoročno	5,68	5,43	5,29	4,67	5,33	5,27	5,27	291,6
Od toga: uz švicarski franak	5,53	3,50	2,30	2,08	2,06	3,24	3,14	12,9
Kratkoročno	–	–	–	–	–	–	–	–
Dugoročno	5,53	3,50	2,30	2,08	2,06	3,24	3,14	12,9
4. Za ostale namjene	8,65	8,40	6,86	7,68	8,01	7,89	7,96	679,9
4.1. Kratkoročno	8,50	8,03	6,42	6,58	7,38	6,54	6,68	51,9
4.1.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	8,50	8,03	6,42	6,58	7,38	6,54	6,67	51,7
4.2. Dugoročno	8,67	8,45	6,90	7,80	8,07	8,02	8,06	628,0
4.2.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	8,66	8,44	8,04	7,90	8,23	8,19	8,32	416,5
4.2.2. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 1 godine	8,72	8,49	6,21	7,64	7,59	7,66	7,55	211,6
Od toga: uz euro	8,68	8,41	6,88	7,72	8,03	7,93	7,98	673,1
Kratkoročno	8,55	8,07	6,47	6,58	7,41	6,55	6,76	47,6
Dugoročno	8,69	8,46	6,92	7,84	8,09	8,05	8,08	625,5
Od toga: obrtnici	7,32	7,36	6,58	6,63	6,33	6,18	6,56	52,3

Tablica G2c: Kamatne stope kreditnih institucija na devizne kredite stanovništvu (novi poslovi)
vagai mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.	Kamatna stopa	Iznos
	Kamatna stopa						Kamatna stopa	Iznos
1. Revolving krediti, prekoračenja po transakcijskom računu te potraživanja i krediti po kreditnim karticama	0,29	0,53	0,55	0,56	0,50	0,55	0,49	38,1
Od toga: revolving krediti	8,78	7,35	7,68	7,75	7,72	7,61	7,47	1,6
Od toga: prekoračenja po transakcijskom računu	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	0,6
Od toga: krediti po kreditnim karticama	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,9
Od toga: obrtnici	3,83	5,40	5,35	5,48	5,52	5,19	5,06	2,3
2. Potrošački krediti	7,98	-	-	-	-	-	-	-
2.1. Kratkoročno	-	-	-	-	-	-	-	-
2.1.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2. Dugoročno	7,98	-	-	-	-	-	-	-
2.2.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	7,98	-	-	-	-	-	-	-
2.2.2. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 1 godine	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Stambeni krediti	-	-	-	-	-	-	-	-
3.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	-	-	-	-	-	-	-	-
3.2. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 1 do 5 godina	-	-	-	-	-	-	-	-
3.3. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 5 do 10 godina	-	-	-	-	-	-	-	-
3.4. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Za ostale namjene	6,82	-	6,64	6,36	6,56	-	6,69	2,3
4.1. Kratkoročno	5,85	-	6,59	6,47	6,50	-	6,52	1,4
4.1.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	5,85	-	6,59	6,47	6,50	-	6,52	1,4
4.2. Dugoročno	9,95	-	6,69	4,81	7,52	-	6,96	0,9
4.2.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 1 godine	-	-	7,43	6,40	7,52	-	6,96	0,9
4.2.2. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 1 godine	9,95	-	5,22	4,50	-	-	-	-
Od toga: obrtnici	6,82	-	6,81	4,70	6,71	-	6,87	1,3

Osim navedenih, u tablici su posebno iskazani i krediti po kreditnim karticama s naplatom kamate, koji uključuju i kredite po kreditnim karticama uz jamstvo kartičarske kuće.

Potraživanja s osnove kartica s odgodom plaćanja nisu iskazana kao zasebna stavka, već se prikazuju unutar stavke Revolving krediti, prekoračenja po transakcijskom računu te potraživanja i krediti po kreditnim karticama.

Kartica s odgodom plaćanja jest kartica kod koje je komitent dužan, bez plaćanja kamata, podmiriti svoje obveze nakon što o tome dobije obavijest od izvještajne institucije, obično jedanput na mjesec. Potrošački krediti jesu krediti odobreni stanovništvu u osobne svrhe za kupnju robe i usluga.

Stambeni krediti uključuju sve hipotekarne i druge kredite odobrene: za kupnju, izgradnju i dovršenje stana, za kupnju, izgradnju i dovršenje objekata u kojima nema više od četiri stana ili za adaptaciju stana, stambenih objekata ili stambenih zgrada

(neovisno o tome jesu li odobreni dužniku pojedincu ili zajednički svim stanarima stambene zgrade). Kreditiranje za kupnju stambenog prostora obuhvaća kredite osigurane stambenom imovinom koji se koriste za kupnju stambenog prostora i, kad ih je moguće identificirati, druge kredite za kupnju stambenog prostora na osobnoj osnovi ili osigurane drugim tipom imovine.

Kreditni za ostale namjene obuhvaćaju sljedeće vrste kredita: prekonoćne kredite, kredite za izvršena plaćanja s osnove garancija i drugih jamstava, obratne repo kredite, udjele u sindiciranim kreditima, financijski najam, kredite za obrazovanje, hipotekarne kredite, kredite za automobile, maržne kredite, lombardne kredite, kredite za obrtna sredstva, kredite za građevinarstvo, kredite za poljoprivredu, kredite za turizam, kredite za investicije, kredite za financiranje izvoza, gotovinske nenamjenske kredite, faktoring i forfaiting te ostale kredite.

Tablica G3a: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske kredite nefinancijskim trgovačkim društvima bez valutne klauzule (novi poslovi)
vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.	Kamatna stopa	Iznos
	Kamatna stopa						Kamatna stopa	Iznos
1. Revolving krediti, prekoračenja po transakcijskom računu te potraživanja i krediti po kreditnim karticama	7,40	7,49	6,82	6,90	7,15	7,09	7,08	2.060,2
Od toga: revolving krediti i prekoračenja po transakcijskom računu	7,39	7,47	6,78	6,87	7,19	7,08	7,08	1.957,5
Od toga: krediti po kreditnim karticama	11,26	11,31	10,95	10,93	10,88	10,78	10,67	59,5
2. Krediti do 2 milijuna kuna	7,82	6,95	6,40	6,70	6,70	6,18	6,43	338,8
2.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 3 mjeseca	7,94	7,04	6,27	6,77	6,79	6,18	6,52	300,5
2.2. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 mjeseca do 1 godine	7,16	6,77	7,02	6,02	5,95	6,11	5,64	27,4
2.3. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 1 do 3 godine	8,02	3,50	6,98	6,52	7,33	7,87	6,75	5,2
2.4. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 do 5 godina	–	5,10	7,84	4,00	5,19	3,67	3,04	0,4
2.5. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 5 do 10 godina	5,99	5,08	5,64	4,63	6,50	4,55	4,58	2,7
2.6. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina	–	4,00	–	–	3,04	–	6,03	2,4
3. Krediti od 2 do 7,5 milijuna kuna	7,07	4,50	4,69	4,42	4,49	3,89	3,43	519,9
3.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 3 mjeseca	6,92	4,50	4,60	4,38	4,37	3,83	3,37	496,2
3.2. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 mjeseca do 1 godine	8,07	5,53	6,47	5,00	5,71	4,66	3,92	10,5
3.3. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 1 do 3 godine	3,03	3,03	–	5,32	4,54	4,47	–	–
3.4. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 do 5 godina	–	–	4,07	–	–	4,06	–	–
3.5. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 5 do 10 godina	6,00	1,00	3,03	4,00	4,88	–	5,93	8,7
3.6. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina	–	–	–	–	–	–	4,00	4,5
4. Krediti veći od 7,5 milijuna kuna	7,55	5,68	4,32	4,09	3,44	3,70	3,50	1.210,8
4.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 3 mjeseca	7,74	5,68	4,27	4,00	3,07	3,61	3,37	1.126,7
4.2. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 mjeseca do 1 godine	6,35	–	5,77	4,67	11,97	5,57	7,76	7,5
4.3. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 1 do 3 godine	7,47	–	–	5,12	5,39	4,25	5,27	38,0
4.4. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 do 5 godina	–	–	–	–	–	–	4,74	38,6
4.5. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 5 do 10 godina	5,06	–	3,03	–	5,01	–	–	–
4.6. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina	–	–	–	4,58	6,49	–	–	–

Tablice skupine G3 • U tablicama se iskazuju vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa te sume iznosa novih kreditnih poslova kreditnih institucija s nefinancijskim trgovačkim društvima u izvještajnom mjesecu, posebno za kunske kredite bez valutne klauzule, za kunske kredite s valutnom klauzulom i za devizne kredite. U tablicama od G3a do G3c navodi se podjela kredita nefinancijskim trgovačkim društvima na revolving kredite, prekoračenja po transakcijskom računu, potraživanja i kredite po kreditnim karticama te podjela prema visini odobrenih kredita: krediti do 2 milijuna kuna, krediti od 2 do 7,5 milijuna kuna i krediti veći od 7,5 milijuna kuna.

Taj iznos odnosi se na jednu kreditnu transakciju, a ne na

cjelokupno poslovanje između trgovačkih društava i izvještajnih jedinica. Razlog tome jest odvajanje kredita velikim i malim poduzećima. Bez te podjele krediti velikim poduzećima dominirali bi ponderiranom prosječnom kamatnom stopom. Daljnja podjela odnosi se na izvorno dospijeće i valutu (euro i švicarski franak), odnosno valutu indeksacije (uz euro i švicarski franak), ovisno o prezentacijskom formatu u pojedinoj tablici. Vrste kredita, osnova za izračunavanje vaganih prosjeka, definicija novih poslova te razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope objašnjeni su u sklopu metodoloških pojašnjenja koja se odnose na tablice skupine G2.

Tablica G3b: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske kredite nefinancijskim trgovačkim društvima s valutnom klauzulom (novi poslovi)

vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.				2014. X.
				III.	VI.	IX.		
		Kamatna stopa						Kamatna stopa
1. Revolving krediti, prekoračenja po transakcijskom računu te potraživanja i krediti po kreditnim karticama	8,96	8,30	6,86	6,82	6,52	6,56	6,37	419,2
Od toga: revolving krediti i prekoračenja po transakcijskom računu	8,96	8,30	6,86	6,82	6,52	6,56	6,37	419,2
Od toga: krediti po kreditnim karticama	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Krediti do 2 milijuna kuna	8,19	7,52	6,94	7,05	6,94	7,07	6,72	210,3
2.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 3 mjeseca	8,19	7,56	7,02	7,12	7,04	7,10	6,73	196,7
2.2. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 mjeseca do 1 godine	7,51	5,96	6,47	6,00	6,26	7,06	7,15	8,3
2.3. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 1 do 3 godine	8,70	9,20	5,64	9,04	–	8,15	5,67	3,9
2.4. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 do 5 godina	9,71	–	6,30	5,48	6,39	4,88	4,51	0,8
2.5. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 5 do 10 godina	8,69	7,40	4,82	8,64	4,65	6,23	6,85	0,5
2.6. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina	7,23	–	–	6,37	6,39	–	6,15	0,2
Od toga: uz euro	8,21	7,53	6,94	7,06	6,94	7,07	6,72	209,4
Kratkoročno	8,37	7,66	7,11	7,01	7,33	7,12	6,92	92,1
Dugoročno	8,00	7,39	6,74	7,11	6,60	7,03	6,57	117,3
Od toga: uz švicarski franak	5,84	–	–	4,20	–	–	–	–
Kratkoročno	–	–	–	4,20	–	–	–	–
Dugoročno	5,84	–	–	–	–	–	–	–
3. Krediti od 2 do 7,5 milijuna kuna	7,34	6,90	6,32	6,48	6,25	6,36	5,93	214,6
3.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 3 mjeseca	7,37	6,96	6,52	6,59	6,31	6,58	6,10	199,2
3.2. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 mjeseca do 1 godine	6,44	5,63	5,52	5,64	5,82	4,31	4,34	7,9
3.3. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 1 do 3 godine	–	–	–	–	4,40	4,34	–	–
3.4. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 do 5 godina	–	–	–	–	4,40	4,95	–	–
3.5. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 5 do 10 godina	–	–	–	–	–	4,96	–	–
3.6. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina	–	–	3,82	–	–	–	3,04	7,5
Od toga: uz euro	7,36	6,90	6,32	6,48	6,28	6,41	5,93	214,6
Kratkoročno	7,37	7,05	6,58	6,81	6,64	5,92	6,21	89,4
Dugoročno	7,35	6,79	6,17	6,14	6,05	6,80	5,73	125,2
Od toga: uz švicarski franak	6,27	–	–	–	5,15	4,06	–	–
Kratkoročno	–	–	–	–	5,15	–	–	–
Dugoročno	6,27	–	–	–	–	4,06	–	–
4. Krediti veći od 7,5 milijuna kuna	6,98	6,46	5,39	5,39	6,58	6,02	5,86	735,2
4.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 3 mjeseca	7,00	6,46	5,39	5,73	6,82	5,99	5,90	708,5
4.2. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 mjeseca do 1 godine	5,59	–	6,66	5,43	5,30	8,30	7,34	9,4
4.3. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 1 do 3 godine	–	–	–	3,40	–	–	–	–
4.4. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 do 5 godina	9,92	–	–	–	–	–	–	–
4.5. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 5 do 10 godina	–	–	4,66	4,06	4,36	–	–	–
4.6. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina	4,90	–	–	5,09	–	–	3,18	17,2
Od toga: uz euro	7,00	6,46	5,39	5,36	6,58	6,00	5,86	735,2
Kratkoročno	8,04	6,90	4,98	6,75	7,66	6,86	7,20	309,8
Dugoročno	5,99	6,03	6,16	4,61	5,14	5,43	4,88	425,4
Od toga: uz švicarski franak	5,14	–	5,38	6,43	–	–	–	–
Kratkoročno	–	–	–	–	–	–	–	–
Dugoročno	5,14	–	5,38	6,43	–	–	–	–

Tablica G3c: Kamatne stope kreditnih institucija na devizne kredite nefinancijskim trgovačkim društvima (novi poslovi)

vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011.	2012.	2013.	2014.			2014.	
	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	IX.		
	Kamatna stopa						Kamatna stopa	Iznos
1. Revolving krediti, prekoračenja po transakcijskom računu te potraživanja i krediti po kreditnim karticama	6,41	6,73	5,83	6,19	5,75	5,75	5,61	218,6
Od toga: revolving krediti i prekoračenja po transakcijskom računu	6,45	6,85	5,94	6,34	5,86	5,89	5,79	212,0
Od toga: krediti po kreditnim karticama	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,1
2. Krediti do 2 milijuna kuna	6,75	6,32	6,23	6,31	5,81	5,89	5,53	42,0
2.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 3 mjeseca	6,77	6,44	6,20	6,33	5,86	5,92	5,55	41,3
2.2. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 mjeseca do 1 godine	5,56	5,11	6,44	5,75	5,23	4,68	4,65	0,7
2.3. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 1 do 3 godine	–	–	5,90	–	–	7,76	–	–
2.4. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 do 5 godina	–	–	8,00	–	–	–	–	–
2.5. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 5 do 10 godina	–	–	5,90	–	–	–	–	–
2.6. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina	–	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: u euru	6,76	6,32	6,21	6,30	5,81	5,86	5,51	41,0
Kratkoročno	6,65	6,18	6,08	6,13	5,75	5,80	5,47	36,7
Dugoročno	7,22	6,85	6,59	6,83	6,25	6,22	5,86	4,3
Od toga: u američkom dolaru	6,67	5,84	7,03	6,94	5,82	6,14	6,53	1,0
Kratkoročno	6,67	7,61	6,86	6,41	5,59	5,96	6,53	1,0
Dugoročno	–	5,43	7,91	7,96	8,03	6,83	–	–
3. Krediti od 2 do 7,5 milijuna kuna	6,18	6,00	5,20	4,64	5,41	3,57	4,93	134,0
3.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 3 mjeseca	6,22	6,02	5,20	4,64	5,38	3,38	4,93	134,0
3.2. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 mjeseca do 1 godine	5,22	5,38	–	–	5,73	6,78	–	–
3.3. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 1 do 3 godine	–	–	–	–	–	–	–	–
3.4. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 do 5 godina	–	–	–	–	–	–	–	–
3.5. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 5 do 10 godina	–	–	–	–	–	–	–	–
3.6. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina	–	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: u euru	6,18	5,97	5,19	4,57	4,83	3,76	5,68	108,4
Kratkoročno	5,59	5,86	4,47	4,28	4,65	3,00	5,45	82,4
Dugoročno	7,26	6,12	6,42	5,92	5,30	6,53	6,41	26,1
Od toga: u američkom dolaru	–	7,04	2,13	0,94	–	0,97	1,77	25,6
Kratkoročno	–	7,04	2,13	0,94	–	0,97	1,77	25,6
Dugoročno	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Krediti veći od 7,5 milijuna kuna	5,37	4,26	4,49	4,89	5,01	3,74	3,67	1.487,1
4.1. Promjenjiva kamatna stopa i razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope do 3 mjeseca	6,61	4,68	4,49	4,89	5,05	3,74	3,04	1.112,8
4.2. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 mjeseca do 1 godine	–	–	–	–	4,05	–	6,89	221,9
4.3. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 1 do 3 godine	–	–	–	–	–	–	–	–
4.4. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 3 do 5 godina	–	0,00	–	–	–	–	–	–
4.5. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope od 5 do 10 godina	0,00	6,66	–	–	–	–	3,58	152,4
4.6. Razdoblje početnog fiksiranja kamatne stope dulje od 10 godina	–	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: u euru	5,36	4,18	4,53	4,89	4,86	3,34	3,86	1.265,9
Kratkoročno	6,92	2,70	3,02	3,09	5,12	2,84	2,83	570,9
Dugoročno	4,40	4,57	6,19	5,78	4,76	3,76	4,71	695,1
Od toga: u američkom dolaru	6,00	6,20	2,89	–	5,95	–	2,58	221,1
Kratkoročno	6,00	–	2,89	–	6,27	–	2,58	221,1
Dugoročno	–	6,20	–	–	5,86	–	–	–

Tablica G4: Efektivne kamatne stope kreditnih institucija za odabrane kredite (novi poslovi)
 vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
		Kamatna stopa						Kamatna stopa
1. Stanovništvo								
1.1. Kunski krediti								
1.1.1. Potrošački krediti	8,34	7,67	8,17	8,53	8,26	7,83	8,26	30,8
1.1.2. Stambeni krediti	5,49	6,27	6,11	6,07	5,79	5,74	5,65	40,7
1.2. Krediti uz valutnu klauzulu								
1.2.1. Potrošački krediti	8,37	9,93	8,88	7,71	9,13	9,10	8,68	2,5
Od toga: uz euro	9,01	10,00	9,05	7,74	9,37	9,10	8,69	2,4
Kratkoročno	19,28	9,33	9,22	11,17	8,89	10,89	10,78	0,0
Dugoročno	9,00	10,02	9,05	7,69	9,40	9,09	8,68	2,4
Od toga: uz švicarski franak	7,03	7,16	7,18	7,25	7,27	–	8,53	0,0
Kratkoročno	–	–	–	–	–	–	–	–
Dugoročno	7,03	7,16	7,18	7,25	7,27	–	8,53	0,0
1.2.2. Stambeni krediti	6,13	6,00	5,73	5,05	5,77	5,47	5,49	348,9
Od toga: uz euro	6,25	6,04	5,77	5,12	5,83	5,56	5,54	336,1
Kratkoročno	6,26	6,11	5,85	5,84	5,83	5,52	5,50	44,5
Dugoročno	6,25	6,03	5,76	5,04	5,83	5,56	5,54	291,6
Od toga: uz švicarski franak	5,69	5,60	5,16	3,82	3,71	3,85	4,21	12,9
Kratkoročno	–	–	–	–	–	–	–	–
Dugoročno	5,69	5,60	5,16	3,82	3,71	3,85	4,21	12,9
1.3. Devizni krediti								
1.3.1. Potrošački krediti	7,97	–	–	–	–	–	–	–
1.3.2. Stambeni krediti	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Krediti nefinancijskim trgovačkim društvima								
2.1. Kunski krediti								
2.1.1. Krediti do 7,5 milijuna kuna	8,28	6,44	6,24	6,12	6,08	5,56	5,41	858,7
2.1.2. Krediti veći od 7,5 milijuna kuna	8,64	6,34	4,56	4,54	3,68	3,93	3,69	1.210,8
2.2. Krediti uz valutnu klauzulu								
2.2.1. Krediti do 7,5 milijuna kuna	8,50	7,98	7,24	7,62	7,26	7,48	7,15	424,9
2.2.2. Krediti veći od 7,5 milijuna kuna	7,91	7,42	7,93	6,03	7,53	6,89	6,69	735,2
2.3. Devizni krediti								
2.3.1. Krediti do 7,5 milijuna kuna	6,78	6,52	5,99	5,51	7,09	4,70	5,57	176,0
2.3.2. Krediti veći od 7,5 milijuna kuna	6,03	4,51	4,60	5,22	5,34	3,99	3,79	1.487,1

Tablica G4: Efektivne kamatne stope kreditnih institucija za odabrane kredite (novi poslovi) • U tablici se iskazuju vagani mjesečni prosjeci efektivnih kamatnih stopa te sume iznosa novih kreditnih poslova kreditnih institucija u izvještajnom mjesecu, posebno za kunske kredite, za kunske kredite s valutnom klauzulom i za devizne kredite te odvojeno za kredite stanovništvu i za kredite nefinancijskim trgovačkim društvima.

Efektivne kamatne stope dostavljaju izvještajne institucije u skladu s Odlukom o efektivnoj kamatnoj stopi kreditnih institucija i kreditnih unija te ugovaranjem usluga s potrošačima.

Kreditni stanovništvu dijele se na kunske kredite, kredite s valutnom klauzulom te na devizne kredite. Unutar kredita s valutnom klauzulom prikazana je podjela po vrsti, valuti indeksacije (uz euro i uz švicarski franak) i izvornom dospelju. Krediti nefinancijskim trgovačkim društvima dijele se prema valuti i prema visini odobrenih kredita: krediti do 7,5 milijuna kuna i krediti veći od 7,5 milijuna kuna. Vrste kredita, osnova za izračunavanje vaganih prosjeka i definicija novih poslova objašnjeni su u sklopu metodoloških pojašnjenja koja se odnose na tablice skupine G2.

Tablica G5a: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske depozite i kredite bez valutne klauzule (stanja) vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
		Kamatna stopa						Kamatna stopa
1. Depoziti	3,82	3,78	3,21	3,09	3,01	2,85	2,77	29.913,2
1.1. Stanovništvo	4,03	4,04	3,44	3,26	3,18	3,05	3,02	22.628,2
1.1.1. Oročeni depoziti	4,03	4,04	3,44	3,26	3,18	3,05	3,02	22.628,2
1.1.1.1. Kratkoročno	3,90	3,87	3,24	3,05	2,96	2,81	2,77	13.874,8
1.1.1.1.1. Do 3 mjeseca	3,25	2,88	2,40	2,19	2,24	2,06	2,03	2.054,1
1.1.1.1.2. Od 3 do 6 mjeseci	3,81	3,76	2,95	2,82	2,70	2,58	2,55	3.092,4
1.1.1.1.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	4,15	4,18	3,54	3,34	3,21	3,06	3,03	8.728,4
1.1.1.2. Dugoročno	4,35	4,41	3,81	3,64	3,54	3,43	3,41	8.753,4
1.1.1.2.1. Od 1 do 2 godine	4,52	4,56	3,93	3,70	3,56	3,46	3,43	5.055,9
1.1.1.2.2. Više od 2 godine	4,17	4,26	3,65	3,57	3,50	3,40	3,39	3.697,5
1.2. Nefinancijska trgovačka društva	3,43	3,32	2,53	2,50	2,40	2,28	2,15	6.643,2
1.2.1. Oročeni depoziti	3,43	3,32	2,53	2,50	2,40	2,28	2,15	6.643,2
1.2.1.1. Kratkoročno	3,68	3,34	2,37	2,36	2,33	2,14	1,99	4.711,7
1.2.1.1.1. Do 3 mjeseca	3,33	2,39	1,54	1,79	1,79	1,69	1,32	1.682,0
1.2.1.1.2. Od 3 do 6 mjeseci	4,17	3,78	2,44	2,30	2,32	2,14	2,14	1.009,5
1.2.1.1.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	4,03	4,29	3,19	2,84	2,69	2,50	2,48	2.020,2
1.2.1.2. Dugoročno	3,02	3,23	2,98	2,93	2,57	2,60	2,52	1.931,6
1.2.1.2.1. Od 1 do 2 godine	3,07	4,03	3,22	3,09	2,82	2,80	2,75	1.065,4
1.2.1.2.2. Više od 2 godine	2,77	2,77	2,67	2,72	2,21	2,32	2,23	866,2
1.3. Krediti s osnove repo poslova	–	0,52	0,61	0,25	2,50	0,51	0,62	641,8
2. Krediti	8,59	8,17	7,78	7,59	7,62	7,52	7,56	51.173,1
2.1. Stanovništvo	9,53	9,44	9,23	8,94	8,88	8,77	8,76	31.227,3
2.1.1. Stambeni krediti	6,49	6,45	6,46	6,34	6,27	5,99	5,98	4.011,4
2.1.1.1. Kratkoročno	–	5,37	–	9,91	10,09	12,16	12,86	0,2
2.1.1.2. Dugoročno	6,49	6,45	6,46	6,34	6,27	5,99	5,98	4.011,3
2.1.1.2.1. Od 1 do 5 godina	6,41	6,45	6,20	6,04	5,89	5,70	5,68	12,6
2.1.1.2.2. Više od 5 godina	6,49	6,45	6,46	6,34	6,27	5,99	5,98	3.998,7
2.1.2. Potrošački i ostali krediti	10,10	9,98	9,68	9,35	9,28	9,19	9,17	27.215,9
2.1.2.1. Kratkoročno	10,47	10,46	10,10	9,52	9,45	9,43	9,43	10.338,9
2.1.2.2. Dugoročno	9,82	9,58	9,38	9,24	9,17	9,04	9,02	16.877,0
2.1.2.2.1. Od 1 do 5 godina	10,07	9,70	9,35	9,34	9,22	9,12	9,09	4.275,5
2.1.2.2.2. Više od 5 godina	9,75	9,55	9,38	9,21	9,15	9,02	8,99	12.601,5
Od toga: obrtnici	9,13	8,35	7,77	7,78	7,66	7,53	7,48	977,3
2.2. Nefinancijska trgovačka društva	7,42	6,48	5,69	5,63	5,70	5,57	5,67	19.945,8
2.2.1. Krediti	7,42	6,48	5,69	5,63	5,70	5,57	5,67	19.945,8
2.2.1.1. Kratkoročno	7,67	7,07	6,21	6,17	6,45	6,25	6,44	8.716,5
2.2.1.2. Dugoročno	7,19	5,90	5,19	5,11	5,05	5,03	5,07	11.229,3
2.2.1.2.1. Od 1 do 5 godina	7,61	6,42	5,91	5,86	5,71	5,66	5,80	4.672,0
2.2.1.2.2. Više od 5 godina	6,62	5,41	4,67	4,55	4,55	4,58	4,55	6.557,3

Tablice skupine G5 • U tablicama se iskazuju vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa za stanja odabranih depozita i kredita kreditnih institucija te sume iznosa knjigovodstvenih stanja tih depozita i kredita, po izvještajnim mjesecima.

Depoziti i krediti stanovništvu i nefinancijskim trgovačkim društvima dijele se na depozite i kredite bez valutne klauzule, na depozite i kredite s valutnom klauzulom te na devizne depozite i kredite.

U tablicama od G5a do G5c navodi se daljnja podjela na depozite i kredite stanovništvu prema instrumentima, prema

izvornom dospijeću te prema valuti indeksacije (uz euro i uz švicarski franak), odnosno prema valuti (euro i švicarski franak) ovisno o prezentacijskom formatu u pojedinoj tablici. Na pojedinim mjestima u tablicama, u sklopu kredita stanovništvu, kao stavke “od toga” iskazuju se krediti dani obrtnicima.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod depozita i kredita jesu knjigovodstvena stanja depozita i kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Opisi instrumenata objašnjeni su u sklopu metodoloških pojašnjenja koja se odnose na tablice skupine G1, odnosno G2.

Tablica G5b: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske depozite i kredite s valutnom klauzulom (stanja)
vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
	Kamatna stopa						Kamatna stopa	Iznos
1. Depoziti	3,13	3,09	3,09	3,11	3,08	3,06	3,05	7.496,3
1.1. Stanovništvo	3,12	3,06	3,09	3,11	3,09	3,07	3,06	7.040,3
1.1.1. Oročeni depoziti	3,12	3,06	3,09	3,11	3,09	3,07	3,06	7.040,3
1.1.1.1. Kratkoročno	3,32	2,78	2,98	3,00	3,01	2,58	2,36	260,5
1.1.1.1.1. Do 3 mjeseca	2,25	1,77	1,50	1,39	2,78	1,30	1,30	29,9
1.1.1.1.2. Od 3 do 6 mjeseci	2,66	2,09	1,85	1,80	1,79	1,82	1,81	41,4
1.1.1.1.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	3,78	3,32	3,40	3,42	3,27	2,93	2,65	189,2
Od toga: uz euro	3,46	2,90	3,11	3,15	3,09	2,75	2,50	230,4
Od toga: uz američki dolar	2,01	1,82	1,55	1,46	1,57	1,34	1,33	29,1
1.1.1.2. Dugoročno	3,11	3,08	3,10	3,12	3,09	3,09	3,08	6.779,8
1.1.1.2.1. Od 1 do 2 godine	3,46	3,19	3,00	2,90	2,77	2,70	2,67	272,0
1.1.1.2.2. Više od 2 godine	3,09	3,07	3,10	3,13	3,11	3,11	3,10	6.507,8
Od toga: uz euro	3,17	3,13	3,14	3,17	3,14	3,14	3,13	6.664,5
Od toga: uz američki dolar	2,88	2,74	2,48	2,42	2,27	2,18	2,17	18,8
1.2. Nefinancijska trgovačka društva	3,15	3,30	3,05	3,04	2,91	2,89	2,97	456,0
1.2.1. Oročeni depoziti	3,15	3,30	3,05	3,04	2,91	2,89	2,97	456,0
1.2.1.1. Kratkoročno	3,50	3,81	3,51	3,34	3,25	3,33	3,34	132,2
1.2.1.1.1. Do 3 mjeseca	3,44	3,37	2,47	2,12	2,09	0,98	0,95	5,1
1.2.1.1.2. Od 3 do 6 mjeseci	2,87	4,41	3,86	2,16	2,30	2,11	2,13	11,6
1.2.1.1.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	3,95	3,51	3,62	3,84	3,51	3,59	3,57	115,4
Od toga: uz euro	3,51	3,81	3,51	3,34	3,25	3,33	3,34	131,5
Od toga: uz američki dolar	2,42	2,52	3,06	3,06	3,43	3,43	3,43	0,7
1.2.1.2. Dugoročno	3,05	2,79	2,77	2,87	2,72	2,70	2,82	323,8
1.2.1.2.1. Od 1 do 2 godine	2,90	2,65	1,92	1,94	2,05	1,99	1,88	44,3
1.2.1.2.2. Više od 2 godine	3,15	2,83	2,99	3,09	2,84	2,82	2,96	279,5
Od toga: uz euro	3,06	2,79	2,77	2,87	2,73	2,71	2,83	321,9
Od toga: uz američki dolar	2,17	0,28	–	–	0,96	0,96	0,96	1,5
1.3. Krediti s osnove repo poslova	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Krediti	6,93	6,66	6,52	6,20	6,17	6,05	6,03	114.589,4
2.1. Stanovništvo	7,20	7,10	6,96	6,50	6,46	6,35	6,33	81.542,1
2.1.1. Stambeni krediti	5,78	5,73	5,60	4,94	4,94	4,88	4,88	51.509,5
2.1.1.1. Kratkoročno	7,04	4,89	5,78	3,44	5,32	5,86	6,19	0,6
Od toga: uz euro	7,55	4,89	4,76	3,67	5,70	6,23	6,39	0,5
Od toga: uz švicarski franak	5,05	–	5,81	3,39	3,52	4,10	4,47	0,1
2.1.1.2. Dugoročno	5,78	5,73	5,60	4,94	4,94	4,88	4,88	51.509,0
2.1.1.2.1. Od 1 do 5 godina	6,27	6,09	5,86	5,15	5,10	5,00	4,93	153,7
2.1.1.2.2. Više od 5 godina	5,77	5,73	5,60	4,94	4,94	4,88	4,88	51.355,2
Od toga: uz euro	6,09	5,97	5,92	5,87	5,85	5,75	5,75	33.615,0
Od toga: uz švicarski franak	5,32	5,33	5,02	3,25	3,26	3,26	3,26	17.853,3
2.1.2. Potrošački i ostali krediti	9,32	9,19	9,12	9,03	8,97	8,84	8,81	30.032,6
2.1.2.1. Kratkoročno	8,50	8,20	7,10	6,84	7,04	6,65	6,89	259,6
Od toga: uz euro	8,62	8,36	7,26	6,97	7,19	6,77	6,93	247,6
Od toga: uz švicarski franak	9,75	7,04	4,06	–	3,50	3,45	7,07	0,5
2.1.2.2. Dugoročno	9,33	9,20	9,13	9,05	8,99	8,86	8,83	29.773,0
2.1.2.2.1. Od 1 do 5 godina	9,49	9,18	8,94	8,79	8,66	8,44	8,38	3.196,7
2.1.2.2.2. Više od 5 godina	9,30	9,20	9,16	9,08	9,03	8,91	8,88	26.576,4
Od toga: uz euro	9,50	9,31	9,22	9,12	9,06	8,93	8,90	28.881,0
Od toga: uz švicarski franak	7,54	7,30	7,09	6,90	6,79	6,67	6,62	817,8

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
		Kamatna stopa						Kamatna stopa
Od toga: obrtnici	6,81	6,41	6,25	6,29	6,32	6,20	6,14	2.303,4
2.2. Nefinancijska trgovačka društva	6,42	5,68	5,51	5,49	5,47	5,33	5,30	33.047,3
2.2.1. Krediti	6,42	5,68	5,51	5,49	5,47	5,33	5,30	33.047,3
2.2.1.1. Kratkoročno	7,90	7,45	7,09	7,13	7,47	6,94	6,88	3.774,5
Od toga: uz euro	7,90	7,46	7,10	7,14	7,49	6,96	6,90	3.748,2
Od toga: uz švicarski franak	8,31	4,64	4,59	4,58	4,58	4,58	5,04	24,2
2.2.1.2. Dugoročno	6,15	5,43	5,33	5,29	5,24	5,12	5,10	29.272,8
2.2.1.2.1. Od 1 do 5 godina	7,68	7,08	6,69	6,62	6,50	6,37	6,43	4.994,7
2.2.1.2.2. Više od 5 godina	5,58	4,98	5,00	4,99	4,97	4,87	4,82	24.278,1
Od toga: uz euro	6,19	5,44	5,34	5,30	5,26	5,13	5,11	28.675,8
Od toga: uz švicarski franak	4,88	4,81	4,65	4,53	4,53	4,51	4,45	535,2

Tablica G5c: Kamatne stope kreditnih institucija na devizne depozite i kredite (stanja)
 vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
		Kamatna stopa						Kamatna stopa
1. Depoziti	3,57	3,58	2,97	2,85	2,75	2,62	2,57	127.754,4
1.1. Stanovništvo	3,60	3,57	2,98	2,87	2,77	2,66	2,63	117.301,1
1.1.1. Oročeni depoziti	3,60	3,57	2,98	2,87	2,77	2,66	2,63	117.301,1
1.1.1.1. Kratkoročno	3,31	3,30	2,60	2,45	2,34	2,21	2,17	53.281,0
1.1.1.1.1. Do 3 mjeseca	2,31	2,20	1,58	1,51	1,41	1,33	1,30	4.266,8
1.1.1.1.2. Od 3 do 6 mjeseci	2,91	2,84	2,05	1,98	1,87	1,77	1,73	8.025,9
1.1.1.1.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	3,52	3,51	2,82	2,63	2,52	2,39	2,35	40.988,3
Od toga: u euru	3,38	3,36	2,66	2,50	2,39	2,25	2,22	47.684,8
Od toga: u američkom dolaru	2,79	2,70	2,25	2,14	2,07	2,00	1,97	3.684,7
1.1.1.2. Dugoročno	4,02	3,98	3,36	3,26	3,16	3,05	3,02	64.020,1
1.1.1.2.1. Od 1 do 2 godine	3,93	3,94	3,24	3,12	2,99	2,86	2,83	34.126,4
1.1.1.2.2. Više od 2 godine	4,14	4,02	3,51	3,44	3,36	3,26	3,23	29.893,7
Od toga: u euru	4,09	4,05	3,41	3,31	3,20	3,09	3,06	58.466,4
Od toga: u američkom dolaru	3,35	3,42	2,98	2,91	2,80	2,72	2,69	3.888,9
1.2. Nefinancijska trgovačka društva	3,21	3,64	2,90	2,70	2,44	2,13	1,89	10.453,2
1.2.1. Oročeni depoziti	3,21	3,64	2,90	2,70	2,44	2,13	1,89	10.453,2
1.2.1.1. Kratkoročno	3,17	2,69	2,92	2,73	2,43	2,06	1,85	8.934,8
1.2.1.1.1. Do 3 mjeseca	2,66	1,79	1,43	1,17	1,21	1,19	1,05	3.523,5
1.2.1.1.2. Od 3 do 6 mjeseci	3,50	3,07	2,32	2,27	2,92	2,08	1,98	1.995,0
1.2.1.1.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	3,85	3,86	4,28	3,95	2,91	2,65	2,60	3.416,2
Od toga: u euru	3,25	2,78	3,05	2,84	2,51	2,07	1,85	8.189,3
Od toga: u američkom dolaru	2,45	2,02	1,39	1,63	1,63	2,01	1,90	649,5
1.2.1.2. Dugoročno	3,53	5,81	2,78	2,50	2,48	2,47	2,13	1.518,4
1.2.1.2.1. Od 1 do 2 godine	3,74	6,30	3,08	2,87	2,82	3,07	2,57	744,2
1.2.1.2.2. Više od 2 godine	3,33	2,31	2,02	1,89	1,93	1,71	1,70	774,3
Od toga: u euru	3,76	6,09	3,04	2,77	2,77	2,70	2,29	1.233,7
Od toga: u američkom dolaru	2,13	2,45	1,88	1,46	1,32	1,36	1,38	232,0
1.3. Krediti s osnove repo poslova	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Krediti	6,34	5,48	5,31	5,41	5,50	5,37	5,35	20.381,9
2.1. Stanovništvo	6,21	5,34	5,19	5,31	5,14	5,24	5,10	239,8
2.1.1. Stambeni krediti	6,02	5,97	5,95	3,60	3,63	3,58	3,57	8,5
2.1.1.1. Kratkoročno	–	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: u euru	–	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: u švicarskom franku	–	–	–	–	–	–	–	–
2.1.1.2. Dugoročno	6,02	5,97	5,95	3,60	3,63	3,58	3,57	8,5
2.1.1.2.1. Od 1 do 5 godina	6,16	–	–	–	–	–	–	–
2.1.1.2.2. Više od 5 godina	6,02	5,97	5,95	3,60	3,63	3,58	3,57	8,5
Od toga: u euru	7,35	7,77	8,04	8,04	6,02	8,02	8,02	0,5
Od toga: u švicarskom franku	5,84	5,77	5,80	3,28	3,30	3,31	3,30	8,0
2.1.2. Potrošački i ostali krediti	6,22	5,31	5,16	5,38	5,21	5,31	5,16	231,3
2.1.2.1. Kratkoročno	1,27	1,78	1,92	4,06	3,38	4,57	4,29	109,9
Od toga: u euru	1,24	1,77	1,93	4,06	3,42	4,56	4,28	109,8
Od toga: u švicarskom franku	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	0,0
2.1.2.2. Dugoročno	7,27	6,27	6,21	6,23	6,16	5,95	5,95	121,4
2.1.2.2.1. Od 1 do 5 godina	7,43	7,24	6,96	6,71	6,48	6,07	6,10	11,1
2.1.2.2.2. Više od 5 godina	7,19	6,15	6,02	6,13	6,09	5,94	5,93	110,3
Od toga: u euru	7,41	6,20	6,21	6,20	6,16	5,93	5,93	110,4
Od toga: u švicarskom franku	6,26	6,87	6,16	6,59	6,16	6,21	6,16	11,0

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
		Kamatna stopa						Kamatna stopa
Od toga: obrtnici	7,27	6,79	6,68	6,65	6,55	6,50	6,42	69,8
2.2. Nefinancijska trgovačka društva	6,34	5,48	5,31	5,42	5,50	5,37	5,35	20.142,1
2.2.1. Krediti	6,34	5,48	5,31	5,42	5,50	5,37	5,35	20.142,1
2.2.1.1. Kratkoročno	6,87	5,78	5,09	5,64	7,01	6,42	7,29	1.899,3
Od toga: u euru	7,29	5,74	5,00	5,41	7,04	6,46	7,36	1.793,3
Od toga: u američkom dolaru	5,17	6,13	5,98	7,85	6,41	5,36	5,67	89,2
2.2.1.2. Dugoročno	6,27	5,44	5,34	5,39	5,32	5,26	5,15	18.242,8
2.2.1.2.1. Od 1 do 5 godina	6,51	5,69	5,75	5,75	5,47	5,45	4,98	3.497,8
2.2.1.2.2. Više od 5 godina	6,15	5,36	5,24	5,29	5,28	5,22	5,19	14.745,0
Od toga: u euru	6,33	5,45	5,35	5,40	5,33	5,27	5,16	18.043,4
Od toga: u američkom dolaru	5,89	5,23	5,68	5,65	5,17	5,07	4,92	105,8

Tablica G6a: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske depozite i kredite bez valutne klauzule (novi poslovi)

vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
		Kamatna stopa						Kamatna stopa
1. Depoziti	3,23	2,89	2,42	2,36	2,17	2,07	1,95	4.201,2
1.1. Stanovništvo	3,75	3,43	2,89	2,72	2,68	2,50	2,47	2.368,6
1.1.1. Oročeni depoziti	3,75	3,43	2,89	2,72	2,68	2,50	2,47	2.368,6
1.1.1.1. Kratkoročno	3,65	3,27	2,73	2,53	2,53	2,33	2,30	1.921,
1.1.1.1.1. Do 3 mjeseca	3,17	2,39	2,12	2,03	2,04	2,03	1,73	721,5
1.1.1.1.2. Od 3 do 6 mjeseci	3,76	3,53	2,84	2,66	2,66	2,14	2,38	446,5
1.1.1.1.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	4,06	3,91	3,25	2,96	2,96	2,78	2,79	753,4
1.1.1.2. Dugoročno	4,55	4,41	3,69	3,46	3,40	3,22	3,24	447,2
1.1.1.2.1. Od 1 do 2 godine	4,42	4,43	3,64	3,37	3,35	3,37	3,24	339,6
1.1.1.2.2. Više od 2 godine	4,78	4,32	3,82	3,70	3,55	2,86	3,24	107,5
1.2. Nefinancijska trgovačka društva	3,03	2,68	1,77	1,74	1,26	1,46	1,50	1.348,7
1.2.1. Oročeni depoziti	3,03	2,68	1,77	1,74	1,26	1,46	1,50	1.348,7
1.2.1.1. Kratkoročno	3,11	2,59	1,57	1,67	1,24	1,43	1,25	1.173,5
1.2.1.1.1. Do 3 mjeseca	2,79	2,05	1,17	1,02	0,99	1,01	0,96	881,1
1.2.1.1.2. Od 3 do 6 mjeseci	4,91	3,63	2,37	2,20	1,86	1,92	2,11	144,3
1.2.1.1.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	4,98	3,95	3,20	2,51	1,99	2,24	2,15	148,1
1.2.1.2. Dugoročno	2,94	4,20	3,16	3,09	2,08	2,61	3,18	175,2
1.2.1.2.1. Od 1 do 2 godine	2,92	3,88	3,26	3,39	2,46	2,72	3,30	148,4
1.2.1.2.2. Više od 2 godine	3,96	4,87	2,13	2,57	1,00	2,34	2,52	26,9
1.3. Krediti s osnove repo poslova	–	0,43	–	–	–	–	0,67	483,9
2. Krediti	9,74	9,50	8,83	8,56	8,40	8,37	8,56	16.039,7
2.1. Stanovništvo	10,58	10,56	10,13	9,60	9,54	9,49	9,48	12.331,3
2.1.1. Stambeni krediti	5,34	5,74	5,81	5,73	5,48	5,37	5,31	40,7
2.1.1.1. Kratkoročno	–	5,31	5,86	5,75	5,57	5,37	5,19	9,2
2.1.1.2. Dugoročno	5,34	5,90	5,78	5,71	5,37	5,37	5,35	31,5
2.1.1.2.1. Od 1 do 5 godina	5,91	6,28	5,44	5,77	5,08	5,33	5,45	0,8
2.1.1.2.2. Više od 5 godina	5,33	5,89	5,79	5,71	5,37	5,37	5,34	30,7
2.1.2. Potrošački i ostali krediti	10,61	10,56	10,14	9,61	9,56	9,50	9,49	12.290,6
2.1.2.1. Kratkoročno	10,49	10,50	10,13	9,54	9,50	9,46	9,46	9.943,2
2.1.2.2. Dugoročno	11,16	10,86	10,20	9,90	9,84	9,66	9,65	2.347,4
2.1.2.2.1. Od 1 do 5 godina	11,18	10,68	9,93	9,96	9,81	9,66	9,61	1.654,1
2.1.2.2.2. Više od 5 godina	11,10	11,18	10,70	9,77	9,92	9,66	9,75	693,3
Od toga: obrtnici	9,72	10,13	9,87	9,69	9,68	9,32	9,54	300,9
2.2. Nefinancijska trgovačka društva	7,50	6,50	5,61	5,67	5,26	5,25	5,49	3.708,4
Krediti	7,50	6,50	5,61	5,67	5,26	5,25	5,49	3.708,4
2.2.1.1. Kratkoročno	7,51	6,62	5,51	5,62	5,17	5,18	5,49	3.122,3
2.2.1.2. Dugoročno	7,46	5,69	6,35	6,08	5,78	6,41	5,51	586,0
2.2.1.2.1. Od 1 do 5 godina	7,83	6,57	6,62	6,87	6,04	6,43	5,78	266,7
2.2.1.2.2. Više od 5 godina	5,95	4,39	5,99	5,18	5,39	6,35	5,28	319,3

Tablice skupine G6 • Podaci o kamatnim stopama i iznosima novih poslova za potkategorije kredita i depozita iz tablica G6a do G6c prikazani su detaljnije u tablicama skupina G1 do G3.

U tablicama od G6a do G6c iskazuju se vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa kreditnih institucija za odabrane agregirane kategorije novih depozitnih poslova (samo za oročene depozite) i novih kreditnih poslova (za kredite koji nisu revolving krediti, prekoračenja po transakcijskom računu te potraživanja i krediti po kreditnim karticama) te sume iznosa novih poslova za te

kategorije depozita i kredita. Depoziti i krediti stanovništvu i nefinancijskim trgovačkim društvima dijele se na depozite i kredite bez valutne klauzule (Tablica G6a), na depozite i kredite s valutnom klauzulom (Tablica G6b) i na devizne depozite i kredite (Tablica G6c).

Opisi podjele po instrumentima, sektoru protustranke, ročnosti i valuti objašnjeni su u sklopu metodoloških pojašnjenja koja se odnose na tablice skupina G1 do G3.

Tablica G6b: Kamatne stope kreditnih institucija na kunske depozite i kredite s valutnom klauzulom (novi poslovi)
vagai mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
	Kamatna stopa						Kamatna stopa	Iznos
1. Depoziti	3,37	3,69	3,41	3,12	3,55	2,72	3,04	102,1
1.1. Stanovništvo	3,19	2,87	3,48	3,26	3,71	2,74	2,69	87,0
1.1.1. Oročeni depoziti	3,19	2,87	3,48	3,26	3,71	2,74	2,69	87,0
1.1.1.1. Kratkoročno	2,61	2,17	3,00	1,61	3,40	1,54	1,55	25,9
1.1.1.1.1. Do 3 mjeseca	2,18	1,75	1,34	1,20	3,49	1,24	1,12	14,8
1.1.1.1.2. Od 3 do 6 mjeseci	3,01	1,90	1,74	1,39	3,13	1,74	1,59	1,7
1.1.1.1.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	4,27	4,85	4,81	2,99	2,36	1,76	2,21	9,4
Od toga: uz euro	2,94	2,57	3,72	2,06	3,40	1,77	1,96	13,0
Od toga: uz američki dolar	1,88	1,51	1,10	1,10	–	1,21	1,13	12,8
1.1.1.2. Dugoročno	3,31	3,14	3,59	3,47	4,07	3,37	3,17	61,0
1.1.1.2.1. Od 1 do 2 godine	4,43	3,74	4,03	2,90	2,70	3,47	2,49	5,3
1.1.1.2.2. Više od 2 godine	3,18	3,08	3,55	3,64	4,30	3,35	3,23	55,8
Od toga: uz euro	3,31	3,14	3,59	3,47	4,07	3,37	3,17	61,0
Od toga: uz američki dolar	0,00	–	–	0,00	–	–	–	–
1.2. Nefinancijska trgovačka društva	3,54	4,76	3,23	2,17	3,00	1,97	5,06	15,1
1.2.1. Oročeni depoziti	3,54	4,76	3,23	2,17	3,00	1,97	5,06	15,1
1.2.1.1. Kratkoročno	3,14	4,79	3,26	2,20	3,27	3,44	1,67	4,9
1.2.1.1.1. Do 3 mjeseca	2,79	3,64	2,01	2,09	–	0,50	–	–
1.2.1.1.2. Od 3 do 6 mjeseci	1,46	5,96	1,34	2,27	0,00	0,06	1,47	1,8
1.2.1.1.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	4,94	3,48	3,36	3,28	3,27	3,73	1,77	3,2
Od toga: uz euro	3,18	4,79	3,26	2,20	3,27	3,93	1,67	4,9
Od toga: uz američki dolar	1,15	4,00	3,80	–	–	1,00	–	–
1.2.1.2. Dugoročno	3,72	4,64	2,53	1,96	2,38	1,58	6,70	10,2
1.2.1.2.1. Od 1 do 2 godine	2,41	4,73	2,79	2,20	2,43	1,84	3,30	0,0
1.2.1.2.2. Više od 2 godine	4,24	2,40	1,37	1,12	0,84	1,20	6,70	10,2
Od toga: uz euro	3,72	4,64	2,53	1,96	2,40	1,58	6,70	10,2
Od toga: uz američki dolar	–	–	–	–	0,40	–	–	–
1.3. Krediti s osnove repo poslova	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Krediti	7,27	6,80	5,91	6,22	6,78	6,62	6,49	2.191,4
2.1. Stanovništvo	7,60	7,05	6,39	6,49	6,99	7,07	7,02	1.031,3
2.1.1. Stambeni krediti	5,63	5,22	5,12	4,63	5,27	5,17	5,19	348,9
2.1.1.1. Kratkoročno	5,50	5,39	5,54	5,61	5,57	5,28	5,30	44,5
Od toga: uz euro	5,50	5,39	5,54	5,61	5,57	5,28	5,30	44,5
Od toga: uz švicarski franak	–	–	–	–	–	–	–	–
2.1.1.2. Dugoročno	5,64	5,20	5,06	4,53	5,23	5,15	5,18	304,4
2.1.1.2.1. Od 1 do 5 godina	5,85	5,11	5,39	3,40	4,94	5,42	5,20	9,3
2.1.1.2.2. Više od 5 godina	5,64	5,20	5,05	4,54	5,23	5,15	5,18	295,1
Od toga: uz euro	5,68	5,43	5,29	4,67	5,33	5,27	5,27	291,6
Od toga: uz švicarski franak	5,53	3,50	2,30	2,08	2,06	3,24	3,14	12,9
2.1.2. Potrošački i ostali krediti	8,63	8,38	6,86	7,67	8,01	7,89	7,96	682,4
2.1.2.1. Kratkoročno	8,50	8,03	6,42	6,58	7,38	6,54	6,68	51,9
Od toga: uz euro	8,55	8,06	6,47	6,58	7,41	6,56	6,76	47,6
Od toga: uz švicarski franak	6,77	5,35	–	–	–	3,04	–	–
2.1.2.2. Dugoročno	8,65	8,43	6,90	7,79	8,07	8,02	8,06	630,5
2.1.2.2.1. Od 1 do 5 godina	8,66	8,00	5,97	7,23	7,52	7,18	7,44	136,5
2.1.2.2.2. Više od 5 godina	8,64	8,57	7,43	7,97	8,21	8,29	8,23	494,0
Od toga: uz euro	8,68	8,44	6,92	7,83	8,09	8,05	8,08	628,0
Od toga: uz švicarski franak	6,87	6,72	5,52	2,46	6,37	3,95	3,81	0,9

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
		Kamatna stopa						Kamatna stopa
Od toga: obrtnici	7,32	7,36	6,58	6,63	6,33	6,18	6,56	52,3
2.2. Nefinancijska trgovačka društva	7,16	6,70	5,70	5,99	6,58	6,25	6,03	1.160,1
2.2.1. Krediti	7,16	6,70	5,70	5,99	6,58	6,25	6,03	1.160,1
2.2.1.1. Kratkoročno	8,02	7,05	5,33	6,84	7,32	6,72	6,96	492,2
Od toga: uz euro	8,01	7,05	5,33	6,84	7,34	6,72	6,97	491,3
Od toga: uz švicarski franak	–	–	–	4,20	5,15	–	–	–
2.2.1.2. Dugoročno	6,36	6,37	6,22	5,37	5,85	5,93	5,34	667,9
2.2.1.2.1. Od 1 do 5 godina	6,91	6,95	6,13	4,87	6,18	6,19	5,88	275,9
2.2.1.2.2. Više od 5 godina	5,88	5,89	6,26	5,82	5,63	5,79	4,96	392,0
Od toga: uz euro	6,39	6,37	6,23	5,34	5,85	5,92	5,34	667,9
Od toga: uz švicarski franak	5,28	–	5,38	6,43	–	4,06	–	–

Tablica G6c: Kamatne stope kreditnih institucija na devizne depozite i kredite (novi poslovi)
 vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini i iznosi u milijunima kuna

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
		Kamatna stopa						Kamatna stopa
1. Depoziti	2,92	2,66	2,20	2,05	1,94	2,04	1,81	11.913,15
1.1. Stanovništvo	3,25	3,16	2,52	2,47	2,35	2,25	2,16	8.325,50
1.1.1. Oročeni depoziti	3,25	3,16	2,52	2,47	2,35	2,25	2,16	8.325,50
1.1.1.1. Kratkoročno	3,06	2,97	2,25	2,10	2,02	1,96	1,87	5.354,21
1.1.1.1.1. Do 3 mjeseca	2,37	2,07	1,62	1,50	1,50	1,40	1,30	1.106,30
1.1.1.1.2. Od 3 do 6 mjeseci	2,84	2,72	2,14	2,00	1,85	1,73	1,70	981,36
1.1.1.1.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	3,39	3,30	2,52	2,37	2,28	2,21	2,12	3.266,56
Od toga: u euru	3,12	3,01	2,31	2,13	2,05	1,98	1,88	4.814,00
Od toga: u američkom dolaru	2,75	2,52	2,02	1,95	1,94	1,80	1,94	369,03
1.1.1.2. Dugoročno	3,96	3,90	3,07	3,05	2,91	2,77	2,68	2.971,28
1.1.1.2.1. Od 1 do 2 godine	3,95	3,80	2,99	2,87	2,87	2,73	2,66	2.051,63
1.1.1.2.2. Više od 2 godine	4,01	4,18	3,24	3,30	3,01	2,87	2,74	919,66
Od toga: u euru	4,07	3,98	3,11	3,06	2,94	2,80	2,69	2.790,39
Od toga: u američkom dolaru	3,56	3,47	2,93	3,07	2,62	2,54	2,62	140,52
1.2. Nefinancijska trgovačka društva	2,42	1,76	1,44	1,15	1,08	1,36	1,01	3.587,66
1.2.1. Oročeni depoziti	2,42	1,76	1,44	1,15	1,08	1,36	1,01	3.587,66
1.2.1.1. Kratkoročno	2,37	1,62	1,40	1,05	0,83	1,23	0,99	3.538,31
1.2.1.1.1. Do 3 mjeseca	2,07	1,14	0,95	0,75	0,52	0,93	0,86	3.032,28
1.2.1.1.2. Od 3 do 6 mjeseci	3,74	3,09	2,21	2,50	1,90	2,10	1,60	273,60
1.2.1.1.3. Od 6 mjeseci do 1 godine	4,18	3,66	2,91	2,25	2,65	2,21	1,94	232,43
Od toga: u euru	2,60	1,96	1,54	1,07	1,05	1,27	1,03	3.066,06
Od toga: u američkom dolaru	1,37	0,60	0,58	0,66	0,19	0,43	0,59	450,17
1.2.1.2. Dugoročno	4,47	3,71	3,34	3,54	4,47	2,64	2,61	49,35
1.2.1.2.1. Od 1 do 2 godine	4,56	3,52	3,39	4,70	4,89	4,66	2,71	42,33
1.2.1.2.2. Više od 2 godine	3,19	4,41	3,04	0,33	1,55	0,84	2,03	7,02
Od toga: u euru	4,53	4,70	3,72	3,55	4,88	2,64	2,62	49,15
Od toga: u američkom dolaru	2,82	2,51	2,39	1,45	1,45	2,37	–	–
1.3. Krediti s osnove repo poslova	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Krediti	5,40	4,41	4,58	4,85	4,83	3,78	3,76	1.756,94
2.1. Stanovništvo	0,41	0,16	1,45	2,65	2,31	0,21	0,58	38,83
2.1.1. Stambeni krediti	–	–	–	–	–	–	–	–
2.1.1.1. Kratkoročno	–	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: u euru	–	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: u švicarskom franku	–	–	–	–	–	–	–	–
2.1.1.2. Dugoročno	–	–	–	–	–	–	–	–
2.1.1.2.1. Od 1 do 5 godina	–	–	–	–	–	–	–	–
2.1.1.2.2. Više od 5 godina	–	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: u euru	–	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: u švicarskom franku	–	–	–	–	–	–	–	–
2.1.2. Potrošački i ostali krediti	0,41	0,16	1,45	2,65	2,31	0,21	0,58	38,83
2.1.2.1. Kratkoročno	0,32	0,16	0,86	2,59	2,21	0,21	0,43	37,95
Od toga: u euru	0,31	0,16	0,85	2,59	2,20	0,20	0,42	37,91
Od toga: u švicarskom franku	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00	0,00
2.1.2.2. Dugoročno	9,81	–	6,69	4,81	7,52	–	6,96	0,88
2.1.2.2.1. Od 1 do 5 godina	–	–	5,43	4,81	7,58	–	–	–
2.1.2.2.2. Više od 5 godina	9,81	–	7,75	–	7,50	–	6,96	0,88
Od toga: u euru	9,95	–	6,69	4,81	7,56	–	6,96	0,88
Od toga: u švicarskom franku	7,98	–	–	–	7,50	–	–	–

	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			2014. X.	
				III.	VI.	IX.		
				Kamatna stopa			Kamatna stopa	Iznos
Od toga: obrtnici	4,43	0,00	5,85	3,12	4,91	0,00	4,32	2,00
2.2. Nefinancijska trgovačka društva	5,51	4,48	4,69	4,92	5,08	3,96	3,83	1.718,11
2.2.1. Krediti	5,51	4,48	4,69	4,92	5,08	3,96	3,83	1.718,11
2.2.1.1. Kratkoročno	6,38	3,85	3,72	3,74	5,18	3,84	3,14	992,67
Od toga: u euru	6,54	3,77	3,64	3,66	4,85	3,44	3,33	740,04
Od toga: u američkom dolaru	6,06	6,87	3,46	3,26	6,46	4,16	2,60	252,63
2.2.1.2. Dugoročno	4,64	4,74	6,23	5,80	4,98	4,19	4,78	725,44
2.2.1.2.1. Od 1 do 5 godina	7,12	4,30	5,53	5,80	4,81	6,20	4,24	249,94
2.2.1.2.2. Više od 5 godina	4,40	6,58	6,48	5,82	5,18	3,88	5,06	475,50
Od toga: u euru	4,64	4,67	6,23	5,80	4,84	4,18	4,78	725,44
Od toga: u američkom dolaru	–	6,19	7,91	7,96	5,88	6,83	–	–

Tablica G7a: Kamatne stope ostvarene u trgovini depozitima na međubankarskom tržištu

vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	O/N	T/N	S/N	do opoziva	2 – 6 dana	1 tj.	2 tj.	1 mj.	3 mj.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2003.		3,12	3,35	2,80	3,39	3,42	3,58	3,76	4,14	4,91
2004.		4,98	4,94	4,67	5,66	4,85	5,37	5,82	5,88	6,35
2005.		2,97	4,45	4,91	4,27	3,52	3,69	4,20	4,57	5,33
2006.		2,36	2,37	2,30	2,82	2,31	2,77	2,68	3,36	3,81
2007.		4,97	5,30	4,91	4,00	5,45	5,51	5,59	5,87	5,86
2008.		5,86	5,64	4,79	–	5,22	6,59	6,50	6,88	7,38
2009.		7,22	6,97	6,30	6,50	7,76	7,79	8,53	8,98	9,31
2010.		0,89	1,23	1,25	–	1,16	1,23	1,82	1,74	2,92
2011.		0,86	0,98	1,92	–	0,89	1,22	1,46	2,25	3,31
2012.		1,09	1,67	1,37	–	1,09	1,38	2,20	1,75	3,79
2013.		0,37	0,33	1,00	–	0,73	1,01	0,63	1,02	2,36
2013.	studen	0,28	0,20	–	–	0,31	0,56	–	–	–
	prosinac	0,30	–	–	–	0,56	0,48	0,70	–	–
2014.	siječanj	0,40	–	–	–	0,51	0,61	–	–	–
	veljača	0,40	–	–	–	0,50	0,53	–	–	0,78
	ožujak	0,51	–	–	–	0,48	0,62	0,60	–	0,79
	travanj	0,22	–	–	–	0,72	0,49	0,01	0,90	–
	svibanj	0,29	–	–	–	0,51	0,60	–	1,49	–
	lipanj	0,22	–	–	–	0,46	0,47	0,80	0,75	0,60
	srpanj*	0,22	0,20	–	–	0,50	0,29	–	–	0,88
	kolovoz*	0,40	0,38	–	–	0,68	0,60	0,65	–	–
	rujan*	0,46	0,50	0,83	–	0,56	0,58	0,63	0,83	–
	listopad	0,36	–	–	–	0,47	0,64	–	–	–

Tablica G7a: Kamatne stope ostvarene u trgovini depozitima na međubankarskom tržištu • U Tablici G7a iskazuju se vagani mjesečni prosjeci kamatnih stopa ostvarenih u izravnoj međusobnoj trgovini depozitima kreditnih institucija u izvještajnom mjesecu te ne uključuju izravnu i repo trgovinu vrijednosnim papirima niti transakcije s drugim pravnim i fizičkim osobama. Godišnji prosjeci izračunati su kao jednostavni prosjeci vaganih mjesečnih prosjeka. Kamatne stope detaljnije su podijeljene prema roku dospijea; u stupcu 3. O/N (prekonoćno dospijea), to jest odobrenje sredstava obavlja se na dan zaključivanja

transakcije, dok se povrat sredstava obavlja sljedećeg radnog dana, u stupcu 4. T/N (“TOM/NEXT”), to jest odobrenje sredstava obavlja se prvi radni dan nakon dana zaključivanja transakcije, dok se povrat sredstava obavlja sljedećeg radnog dana, u stupcu 5. S/N (“SPOT/NEXT”), to jest odobrenje sredstava obavlja se drugi radni dan nakon dana zaključivanja transakcije, dok se povrat sredstava obavlja sljedećeg radnog dana, u stupcu 6. dospijea do opoziva, u stupcu 7. dospijea 2 do 6 dana, zatim u sljedećim stupcima: 1 tjedan, 2 tjedna, 1 mjesec te 3 mjeseca.

Tablica G7b: Kamatne stope kotirane na međubankarskom tržištu (ZIBOR)

jednostavni mjesečni prosjeci jednostavnih dnevnih prosjeka kotacija banaka

Godina	Mjesec	O/N	T/N	S/N	1 tj.	2 tj.	1 mj.	3 mj.	6 mj.	9 mj.	12 mj.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2003.		3,55	3,59	3,63	3,94	4,11	5,03	5,37	5,77	–	–
2004.		5,31	5,42	5,56	5,79	6,04	10,11	7,33	7,61	–	–
2005.		3,62	3,74	3,79	4,30	4,59	5,98	6,21	6,45	–	–
2006.		2,90	2,96	3,00	3,28	3,52	4,24	4,49	4,67	4,66	4,82
2007.		5,18	5,28	5,27	5,50	5,61	5,73	5,66	5,58	5,55	5,59
2008.		5,96	6,15	6,23	6,72	6,80	6,88	7,17	7,19	7,18	7,20
2009.		7,16	7,49	7,72	8,33	8,63	9,15	8,96	8,68	8,48	8,41
2010.		1,04	1,05	1,05	1,17	1,31	1,57	2,44	3,32	3,74	4,12
2011.		1,03	1,06	1,09	1,27	1,53	2,11	3,15	3,84	4,12	4,39
2012.		1,23	1,21	1,20	1,37	1,58	2,12	3,42	4,14	4,37	4,58
2013.		0,59	0,60	0,60	0,67	0,75	0,94	1,50	2,10	2,40	2,66
2013.	prosinac	0,50	0,50	0,50	0,53	0,58	0,67	1,01	1,46	1,73	1,97
2014.	siječanj	0,50	0,50	0,50	0,52	0,57	0,65	0,95	1,32	1,60	1,86
	veljača	0,50	0,50	0,50	0,51	0,54	0,62	0,88	1,25	1,48	1,75
	ožujak	0,50	0,50	0,50	0,51	0,53	0,61	0,86	1,24	1,49	1,75
	travanj	0,50	0,50	0,50	0,52	0,53	0,61	0,83	1,24	1,48	1,74
	svibanj	0,50	0,50	0,50	0,52	0,53	0,62	0,87	1,32	1,57	1,80
	lipanj	0,50	0,50	0,50	0,53	0,56	0,63	0,89	1,35	1,62	1,84
	srpanj	0,32	0,32	0,32	0,42	0,51	0,64	0,87	1,34	1,58	1,81
	kolovoz	0,41	0,41	0,41	0,56	0,65	0,81	1,01	1,38	1,63	1,85
	rujan	0,57	0,57	0,57	0,76	0,84	0,98	1,16	1,44	1,66	1,87
	listopad	0,45	0,46	0,46	0,69	0,78	0,98	1,14	1,35	1,61	1,82
	studenj	0,46	0,47	0,47	0,71	0,77	0,93	1,10	1,32	1,56	1,79

Tablica G7b: Kamatne stope kotirane na međubankarskom tržištu (ZIBOR) • U Tablici G7b iskazuju se jednostavni mjesečni prosjeci dnevnih vrijednosti kamatnog indeksa ZIBOR, a godišnji prosjeci jesu jednostavni prosjeci jednostavnih mjesečnih prosjeka. Indeksi ZIBOR (engl. *Zagreb Interbank Offered Rates*) jedinstvene su referentne kamatne stope na hrvatskom međubankarskom tržištu. Službeni izračun ZIBOR-a prema dospelima temelji se na izračunu prosječnih vrijednosti kamatnih stopa osam najvećih hrvatskih banaka kotiranih na Reutersovu sustavu dnevno točno u 11.00 sati svakoga radnog dana. Kamatne stope detaljnije su podijeljene prema roku dospelja; u stupcu 3. O/N

(prekonoćno dospelje), to jest odobrenje sredstava obavlja se na dan zaključivanja transakcije, dok se povrat sredstava obavlja sljedećega radnog dana, u stupcu 4. T/N (“TOM/NEXT”), to jest odobrenje sredstava obavlja se prvi radni dan nakon dana zaključivanja transakcije, dok se povrat sredstava obavlja sljedećega radnog dana, u stupcu 5. S/N (“SPOT/NEXT”), to jest odobrenje sredstava obavlja se drugi radni dan nakon dana zaključivanja transakcije, dok se povrat sredstava obavlja sljedećega radnog dana, u stupcu 6. tjedan dana, zatim u sljedećim stupcima: 2 tjedna, 1 mjesec, 3 mjeseca, 6 mjeseci, 9 mjeseci te 12 mjeseci.

Tablica G8a: Kamatne stope na trezorske zapise Republike Hrvatske

Godina	Mjesec	Izdani u HRK			Izdani uz valutnu klauzulu u EUR	
		3 mj.	6 mj.	12 mj.	3 mj.	12 mj.
2000.		9,97	9,43	–	–	–
2001.		6,18	7,01	–	–	–
2002.		2,66	3,45	3,77	–	–
2003.		3,41	4,31	4,80	–	–
2004.		4,64	5,74	6,38	–	–
2005.		3,96	4,65	4,99	–	–
2006.		3,07	3,37	3,87	–	–
2007.		3,29	3,49	4,08	–	–
2008.		4,39	5,24	5,98	–	7,95
2009.		6,95	7,25	7,52	–	7,09
2010.		2,19	3,28	4,01	–	3,37
2011.		2,60	3,53	3,91	3,76	3,46
2012.		2,74	3,59	3,93	2,71	3,26
2013.		0,97	1,70	2,54	0,64	1,38
2013.	prosinac	0,77	1,22	2,46	0,45	0,70
2014.	siječanj	0,70	–	2,15	–	0,52
	veljača	0,68	1,20	2,05	0,40	0,65
	ožujak	0,60	1,20	2,00	–	0,51
	travanj	0,55	1,20	2,00	0,45	0,40
	svibanj	–	1,10	2,00	–	0,50
	lipanj	0,60	1,10	2,00	–	–
	srpanj	–	1,00	1,95	–	–
	kolovoz	0,40	1,00	1,90	0,40	0,60
	rujan	0,40	0,96	1,72	0,40	0,55
	listopad	0,40	0,80	1,50	0,35	0,45
	studenj	0,30	0,70	1,50	0,35	0,45

Tablica G8a: Kamatne stope na trezorske zapise Republike Hrvatske • U Tablici G8a iskazuju se vagani mjesečni prosjeci dnevnih kamatnih stopa ostvarenih na aukcijama trezorskih zapisa Ministarstva financija Republike Hrvatske. Dnevne kamatne stope odgovaraju ostvarenom jedinstvenom prinosu pri izdavanju na aukcijama trezorskih zapisa Ministarstva financija.

Godišnji prosjeci su obični prosjek vaganih mjesečnih prosjeka.

Vagani mjesečni prosjeci dnevnih kamatnih stopa izračunavaju se zasebno za trezorske zapise izdane u HRK i za trezorske zapise izdane uz valutnu klauzulu u EUR te posebno za svako ugovoreno izvorno dospijeće (91 dan, 182 ili 364 dana).

Tablica G8b: Prinosi do dospijea na obveznice Republike Hrvatske za odabrane valute i rokove dospijea

Godina	Mjesec	USD				EUR		HRK s valutnom klauzulom u EUR				HRK			
		6 g.	7 g.	9 g.	10 g.	4 g.	8 g.	5 g.	6 g.	8 g.	10 g.	2 g.	3 g.	4 g.	6 g.
2001.		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2002.		-	-	5,53	-	5,77	5,78	-	5,58	-	6,32	-	-	-	-
2003.		-	4,20	-	-	-	4,93	4,42	4,63	-	5,54	-	-	6,04	-
2004.		4,50	4,17	-	-	3,61	-	4,47	-	4,95	-	-	5,77	6,16	-
2005.		4,75	-	-	-	3,19	3,69	-	3,67	-	4,08	3,92	5,08	4,10	-
2006.		-	-	-	-	4,03	4,19	4,53	4,37	-	3,90	4,09	4,62	4,16	-
2007.		-	-	-	-	4,66	-	4,74	-	4,67	-	4,42	4,09	-	4,78
2008.		-	-	-	-	-	-	-	-	5,37	-	5,30	-	-	5,56
2009.		-	-	-	5,83	4,47	-	-	6,28	-	6,25	-	-	7,90	7,74
2010.		-	-	5,59	5,75	4,24	-	5,12	4,73	-	5,81	-	5,12	5,07	5,59
2011.		-	-	6,49	5,45	5,07	-	5,21	-	6,36	-	4,62	4,88	5,63	6,08
2012.		-	5,15	6,27	-	-	-	-	-	6,12	5,36	5,75	4,35	5,31	6,28
2013.		5,31	5,06	6,05	5,65	-	-	-	4,49	-	4,33	3,15	3,56	3,98	4,80
2013.	prosinac	5,22	5,54	6,02	6,22	-	-	-	4,54	-	-	2,96	3,47	4,03	4,63
2014.	siječanj	4,99	5,3	5,79	5,97	-	-	-	4,55	-	-	3,19	3,86	4,55	4,67
	veljača	5,01	5,32	5,73	5,91	3,76	-	-	4,71	-	-	3,19	3,99	4,39	4,78
	ožujak	4,86	5,13	5,46	5,6	3,66	-	-	4,45	4,74	5,16	3,11	4	4,12	4,51
	travanj	4,82	5,07	5,38	5,47	3,29	-	-	4,13	4,51	4,79	3,04	4,12	4,1	4,21
	svibanj	4,52	4,78	5,08	5,19	3,07	3,97	-	4,05	4,25	4,56	3	3,94	3,93	4,12
	lipanj	4,38	4,57	4,89	5,01	2,88	3,82	3,71	3,5	3,68	3,98	2,83	3,42	3,83	3,56
	srpanj	4,45	4,7	5	5,12	2,94	3,93	3,73	3,72	4	4,37	2,63	3,1	3,78	3,72
	kolovoz	4,63	4,84	5,1	5,21	3,02	4,1	3,51	3,33	3,8	4,02	2,8	3,15	3,75	3,33
	rujan	4,54	4,6	4,98	5,00	2,71	3,77	3,68	3,57	3,91	4,23	2,7	3,18	3,74	3,57
	listopad	4,58	4,73	4,96	-	2,63	3,76	3,3	3,63	3,56	3,95	2,62	2,98	3,66	3,63
	studenj	4,46	-	4,86	-	2,53	3,49	3,48	-	3,81	4,14	2,64	4,77	3,51	-

Tablica G8b: Prinosi do dospijea na obveznice Republike Hrvatske za odabrane valute i rokove dospijea • U Tablici G8b iskazuju se prosječni mjesečni i godišnji prinosi do dospijea na obveznice Republike Hrvatske za odabrane valute i rokove.

Prosječni mjesečni prinosi do dospijea su obični prosjek dnevnih prinosa do dospijea.

Prosječni godišnji prinosi su obični prosjek mjesečnih prosjeka.

Dnevni se prinosi računaju za svako preostalo dospijee (zaokruženo na cijeli broj godina) tako da se obveznice prvo grupiraju u skupine prema preostalom roku dospijea, a zatim se računa obični prosjek u svakoj takvoj skupini. Preostalo dospijee obveznice na dan računa se kao prirodno zaokruženi broj (interval $t-0,5$ do $t+0,5$) uz pretpostavku godine s 360 dana.

Ovisno o tržištu na kojemu su obveznice izdane, u Republici Hrvatskoj ili na inozemnim tržištima kapitala, i s obzirom na

raspoloživost podataka za izračun prinosa do dospijea, primijenjena je djelomično različita metodologija.

a) Obveznice izdane na domaćem tržištu kapitala

Dnevni prinosi do dospijea izračunavaju se na temelju vanog prosjeka ostvarene prosječne cijene trgovanja na svim segmentima trgovanja Zagrebačke burze.

Dnevni prinosi izračunavaju se i u slučaju da određeni dan nisu ostvarene transakcije trgovanja, uz pretpostavku zadržavanja zadnje prosječne cijene.

b) Obveznice izdane na inozemnim tržištima kapitala

Dnevni se prinosi do dospijea preuzimaju preko Bloombergova financijskog servisa, a izračunani su na temelju dnevnih podataka o zadnjoj ponudbenoj ("bid") kotiranoj cijeni.

U izračun prosječnoga mjesečnog prinosa ne uzimaju se dani za koje nije raspoloživ podatak o dnevnom prinosa.

Tablica G10a: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	EUR/HRK	ATS/HRK	FRF/HRK	100 ITL/HRK	CHF/HRK	GBP/HRK	USD/HRK	DEM/HRK
2000.		7,633852	0,554774	1,163773	0,394256	4,903244	12,530514	8,287369	3,903127
2001.		7,471006	0,542939	1,138947	0,385845	4,946810	12,010936	8,339153	3,819865
2002.		7,406976				5,049125	11,793108	7,872490	
2003.		7,564248				4,978864	10,943126	6,704449	
2004.		7,495680				4,854986	11,048755	6,031216	
2005.		7,400047				4,780586	10,821781	5,949959	
2006.		7,322849				4,656710	10,740292	5,839170	
2007.		7,336019				4,468302	10,731537	5,365993	
2008.		7,223178				4,553618	9,101622	4,934417	
2009.		7,339554				4,861337	8,233112	5,280370	
2010.		7,286230				5,285859	8,494572	5,500015	
2011.		7,434204				6,035029	8,566138	5,343508	
2012.		7,517340				6,237942	9,269634	5,850861	
2013.		7,573548				6,154290	8,922067	5,705883	
2013.	prosinac	7,633202				6,232143	9,129392	5,575408	
2014.	siječanj	7,629820				6,194254	9,224638	5,597005	
	veljača	7,654972				6,266420	9,279100	5,609337	
	ožujak	7,654440				6,287034	9,207279	5,538285	
	travanj	7,627459				6,257350	9,241817	5,522142	
	svibanj	7,593665				6,222286	9,309870	5,524160	
	lipanj	7,573554				6,216021	9,411660	5,574760	
	srpanj	7,599809				6,255927	9,579305	5,607284	
	kolovoz	7,626000				6,292300	9,567555	5,724264	
	rujan	7,618519				6,309745	9,618556	5,889556	
	listopad	7,650459				6,336262	9,707414	6,037462	
	studen	7,663895				6,371382	9,699996	6,141372	

Tablica G10a: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke • Godišnji prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u godini, prema tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju razdoblju izračuna.

Mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva HNB-a izračunati su na osnovi srednjih deviznih tečajeva za radne dane u mjesecu, prema tečajnicama HNB-a koje po datumu primjene pripadaju razdoblju izračuna.

Podaci o godišnjim i mjesečnim prosjecima srednjih deviznih

tečajeva HNB-a prikazani su za odabrane valute od 1992. godine do danas i iskazani su u kunama. Za razdoblja izračuna od početka 1992. godine, kad je hrvatski dinar bio zakonito sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj, pa do uvođenja kune 30. svibnja 1994. godišnji i mjesečni prosjeci iskazani su u kunskoj vrijednosti tako da su iznosi denominirani dijeljenjem s tisuću (1.000).

Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva za euro u razdoblju od 1992. do kraja 1998. prosjeci su srednjih deviznih tečajeva koji su se primjenjivali za ECU.

Tablica G10b: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	EUR/HRK	ATS/HRK	FRF/HRK	100 ITL/HRK	CHF/HRK	GBP/HRK	USD/HRK	DEM/HRK
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2003.		7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2004.		7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	
2005.		7,375626				4,744388	10,753209	6,233626	
2006.		7,345081				4,571248	10,943208	5,578401	
2007.		7,325131				4,412464	9,963453	4,985456	
2008.		7,324425				4,911107	7,484595	5,155504	
2009.		7,306199				4,909420	8,074040	5,089300	
2010.		7,385173				5,929961	8,608431	5,568252	
2010.		7,530420				6,194817	8,986181	5,819940	
2012.		7,545624				6,245343	9,219971	5,726794	
2013.		7,637643				6,231758	9,143593	5,549000	
2013.	prosinac	7,637643				6,231758	9,143593	5,549000	
2014.	siječanj	7,644916				6,252487	9,250866	5,619196	
	veljača	7,658268				6,296364	9,327976	5,609220	
	ožujak	7,658394				6,282006	9,264933	5,575824	
	travanj	7,604192				6,233455	9,221674	5,485243	
	svibanj	7,588935				6,217890	9,332188	5,574770	
	lipanj	7,571371				6,224921	9,468948	5,562277	
	srpanj	7,636504				6,280020	9,651800	5,698033	
	kolovoz	7,627133				6,326421	9,603542	5,786899	
	rujan	7,626267				6,316795	9,760997	6,015355	
	listopad	7,662622				6,356912	9,748883	6,088211	
	studenj	7,673128				6,384165	9,669979	6,163650	

Tablica G10b: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja • Tablica prikazuje srednje devizne tečajeve HNB-a koji se primjenjuju posljednjega dana promatranog razdoblja.

Podaci o srednjim deviznim tečajevima HNB-a prikazani su za odabrane valute od 1992. godine do danas i iskazani su u kunama. Za razdoblja od početka vremenske serije 1992. godine

do uvođenja kune 30. svibnja 1994. srednji devizni tečajevi koji se primjenjuju na kraju razdoblja iskazani su u kunskoj vrijednosti tako da su iznosi denominirani dijeljenjem s tisuću (1.000).

Srednji devizni tečajevi za euro koji su se primjenjivali posljednjeg dana promatranog razdoblja od 1992. do kraja 1998. srednji su devizni tečajevi na kraju razdoblja koji su se primjenjivali za ECU.

Tablica G11: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja
u milijunima eura, tekući tečaj

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
A. Kupnja stranih sredstava plaćanja									
1. Pravne osobe	19.939,9	21.453,6	20.628,9	19.837,3	15.625,9	1.553,2	1.432,8	1.834,0	1.481,5
2. Fizičke osobe	4.920,3	4.878,0	5.264,9	5.060,8	5.083,6	384,9	484,4	504,4	457,9
2.1. Domaće fizičke osobe	4.389,6	4.251,3	4.867,9	4.647,1	4.733,2	383,5	419,4	449,8	441,1
2.2. Strane fizičke osobe	530,7	626,7	397,0	413,7	350,5	1,3	65,0	54,6	16,8
3. Domaće banke	10.964,5	11.171,3	10.406,6	10.237,5	11.351,5	707,3	1.101,2	1.130,0	729,7
4. Strane banke	5.681,9	5.548,6	5.226,3	6.023,2	6.063,8	497,0	609,3	765,5	491,6
5. Hrvatska narodna banka	1.899,4	350,1	596,7	724,4	214,9	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	43.405,9	43.401,6	42.123,5	41.883,2	38.339,8	3.142,4	3.627,8	4.234,0	3.160,7
B. Prodaja stranih sredstava plaćanja									
1. Pravne osobe	21.707,2	21.930,5	20.809,2	20.355,7	20.189,4	1.870,5	1.851,4	2.535,6	1.932,1
2. Fizičke osobe	3.205,5	1.815,9	1.760,2	1.461,3	1.443,8	85,5	130,4	165,5	113,9
2.1. Domaće fizičke osobe	3.186,0	1.800,5	1.743,3	1.450,8	1.436,1	85,1	129,5	164,3	113,5
2.2. Strane fizičke osobe	19,5	15,4	16,9	10,5	7,7	0,5	0,9	1,2	0,4
3. Domaće banke	10.964,5	11.171,3	10.406,6	10.237,5	11.351,5	707,3	1.101,2	1.130,0	729,7
4. Strane banke	5.281,5	5.455,0	5.730,2	7.159,4	7.082,2	477,3	598,4	819,4	475,8
5. Hrvatska narodna banka	2.224,2	363,7	–	58,1	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	43.382,7	40.736,5	38.706,2	39.272,0	40.066,9	3.140,7	3.681,4	4.650,5	3.251,4
C. Neto kupnja stranih sredstava plaćanja banaka (A–B)									
1. Pravne osobe	–1.767,3	–476,9	–180,3	–518,4	–4.563,4	–317,3	–418,6	–701,5	–450,6
2. Fizičke osobe	1.714,8	3.062,1	3.504,7	3.599,5	3.639,8	299,3	354,0	338,9	344,0
2.1. Domaće fizičke osobe	1.203,6	2.450,8	3.124,6	3.196,3	3.297,1	298,5	290,0	285,5	327,5
2.2. Strane fizičke osobe	511,2	611,2	380,1	403,2	342,7	0,8	64,1	53,5	16,5
3. Strane banke	400,4	93,6	–503,9	–1.136,2	–1.018,4	19,7	10,9	–53,9	15,8
4. Hrvatska narodna banka	–324,8	–13,6	596,7	666,3	214,9	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4)	23,2	2.665,2	3.417,2	2.611,2	–1.727,1	1,7	–53,6	–416,5	–90,8
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke									
Kupnja stranih sredstava plaćanja	664,6	238,5	968,2	1.016,3	784,6	0,3	300,5	0,8	0,5
Od toga: s MF-om	664,6	238,5	968,2	1.016,3	784,6	0,3	300,5	0,8	0,5
Prodaja stranih sredstava plaćanja	98,3	233,1	0,0	246,1	228,4	5,2	169,7	0,0	32,0
Od toga: s MF-om	98,3	233,1	0,0	246,1	159,0	–	–	0,0	0,0

Tablica G11: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja • Podaci o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja obuhvaćaju promptne (spot) transakcije kupnje i prodaje stranih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Promptni poslovi su ugovorene transakcije kupoprodaje deviza koje se realiziraju najkasnije u roku od 48 sati.

Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika

(pravne i fizičke osobe, domaće i strane banke i Hrvatska narodna banka). Izvor su podataka izvješća banaka o trgovanju stranim sredstvima plaćanja uključujući i podatke o kupnji i prodaji stranih sredstava plaćanja od fizičkih osoba preko ovlaštenih mjenjača.

Ostale transakcije HNB-a obuhvaćaju kupnju i prodaju stranih sredstava plaćanja koje HNB obavlja u ime drugih.

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica^{a,b}
u milijunima eura

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. ^c	2014.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-2.304,0	-502,6	-360,3	-61,0	341,2	-1.518,4	-380,9	2.781,9
1. Roba, usluge i primarni dohodak (2+5)	-3.308,3	-1.565,0	-1.509,6	-1.222,1	-729,4	-1.695,3	-549,3	2.550,0
1.1. Prihodi	16.376,8	17.898,0	19.053,6	19.278,0	19.610,2	3.290,2	5.151,5	8.278,0
1.2. Rashodi	19.685,1	19.463,0	20.563,2	20.500,1	20.339,6	4.985,5	5.700,7	5.728,0
2. Roba i usluge (3+4)	-1.658,3	-161,5	-192,5	218,8	203,7	-1.346,0	-108,3	3.000,3
2.1. Prihodi	15.577,6	16.985,8	18.100,6	18.309,0	18.747,4	3.052,3	4.872,2	8.012,8
2.2. Rashodi	17.235,8	17.147,3	18.293,1	18.090,2	18.543,6	4.398,3	4.980,5	5.012,5
3. Roba	-7.455,6	-5.922,2	-6.381,9	-6.297,5	-6.588,5	-1.545,0	-1.858,3	-1.638,0
3.1. Prihodi	6.593,8	8.058,1	8.742,4	8.672,8	8.923,1	2.207,3	2.389,9	2.577,3
3.2. Rashodi	14.049,4	13.980,3	15.124,4	14.970,3	15.511,7	3.752,3	4.248,2	4.215,4
4. Usluge	5.797,3	5.760,7	6.189,4	6.516,3	6.792,2	199,0	1.750,0	4.638,3
4.1. Prihodi	8.983,8	8.927,7	9.358,2	9.636,2	9.824,2	845,0	2.482,3	5.435,5
4.2. Rashodi	3.186,5	3.167,0	3.168,7	3.119,9	3.032,0	645,9	732,3	797,2
5. Primarni dohodak	-1.650,1	-1.403,4	-1.317,1	-1.440,9	-933,1	-349,4	-441,0	-450,3
5.1. Prihodi	799,2	912,2	953,0	969,0	862,9	237,9	279,2	265,2
5.2. Rashodi	2.449,3	2.315,7	2.270,0	2.409,9	1.796,0	587,2	720,2	715,5
6. Sekundarni dohodak	1.004,4	1.062,4	1.149,2	1.161,1	1.070,5	177,0	168,3	231,9
6.1. Prihodi	1.560,4	1.629,7	1.670,3	1.719,6	1.817,5	488,1	415,2	429,5
6.2. Rashodi	556,0	567,3	521,1	558,5	746,9	311,2	246,9	197,6
B. KAPITALNE TRANSAKCIJE	61,4	59,6	37,6	47,8	51,0	2,5	18,0	8,5
C. FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	-3.424,4	-1.346,0	-1.433,4	-390,2	-437,3	-1.176,7	-328,6	1.749,6
1. Izravna ulaganja	-1.333,1	-943,3	-1.204,7	-1.196,8	-858,4	-216,6	-327,6	-212,9
1.1. Sredstva	970,3	125,3	-168,8	-63,0	-117,7	8,1	1.777,0	95,3
1.2. Obveze	2.303,5	1.068,6	1.035,9	1.133,8	740,6	224,6	2.104,6	308,2
2. Portfeljna ulaganja	-455,3	-401,6	-582,3	-1.743,8	-1.890,6	-5,5	71,3	496,5
2.1. Sredstva	521,5	408,0	-491,9	311,5	-92,7	-10,1	45,6	210,5
2.2. Obveze	976,8	809,7	90,4	2.055,3	1.797,9	-4,5	-25,7	-285,9
3. Financijski derivati	0,0	252,7	75,2	-54,7	8,7	-4,5	-2,2	-8,4
4. Ostala ulaganja	-2.864,1	-337,6	-122,2	2.559,4	458,5	-148,8	-278,9	1.882,1
4.1. Sredstva	-625,1	-689,2	-244,6	-605,6	-160,1	553,7	-485,0	1.635,9
4.2. Obveze	2.239,0	-351,6	-122,4	-3.165,0	-618,7	702,5	-206,1	-246,2
5. Međunarodne pričuve HNB-a	1.228,2	83,8	400,6	45,8	1.844,4	-801,3	208,7	-407,7
D. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-1.181,8	-903,0	-1.110,7	-377,0	-829,5	339,2	34,3	-1.040,8

^a Podaci od Biltena HNB-a broj 207 izrađeni su prema novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR), kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR), prosincu 2010. (-618,6 mil. EUR), i lipnju 2014. (1.485,8 mil. EUR). ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci
Napomena: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji kreditnih institucija.

Tablice H1 – H6: Platna bilanca • Platna bilanca Republike Hrvatske sistematičan je prikaz vrijednosti ekonomskih transakcija hrvatskih rezidenata s inozemstvom u određenom razdoblju. Od 1995. do kraja 2013. platna bilanca sastavljala se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u 5. izdanju svog priručnika za sastavljanje platne bilance (priručnik BPM5), dok se, počevši s 2014. godinom, platna bilanca sastavlja prema 6. izdanju priručnika (priručnik BPM6). Također, s početkom primjene priručnika BPM6, u skladu s novom metodologijom, rekonstruirane su i povijesne serije podataka platne bilance za godine 2000. – 2013.

Tri su vrste izvora podataka za sastavljanje platne bilance: 1.

procjene i statistička istraživanja koje provodi Hrvatska narodna banka, 2. specijalizirana izvješća Hrvatske narodne banke (o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, monetarnoj statistici, statistici vrijednosnih papira i međunarodnim pričuvama) te 3. izvješća državnih institucija (Državnog zavoda za statistiku, Ministarstva financija, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje).

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u tri valute: u euru (EUR), američkom dolaru (USD) i kuni (HRK). U sva tri slučaja rabe se isti izvori podataka i primjenjuju se ista načela obuhvata transakcija i kompiliranja pojedinih stavki. Izvorni podaci iskazani su u različitim valutama, pa je vrijednost

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge^a
u milijunima eura

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. ^b	2014.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Roba	-7.455,6	-5.922,2	-6.381,9	-6.297,5	-6.588,5	-1.545,0	-1.858,3	-1.638,0
1. Prihodi	6.593,8	8.058,1	8.742,4	8.672,8	8.923,1	2.207,3	2.389,9	2.577,3
1.1. Izvoz (fob) u vanjskotrgovinskoj statistici	7.529,4	8.898,6	9.533,7	9.448,7	9.510,7	2.327,0	2.516,3	2.679,5
1.2. Prilagodbe za obuhvat	-961,8	-873,5	-865,0	-968,2	-678,5	-152,0	-154,8	-130,7
1.3. Neto izvoz u poslovima preprodaje robe	26,2	26,4	25,2	12,6	12,2	4,2	2,5	5,8
1.4. Nemonetarno zlato	0,0	6,6	48,4	179,7	78,7	28,1	25,9	22,8
2. Rashodi	14.049,4	13.980,3	15.124,4	14.970,3	15.511,7	3.752,3	4.248,2	4.215,4
2.1. Uvoz (cif) u vanjskotrgovinskoj statistici	15.220,1	15.132,9	16.280,9	16.215,2	16.527,0	3.976,1	4.491,3	4.497,7
2.2. Prilagodbe za obuhvat	-501,0	-452,8	-438,8	-512,6	-269,2	-48,4	-47,7	-85,4
2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	-669,7	-703,9	-718,0	-733,0	-747,1	-179,9	-203,4	-203,6
2.4. Nemonetarno zlato	0,0	4,1	0,3	0,7	0,9	4,6	8,0	6,7
Usluge	5.797,3	5.760,7	6.189,4	6.516,3	6.792,2	199,0	1.750,0	4.638,3
1. Usluge oplemenjivanja robe u vlasništvu drugih	242,2	158,8	192,0	192,3	188,5	49,9	56,3	56,6
1.1. Prihodi	290,8	243,4	252,4	271,7	220,7	52,3	59,3	60,3
1.2. Rashodi	48,6	84,5	60,4	79,4	32,2	2,4	3,1	3,7
2. Prijevoz	289,3	300,9	277,6	268,7	234,5	29,5	54,9	120,7
2.1. Prihodi	942,9	978,0	977,8	966,7	922,0	189,9	235,8	315,2
2.2. Rashodi	653,7	677,1	700,1	698,0	687,5	160,4	180,9	194,6
3. Putovanja – turizam	5.655,8	5.600,8	5.984,5	6.136,7	6.523,0	157,1	1.649,4	4.462,6
3.1. Prihodi	6.379,7	6.230,0	6.616,9	6.858,7	7.202,8	298,5	1.820,8	4.654,8
3.1.1. Poslovni razlozi	255,7	236,3	210,1	233,2	225,5	28,3	73,9	49,6
3.1.2. Osobni razlozi	6.124,0	5.993,6	6.406,9	6.625,5	6.977,4	270,1	1.746,9	4.605,2
3.2. Rashodi	724,0	629,2	632,4	722,0	679,8	141,4	171,4	192,1
3.2.1. Poslovni razlozi	240,8	180,6	184,3	224,6	211,7	43,2	50,8	41,8
3.2.2. Osobni razlozi	483,1	448,6	448,1	497,4	468,2	98,2	120,5	150,3
4. Ostale usluge	-389,9	-299,9	-264,7	-81,3	-153,7	-37,5	-10,5	-1,5
4.1. Prihodi	1.370,3	1.476,3	1.511,0	1.539,1	1.478,7	304,4	366,4	405,2
4.2. Rashodi	1.760,2	1.776,2	1.775,7	1.620,4	1.632,4	341,8	377,0	406,7
Od toga: FISIM	-141,6	-191,6	-258,2	-127,6	-174,0	-27,8	-33,6	-32,2
Prihodi	-3,5	-20,4	-8,5	-4,1	-2,9	0,1	0,4	3,0
Rashodi	138,1	171,2	249,7	123,5	171,2	27,9	34,0	35,1

^a Podaci od Biltena HNB-a broj 207 izrađeni su prema novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

transakcija potrebno preračunati iz originalne valute u izvještajnu valutu primjenom tečajeva s tečajnice Hrvatske narodne banke na jedan od sljedećih načina:

- primjenom srednjih tečajeva na dan transakcije,
- primjenom prosječnih mjesečnih ili tromjesečnih srednjih tečajeva kad nije poznat datum transakcije,
- primjenom tečaja na kraju razdoblja za izračun promjene vrijednosti transakcija između dva razdoblja; iz stanja iskazanih na kraju razdoblja u originalnoj valuti izračunava se vrijednost promjene u originalnoj valuti, koja se primjenom prosječnoga srednjeg tečaja u promatranom razdoblju preračunava u vrijednost promjene u izvještajnoj valuti.

Stavke platne bilance koje se odnose na izvoz i uvoz robe slažu se od podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Pridruživanjem Republike Hrvatske Europskoj uniji 1. srpnja 2013. statistički podaci o robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom dobivaju se iz dva različita izvora: Intrastat obrasca za statistiku robne razmjene između zemalja članica EU-a (Intrastat) i Jedinствене carinske deklaracije za statistiku robne razmjene sa zemljama nečlanicama EU-a (Extrastat). Ti se podaci

u skladu s preporučenom metodologijom prilagođuju za obuhvat i klasifikaciju. Tako se iz podataka DZS-a o robnoj razmjeni treba isključiti uvoz i izvoz koje obavljaju nerezidenti. Također, u skladu s metodologijom, izvoz i uvoz robe iskazuju se u platnoj bilanci prema paritetu fob. Vrijednost izvoza prema tom paritetu već je sadržana u spomenutom izvješću DZS-a, dok se vrijednost uvoza prema paritetu fob do 2007. godine procjenjivala uz pomoć istraživanja Hrvatske narodne banke koje se provodilo na stratificiranom uzorku uvoznika, na osnovi čijih se rezultata procjenjivao udio usluga prijevoza i osiguranja za koji se umanjuje originalna vrijednost uvoza prema paritetu cif iz navedenog izvješća DZS-a. U razdoblju od 1993. do 2001. taj je udio iznosio 7,10% (procijenjen samo na uzorku najvećih i velikih uvoznika), a od 2002. godine on iznosi 3,73%. Hrvatska narodna banka ponovno je provela istovrsnu anketu krajem 2006. (za uvoz u prethodnoj godini). Nova je anketa pokazala da se udio troškova prijevoza i osiguranja nastavio smanjivati te je iznosio 3,03%. Taj se udio počeo primjenjivati od obračuna za prvo tromjesečje 2007. godine. Zbog veće pouzdanosti, 2011. pristupilo se procjeni cif-fob koeficijenta na temelju raspoloživih podataka DZS-a o robnom uvozu. Za svaku godinu posebno, počevši od

Tablica H3: Platna bilanca – primarni i sekundarni dohodak^a

u milijunima eura

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. ^b	2014.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Primarni dohodak	-1.650,1	-1.403,4	-1.317,1	-1.440,9	-933,1	-349,4	-441,0	-450,3
1. Naknade zaposlenima	586,5	620,8	634,9	716,6	711,2	158,7	180,5	184,8
1.1. Prihodi	624,2	657,1	673,5	753,4	756,2	166,2	190,3	191,9
1.2. Rashodi	37,6	36,3	38,5	36,8	45,0	7,5	9,8	7,1
2. Dohodak od izravnih ulaganja	-1.093,8	-1.089,1	-952,4	-989,5	-600,4	-226,7	-315,5	-343,3
2.1. Prihodi	-65,8	84,5	60,1	-19,4	-110,9	17,7	40,7	12,5
2.1.1. Dividende i povlačenja dobiti iz kvazi-korporacija	42,5	66,1	44,4	31,5	28,8	9,1	11,4	4,6
2.1.2. Zadržana dobit	-117,1	7,3	-7,4	-70,8	-163,5	2,0	22,8	0,5
2.1.3. Dohodak od dužničkih odnosa (kamate)	8,9	11,1	23,2	19,8	23,7	6,6	6,5	7,3
2.2. Rashodi	1.028,0	1.173,6	1.012,4	970,1	489,5	244,3	356,3	355,8
2.2.1. Dividende i povlačenja dobiti iz kvazi-korporacija	574,3	427,1	520,0	542,6	598,7	20,9	272,2	22,2
2.2.2. Zadržana dobit	287,4	531,0	276,8	238,1	-283,2	182,8	43,0	293,4
2.2.3. Dohodak od dužničkih odnosa (kamate)	166,3	215,5	215,6	189,4	174,1	40,7	41,0	40,2
3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-173,8	-304,6	-351,3	-495,3	-611,2	-165,2	-184,5	-178,3
3.1. Prihodi	73,0	40,5	49,4	35,7	43,0	6,9	8,6	14,8
3.2. Rashodi	246,9	345,1	400,7	531,0	654,3	172,2	193,1	193,2
4. Dohodak od ostalih ulaganja	-1.072,3	-693,4	-760,1	-821,7	-565,0	-151,8	-152,5	-147,5
4.1. Prihodi	64,4	67,3	58,2	50,4	42,2	11,4	8,6	12,0
4.2. Rashodi	1.136,7	760,6	818,3	872,1	607,2	163,3	161,1	159,5
5. Dohodak od međunarodnih pričuva	103,4	62,8	111,8	148,9	132,4	35,6	31,1	34,0
5.1. Prihodi	103,4	62,8	111,8	148,9	132,4	35,6	31,1	34,0
5.2. Rashodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sekundarni dohodak	1.004,4	1.062,4	1.149,2	1.161,1	1.070,5	177,0	168,3	231,9
1. Opća država	-61,9	-65,4	-77,9	-99,8	-276,6	-216,9	-152,0	-94,7
1.1. Prihodi	277,1	279,1	224,6	211,5	243,1	30,2	34,3	41,4
1.2. Rashodi	339,0	344,4	302,5	311,3	519,7	247,0	186,2	136,1
2. Ostali sektori	1.066,3	1.127,8	1.227,1	1.261,0	1.347,1	393,9	320,3	326,6
2.1. Prihodi	1.283,3	1.350,6	1.445,7	1.508,1	1.574,4	458,0	381,0	388,1
2.2. Rashodi	217,0	222,8	218,6	247,1	227,2	64,1	60,7	61,6

^a Podaci od Biltena HNB-a broj 207 izrađeni su prema novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

2008., na temelju robe uvezene na paritetu fob i sličnim paritetima izračunati su udjeli usluga prijevoza i osiguranja. Tako je za 2008. godinu procijenjen koeficijent od 4,1%, u 2009. 4,4%, a u 2010. 4,7%. Za svaku iduću godinu podatak se na isti način ponovno procjenjuje. Ovdje treba reći da primjenom priručnika BPM6 popravci robe više nisu dio uvoza i izvoza robe, već postaju dijelom računa usluga. U tom smislu serija podataka od 2000. godine također je rekonstruirana na taj način. Tretman goriva i ostale robe koja čini opskrbu stranih prijevoznih sredstava u Hrvatskoj ili domaćih prijevoznih sredstava u inozemstvu ostaje nepromijenjen, odnosno sadržan je u uvozu i izvozu robe.

Od 1999., na osnovi rezultata Istraživanja o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu, stavka izvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe prodane stranim putnicima i turistima i iznesene iz Republike Hrvatske, a stavka uvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe koju su hrvatski građani osobno uvezli iz susjednih zemalja (troškovi za tzv. šoping). Ovakav tretman također je usklađen s priručnikom BPM6.

Treba isto tako reći da, za razliku od priručnika BPM5, serija podataka počevši od 2000. godine, koja slijedi metodologiju

propisanu priručnikom BPM6, obuhvaća samo robu kod koje dolazi do promjene vlasništva između rezidenta i nerezidenta. Drugim riječima, roba koja se uvozi i izvozi s motivom dorađe, obrade ili oplemenjivanja nije više predmet robne razmjene u platnoj bilanci. Počevši s 2014. godinom, uvoz i izvoz robe koja je predmet prekograničnog oplemenjivanja HNB prati posebnim statističkim istraživanjem budući da takvu robu, koja nije promijenila vlasništvo, za potrebe platne bilance treba isključiti iz podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Rezultati ovoga statističkog istraživanja uspoređuju se i nadopunjuju podacima Državnog zavoda za statistiku o uvozu i izvozu robe bez promjene vlasništva.

BPM6 donosi promjene u tretmanu osobne imovine koju sa sobom nose osobe koje mijenjaju rezidentnost. Takva vrsta prijenosa robe prema BPM6 ne uključuje se više u platnu bilancu vodeći se kriterijem da nad robom nije došlo do promjene vlasništva. Prema BPM5 to se evidentiralo kao uvoz/izvoz robe i kapitalni transfer.

Prema BPM5 preprodaja robe prikazivala se u platnoj bilanci na neto načelu, unutar Ostalih poslovnih usluga. Primjenom

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja^{a,b}

u milijunima eura

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. ^c	2014.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
Izravna ulaganja	-1.333,1	-943,3	-1.204,7	-1.196,8	-858,4	-216,6	-327,6	-212,9
1. Sredstva	970,3	125,3	-168,8	-63,0	-117,7	8,1	1.777,0	95,3
1.1. Vlasnička ulaganja	1.030,2	-264,3	182,4	148,4	96,6	-1,9	1.487,4	105,3
1.1.1. U poduzeće izravnog ulaganja	1.030,2	-264,3	182,4	148,4	96,6	-1,9	1.487,4	105,3
1.1.2. U izravnog ulagača (obratno ulaganje)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.3. Između horizontalno povezanih poduzeća	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Zadržana dobit	-117,1	7,3	-7,4	-70,8	-163,5	2,0	22,8	0,5
1.3. Dužnički instrumenti	57,2	382,4	-343,8	-140,7	-50,9	8,0	266,8	-10,5
1.3.1. U poduzeće izravnog ulaganja	35,2	369,2	-323,9	-134,1	-81,4	1,0	29,5	2,8
1.3.2. U izravnog ulagača (obratno ulaganje)	22,1	13,1	-19,9	-6,5	30,5	1,6	221,8	0,6
1.3.3. Između horizontalno povezanih poduzeća	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,5	15,5	-13,8
2. Obveze	2.303,5	1.068,6	1.035,9	1.133,8	740,6	224,6	2.104,6	308,2
2.1. Vlasnička ulaganja	673,7	416,2	1.985,3	855,3	673,1	-16,4	1.867,7	-12,2
2.1.1. U poduzeće izravnog ulaganja	673,7	416,2	1.985,3	855,3	673,1	-16,4	1.867,7	-12,2
2.1.2. U izravnog ulagača (obratno ulaganje)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.3. Između horizontalno povezanih poduzeća	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Zadržana dobit	287,4	531,0	276,8	238,1	-283,2	182,8	43,0	293,4
2.3. Dužnički instrumenti	1.342,4	121,5	-1.226,1	40,4	350,7	58,3	193,9	27,1
2.3.1. U poduzeće izravnog ulaganja	1.033,2	-313,1	-1.033,2	-286,3	89,2	68,5	136,1	21,4
2.3.2. U izravnog ulagača (obratno ulaganje)	41,3	180,8	-179,9	-13,5	-14,9	18,7	66,1	-15,8
2.3.3. Između horizontalno povezanih poduzeća	267,9	253,8	-13,0	340,2	276,4	-28,9	-8,3	21,5
Portfeljna ulaganja	-455,3	-401,6	-582,3	-1.743,8	-1.890,6	-5,5	71,3	496,5
1. Sredstva	521,5	408,0	-491,9	311,5	-92,7	-10,1	45,6	210,5
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	74,8	514,0	117,0	123,4	16,5	-67,6	99,1	35,0
1.1.1. Opća država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Druge monetarne financijske institucije	-7,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.3. Ostali sektori	82,8	514,0	117,0	123,4	16,5	-67,6	99,1	35,0
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	446,7	-105,9	-608,9	188,1	-109,2	57,6	-53,5	175,6
1.2.1. Dugoročna	86,2	-263,9	-345,2	293,0	-198,0	28,0	-48,5	419,9
1.2.1.1. Opća država	0,0	1,5	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	-0,1
1.2.1.2. Druge monetarne financijske institucije	52,5	-167,3	-343,0	267,8	-260,6	1,1	-32,1	400,6
1.2.1.3. Ostali sektori	33,7	-98,1	-2,1	24,4	62,5	26,9	-16,4	19,4
1.2.2. Kratkoročna	360,5	157,9	-263,8	-104,9	88,8	29,6	-5,0	-244,3
1.2.2.1. Opća država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2.2. Druge monetarne financijske institucije	341,4	124,3	-300,3	-22,3	82,7	23,2	2,1	-244,3
1.2.2.3. Ostali sektori	19,0	33,6	36,6	-82,6	6,2	6,3	-7,2	0,0
2. Obveze	976,8	809,7	90,4	2.055,3	1.797,9	-4,5	-25,7	-285,9
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	12,7	138,5	17,4	-117,5	-75,7	10,9	-31,5	21,4
2.1.1. Druge monetarne financijske institucije	-3,7	0,5	-0,8	-2,3	0,0	-0,8	9,5	0,3
2.1.2. Ostali sektori	16,4	138,0	18,1	-115,2	-75,8	11,7	-41,0	21,1
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	964,1	671,2	73,1	2.172,8	1.873,6	-15,5	5,8	-307,3
2.2.1. Dugoročna	818,8	374,7	385,1	2.213,6	1.921,6	-120,7	16,6	-168,3
2.2.1.1. Opća država	862,9	389,1	625,6	1.270,0	1.911,4	-180,1	518,4	-125,1
2.2.1.2. Druge monetarne financijske institucije	-447,2	-0,2	-7,0	7,0	-5,2	-0,2	0,0	-1,1
2.2.1.3. Ostali sektori	403,2	-14,2	-233,5	936,6	15,4	59,5	-501,7	-42,2
2.2.2. Kratkoročna	145,3	296,5	-312,0	-40,7	-48,0	105,2	-10,9	-139,0
2.2.2.1. Opća država	145,4	296,5	-312,1	-40,7	-47,8	105,2	-10,9	-139,0
2.2.2.2. Druge monetarne financijske institucije	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0

^a Podaci od Biltene HNB-a broj 207 izrađeni su prema novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR), kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR), prosincu 2010. (-618,6 mil. EUR), i lipnju 2014. (1.485,8 mil. EUR). ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci

priručnika BPM6 prikazuje se na bruto načelu unutar računa robe, kao zasebna stavka. Uključuje vrijednost robe kojom se trguje, a koja ne prelazi carinsku granicu zemlje trgovca, već se kupi, a zatim proda negdje u inozemstvu. Tako se kupnja robe prikazuje kao negativan izvoz zemlje u kojoj je trgovac rezident, a prodaja robe kao izvoz s pozitivnim predznakom. Moguće je da neto izvoz robe po ovoj osnovi za neko razdoblje bude negativan. Preprodaja robe iskazuje se po transakcijskim cijenama, a ne po fob vrijednosti, i to samo u zemlji čiji je trgovac rezident. Od 1. siječnja 2011. neto vrijednost, odnosno provizija i druge zarade od preprodaje robe, prikuplja se putem statističkog istraživanja o prihodima i rashodima od razmjene usluga s inozemstvom. Budući da BPM6 preporučuje prikazivanje bruto vrijednosti, anketni upitnik ovog istraživanja prilagođen je počevši s 2014. godinom bruto osnovi.

U BPM6 naglašena je važnost prikazivanja nemonetarnog zlata odvojeno od ostale robe zbog posebne uloge te robe na financijskom tržištu.

Na računu usluga zasebno se vode usluge prijevoza, putovanja – turizma i ostale usluge. Prihodi i rashodi s osnove usluga prijevoza u razdoblju od 1993. do 1998. preuzimani su iz evidencije platnog prometa s inozemstvom. Počevši od 1999. godine, prihodi i rashodi s osnove prijevoza robe i putnika, kao i vrijednost pratećih usluga, koji zajedno čine ukupnu vrijednost tih usluga, sastavljaju se na osnovi rezultata Statističkog istraživanja o uslugama u međunarodnom prijevozu, što ga provodi HNB. Zbog izrazito velike populacije cestovnih prijevoznika prihodi i rashodi s osnove teretnoga cestovnog prijevoza ne preuzimaju se iz tog istraživanja, nego se sastavljaju upotrebom podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom. Počevši od siječnja 2011., zbog ukidanja evidencije platnog prometa s inozemstvom, ova stavka sastavlja se na osnovi Istraživanja o transportu DZS-a i procjenama Udruge cestovnih teretnih prijevoznika. Rashodi teretnoga cestovnog prijevoza jednaki su troškovima prijevoza i osiguranja koji se odnose na uvoz robe koji pripada nerezidentima, a koji se procjenjuje na osnovi svodenja vrijednosti uvoza prema paritetu cif na vrijednost uvoza prema paritetu fob.

Prihodi od usluga pruženih stranim putnicima i turistima, kao i rashodi koje su domaći putnici i turisti imali u inozemstvu, prikazuju se na poziciji Putovanja – turizam. U razdoblju od 1993. do 1998. ta se pozicija procjenjivala upotrebom različitih izvora podataka koji nisu osiguravali potpuni obuhvat u skladu s preporučenom metodologijom, pa je stoga Hrvatska narodna banka od druge polovine 1998. godine počela provoditi Istraživanje o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu i koristiti se njegovim rezultatima pri kompilaciji stavki na poziciji Putovanja – turizam. Od početka 1999. rezultati tog istraživanja, koje se zasniva na anketiranju putnika (stratificirani uzorak) na graničnim prijelazima, kombiniraju se s podacima Ministarstva unutarnjih poslova i Državnog zavoda za statistiku o broju stranih i domaćih putnika te s podacima o distribuciji stranih putnika prema državama iz priopćenja o turizmu Državnog zavoda za statistiku kako bi se procijenile odgovarajuće stavke platne bilance. Počevši od prvog tromjesečja 2012., platnobilančni podaci o prihodima od usluga pruženima stranim putnicima i turistima ne izvode se standardnom metodološkom kombinacijom fizičkih pokazatelja i ocijenjene prosječne potrošnje iz Ankete o potrošnji stranih putnika, već se temelje na kombinaciji ocijenjene razine turističke potrošnje u 2011. godini i ekonometrijski izvedenog indikatora koji čini prvu glavnu komponentu skupa varijabla za koje se pretpostavlja da prate dinamiku prihoda od turizma (dolasci i noćenja stranih turista, broj stranih putnika na graničnim prijelazima, ukupna potrošnja turista prema istraživanju HNB-a, broj zaposlenih u dje-latnostima pružanja usluga smještaja te pripreme i usluživanja

hrane, prihodi hotela i restorana, indeks potrošačkih cijena ugostiteljskih usluga, realni indeks prometa u trgovini na malo, gotov novac izvan banaka, vrijednost transakcija po inozemnim platnim karticama, promet banaka s fizičkim osobama na deviznom tržištu, industrijska proizvodnja EU-28).

Pozicija Ostale usluge sastavlja se upotrebom različitih izvora podataka: osim prihoda i rashoda koji se odnose na usluge osiguranja te komunikacijske i građevinske usluge, koji se od 2001. utvrđuju uz pomoć specijaliziranih statističkih istraživanja HNB-a, vrijednosti svih ostalih usluga preuzimale su se iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom sve do kraja 2010., kada je ukinuta njegova evidencija prema karakteru transakcija. Počevši od 2011. godine, za procjenu pozicije Ostale usluge, koja uključuje 30 različitih vrsta usluga čija je podjela propisana 6. izdanjem MMF-ova Priručnika za platnu bilancu (engl. *Balance of Payments Manual, 6th edition*), primjenjuje se jedinstveno statističko istraživanje. To istraživanje uključuje i komunikacijske usluge, čime se istodobno ukida posebno istraživanje o komunikacijskim uslugama, dok se usluge osiguranja i građevinske usluge i dalje prate zasebnim istraživanjima.

Prelaskom na priručnik BPM6 račun usluga obuhvaća i proizvođačke usluge na robu koja je u tuđem vlasništvu čiji najvažniji dio čini oplemenjivanje robe. Osim usluge oplemenjivanja, tu su još i usluge slaganja, etiketiranja, pakiranja i slično, koje obavljaju subjekti koji nisu vlasnici robe. Prema BPM6 u platnu bilancu uključuje se samo neto vrijednost usluge koja uključuje naknadu koja se veže za doradu, a ne i vrijednost doradene robe. Ovakve usluge prate se u sklopu Istraživanja o razmjeni usluga s inozemstvom (US-PB) počevši od 2011. godine, a 2014. uvedeno je posebno statističko istraživanje s ciljem praćenja uvoza i izvoza robe s motivom dorade i oplemenjivanja te pripadajućih usluga koje iz toga proizlaze. Za identificiranje tvrtki koje primaju/pružaju usluge oplemenjivanja koriste se podaci o robnom uvozu i izvozu DZS-a.

Početkom primjene BPM6 usluge popravaka i održavanja robe uključuju se u stavku "Usluge", odnosno prestaju biti dijelom računa robe. Ovakve usluge od 2011. godine posebno se prate u sklopu Statističkog istraživanja o prihodima i rashodima od razmjene usluga s inozemstvom.

Kod financijskih usluga novost koju donosi priručnik BPM6 jest uključivanje posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja (engl. *financial intermediation services indirectly measured* – FISIM), što znači da se jedan dio dohotka od ulaganja reklasificira iz Primarnog dohotka na Usluge. Radi se o onom dijelu dohotka koji financijske institucije zarađuju iznad tzv. referentne kamatne stope. Referentna kamatna stopa je stopa koja u sebi ne sadržava element pružene usluge klijentima, a kao prikladna koristi se stopa na međubankovno kreditiranje. Kod kredita FISIM je razlika između kamate na kredite i troška sredstava izračunatog na temelju referentne kamatne stope. Kod depozita FISIM je razlika između kamate izračunate na temelju referentne kamatne stope i kamate koja se plaća deponentima. BPM6 u obzir uzima samo FISIM kod financijskih korporacija i samo na instrumente kredita i depozita u njihovim bilancama (fondovi novčanog tržišta i investicijski fondovi ne proizvode FISIM). U našem slučaju FISIM je u potpunosti izračunat prema međunarodno propisanoj metodologiji.

Od ostalih promjena koje donosi BPM6 poštanske i kurirske usluge reklasificiraju se iz komunikacijskih usluga u usluge prijevoza (načelo vrednovanja ne mijenja se), a telekomunikacijske usluge postaju dijelom Telekomunikacijskih, računalnih i informacijskih usluga, također bez promjene načela vrednovanja. Isto tako, usluge preprodaje robe (engl. *merchandising*) uklanjaju se iz ovog dijela te se ovi poslovi na bruto osnovi uključuju u stavku Roba.

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja^a
u milijunima eura

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. ^b	2014.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	1.tr. ^c
Ostala ulaganja, neto	-2.864,1	-337,6	-122,2	2.559,4	458,5	-148,8	-278,9	1.882,1
1. Sredstva	-625,1	-689,2	-244,6	-605,6	-160,1	553,7	-485,0	1.635,9
1.1. Ostala vlasnička ulaganja	0,0	0,0	0,7	0,7	29,2	0,1	0,0	0,0
1.2. Valuta i depoziti	-523,4	-505,4	-326,8	-336,5	-339,5	729,8	-522,4	1.484,8
1.2.1. Središnja banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Opća država	0,0	0,0	0,0	2,1	2,5	0,0	0,0	0,0
1.2.3. Druge monetarne financijske institucije	-423,7	-417,0	-522,0	-421,0	-129,0	210,1	-25,1	1.484,8
1.2.4. Ostali sektori	-99,7	-88,5	195,1	82,3	-212,9	519,7	-497,3	0,0
1.3. Krediti	-41,5	105,2	-42,6	66,8	84,4	-25,6	-13,6	192,3
1.3.1. Opća država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Druge monetarne financijske institucije	-20,5	85,5	-51,0	36,8	2,9	-17,2	-10,4	192,4
1.3.2.1. Dugoročni krediti	28,7	63,3	-10,4	-52,9	57,2	2,4	-10,8	-19,9
1.3.2.2. Kratkoročni krediti	-49,2	22,2	-40,6	89,7	-54,3	-19,7	0,3	212,3
1.3.3. Ostali sektori	-21,0	19,7	8,4	29,9	81,6	-8,4	-3,2	0,0
1.3.3.1. Dugoročni krediti	-20,9	-17,4	34,6	9,9	71,4	0,2	-6,2	-1,2
1.3.3.2. Kratkoročni krediti	-0,1	37,1	-26,1	20,1	10,2	-8,6	3,0	1,1
1.4. Trgovinski krediti	-60,1	-289,0	124,3	-352,3	67,3	-140,6	21,4	-34,4
1.4.1. Opća država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4.2. Ostali sektori	-60,1	-289,0	124,3	-352,3	67,3	-140,6	21,4	-34,4
1.4.2.1. Dugoročni krediti	-58,0	-22,2	-2,9	-0,2	-2,6	0,9	-0,1	-0,3
1.4.2.2. Kratkoročni krediti	-2,1	-266,8	127,3	-352,1	69,8	-141,5	21,5	-34,1
1.5. Ostala aktiva	0,0	0,0	-0,2	15,8	-1,5	-10,0	29,6	-6,8
2. Obveze	2.239,0	-351,6	-122,4	-3.165,0	-618,7	702,5	-206,1	-246,2
2.1. Ostala vlasnička ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Valuta i depoziti	1.310,1	-9,3	915,2	-1.973,8	1,7	317,4	-452,5	-555,9
2.2.1. Središnja banka	-1,2	0,0	-1,0	0,0	83,8	18,4	-78,3	16,4
2.2.2. Opća država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Druge monetarne financijske institucije	1.311,4	-9,3	916,2	-1.973,8	-82,1	299,0	-374,2	-572,3
2.2.4. Ostali sektori	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Krediti	734,4	-412,1	-664,0	-1.398,4	-788,4	404,7	-192,6	458,2
2.3.1. Središnja banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.1.1.1. Povučena kreditna sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.1.1.2. Otplate	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Opća država	305,8	144,6	14,6	-166,7	223,8	-220,5	-309,3	700,5
2.3.2.1. Dugoročni krediti	334,5	144,6	14,6	-162,1	24,7	-20,5	-309,3	700,5
2.3.2.1.1. Povučena kreditna sredstva	826,9	540,2	629,2	357,1	597,1	54,7	53,8	790,6
2.3.2.1.2. Otplate	492,5	395,6	614,6	519,2	572,4	75,3	363,1	90,1
2.3.2.2. Kratkoročni krediti	-28,7	0,0	0,0	-4,6	199,1	-200,0	0,0	0,0
2.3.3. Druge monetarne financijske institucije	-120,2	-161,0	-34,7	-291,6	-522,9	-98,6	-116,3	-208,0
2.3.3.1. Dugoročni krediti	201,4	-292,9	385,7	-282,6	-568,8	-15,4	-85,0	-106,1
2.3.3.1.1. Povučena kreditna sredstva	1.261,9	879,8	1.108,0	729,1	408,4	213,6	61,0	122,1
2.3.3.1.2. Otplate	1.060,6	1.172,8	722,2	1.011,7	977,2	229,0	146,0	228,1
2.3.3.2. Kratkoročni krediti	-321,5	132,0	-420,4	-9,0	46,0	-83,2	-31,4	-102,0
2.3.4. Ostali sektori	548,8	-395,7	-644,0	-940,2	-489,4	723,9	233,0	-34,2
2.3.4.1. Dugoročni krediti	323,8	-801,2	-1.136,6	-1.458,4	-548,0	572,6	66,9	-187,6
2.3.4.1.1. Povučena kreditna sredstva	4.623,8	4.474,0	2.810,1	3.595,0	4.465,7	1.609,7	1.445,0	1.009,7

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. ^b	2014.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	1.tr. ^c
2.3.4.1.2. Otplate	4.300,0	5.275,2	3.946,8	5.053,4	5.013,7	1.037,2	1.378,2	1.197,3
2.3.4.2. Kratkoročni krediti	225,0	405,5	492,7	518,2	58,6	151,3	166,2	153,4
2.4. Trgovinski krediti	-149,0	58,7	-473,2	318,7	145,0	-9,1	155,1	-122,1
2.4.1. Opća država	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.1.1. Dugoročni krediti	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.2. Ostali sektori	-149,0	58,7	-473,2	318,7	145,0	-9,1	155,1	-122,1
2.4.2.1. Dugoročni krediti	-57,8	-25,3	-147,5	-53,6	-17,8	9,6	-3,3	-3,9
2.4.2.2. Kratkoročni krediti	-91,2	84,0	-325,8	372,3	162,9	-18,7	158,5	-118,2
2.5. Ostale obveze	11,9	11,0	99,6	-111,4	23,1	-10,5	283,9	-26,5
2.6. Posebna prava vučenja (SDR)	331,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Podaci od Biltene HNB-a broj 207 izrađeni su prema novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

Na računu dohotka transakcije se raspoređuju u četiri osnovne grupe. Račun dohotka primjenom priručnika BPM6 promijeno je naziv u Primarni dohodak.

Stavka Naknade zaposlenima sastavlja se na osnovi ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom sve do kraja 2010., kada je ukinuta njegova evidencija prema karakteru transakcija. Počevši od 2011., ova pozicija na strani prihoda procjenjuje se modelom koji se zasniva na agregiranim podacima banaka o priljevima fizičkih osoba rezidenata od nerezidenata. Na strani rashoda rabe se postojeća istraživanja o uslugama koja u sebi sadržavaju dio koji se odnosi na naknade zaposlenicima isplaćene nerezidentima te posebno istraživanje o dohocima isplaćenima nerezidentima za institucije koje nisu uključene u uzorak za istraživanje o uslugama.

Dohoci od izravnih ulaganja, portfeljnih ulaganja odnosno ostalih ulaganja prikazuju se odvojeno. Unutar dohotka od izravnih ulaganja, koji se izračunava na osnovi Statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima, posebno se iskazuje podatak o zadržanoj dobiti. Za razliku od podataka o dividendama, podatak o zadržanoj dobiti ne postoji za razdoblje od 1993. do 1996. jer se tada nije posebno iskazivao. Od prvog tromjesečja 2009. statističko praćenje zadržane dobiti usklađeno je s međunarodnim standardima, a svodi se na evidentiranje zadržane dobiti na tromjesečnoj osnovi, u razdoblju u kojem je dobit ostvarena. Prije toga zadržana dobit bila je evidentirana u mjesecu u kojem je donesena odluka o raspodjeli dobiti za prethodnu poslovnu godinu te se tako temeljila na dobiti ostvarenoj prethodne godine. Na osnovi statističkih podataka o dužničkim odnosima s inozemstvom, počevši od 1997., dohodak od izravnih ulaganja uključuje i podatke o kamata za kreditne odnose između vlasnički izravno povezanih rezidenata i nerezidenata. Novost kod priručnika BPM6 jest da razlikuje dohodak od tri tipa izravnih ulaganja:

- ulaganje izravnog investitora u subjektu izravnog ulaganja
- obratno ulaganje (odnosi se na obveze izravnog investitora prema subjektu izravnog ulaganja te na potraživanja subjekta izravnog ulaganja prema svom izravnom investitoru)
- ulaganja između *fellow enterprises* (tokovi dohotka od ulaganja između svih poduzeća koja imaju istoga izravnog investitora).

Pritom treba imati na umu da dividende, povlačenja dohotka kvazikorporacija, kamate i sl. mogu biti sadržani u bilo kojem od prethodno navedenih tipova dohotka od ulaganja. Zadržanih zarada nema kod obratnih ulaganja, kao ni kod ulaganja između *fellow enterprises* jer nije ispunjen kriterij za 10% vlasništva.

Priručnik BPM6 donosi pojam superdividenda.

Superdividende se opisuju kao isplate dioničarima koje nisu rezultat redovitih poslovnih aktivnosti tijekom poslovne godine za koju se isplaćuju redovne dividende. Superdividende se najbliže mogu približiti definiciji isplata dioničarima na teret zadržanih dobiti prethodnih godina. Takve isplate treba evidentirati kao povlačenje vlasničkog ulaganja, a ne kroz evidentiranje primarnog dohotka. To se načelo kod nas koristi već duže vrijeme tako da primjenom priručnika BPM6 nije došlo do promjene statističkog tretmana takvih isplata.

Dohodak od vlasničkih portfeljnih ulaganja sastavlja se na osnovi istog istraživanja, dok se podaci o dohotku od dužničkih portfeljnih ulaganja sastavljaju od 1999. na osnovi evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom, koja obuhvaća i evidenciju dohotka koja se odnosi na dužničke vrijednosne papire u vlasništvu nerezidenata. Dohodak od ostalih ulaganja obuhvaća obračun kamata prema evidenciji kreditnih odnosa s inozemstvom. Valja spomenuti da je u 2007. došlo do promjene metodologije u dijelu koji se odnosi na evidenciju dohotka od dužničkih ulaganja, i to tako da je uvedeno evidentiranje dohotka na obračunskom načelu. Znači da se dohodak od dužničkih ulaganja odnosno kamate evidentiraju u trenutku njihova obračuna, a ne dospjeća odnosno naplate. U tom smislu došlo je i do revizije povijesnih podataka od 1999. do 2006. godine. Novost u priručniku BPM6 jest iskazivanje dohotka od ulaganja u investicijske fondove – dividende i zadržane zarade, s protustavkom na financijskom računu. Tako se i u ovom dijelu uvodi načelo stečenog dohotka. Takav se dohodak još uvijek ne procjenjuje zbog nedostatka svih potrebnih podataka. Dohodak od vlasničkih vrijednosnih papira prema metodologiji i dalje uključuje samo dividende, dok procjena zadržane dobiti za ovaj dio dohotka nije predviđena.

Prema BPM6 kamate se prikazuju bez FISIM-a, dok se vrijednost FISIM-a prikazuje u sklopu financijskih usluga. Dohodak od pričuva se prema BPM6 prikazuje posebno, a prema BPM5 bio je prikazan unutar dohotka od ostalih ulaganja.

Sekundarni dohodak (prema priručniku BPM5 Tekući transferi) prikazuje se odvojeno za sektor opća država i za ostale sektore.

Evidencija platnog prometa s inozemstvom bila je glavni izvor podataka o tekućim transferima za oba sektora sve do kraja 2010., kada je ukinuta njegova evidencija prema karakteru transakcija. Počevši od 2011. godine, transferi sektora opća država evidentiraju se na osnovi podataka Ministarstva financija i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje u slučaju mirovina isplaćenih nerezidentima. Osim poreza i trošarina, mirovina te novčanih pomoći i darova, koji su uključeni u tekuće transfere obaju sektora, sektor opća država obuhvaća još i podatke o

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica^{a,b}

u milijunima kuna

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. ^c	2014.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-16.923,2	-3.893,0	-2.837,2	-998,7	2.620,5	-11.621,4	-2.968,7	21.184,9
1. Roba, usluge i primarni dohodak (2+5)	-24.295,7	-11.603,9	-11.380,8	-9.728,3	-5.483,5	-12.975,6	-4.247,3	19.419,1
1.1. Prihodi	120.139,2	130.444,5	141.575,2	144.685,4	148.138,2	25.152,1	39.181,4	63.001,8
1.2. Rashodi	144.434,9	142.048,3	152.956,0	154.413,6	153.621,7	38.127,7	43.428,7	43.582,7
2. Roba i usluge (3+4)	-12.296,0	-1.386,8	-1.446,0	1.496,6	1.389,2	-10.303,8	-892,9	22.844,6
2.1. Prihodi	114.260,3	123.794,1	134.559,8	137.485,7	141.701,7	23.333,4	37.060,6	60.978,9
2.2. Rashodi	126.556,3	125.180,9	136.005,9	135.989,0	140.312,4	33.637,2	37.953,5	38.134,3
3. Roba	-54.740,4	-43.251,9	-47.438,7	-47.331,4	-49.789,2	-11.812,1	-14.154,5	-12.458,9
3.1. Prihodi	48.434,1	58.968,0	65.008,4	65.205,7	67.563,7	16.872,1	18.211,1	19.592,1
3.2. Rashodi	103.174,5	102.219,9	112.447,2	112.537,1	117.352,9	28.684,2	32.365,7	32.051,0
4. Usluge	42.444,5	41.865,1	45.992,7	48.828,0	51.178,5	1.508,3	13.261,6	35.303,5
4.1. Prihodi	65.826,2	64.826,1	69.551,4	72.280,0	74.138,0	6.461,3	18.849,5	41.386,8
4.2. Rashodi	23.381,7	22.961,0	23.558,7	23.451,9	22.959,5	4.952,9	5.587,9	6.083,3
5. Primarni dohodak	-11.999,7	-10.217,1	-9.934,7	-11.224,9	-6.872,7	-2.671,8	-3.354,4	-3.425,6
5.1. Prihodi	5.878,8	6.650,4	7.015,4	7.199,7	6.436,6	1.818,7	2.120,8	2.022,9
5.2. Rashodi	17.878,6	16.867,5	16.950,1	18.424,6	13.309,3	4.490,5	5.475,2	5.448,5
6. Sekundarni dohodak	7.372,6	7.710,9	8.543,6	8.729,5	8.103,9	1.354,1	1.278,7	1.765,8
6.1. Prihodi	11.407,5	11.817,8	12.418,8	12.926,7	13.763,7	3.733,5	3.155,0	3.270,7
6.2. Rashodi	4.034,9	4.106,9	3.875,3	4.197,2	5.659,8	2.379,3	1.876,4	1.504,9
B. KAPITALNE TRANSAKCIJE	434,9	423,8	281,1	360,0	420,5	12,5	178,8	64,6
C. FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	-25.241,7	-9.873,6	-10.634,8	-3.065,3	-3.394,2	-8.997,8	-2.497,0	13.322,8
1. Izravna ulaganja	-9.784,2	-6.855,4	-8.968,9	-8.999,2	-6.519,2	-1.655,9	-2.489,1	-1.621,2
1.1. Sredstva	7.103,7	887,3	-1.261,9	-483,5	-910,1	61,9	13.502,3	725,9
1.2. Obveze	16.888,0	7.742,8	7.706,9	8.515,8	5.609,1	1.717,7	15.991,4	2.347,1
2. Portfeljna ulaganja	-3.275,5	-2.854,2	-4.367,2	-13.144,3	-14.394,9	-42,2	542,0	3.780,4
2.1. Sredstva	3.769,6	2.987,0	-3.682,2	2.323,8	-732,2	-77,0	346,7	1.603,2
2.2. Obveze	7.045,1	5.841,2	684,9	15.468,1	13.662,7	-34,7	-195,2	-2.177,1
3. Financijske izvedenice	0,0	1.838,9	554,2	-409,4	68,0	-34,3	-16,4	-64,2
4. Ostala ulaganja	-21.102,9	-2.528,3	-780,2	19.125,8	3.424,0	-1.138,1	-2.119,5	14.332,1
4.1. Sredstva	-4.685,1	-5.069,4	-1.800,9	-4.620,8	-1.257,5	4.233,4	-3.685,3	12.457,3
4.2. Obveze	16.417,8	-2.541,2	-1.020,7	-23.746,5	-4.681,5	5.371,5	-1.565,7	-1.874,7
5. Međunarodne pričuve HNB-a	8.921,0	525,5	2.927,2	361,8	14.027,9	-6.127,3	1.586,0	-3.104,3
D. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-8.753,4	-6.404,4	-8.078,7	-2.426,6	-6.435,1	2.611,2	292,8	-7.926,7

^a Podaci od Biltena HNB-a broj 207 izrađeni su prema novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. Primjena nove metodologije nema učinka na saldo tekućeg ni na saldo financijskog računa platne bilance te su promjene na ovim pozicijama u odnosu na prethodnu objavu rezultat revizije podataka radi kontrole kvalitete i obuhvata. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR), kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR), prosincu 2010. (-618,6 mil. EUR), i lipnju 2014. (1.485,8 mil. EUR). ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci. Napomena: U poziciji neto pogrešaka i propusta nalazi se i protustavka dijela prihoda od usluga putovanja koji se odnosi na takve prihode koji nisu zabilježeni u evidenciji kreditnih institucija.

međudržavnoj suradnji, a ostali sektori sadržavaju i podatke o radničkim doznakama. Počevši od 2011. godine, pozicija radničke doznake i novčane pomoći i darovi ostalih sektora procjenjuje se modelom koji se zasniva na agregiranim podacima banaka o priljevima fizičkih osoba rezidenata iz inozemstva i odljevima fizičkih osoba rezidenata u inozemstvo. Naplate po mirovinama procjenjuju se na osnovi raspoloživih podataka Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje. Također, transferi ostalih sektora dopunjuju se podacima istraživanja o razmjeni usluga s inozemstvom koje sadržava poseban dio za eventualne transfere iz inozemstva ili prema inozemstvu. U tekuće se transfere kod sektora opća država također dodaju podaci o uvozu i izvozu robe bez plaćanja, koje dostavlja Državni zavod za statistiku. U razdoblju od 1993. do 1998. tekući transferi ostalih sektora obuhvaćali su i procjenu neregistriranih deviznih doznaka, koja

je činila 15% pozitivne razlike između neklasificiranog priljeva i neklasificiranog odljeva sektora stanovništvo. Od 1993. do drugog tromjesečja 1996. Hrvatska narodna banka procjenjivala je i dio odljeva s osnove tekućih transfera. Od 2002. priljevi i odljevi po tekućim transferima ostalih sektora dopunjuju se podacima specijaliziranoga statističkog istraživanja HNB-a o međunarodnim transakcijama povezanim s uslugama osiguranja. Sredstva primljena od fondova EU-a evidentiraju se na tekućem odnosno kapitalnom računu ovisno o prirodi transakcija na temelju podataka Ministarstva financija. Primjena priručnika BPM6 ne donosi sadržajne novosti u ovom dijelu platne bilance. U prezentacijskom smislu radničke doznake ne sastavljaju se kao posebna stavka, već postaju dijelom osobnih transfera zajedno s ostalim osobnim transferima. Kapitalni račun u dijelu koji se odnosi na kapitalne transfere zasnivao se na evidenciji platnog prometa s

inozemstvom sve do kraja 2010. Od početka 2011. za sastavljanje računa kapitalnih transfera koriste se podaci Ministarstva financija i podaci istraživanja o razmjeni usluga s inozemstvom i posebnim transakcijama s inozemstvom. Podaci o eventualnim oprostima dugovanja također su dio kapitalnog računa. Prema priručniku BPM6 rezultati procesa istraživanja i razvoja kao što su patent i izdavačka prava više se ne smatraju neproizvodnom imovinom, pa se ni njihova kupoprodaja ne prikazuje na kapitalnom računu, već na poziciji usluge istraživanja i razvoja na tekućem računu. Također, prekogranično kretanje imovine i obveza osoba koje mijenjaju rezidentnost ne prikazuje se više kao transfer migranata u sklopu kapitalnih transfera te prestaje uopće biti platnobilančna transakcija. Ako se radi o financijskoj imovini, ona se evidentira kroz ostale prilagodbe.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja, zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasnički povezanih rezidenata i nerezidenata. Izravna vlasnička ulaganja su ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnom kapitalu trgovačkog društva, bez obzira na to je li riječ o ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente. Istraživanje Hrvatske narodne banke o inozemnim izravnim ulaganjima započelo je 1997., kada su poduzeća obuhvaćena istraživanjem dostavila i podatke o izravnim vlasničkim ulaganjima za razdoblje od 1993. do 1996. godine. Za isto razdoblje ne postoje podaci o zadržanoj dobiti i ostalom kapitalu izravnih ulaganja u koji se klasificiraju svi dužnički odnosi između povezanih rezidenata i nerezidenata (osim za bankarski sektor) i koji su postali dostupni tek nakon početka provođenja spomenutog istraživanja. Od 1999. podaci o dužničkim odnosima unutar izravnih ulaganja prikupljaju se na osnovi evidencije dužničkih odnosa s inozemstvom. Od 2007. godine pokrenuto je istraživanje o kupoprodaji nekretnina na teritoriju Republike Hrvatske od strane nerezidenata. Obveznici izvješćivanja jesu javni bilježnici koji u svojem redovitom poslovanju saznaju za takve transakcije. Podaci o kupoprodaji nekretnina od strane hrvatskih rezidenata u inozemstvu prikupljaju se u sklopu sustava platnog prometa s inozemstvom sve do njegova ukidanja krajem 2010. godine. Od 2011. podaci o kupoprodaji nekretnina od strane hrvatskih nerezidenata u inozemstvu prikupljaju se na temelju Prijave o prometu nekretnina u inozemstvu. Te su kupoprodaje također dio izravnih ulaganja.

Kod priručnika BPM6 najvažnija promjena svodi se na način prezentacije – izravna ulaganja više se ne klasificiraju po tzv. smjeru ulaganja (engl. *directional principle*) na izravna ulaganja u zemlju i inozemstvo s dodatnom podjelom na "Claims" i "Liabilities", već se prema BPM6 koristi tzv. načelo imovine/obveza (engl. *assets/liabilities principle*), isto ono koje se već godinama primjenjuje na ostale funkcionalne kategorije na financijskom računu (portfeljna, ostala ulaganja i financijski derivati).

Nadalje, izravna ulaganja prema BPM6 dodatno se dijele:

- na izravna ulaganja u poduzeće izravnog ulaganja
- na ulaganja u izravnog ulagača (obratno ulaganje, engl. *reverse investment*)
- na ulaganja između horizontalno povezanih poduzeća (engl. *fellows*).

Kod tzv. obratnih ulaganja originalni primatelj izravnog ulaganja obavi vlasničko ulaganje u svog ulagatelja, ali koje mora rezultirati vlasničkim udjelom manjim od 10% jer se inače stvara novo izravno ulaganje. Također, uključuje i dužnička ulaganja s obratnim smjerom. Ulaganja između horizontalno povezanih poduzeća jesu vlasnička ulaganja između poduzeća koja su neizravno vlasnički povezana, također do 10% udjela u vlasništvu, ili dužnička ulaganja između takvih poduzeća. Za dio ulaganja između horizontalno povezanih poduzeća (engl. *fellow enterprises*) treba reći da se ta vrsta ulaganja identificira u sklopu

statistike inozemnog duga od 2009. godine. Od 2014. uvedena je mogućnost identificiranja takvih ulaganja i u sklopu Istraživanja o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima.

Prema BPM6 svi se dužnički odnosi između dva povezana financijska posrednika tretiraju jednako – izvan izravnih ulaganja odnosno unutar ostalih ili portfeljnih ulaganja. Priručnik BPM5 transakcije s obilježjem tzv. stalnog duga (engl. *permanent debt*) klasificirao je u izravna ulaganja.

BPM6 uvodi pojam *kvazikorporacije* koji se odnosi na poduzeća koja proizvode dobra i usluge u stranom gospodarstvu, ali nemaju uspostavljenu zasebnu pravnu osobnost u tom gospodarstvu. Tipovi su kvazikorporacija: podružnice, fiktivne rezidentne institucionalne jedinice, multiteritorijalna poduzeća, zajednička ulaganja, partnerstva i sl. U našem slučaju podružnice se u sklopu izravnih ulaganja posebno prate od 2005. godine. Zbog detektiranih ulaganja naših rezidenata u inozemstvu koja se ne realiziraju preko osnovanog poduzeća ili podružnice, već na temelju ugovora s karakteristikama zajedničkog ulaganja, ovaj se oblik također statistički prati od 2014. godine.

Podaci o portfeljnim vlasničkim ulaganjima prikupljaju se iz istog izvora kao i podaci o izravnim vlasničkim ulaganjima. Portfeljna dužnička ulaganja obuhvaćaju sva ulaganja u kratkoročne i dugoročne dužničke vrijednosne papire koja se ne mogu klasificirati u izravna ulaganja. U razdoblju od 1997. do 1998. ti su se podaci prikupljali istraživanjem Hrvatske narodne banke o izravnim i portfeljnim ulaganjima, dok se od 1999. godine uzimaju podaci o dužničkim odnosima s inozemstvom i podaci monetarne statistike za ulaganja banaka. Počevši od 2002. godine, ova se pozicija sastavlja i za investicijske fondove, a od 2004. i za mirovinske fondove. Počevši od 2009., za nadopunu ovih pozicija upotrebljava se i statistika o trgovini vlasničkim i dužničkim vrijednosnim papirima koju dostavljaju Središnje klirinško depozitarno društvo, kreditne institucije i investicijska društva koja obavljaju poslove skrbništva nad vrijednosnim papirima. Tim podacima nadopunjuju se portfeljna ulaganja u onim dijelovima koji nisu potpuno pokriveni postojećim istraživanjima. Podaci za godine od 2006. do 2009. također su revidirani. Tako su, počevši od 2006., u platnu bilancu uključeni podaci o dužničkim vrijednosnim papirima domaćih izdavatelja kojima na domaćem tržištu trguju nerezidenti (portfeljna ulaganja, dužnički vrijednosni papiri na strani obveza). Kako je ovdje riječ o dužničkim vrijednosnim papirima domaćih izdavatelja kojima trguju nerezidenti, stanje ovakvog portfelja na određeni dan znači uvećanje inozemnog duga iako su papiri izdani na domaćem tržištu. Treba napomenuti da se ovakvo načelo već primjenjuje kod vrijednosnih papira naših rezidenata izdanih u inozemstvu, gdje se iznos na ovaj način generiranog duga umanjuje za dio koji otkupe rezidenti.

Prema BPM6 vlasnički kapital koji nije u obliku vrijednosnih papira ne uključuje se u portfeljna nego u izravna ili ostala ulaganja, ovisno je li riječ o udjelima većima ili manjima od 10%. Reinvestirana dobit u investicijskom fondu posebno bi se trebala iskazivati u sklopu portfeljnih ulaganja. Neraspodijeljena dobit u investicijskim fondovima tretira se kao obveza prema vlasnicima udjela, a zatim kao reinvestiranje u fond. Stavka reinvestirane dobiti na financijskom računu (engl. *Equity and investment fund shares, Other financial corporations*) odgovara stavci reinvestirane dobiti investicijskog fonda na računu primarnog dohotka. Praćenja ovakve vrste dohotka još uvijek su u pripremi.

Od prvog tromjesečja 2010. u platnu bilancu uključene su transakcije koje proizlaze iz zaključenih ugovora s obilježjima financijskih derivata. Izvještajne institucije jesu poslovne banke i druge financijske institucije, a od četvrtog tromjesečja 2012. izvještajna populacija proširena je i na nefinancijske institucije, koje u ovakve poslove ulaze najčešće radi zaštite od promjene tržišnih uvjeta.

Ostala ulaganja obuhvaćaju sva ostala nespomenuta dužnička ulaganja, osim ulaganja koja čine međunarodne pričuve. Ostala se ulaganja klasificiraju prema instrumentima, ročnosti i sektorima.

Osim toga, u sklopu ostalih ulaganja priručnik BPM6 donosi poziciju Ostala vlasnička ulaganja, koja podrazumijeva vlasnička ulaganja koja ne zadovoljavaju kriterije za izravno, portfeljno ulaganje ili međunarodne pričuve. Ostala vlasnička ulaganja nikad nisu u obliku vrijednosnih papira pa ih po tome razlikujemo od portfeljnih ulaganja. Budući da sudjelovanje u kapitalu međunarodnih organizacija nije u obliku vrijednosnih papira, klasificira se kao ostala vlasnička ulaganja. U većini slučajeva kapital u kvazikorporacijama, kao npr. u podružnicama ili fiktivnim jedinicama za vlasništvo nekretnina i prirodnih resursa, uključen je u izravna ulaganja, ali ako je udio u vlasništvu manji od 10%, onda je uključen u kategoriju ostalih vlasničkih ulaganja.

Pozicija valuta i depoziti pokazuje potraživanja rezidenata od inozemstva za stranu efektivu i depozite koji se nalaze u stranim bankama, kao i obveze hrvatskih banaka za depozite u vlasništvu nerezidenata. Izvor podataka za sektore opća država i druge monetarne financijske institucije jest monetarna statistika, iz koje se na osnovi podataka o stanjima i valutnoj strukturi inozemne aktive i pasive procjenjuju transakcije iz kojih je uklonjen utjecaj tečaja. U razdoblju od 1993. do 1998. podaci o potraživanjima ostalih sektora na ovoj poziciji kompilirali su se na osnovi procjene Hrvatske narodne banke koja se zasnivala na dijelu neto deviznog priljeva stanovništva koji nije klasificiran u tekuće transfere. Od 1999. godine ova pozicija sadržava samo podatke prema tromjesečnim podacima Banke za međunarodne namire, dok se podaci za četvrto tromjesečje 2001. i prva dva tromjesečja 2002. odnose i na učinak promjene valuta država članica EMU-a u euro. Podaci za četvrto tromjesečje 2008. upotpunjeni su procjenom povlačenja valute i depozita iz financijskog sustava prouzročenih strahom od učinka svjetske financijske krize.

Kreditni koji su rezidenti odobrili nerezidentima, odnosno inozemni krediti kojima se koriste rezidenti, a odobrili su ih nerezidenti, a koji se ne mogu svrstati u izravna ulaganja ili u trgovinske kredite, svrstani su prema institucionalnim sektorima i ročnosti u odgovarajuće pozicije ostalih ulaganja. Izvor je podataka tih pozicija evidencija Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom.

Trgovinski krediti u razdoblju od 1996. do 2002. obuhvaćaju procjenu Hrvatske narodne banke za avansna plaćanja i odgode plaćanja koja je napravljena na osnovi uzorka najvećih i velikih uvoznika i izvoznika. Podaci o avansima procjenjuju se od 1996., a podaci o kratkoročnim odgodama plaćanja (najprije do 90 dana, zatim do 150 dana, a danas od 8 dana do 1 godine) prikupljaju se od 1999. godine. Od 2003. to je istraživanje zamijenjeno novim istraživanjem, a podatke za njega obvezna su

dostavljati izabrana poduzeća bez obzira na svoju veličinu (stratificirani uzorak). Podaci o odgodama plaćanja s originalnim dospijećem dužim od godine dana preuzimaju se iz evidencije Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom.

Pozicija Ostala ulaganja – Ostala potraživanja i obveze obuhvaća ostala potraživanja i obveze koje nisu uključene u trgovačke kredite i ostale financijske instrumente, između ostalog uključuje prijevremeno plaćane premije i neisplaćene štete za neživotno osiguranje, potraživanja iz osiguranja po policama životnog osiguranja i mirovinskim shemama te provizije po standardiziranim garancijama (engl. *provision for calls under standardized guarantees*). Ova pozicija sastavlja se na temelju podataka koje dostavljaju osiguravajuća društva i uključuje promjene matematičke pričuve osiguranja života.

Novost u BPM6 jest tretman SDR-a. Alokacija SDR-a zemljama članicama MMF-a prikazuje se kao nastanak obveze primatelja u ostalim ulaganjima (pozicija SDR) s odgovarajućim unosom stavke SDR na poziciji pričuva. Ostala stjecanja i otpuštanja SDR-a prikazuju se kao transakcije pričuvama.

Sektorska podjela portfeljnih i ostalih ulaganja podrazumijeva sektorsku klasifikaciju rezidenata prema priručnicima ESA 2010 i SNA 2008 te je u potpunosti usklađena sa sektorskom klasifikacijom bruto inozemnog duga prema domaćim sektorima odnosno međunarodnom investicijskom pozicijom. Sektor opća država obuhvaća sektore središnja država, fondovi socijalne sigurnosti i lokalna država. Sektor središnja banka obuhvaća Hrvatsku narodnu banku. Sektor druge monetarne financijske institucije obuhvaća kreditne institucije i novčane fondove. Ostali domaći sektori obuhvaćaju sve financijske institucije i posrednike osim središnje banke i drugih monetarnih financijskih institucija (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak), privatna i javna nefinancijska društva, neprofitne institucije i kućanstva, uključujući obrtnike.

U razdoblju od 1993. do 1998. procjena transakcija u pozicijama međunarodnih pričuva napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u američke dolare primenom prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama. Promjene salda međunarodnih pričuva od 1999. godine izračunavaju se na osnovi računovodstvenih podataka Hrvatske narodne banke.

Novost u BPM6 jest tretman SDR-a. Alokacija SDR-a zemljama članicama MMF-a prikazuje se kao nastanak obveze primatelja u ostalim ulaganjima (pozicija SDR) s odgovarajućim unosom stavke SDR na poziciji pričuva.

Od prvog tromjesečja 2013. za ovu poziciju uzimaju se podaci o ostvarenim transakcijama Direkcije za upravljanje međunarodnim pričuvama i deviznom likvidnošću Hrvatske narodne banke.

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka^a

na kraju razdoblja, u milijunima eura

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke							Devizne pričuve banaka
		Ukupno	Posebna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Zlato	Devize			
						Ukupno	Valuta i depoziti	Obveznice i zadužnice	
2000.	prosinac	3.783,2	158,5	0,2	–	3.624,5	2.763,0	861,5	2.310,7
2001.	prosinac	5.333,6	122,9	0,2	–	5.210,5	3.469,7	1.740,7	4.056,0
2002.	prosinac	5.651,3	2,3	0,2	–	5.648,8	3.787,8	1.861,0	2.581,6
2003.	prosinac	6.554,1	0,7	0,2	–	6.553,2	3.346,0	3.207,2	3.927,1
2004.	prosinac	6.436,2	0,6	0,2	–	6.435,4	3.173,3	3.262,0	4.220,1
2005.	prosinac	7.438,4	0,9	0,2	–	7.437,3	3.834,5	3.602,8	2.938,4
2006.	prosinac	8.725,3	0,7	0,2	–	8.724,4	4.526,9	4.197,5	3.315,0
2007.	prosinac	9.307,4	0,8	0,2	–	9.306,5	4.533,9	4.772,5	4.388,9
2008.	prosinac	9.120,9	0,7	0,2	–	9.120,0	2.001,8	7.118,2	4.644,5
2009.	prosinac	10.375,8	331,7	0,2	–	10.043,9	2.641,4	7.402,6	4.293,9
2010.	prosinac	10.660,3	356,7	0,2	–	10.303,4	3.274,9	7.028,5	3.828,9
2011.	prosinac	11.194,9	360,7	0,2	–	10.834,0	2.730,7	8.103,2	3.463,7
2012.	prosinac	11.235,9	352,8	0,2	–	10.882,9	2.245,8	8.637,1	2.895,3
2013.	prosinac	12.907,5	340,6	0,2	–	12.566,7	3.717,9	8.848,8	2.756,6
2014.	siječanj	12.893,0	344,5	0,2	–	12.548,3	3.430,5	9.117,9	2.737,5
	veljača	12.569,8	346,2	0,2	–	12.223,4	3.119,5	9.103,8	2.752,7
	ožujak	12.100,0	343,8	0,2	–	11.756,1	2.492,7	9.263,4	2.900,0
	travanj	11.680,5	341,5	0,2	–	11.338,8	2.150,3	9.188,4	2.831,5
	svibanj	13.016,6	345,9	0,2	–	12.670,4	3.726,1	8.944,3	2.671,5
	lipanj	12.334,7	346,9	0,2	–	11.987,6	2.883,2	9.104,4	2.894,2
	srpanj	12.387,6	349,0	0,2	–	12.038,4	2.783,3	9.255,2	3.168,3
	kolovoz	12.420,0	351,4	0,2	–	12.068,3	2.830,5	9.237,9	3.779,2
	rujan	12.115,6	357,2	0,2	–	11.758,2	2.595,6	9.162,6	4.377,4
	listopad	12.640,6	358,8	0,2	–	12.281,6	3.066,1	9.215,5	3.364,2
	studenib	12.473,9	359,3	0,2	–	12.114,4	3.248,8	8.865,5	3.341,8

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a. ^b Preliminarni podaci

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka • Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu rabiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Međunarodne pričuve sastoje se od posebnih prava vučenja, pričuvne pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost • Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predloška nalazi se u materijalu MMF-a International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001. Prvi dio Predloška prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A.) prikazuju one oblike imovine kojima se HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, devizne oročene depozite

koji se mogu razročiti prije dospelja, devizne oročene depozite s preostalim dospeljem do godine dana, pričuvnu poziciju u MMF-u, posebna prava vučenja, zlato i obratne repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predloška prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje držav, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvenu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospjela izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak +) ili plaćanja (predznak –) koje rezultiraju iz međuvalutnih swapova između HNB-a i domaćih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predloška prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuvene banaka kod HNB-a (uključivanje devizne

		2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.			
							III.	VI.	IX.	X.
Preko 1 do 3 mjeseca	Glavnica	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Kamate	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 3 mjeseca do 1 godine	Glavnica	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Kamate	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)		–989,3	–1.234,9	–679,5	–801,8	–1.557,8	–2.299,5	–1.735,2	–1.957,2	–2.297,5
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)										
1. Potencijalne devizne obveze		–1.351,6	–1.734,2	–1.741,7	–1.311,6	–1.334,0	–1.334,5	–1.329,2	–1.266,0	–816,6
a) Izdane garancije s dospeljećem od 1 godine		–661,5	–1.087,9	–1.005,2	–636,4	–755,4	–755,5	–750,7	–694,4	–246,5
– Hrvatska narodna banka		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Središnja država		–661,5	–1.087,9	–1.005,2	–636,4	–755,4	–755,5	–750,7	–694,4	–246,5
Do 1 mjeseca		–30,3	–0,2	–8,0	–26,6	–23,0	–17,5	–177,0	–35,5	–11,3
Preko 1 do 3 mjeseca		–101,3	–438,5	–111,2	–70,3	–74,7	–94,1	–88,4	–272,2	–54,0
Preko 3 mjeseca do 1 godine		–529,8	–649,2	–885,9	–539,5	–657,6	–643,9	–485,3	–386,6	–181,2
b) Ostale potencijalne obveze		–690,1	–646,3	–736,5	–675,2	–578,6	–579,0	–578,5	–571,6	–570,0
– Hrvatska narodna banka		–690,1	–646,3	–736,5	–675,2	–578,6	–579,0	–578,5	–571,6	–570,0
Do 1 mjeseca		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Preko 1 do 3 mjeseca		–690,1	–646,3	–736,5	–675,2	–578,6	–579,0	–578,5	–571,6	–570,0
Preko 3 mjeseca do 1 godine		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Središnja država		–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje		–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– BIS (+)		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– MMF (+)		–	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti		–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)		–1.351,6	–1.734,2	–1.741,7	–1.311,6	–1.334,0	–1.334,5	–1.329,2	–1.266,0	–816,6
IV. Bilješke										
a) Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom		–	–	–	–	–	–	–	–	–
Od toga: Središnja država		–	–	–	–	–	–	–	–	–
b) Devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama		–	–	–	–	–	–	–	–	–
c) Založena imovina		–	–	–	–	–	–	–	–	–
d) Repo poslovi s vrijednosnim papirima		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.		–	–	–0,4	–	0,0	–1,4	–3,6	–0,7	–0,6
– Posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.		–	–	–	–	–	–	–	–	–
– Primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.		766,5	1.458,5	136,9	551,3	2.380,1	1.481,8	1.302,6	283,9	852,4
e) Financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)		–	–	–	–	–	–	–	–	–
f) Valutna struktura službenih međunarodnih pričuva										
– SDR i valute koje čine SDR		10.375,7	10.660,0	11.194,7	11.235,7	12.907,4	12.099,5	12.334,1	12.114,4	12.639,8
– Valute koje ne čine SDR		0,1	0,3	0,1	0,2	0,1	0,5	0,6	1,2	0,8
– Po pojedinim valutama:										
USD		2.461,8	2.451,0	2.333,0	2.140,4	2.068,1	2.073,0	2.090,2	2.232,8	2.245,2
EUR		7.581,5	7.851,8	8.500,6	8.742,1	10.498,4	9.682,0	9.896,5	9.523,8	10.035,2
Ostale		332,5	357,5	361,2	353,4	341,0	345,0	348,0	359,1	360,2

obvezne pričuve zasniva se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice za obračun devizne pričuve, koja se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti, osim vlasničkih vrijednosnih papira banke, te hibridnih i podređenih instrumenata). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak –) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predložka prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. a)) prikazuje obveze na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. c)) prikazuje oročene devizne depozite s ugovorenim dospeljećem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B., koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obratnih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predložku.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune
indeksi, 2010. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator		Realni efektivni tečaj kune ^b ; deflator	
			Indeks potrošačkih cijena	Indeks proizvođačkih cijena industrije ^a	Jedinični troškovi rada u prerađivačkoj industriji	Jedinični troškovi rada u ukupnom gospodarstvu
2000.	prosinac	110,82	116,41		134,39	125,76
2001.	prosinac	106,52	111,03		126,89	121,35
2002.	prosinac	105,28	110,61		128,22	118,73
2003.	prosinac	105,37	111,22		121,22	119,23
2004.	prosinac	102,42	107,12		120,84	115,50
2005.	prosinac	102,16	105,56		115,84	112,29
2006.	prosinac	100,37	103,92		104,97	105,53
2007.	prosinac	98,70	99,95		99,45	100,60
2008.	prosinac	98,13	98,60		101,97	96,09
2009.	prosinac	97,63	97,79		104,87	96,66
2010.	prosinac	102,04	103,03	99,44	99,21	101,49
2011.	prosinac	103,63	105,71	101,25	103,85	101,96
2012.	prosinac	104,61	104,57	101,85	109,66	107,19
2013.	prosinac	103,76	104,85	102,36	108,99	108,12
2014.	siječanj	103,72	104,38	102,73		
	veljača	103,95	105,20	102,56		
	ožujak	103,40	104,82	102,31	111,09	108,86
	travanj	103,07	104,36	102,00		
	svibanj	102,83	103,85	101,54		
	lipanj	102,86	104,37	102,21	109,36	106,79 ^c
	srpanj	103,34	104,78	102,37		
	kolovoz	104,00	105,58	103,07		
	rujan	104,55	105,86	103,57		
	listopad	105,46	106,69 ^c	104,36 ^c		
	studen	105,84				

^a Indeks proizvođačkih cijena industrije na nedomaćem tržištu za RH raspoloživ je od siječnja 2010. pa je realni efektivni tečaj izračunat na bazi 2010. godine. ^b Prikazane su vrijednosti tromjesečni podatak. ^c Preliminarni podaci

Napomena: Pri ažuriranju serija realnih efektivnih tečajeva kune može doći do promjene podataka za protekla razdoblja.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune • Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema odabranim valutama glavnih trgovinskih partnera. Valute glavnih trgovinskih partnera i njihovi ponderi određeni su na osnovi strukture uvoza i izvoza robe prerađivačke industrije, pri čemu ponderi odražavaju izravnu uvoznju konkurenciju, izravnu izvoznju konkurenciju i izvoznju konkurenciju na trećim tržištima (vidi Okvir 2. Biltena HNB-a broj 165, 2011.). Skupinu zemalja za formiranje indeksa efektivnih tečajeva kune čini 20 zemalja partnera, a to su: a) iz područja eurozone osam zemalja: Austrija, Belgija, Francuska, Njemačka, Italija, Nizozemska, Slovenija i Španjolska; b) iz EU-a, a izvan eurozone, pet zemalja: Češka, Mađarska, Poljska, Švedska i Velika Britanija te c) izvan EU-a sedam zemalja: Bosna i Hercegovina, Japan, Kina, SAD, Srbija, Švicarska i Turska. Ponderi koji se pridružuju pojedinim zemljama u izračunu efektivnih tečajeva kune jesu ponderi koji se mijenjaju s vremenom (engl. *time varying weights*), a izračunati su tako da odražavaju prosječnu strukturu vanjske trgovine RH tijekom tri uzastopne godine (više o tome vidi u Okviru 3. Biltena HNB-a broj 205, 2014.). Posljednje referentno razdoblje za izračun pondera je razdoblje 2010. – 2012. Serije baznih indeksa preračunate su na bazi 2010. godine.

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja agregatni je pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema

košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena ili troškova (odnos indeksa cijena ili troškova u zemljama partnerima i domaćih cijena). Za deflacioniranje se primjenjuju indeksi proizvođačkih cijena industrije, indeksi potrošačkih cijena, odnosno harmonizirani indeksi potrošačkih cijena za zemlje članice EU-a i indeksi jediničnih troškova rada u ukupnom gospodarstvu i prerađivačkoj industriji. Serija indeksa proizvođačkih cijena industrije na nedomaćem tržištu za Hrvatsku raspoloživa je od siječnja 2010. Serija potrošačkih cijena u Hrvatskoj konstruirana je tako da se do prosinca 1997. godine primjenjuju indeksi cijena na malo, a od siječnja 1998. indeksi potrošačkih cijena. Podaci o jediničnim troškovima rada nisu dostupni za sve zemlje, pa je košarica zemalja za izračun realnoga efektivnog tečaja kune uz jedinične troškove rada u ukupnom gospodarstvu i prerađivačkoj industriji sužena na 15 odnosno 13 zemalja trgovinskih partnera – sve zemlje trgovinski partneri (dakle njih 20) bez Švicarske, Turske, Kine, BiH i Srbije, odnosno bez spomenutih pet te Belgije i Japana. Jedinični troškovi rada za Hrvatsku izračunati su kao omjer naknada po zaposlenom u tekućim cijenama i proizvodnosti rada u stalnim cijenama (više o izračunu jediničnih troškova rada vidi u Okviru 1. Biltena HNB-a broj 141, 2008.). Podaci o realnom efektivnom tečaju za posljednji su mjesec preliminarni. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka o deflatorima koji se primjenjuju u izračunu indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima^a

u milijunima eura

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.				
							III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
1. Opća država	7.208,5	8.284,9	9.126,0	9.624,9	10.938,9	12.711,9	12.424,7	12.674,0	12.818,5	12.849,1	13.546,6
Kratkoročno	85,4	170,3	468,3	157,9	118,1	269,6	175,1	162,3	154,0	19,6	24,6
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	24,6	170,3	468,3	157,9	117,2	69,6	175,1	162,3	154,0	19,6	24,6
Kredit	60,7	0,0	0,0	0,0	0,9	200,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	7.123,1	8.114,6	8.657,7	9.467,0	10.820,8	12.442,3	12.249,6	12.511,7	12.664,6	12.829,5	13.522,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	3.162,1	3.976,4	4.321,4	5.069,8	6.247,1	7.846,8	7.676,6	8.247,0	8.221,8	8.373,7	8.547,9
Kredit	3.960,3	4.138,2	4.336,3	4.397,1	4.573,7	4.594,3	4.573,0	4.264,7	4.442,7	4.455,9	4.974,0
Trgovački kredit	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka	2,3	332,2	357,3	360,1	351,0	421,5	442,8	368,9	356,6	372,8	395,4
Kratkoročno	2,3	1,1	1,2	0,1	0,0	83,5	101,6	24,6	10,2	24,1	40,9
Gotovina i depoziti	2,3	1,1	1,2	0,1	0,0	83,5	101,6	24,6	10,2	24,1	40,9
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	0,0	331,1	356,1	360,0	351,0	338,0	341,1	344,3	346,4	348,7	354,5
Posebna prava vučenja (alokacija)	0,0	331,1	356,1	360,0	351,0	338,0	341,1	344,3	346,4	348,7	354,5
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Druge monetarne financijske institucije	10.307,0	11.066,9	11.212,4	12.207,9	9.885,8	9.156,8	9.361,4	8.910,8	8.354,4	8.320,4	8.133,5
Kratkoročno	3.792,4	3.091,6	3.173,6	3.953,1	2.024,2	2.317,1	2.521,6	2.200,2	1.660,2	1.612,6	1.633,0
Gotovina i depoziti	2.670,4	2.284,0	2.201,3	3.291,4	1.470,2	1.735,3	2.023,3	1.722,6	1.264,1	1.229,7	1.263,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	1.122,0	807,5	947,8	526,0	516,8	557,3	474,2	444,0	371,6	352,7	342,3
Trgovački kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	24,5	135,8	37,2	24,5	24,1	33,6	24,5	30,2	27,6
Dugoročno	6.514,6	7.975,3	8.038,8	8.254,7	7.861,6	6.839,7	6.839,7	6.710,6	6.694,2	6.707,7	6.500,5
Gotovina i depoziti	2.668,1	4.368,9	4.592,8	4.407,6	4.261,1	3.849,6	3.862,7	3.813,3	3.769,8	3.816,8	3.707,4
Dužnički vrijednosni papiri	466,6	9,0	8,9	1,9	8,9	3,8	3,7	3,6	3,4	3,4	2,6
Kredit	3.379,9	3.597,5	3.436,0	3.844,4	3.568,8	2.984,0	2.971,4	2.890,9	2.918,3	2.884,8	2.787,8
Trgovački kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	1,1	0,9	22,8	2,4	2,0	2,7	2,7	2,8	2,7
4. Ostali domaći sektori	19.205,8	20.400,9	20.076,3	19.186,9	18.714,2	17.931,7	18.656,9	18.365,0	18.390,4	18.310,5	18.351,4
Kratkoročno	826,7	807,4	912,5	915,8	1.130,3	626,4	776,9	807,4	868,2	875,8	859,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,5	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	786,7	779,2	881,7	881,4	952,0	511,1	661,8	698,5	764,6	774,9	757,8
Trgovački kredit	39,5	28,2	30,9	34,2	178,1	115,2	115,2	108,9	103,6	100,9	101,2
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	18.379,0	19.593,6	19.163,8	18.271,1	17.584,0	17.305,3	17.879,9	17.557,6	17.522,1	17.434,7	17.492,4
Gotovina i depoziti	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Dužnički vrijednosni papiri	1.264,4	1.689,5	1.607,5	1.411,6	2.316,6	2.282,0	2.341,4	1.844,7	1.790,1	1.809,8	1.844,6
Kredit	16.787,2	17.605,3	17.261,7	16.721,9	15.152,8	14.880,4	15.433,3	15.610,9	15.632,4	15.522,4	15.548,4
Trgovački kredit	325,7	297,1	293,0	135,9	113,0	141,2	103,6	100,3	98,0	100,9	97,8

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.				
							III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	3.866,5	5.515,5	6.136,5	5.017,4	5.386,2	5.698,5	5.823,7	6.000,2	6.007,8	6.023,1	6.028,2
Dužničke obveze prema nerezidentnim izravnim ulagateljima	3.741,0	4.220,8	4.131,0	4.143,1	4.082,4	3.521,6	3.620,7	3.739,7	3.746,1	3.766,3	3.764,5
Dužničke obveze prema nerezidentima u koje je izvršeno izravno ulaganje	20,8	123,1	366,7	175,5	164,5	159,5	178,3	238,1	235,9	234,8	222,9
Dužničke obveze prema horizontalno povezanim poduzećima (<i>fellow enterprises</i>)	104,8	1.171,6	1.638,7	698,9	1.139,4	2.017,4	2.024,7	2.022,4	2.025,8	2.022,0	2.040,8
Ukupno	40.590,0	45.600,4	46.908,4	46.397,2	45.276,1	45.920,4	46.709,4	46.319,0	45.927,6	45.876,0	46.455,0
Od toga: Kružna izravna ulaganja ^b	825,6	1.499,0	0,0	–	–	–	–	–	–	–	–
Dodatak:											
Kasnjenja glavnice i kamata	340,5	745,8	1.235,2	1.303,2	1.589,0	1.903,3	1.989,3	1.982,5	1.980,2	1.991,7	2.005,9
Opća država	4,1	0,1	0,9	0,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Središnja banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kreditne institucije	2,0	1,2	12,2	11,8	11,6	16,6	15,9	16,8	16,3	17,4	18,1
Ostali domaći sektori	235,1	641,5	1.064,8	1.037,3	1.290,7	1.517,9	1.608,3	1.580,4	1.579,5	1.582,3	1.599,5
Izravna ulaganja	99,3	102,9	157,3	254,1	285,8	368,0	364,3	384,5	383,6	391,1	387,5

^a Od Biltena HNB-a broj 207 cijela serija podataka o bruto inozemnom dugu revidirana je na način da se temelji na novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. Učinak ovih izmjena na povećanje ukupne razine inozemnog duga ogleda se isključivo u uključivanju alokacije posebnih prava vučenja u dužničke instrumente te nema drugih učinaka na razinu ukupnog stanja inozemnog duga, ali ima na stanje duga unutar pojedinih sektora i instrumenata. Ostale promjene ukupnog stanja bruto inozemnog duga u odnosu na prethodnu objavu rezultat su revizije podataka radi kontrole kvalitete i obuhvata. ^b Podaci o stanju inozemnog duga koji se odnosi na izravna ulaganja uključuju kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*) kombiniranoga dužničko-vlasničkoga karaktera, što je proizvelo specifičari učinak povećanja inozemnog duga Republike Hrvatske. U prosincu 2010. zabilježena je značajna transakcija, koja je dovela do ukidanja kružne komponente izravnih ulaganja, ali dug i dalje ostaje iskazan u sklopu pozicije Izravna ulaganja.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima • Bruto inozemni dug obuhvaća sve obveze rezidenata na osnovi: dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (po nominalnoj vrijednosti), kredita (uključujući repo ugovore) neovisno o ugovorenom dospeljeću, depozita primljenih od nerezidenata te trgovinskih kredita primljenih od nerezidenata s ugovorenim dospeljećem dužim od 180 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana, a do 31. prosinca 2002. 150 dana), a od prosinca 2005. obuhvaća i obveze rezidenata na osnovi ulaganja nerezidenata u dužničke vrijednosne papire izdane na domaćem tržištu. Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima, odnosno sektorima dužnika, što podrazumijeva sektorsku klasifikaciju rezidenata prema priručnicima ESA 2010 i SNA 2008. Sektor opća država obuhvaća središnju državu, fondove socijalne sigurnosti i lokalnu državu. Sektor središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Sektor druge monetarne financijske institucije prikazuje dugove kreditnih institucija i novčanih fondova. Ostali domaći sektori prikazuju dugove svih financijskih institucija osim monetarnih financijskih institucija (uključujući

Hrvatsku banku za obnovu i razvitak), privatnih i javnih nefinancijskih društava, neprofitnih institucija koje služe kućanstvima te kućanstava, uključujući poslodavce i samozaposlene. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno ulagački povezani, po smjeru ulaganja. Unutar svakog sektora (osim izravnih ulaganja) podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospeljeću, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza. Pritom je ročnost instrumenata koji se uključuju u poziciju Gotovina i depoziti za sektor druge monetarne institucije raspoloživa od početka 2004. godine te se za ranija razdoblja ova pozicija u cijelosti iskazuje kao dugoročna. Stanje bruto inozemnog duga uključuje buduće otplate glavnice, obračunate nedospjele kamate te nepodmirene dospjele obveze s osnovne glavnice i kamata. Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja. Objavljeni podaci preliminarni su do objave konačnih podataka platne bilance za izvještajno tromjesečje.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor^a u milijunima eura

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.				
							III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
1. Dug javnog sektora	10.880,8	13.184,8	14.752,5	14.610,0	15.159,3	16.663,1	16.657,3	16.760,8	16.977,1	16.900,2	17.691,3
Ostala ulaganja	10.880,8	13.003,1	14.387,4	14.394,9	15.158,1	16.662,0	16.656,2	16.759,7	16.976,0	16.899,1	17.690,2
Kratkoročno	205,9	401,7	594,0	279,7	139,9	377,5	436,1	254,2	298,3	197,2	161,0
Gotovina i depoziti	16,7	15,8	17,1	18,1	21,8	107,9	125,2	48,0	33,9	49,6	66,3
Dužnički vrijednosni papiri	25,1	170,3	468,3	157,9	117,2	69,6	175,1	162,3	154,0	19,6	24,6
Krediti	164,1	215,6	108,6	103,7	0,9	200,0	135,6	43,4	110,3	128,0	70,0
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,6	0,1	0,1	0,1
Dugoročno	10.674,9	12.601,4	13.793,4	14.115,3	15.018,2	16.284,5	16.220,1	16.505,5	16.677,7	16.701,9	17.529,1
Posebna prava vučenja (alokacija)	0,0	331,1	356,1	360,0	351,0	338,0	341,1	344,3	346,4	348,7	354,5
Gotovina i depoziti	4,9	6,9	7,5	12,4	6,8	10,3	12,6	14,3	15,1	14,7	15,4
Dužnički vrijednosni papiri	4.307,6	5.350,5	5.605,6	6.050,8	7.270,5	8.851,2	8.696,5	9.260,6	9.195,4	9.355,7	9.550,7
Krediti	6.094,5	6.640,6	7.552,8	7.577,2	7.292,5	7.025,6	7.138,0	6.854,7	7.091,9	6.953,8	7.583,2
Trgovački krediti	267,9	272,3	271,4	114,8	97,4	59,4	31,9	31,6	29,0	29,0	25,3
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,0	181,7	365,2	215,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Kratkoročno	0,0	24,5	24,7	130,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	24,5	24,7	130,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	0,0	157,2	340,5	84,8	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	157,2	340,5	84,8	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	80,3	9,2	0,5	0,0	2,9	22,6	25,2	2,7	2,7	2,7	2,7
Ostala ulaganja	80,3	9,2	0,5	0,0	2,9	22,6	25,2	2,7	2,7	2,7	2,7
Kratkoročno	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	80,3	9,2	0,5	0,0	2,9	22,6	25,2	2,7	2,7	2,7	2,7
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	80,3	9,2	0,5	0,0	0,0	22,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9	0,0	25,2	2,7	2,7	2,7	2,7
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročno	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.				
							III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	29.629,0	32.406,4	32.155,4	31.787,2	30.113,9	29.234,6	30.026,9	29.555,4	28.947,8	28.973,1	28.761,1
Ostala ulaganja	25.762,4	27.072,7	26.384,1	26.984,8	24.728,8	23.537,2	24.204,3	23.556,3	22.941,2	22.951,0	22.734,0
Kratkoročno	4.500,9	3.668,7	3.961,7	4.747,2	3.132,6	2.919,0	3.139,2	2.940,4	2.394,4	2.334,9	2.396,4
Gotovina i depoziti	2.656,0	2.269,4	2.185,4	3.273,4	1.448,3	1.710,9	1.999,8	1.699,2	1.240,4	1.204,3	1.237,6
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	1.805,4	1.371,1	1.720,9	1.303,7	1.468,7	1.068,4	1.000,3	1.099,2	1.025,9	999,6	1.030,1
Trgovački krediti	39,5	28,2	30,9	34,2	178,1	115,2	115,2	108,9	103,6	100,9	101,2
Ostale obveze	0,0	0,0	24,5	135,8	37,2	24,4	23,9	33,0	24,4	30,1	27,6
Dugoročno	21.261,5	23.404,0	22.422,4	22.237,6	21.596,2	20.618,2	21.065,1	20.616,0	20.546,8	20.616,2	20.337,6
Gotovina i depoziti	2.664,9	4.363,6	4.586,9	4.396,8	4.255,9	3.840,9	3.851,8	3.800,6	3.756,3	3.803,8	3.693,6
Dužnički vrijednosni papiri	585,5	324,4	332,2	432,5	1.302,0	1.281,4	1.325,2	834,7	820,0	831,2	844,4
Krediti	17.952,5	18.691,2	17.480,6	17.386,3	16.002,9	15.410,5	15.839,4	15.911,6	15.901,3	15.908,9	15.726,8
Trgovački krediti	58,5	24,8	21,6	21,1	12,6	83,0	46,8	66,3	66,6	69,4	70,1
Ostale obveze	0,0	0,0	1,1	0,9	22,8	2,4	2,0	2,7	2,7	2,8	2,7
Izravna ulaganja	3.866,5	5.333,7	5.771,3	4.802,3	5.385,1	5.697,4	5.822,6	5.999,1	6.006,6	6.022,0	6.027,1
Kratkoročno	378,8	255,5	645,3	653,3	251,7	174,3	237,5	325,7	332,4	274,8	269,5
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	378,8	255,5	645,3	653,3	251,7	174,3	237,5	325,7	332,4	274,8	269,5
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	3.487,8	5.078,2	5.126,0	4.149,0	5.133,4	5.523,1	5.585,1	5.673,4	5.674,3	5.747,2	5.757,6
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	3.482,2	5.077,2	5.123,0	4.145,4	5.123,5	5.504,7	5.575,7	5.664,1	5.665,0	5.738,0	5.748,4
Trgovački krediti	5,5	1,0	3,0	3,6	9,9	18,4	9,3	9,3	9,2	9,2	9,2
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno	40.590,0	45.600,4	46.908,4	46.397,2	45.276,1	45.920,4	46.709,4	46.319,0	45.927,6	45.876,0	46.455,0
Od toga: Kružna izravna ulaganja ^b	825,6	1.499,0	0,0	–	–	–	–	–	–	–	–
Dodatak:											
Kašnjenja glavnice i kamata	340,5	745,8	1.235,2	1.303,2	1.589,0	1.903,3	1.989,3	1.982,5	1.980,2	1.991,7	2.005,9
Dug javnog sektora	18,2	44,1	74,3	78,0	40,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0	32,8	25,2	2,7	2,7	2,7	2,7
Dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	315,1	701,6	1.161,0	1.225,2	1.548,0	1.869,6	1.963,2	1.978,9	1.976,6	1.988,1	2.002,4

^a Od Biltene HNB-a broj 207 cijela serija podataka o bruto inozemnom dugu revidirana je na način da se temelji na novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. Učinak ovih izmjena na povećanje ukupne razine inozemnog duga ogleda se isključivo u uključivanju alokacije posebnih prava vučenja u dužničke instrumente te nema drugih učinaka na razinu ukupnog stanja inozemnog duga, ali ima na stanje duga unutar pojedinih sektora i instrumenata. Ostale promjene ukupnog stanja bruto inozemnog duga u odnosu na prethodnu objavu rezultat su revizije podataka radi kontrole kvalitete i obuhvata. ^b Podaci o stanju inozemnog duga koji se odnosi na izravna ulaganja uključuju kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*) kombiniranoga dužničko-vlasničkoga karaktera, što je proizvelo specifičan učinak povećanja inozemnog duga Republike Hrvatske. U prosincu 2010. zabilježena je značajna transakcija, koja je dovela do ukidanja kružne komponente izravnih ulaganja, ali dug i dalje ostaje iskazan u sklopu pozicije izravna ulaganja.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor • Tablica prikazuje bruto inozemni dug strukturiran s obzirom na ulogu javnog sektora. Javni sektor pritom obuhvaća opću državu, središnju banku, javne financijske institucije te javna nefinancijska društva. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor čine inozemni dugovi

subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje je jamstvo izdao bilo koji subjekt iz javnog sektora. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor čine inozemni dugovi subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje ne postoji jamstvo javnog sektora. Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H12.

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima

u milijunima eura

	Bruto inozemni dug 30.9.2014.	Trenutno dospijeće/ kašnjenja	Projekcija otplate glavnice											
			4.tr.14.	1.tr.15.	2.tr.15.	3.tr.15.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ostalo
1. Opća država	13.546,6	0,8	354,6	831,7	247,5	235,2	354,6	1.516,6	721,2	1.720,5	723,4	1.799,0	1.175,9	5.534,6
Kratkoročno	24,6	0,0	7,0	14,9	2,7	0,0	7,0	17,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	24,6	0,0	7,0	14,9	2,7	0,0	7,0	17,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	13.522,0	0,8	347,6	816,8	244,7	235,2	347,6	1.499,0	721,2	1.720,5	723,4	1.799,0	1.175,9	5.534,6
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	8.547,9	0,0	77,5	767,6	14,3	35,6	77,5	840,5	39,7	1.182,0	423,2	1.124,8	930,2	3.930,0
Kredit	4.974,0	0,8	270,1	49,2	230,4	199,7	270,1	658,4	681,4	538,5	300,2	674,2	245,7	1.604,7
Trgovački kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka	395,4	0,0	40,9	0,0	0,0	0,0	40,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	354,5
Kratkoročno	40,9	0,0	40,9	0,0	0,0	0,0	40,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	40,9	0,0	40,9	0,0	0,0	0,0	40,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	354,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	354,5
Posebna prava vučenja (alokacija)	354,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	354,5
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Druge monetarne financijske institucije	8.133,5	18,1	1.723,2	657,0	278,7	278,7	1.723,2	1.621,2	1.410,7	1.576,7	523,0	434,7	169,7	656,3
Kratkoročno	1.633,0	7,5	1.057,8	318,1	124,8	124,8	1.057,8	567,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	1.263,0	0,1	815,2	213,3	117,2	117,2	815,2	447,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	342,3	1,0	221,4	104,9	7,5	7,5	221,4	119,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	27,6	6,3	21,2	0,0	0,0	0,0	21,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	6.500,5	10,6	665,4	338,8	153,9	153,9	665,4	1.053,5	1.410,7	1.576,7	523,0	434,7	169,7	656,3
Gotovina i depoziti	3.707,4	0,2	331,9	61,4	113,8	113,8	331,9	607,0	988,2	762,6	276,9	234,3	106,4	399,7
Dužnički vrijednosni papiri	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	2.787,8	10,4	330,8	277,4	40,1	40,1	330,8	446,4	422,4	811,5	246,1	200,4	63,3	256,5
Trgovački kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	2,7	0,0	2,7	0,0	0,0	0,0	2,7	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	18.351,4	1.599,5	1.960,0	1.094,8	1.078,7	642,0	1.960,0	3.761,6	1.869,8	2.251,2	1.182,8	1.358,8	1.774,9	2.592,7
Kratkoročno	859,0	99,1	199,9	143,5	350,7	65,8	199,9	560,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	757,8	99,1	199,9	143,5	249,5	65,8	199,9	458,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački kredit	101,2	0,0	0,0	0,0	101,2	0,0	0,0	101,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	17.492,4	1.500,5	1.760,1	951,2	728,1	576,2	1.760,1	3.201,5	1.869,8	2.251,2	1.182,8	1.358,8	1.774,9	2.592,7
Gotovina i depoziti	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6
Dužnički vrijednosni papiri	1.844,6	0,0	25,1	8,2	5,5	26,6	25,1	40,8	28,7	869,5	0,1	267,8	610,5	2,1
Kredit	15.548,4	1.497,8	1.700,6	921,2	699,6	549,6	1.700,6	3.111,8	1.833,9	1.377,6	1.182,3	1.091,0	1.164,4	2.589,0

	Bruto inozemni dug 30.9.2014.	Trenutno dospijeće/ kašnjenja	Projekcija otplate glavnice											
			4.tr.14.	1.tr.15.	2.tr.15.	3.tr.15.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ostalo
Trgovački krediti	97,8	2,7	34,4	21,8	23,0	0,0	34,4	48,9	7,3	4,1	0,5	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	6.028,2	387,5	1.187,8	275,3	358,9	270,9	1.187,8	1.277,1	666,4	718,5	317,3	274,6	251,1	948,1
Dužničke obveze prema nerezidentnim izravnim ulagateljima	3.764,5	322,2	896,7	121,1	235,8	196,0	896,7	780,7	534,8	589,1	88,3	122,1	92,0	338,6
Dužničke obveze prema nerezidentima u koje je izvršeno izravno ulaganje	222,9	18,6	55,3	48,4	20,7	2,1	55,3	89,1	2,8	5,1	38,4	3,2	3,4	6,9
Dužničke obveze prema horizontalno povezanim poduzećima (<i>fellow enterprises</i>)	2.040,8	46,6	235,8	105,7	102,5	72,8	235,8	407,3	128,7	124,2	190,6	149,2	155,7	602,6
Ukupno	46.455,0	2.005,9	5.266,4	2.858,7	1.963,8	1.426,8	5.266,4	8.176,4	4.668,0	6.266,8	2.746,5	3.867,1	3.371,7	10.086,2
Dodatak: Procjena plaćanja kamata			151,7	232,9	320,6	285,9	151,7	1.142,8	1.084,3	937,8	759,7	667,1	539,6	1.314,5

^a Od Biltene HNB-a broj 207 podaci bruto inozemnog duga temelje se na novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. Učinak ovih izmjena na povećanje ukupne razine inozemnog duga ogleda se isključivo u uključivanju alokacije posebnih prava vučenja u dužničke instrumente te nema drugih učinaka na razinu ukupnog stanja inozemnog duga, ali ima na stanje duga unutar pojedinih sektora i instrumenata.

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima • Tablica prikazuje stanje bruto inozemnog duga i projekciju otplate bruto duga te procijenjena plaćanja kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja. Struktura tablice po sektorima, izvornom dospjeću i instrumentima slijedi strukturu Tablice H12. Za monetarne financijske institucije buduća plaćanja kamata procijenjena su na osnovi dostupnih podataka monetarne statistike o planu naplate kamata. Za ostale

sektore buduća plaćanja kamata procijenjena su na osnovi dostavljenih planova otplate i referentne kamatne stope koja vrijedi na izvještajni datum. Projekcija otplate obračunatih nedospjelih kamata, koje su sastavni dio bruto inozemnog duga, uvećava projekciju otplate glavnice u razdoblju dospjeća prve rate kamata te, posljedično, umanjuje iznose procijenjene prve otplate kamata.

Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora^a

u milijunima eura

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.				
							III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
4.1. Ostale javne financijske institucije osim monetarnih financijskih institucija	1.361,2	1.684,3	1.613,1	1.463,6	1.415,0	1.513,5	1.653,4	1.633,2	1.640,3	1.639,9	1.636,5
Kratkoročno	0,0	180,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	180,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	1.361,2	1.503,5	1.613,1	1.463,6	1.415,0	1.513,5	1.653,4	1.633,2	1.640,3	1.639,9	1.636,5
Gotovina i depoziti	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Dužnički vrijednosni papiri	791,5	1.014,7	928,0	633,6	321,5	358,4	361,7	353,9	321,2	322,9	329,7
Krediti	568,1	487,1	683,5	828,4	1.091,9	1.153,4	1.290,1	1.277,6	1.317,4	1.315,4	1.305,1
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Ostale privatne financijske institucije osim monetarnih financijskih institucija	5.339,6	5.664,4	4.682,6	4.095,1	3.797,6	3.441,8	3.440,7	3.489,2	3.433,4	3.408,9	3.312,5
Kratkoročno	278,2	291,5	367,2	576,8	615,1	318,0	328,1	510,9	494,9	480,9	470,6
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	278,2	291,5	367,2	576,8	615,1	318,0	328,1	510,9	494,9	480,9	470,6
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	5.061,4	5.372,9	4.315,4	3.518,4	3.182,5	3.123,8	3.112,6	2.978,3	2.938,6	2.928,0	2.841,9
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	5.061,4	5.372,9	4.315,4	3.518,4	3.182,5	3.123,8	3.112,6	2.978,3	2.938,6	2.928,0	2.841,9
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.3. Javna nefinancijska društva	2.280,7	2.668,6	3.262,6	2.914,6	2.423,2	1.979,1	1.960,2	1.918,2	1.994,3	1.869,4	1.955,4
Kratkoročno	103,8	34,8	108,6	103,7	0,0	0,0	135,6	43,4	110,3	128,0	70,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	103,3	34,8	108,6	103,7	0,0	0,0	135,6	43,4	110,3	128,0	70,0
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	2.176,9	2.633,7	3.154,1	2.810,9	2.423,2	1.979,1	1.824,5	1.874,9	1.884,0	1.741,4	1.885,4
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	354,1	359,4	356,2	347,4	701,9	646,0	658,3	659,7	652,3	659,1	673,1
Krediti	1.555,6	2.002,1	2.526,5	2.348,7	1.623,9	1.274,9	1.134,7	1.183,9	1.203,0	1.053,5	1.187,3
Trgovački krediti	267,2	272,3	271,4	114,8	97,4	58,2	31,6	31,3	28,7	28,7	25,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.4. Privatna nefinancijska društva	9.958,6	10.103,8	10.303,5	10.495,8	10.862,4	10.816,0	11.426,0	11.139,4	11.139,4	11.207,0	11.262,3
Kratkoročno	442,5	267,8	429,9	229,4	509,8	308,1	313,1	253,2	263,0	266,9	318,4
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	403,0	239,6	399,0	195,0	331,5	192,9	197,9	144,3	159,4	166,0	217,2
Trgovački krediti	39,5	28,2	30,9	34,2	178,1	115,2	115,2	108,9	103,6	100,9	101,2
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	9.516,1	9.836,0	9.873,6	10.266,5	10.352,6	10.507,9	11.112,9	10.886,2	10.876,4	10.940,1	10.944,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	118,9	315,5	323,4	430,7	1.293,1	1.277,6	1.321,5	831,1	816,6	827,8	841,8
Krediti	9.341,9	9.496,0	9.528,8	9.814,7	9.044,0	9.153,1	9.719,4	9.986,0	9.990,5	10.040,1	10.029,4
Trgovački krediti	55,2	24,5	21,5	21,1	15,5	77,2	72,0	69,1	69,3	72,2	72,8

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.				
							III.*	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.5. Kućanstva	261,8	276,2	211,9	213,0	206,7	176,0	172,3	170,8	168,6	171,1	170,3
Kratkoročno	2,2	32,4	7,0	6,0	5,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	2,2	32,4	7,0	6,0	5,4	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	259,7	243,8	205,0	207,1	201,3	175,9	172,3	170,8	168,6	171,1	170,3
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	256,4	243,5	204,8	207,1	201,3	170,1	172,3	170,8	168,6	171,1	170,3
Trgovački krediti	3,3	0,3	0,1	0,0	0,0	5,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.6. Nefitne institucije koje služe kućanstvima	3,8	3,6	2,6	4,8	9,4	5,3	4,2	14,3	14,3	14,3	14,3
Kratkoročno	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročno	3,8	3,6	2,6	4,8	9,4	5,2	4,2	14,3	14,3	14,3	14,3
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Krediti	3,8	3,6	2,6	4,8	9,4	5,2	4,2	14,3	14,3	14,3	14,3
Trgovački krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno	19.205,8	20.400,9	20.076,3	19.186,9	18.714,2	17.931,7	18.656,9	18.365,0	18.390,4	18.310,5	18.351,4
Dodatak:											
1. Kašnjenja glavnice i kamata	235,1	641,5	1.064,8	1.037,3	1.290,7	1.517,9	1.608,3	1.580,4	1.579,5	1.582,3	1.599,5
Ostale javne financijske institucije osim monetarnih financijskih institucija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale privatne financijske institucije osim monetarnih financijskih institucija	15,5	5,2	16,3	9,3	33,1	33,4	35,9	35,0	34,8	34,4	35,5
Javna nefinancijska poduzeća	13,8	42,8	72,2	75,7	40,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Privatna nefinancijska poduzeća	205,9	593,5	976,4	952,3	1.217,5	1.484,4	1.572,3	1.545,3	1.544,7	1.547,8	1.563,9
Kućanstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nefitne institucije koje služe kućanstvima	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Kvaziizravna ulaganja uključena u poziciju 4.2. Ostale privatne financijske institucije osim monetarnih financijskih institucija ^b	1.749,5	1.951,0	1.665,5	1.487,9	1.418,7	1.490,8	1.497,4	1.527,1	1.611,3	1.600,9	1.531,3

^a Od Biltene HNB-a broj 207 cijela serija podataka o bruto inozemnom dugu revidirana je na način da se temelji na novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010 što je utjecalo i na promjenu ukupnog stanja duga ostalih sektora, kao i na promjenu stanja duga unutar pojedinih sektora i instrumenata. ^b Kvaziizravna ulaganja: Dug rezidenata sektora drugi financijski posrednici prema nerezidentima istog sektora s kojima ujedno imaju zasnovan izravni vlasnički odnos, ali njihovi dužnički odnosi prema važećoj metodologiji nisu dijelom duga unutar izravnih ulaganja nego unutar ostalih sektora.

Tablica H15: Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora •
Bruto inozemni dug ostalih domaćih sektora prikazuje inozemne dugove svih financijskih institucija osim monetarnih financijskih institucija (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak), javnih i privatnih nefinancijskih društava, neprofitnih institucija

koje služe kućanstvima te kućanstva, uključujući poslodavce i samozaposlene. Unutar svakog sektora podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospeljeću, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza.

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica^{a,b}
u milijunima eura

	2009.	2010.	2011.	2012.	2014. ^c	2014.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-39.736,9	-42.467,1	-40.723,7	-39.454,1	-38.330,1	-39.451,9	-39.946,7	-38.011,6
2. Imovina	24.513,7	23.825,4	23.576,8	23.578,2	24.645,6	24.244,4	25.937,4	28.309,2
2.1. Izravna ulaganja	4.664,0	3.663,9	3.680,0	3.511,1	3.283,9	3.128,1	4.901,0	5.055,7
2.2. Portfeljna ulaganja	3.198,4	3.659,1	2.988,1	3.367,2	3.477,7	3.353,2	3.499,3	3.735,6
2.2.1. Vlasnička ulaganja	784,1	1.351,9	1.307,2	1.503,2	1.724,1	1.545,5	1.737,0	1.798,1
2.2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	2.414,3	2.307,2	1.680,9	1.864,1	1.753,7	1.807,7	1.762,3	1.937,5
2.2.2.1. Dugoročna	1.685,6	1.431,0	1.074,3	1.365,7	1.185,1	1.215,5	1.170,1	1.595,2
2.2.2.2. Kratkoročna	728,7	876,2	606,6	498,3	568,6	592,2	592,2	342,2
2.3. Financijski derivati	24,1	14,2	204,5	145,7	16,7	12,2	37,1	365,4
2.4. Ostala ulaganja	6.252,0	5.828,6	5.510,0	5.320,1	4.962,4	5.653,5	5.168,0	7.039,7
2.4.1. Ostala vlasnička ulaganja	1,8	1,8	2,4	3,1	32,2	32,2	32,6	32,4
2.4.2. Valuta i depoziti	5.742,0	5.304,5	4.989,5	4.616,4	4.195,0	4.927,1	4.425,3	6.082,1
2.4.3. Krediti	384,5	430,8	420,8	531,3	626,1	594,8	582,7	788,4
2.4.4. Trgovinski krediti	123,6	80,5	85,7	142,0	80,8	84,6	82,9	80,5
2.4.5. Ostala aktiva	0,0	11,0	11,5	27,3	28,2	14,8	44,5	56,4
2.5. Devizne pričuve	10.375,2	10.659,6	11.194,2	11.234,0	12.904,8	12.097,4	12.332,1	12.112,8
3. Obveze	64.250,6	66.292,5	64.300,5	63.032,2	62.975,7	63.696,4	65.884,1	66.320,9
3.1. Izravna ulaganja	23.456,0	24.587,9	22.173,8	22.452,5	21.912,6	21.917,0	24.623,3	25.123,8
3.2. Portfeljna ulaganja	6.502,8	7.144,2	7.237,1	9.151,6	10.681,4	10.685,5	10.858,6	11.080,4
3.2.1. Vlasnička ulaganja	657,6	738,0	595,7	461,7	479,2	488,6	601,0	660,7
3.2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	5.845,2	6.406,1	6.641,4	8.689,9	10.202,2	10.196,8	10.257,6	10.419,7
3.2.2.1. Dugoročna	5.674,9	5.937,8	6.483,4	8.572,5	10.132,6	10.021,7	10.095,4	10.395,1
3.2.2.2. Kratkoročna	170,3	468,3	158,1	117,3	69,6	175,1	162,3	24,6
3.3. Financijski derivati	52,1	194,6	151,3	228,2	362,0	405,0	341,0	150,3
3.4. Ostala ulaganja	34.239,7	34.365,8	34.738,3	31.200,0	30.019,6	30.688,9	30.061,1	29.966,3
3.4.1. Ostala vlasnička ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4.2. Valuta i depoziti	6.655,6	6.796,9	7.700,7	5.732,9	5.670,0	5.989,3	5.562,2	4.972,1
3.4.3. Krediti	26.927,7	26.863,4	26.370,9	24.765,0	23.728,3	24.113,7	23.909,2	24.410,4
3.4.4. Trgovinski krediti	325,3	323,8	170,1	291,1	256,5	218,8	209,2	199,0
3.4.5. Ostala pasiva	0,0	25,6	136,6	60,0	26,9	26,0	36,3	30,4
3.4.6. Posebna prava vučenja	331,1	356,1	360,0	351,0	338,0	341,1	344,3	354,5

^a Podaci od Biltena HNB-a broj 207 izrađeni su prema novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR), kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR), prosincu 2010. (-618,6 mil. EUR), i lipnju 2014. (1.485,8 mil. EUR). ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica • Tablica se sastavlja u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u Priručniku za platnu bilancu. Od 1993. do kraja 2013. stanje međunarodnih ulaganja sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u svom 5. izdanju priručnika za sastavljanje platne bilance (priručnik BPM5), dok se, počevši s 2014. godinom, stanje međunarodnih ulaganja sastavlja prema 6. izdanju priručnika (priručnik BPM6). Također, s početkom primjene BPM6, prema novoj metodologiji rekonstruirane su i povijesne serije podataka za godine 1999. – 2013.

Izvori su podataka izvješća banaka, trgovačkih društava, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze.

Međunarodna ulaganja Republike Hrvatske i u Republiku Hrvatsku iskazuju se u eurima (EUR) i američkim dolarima (USD). Preračunavanje vrijednosti iz izvornih valuta u izvještajne obavlja se primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na izvještajni datum.

Podaci o inozemnim izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima kompiliraju se na temelju tržišnih cijena gdje god

su one raspoložive. U dijelu koji se odnosi na ulaganja u Republiku Hrvatsku primjenjuju se tržišne cijene na posljednji dan izvještajnog razdoblja preuzete sa Zagrebačke burze, a u dijelu koji se odnosi na ulaganja u inozemstvo izvještajne jedinice obveznici istraživanja o izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima obvezne su prikazivati vrijednosti svojih vlasničkih udjela u inozemstvu koristeći se tržišnim cijenama. Tamo gdje to nije moguće primjenjuju se knjigovodstvene vrijednosti ukupnoga kapitala poduzeća u vlasništvu izravnih ili portfeljnih ulagača, bilo da je riječ o ulaganjima u Republiku Hrvatsku ili u inozemstvo (metoda *own funds at book value*).

Sektorska podjela portfeljnih i ostalih ulaganja podrazumijeva sektorsku klasifikaciju rezidenata prema priručnicima ESA 2010 i SNA 2008 te je u potpunosti usklađena sa sektorskom klasifikacijom bruto inozemnog duga prema domaćim sektorima odnosno platnom bilancom. Sektor opća država obuhvaća sektore središnja država, fondovi socijalne sigurnosti i lokalna država. Sektor središnja banka obuhvaća Hrvatsku narodnu banku. Sektor druge monetarne financijske institucije obuhvaća kreditne institucije i novčane fondove. Ostali domaći

sektori obuhvaćaju sve financijske institucije i posrednike osim središnje banke i drugih monetarnih financijskih institucija (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak), privatna i javna nefinancijska društva, neprofitne institucije i kućanstva, uključujući obrtnike.

Pozicije Portfeljna dužnička ulaganja kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke i podacima monetarne statistike.

Podaci o portfeljnim vlasničkim i dužničkim ulaganjima upotpunjuju se podacima koje dostavljaju Središnje klirinško depozitarno društvo, kreditne institucije i investicijska društva koja obavljaju poslove skrbništva nad vrijednosnim papirima, posebno u dijelu Sredstava ostalih sektora.

Od prvog tromjesečja 2010. u platnu bilancu uključena su stanja pozicija zaključenih ugovora s obilježjima financijskih derivata. Izvještajne institucije su kreditne institucije i druge financijske institucije, a od četvrtog tromjesečja 2012. izvještajna populacija proširena je i na nefinancijska društva, koja u ovakve poslove ulaze najčešće radi zaštite od promjene tržišnih uvjeta.

U sklopu ostalih ulaganja priručnik BPM6 donosi poziciju Ostala vlasnička ulaganja, koja podrazumijeva vlasnička ulaganja koja ne zadovoljavaju kriterije za izravno, portfeljno ulaganje ili međunarodne pričuve. Ova pozicija uključuje i sudjelovanje u kapitalu međunarodnih organizacija.

Pozicija Ostala ulaganja – Valuta i depoziti kod Sredstava pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava kreditnih institucija ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio deviznih sredstava koja kreditne institucije deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja kreditnih institucija od inozemstva, prikazana su i potraživanja sektora opća država od inozemstva. Izvor su podataka izvješća države i kreditnih institucija. Za ostale sektore upotrebljavaju se tromjesečni podaci Banke za međunarodne namire. Pozicija Ostala ulaganja – Valuta i depoziti kod Obveza pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih

obveza prikazanih sektora prema inozemstvu na osnovi tekućih računa, oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom, depozita po viđenju te depozitnog novca. Izvor su podataka izvješća kreditnih institucija.

Pozicije Ostala ulaganja – Krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju podatke o odobrenim i primljenim kreditima između rezidenata i nerezidenata grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicije Ostala ulaganja – Trgovinski krediti kod Sredstava i kod Obveza obuhvaćaju potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora inozemstvu s osnove trgovinskih kredita. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicija Ostala ulaganja – Ostala vlasnička ulaganja obuhvaća vlasnička ulaganja koja nisu u obliku vrijednosnih papira. Uključuje vlasnička ulaganja u kvazikorporacije, međunarodne organizacije i sl.

Pozicija Ostala ulaganja – Ostala potraživanja i obveze obuhvaća ostala potraživanja i obveze koje nisu uključene u trgovačke kredite i ostale financijske instrumente, između ostalog uključuje prijevremeno plaćane premije i neisplaćene štete za neživotno osiguranje, potraživanja iz osiguranja po policama životnog osiguranja i mirovinskim shemama te provizije po standardiziranim garancijama (engl. *provision for calls under standardized guarantees*). Ova pozicija sastavlja se na temelju podataka koje dostavljaju osiguravajuća društva i uključuje stanje matematičke pričuve osiguranja života.

Pozicija Ostala ulaganja – Posebna prava vučenja na strani obveza prikazuje stanje alociranih posebnih prava vučenja. Stanje ove pozicije povećano je na temelju opće alokacije iz kolovoza 2009. godine kada je Republici Hrvatskoj dodijeljen iznos od 270.652.208 XDR te je na osnovi posebne alokacije u rujnu iste godine dodijeljeno dodatnih 32.848.735 XDR.

Pozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadržava podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja^{a,b}
u milijunima eura

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. ^c	2014.		
						1.tr. ^c	2.tr. ^c	3.tr. ^d
Izravna ulaganja, neto	-18.791,9	-20.924,0	-18.493,8	-18.941,4	-18.628,7	-18.788,9	-19.722,3	-20.068,1
1. Imovina	4.664,0	3.663,9	3.680,0	3.511,1	3.283,9	3.128,1	4.901,0	5.055,7
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržane zarade	4.394,1	2.986,9	2.987,8	2.884,0	2.692,8	2.523,8	4.045,6	4.186,0
1.1.1. U društvo u inozemstvu	4.394,1	2.986,9	2.987,8	2.884,0	2.692,8	2.523,8	4.045,6	4.186,0
1.1.2. U izravnog investitora (obratno ulaganje)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.3. Između povezanih poduzeća	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	269,9	677,0	692,2	627,1	591,1	604,2	855,3	869,7
1.2.1. U društvo u inozemstvu	217,0	608,7	641,5	572,1	521,8	398,0	605,0	619,9
1.2.2. U izravnog investitora (obratno ulaganje)	52,9	68,3	50,7	55,0	69,3	76,0	103,6	117,5
1.2.3. Između povezanih poduzeća	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	130,3	146,7	132,2
2. Obveze	23.456,0	24.587,9	22.173,8	22.452,5	21.912,6	21.917,0	24.623,3	25.123,8
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržane zarade	17.940,5	18.451,5	17.156,4	17.066,3	16.214,1	16.093,3	18.623,1	19.095,6
2.1.1. U društvo u inozemstvu	17.940,5	18.451,5	17.156,4	17.066,3	16.214,1	16.093,3	18.623,1	19.095,6
2.1.2. U izravnog investitora (obratno ulaganje)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.3. Između povezanih poduzeća	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Ostala ulaganja	5.515,5	6.136,5	5.017,4	5.386,2	5.698,5	5.823,7	6.000,2	6.028,2
2.2.1. U društvo u inozemstvu	4.220,8	4.131,0	4.143,1	4.082,4	3.521,6	3.620,7	3.739,7	3.764,5
2.2.2. U izravnog investitora (obratno ulaganje)	123,1	366,7	175,5	164,5	159,5	178,3	238,1	222,9
2.2.3. Između povezanih poduzeća	1.171,6	1.638,7	698,9	1.139,4	2.017,4	2.024,7	2.022,4	2.040,8

^a Podaci od Biltena HNB-a broj 207 izrađeni su prema novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. ^b Podaci uključuju i kružna izravna ulaganja (engl. *round tripping*), čiji je učinak povećanje izravnih ulaganja u oba smjera (u Republiku Hrvatsku i inozemstvo) za isti iznos. Ta vrsta izravnih ulaganja evidentirana je u prosincu 2008. (825,7 mil. EUR), kolovozu 2009. (666,5 mil. EUR), prosincu 2010. (-618,6 mil. EUR), i lipnju 2014. (1.485,8 mil. EUR). ^c Revidirani podaci. ^d Preliminarni podaci

Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja^a

u milijunima eura

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. ^b	2014.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Portfeljna ulaganja, neto	-3.304,5	-3.485,1	-4.249,0	-5.784,3	-7.203,7	-7.332,2	-7.359,3	-7.344,8
1. Imovina	3.198,4	3.659,1	2.988,1	3.367,2	3.477,7	3.353,2	3.499,3	3.735,6
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	784,1	1.351,9	1.307,2	1.503,2	1.724,1	1.545,5	1.737,0	1.798,1
1.1.1. Druge monetarne financijske institucije	11,8	9,2	13,7	10,6	19,2	9,8	9,1	9,6
1.1.2. Ostali sektori	772,2	1.342,6	1.293,5	1.492,6	1.704,9	1.535,8	1.727,9	1.788,6
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	2.414,3	2.307,2	1.680,9	1.864,1	1.753,7	1.807,7	1.762,3	1.937,5
2. Obveze	6.502,8	7.144,2	7.237,1	9.151,6	10.681,4	10.685,5	10.858,6	11.080,4
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	657,6	738,0	595,7	461,7	479,2	488,6	601,0	660,7
2.1.1. Druge monetarne financijske institucije	172,4	175,9	166,7	154,2	141,3	141,6	141,8	151,3
2.1.2. Ostali sektori	485,2	562,1	428,9	307,5	337,9	347,0	459,2	509,4
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	5.845,2	6.406,1	6.641,4	8.689,9	10.202,2	10.196,8	10.257,6	10.419,7
2.2.1. Dugoročna	5.674,9	5.937,8	6.483,4	8.572,5	10.132,6	10.021,7	10.095,4	10.395,1
2.2.1.1. Opća država	3.976,4	4.321,4	5.069,8	6.247,1	7.846,8	7.676,6	8.247,0	8.547,9
2.2.1.2. Druge monetarne financijske institucije	9,0	8,9	1,9	8,9	3,8	3,7	3,6	2,6
2.2.1.3. Ostali sektori	1.689,5	1.607,5	1.411,6	2.316,6	2.282,0	2.341,4	1.844,7	1.844,6
2.2.2. Kratkoročna	170,3	468,3	158,1	117,3	69,6	175,1	162,3	24,6
2.2.2.1. Opća država	170,3	468,3	157,9	117,2	69,6	175,1	162,3	24,6
2.2.2.2. Ostali sektori	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Podaci od Biltena HNB-a broj 207 izrađeni su prema novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

Tablica H19: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja^a
u milijunima eura

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013. ^b	2014.		
						1.tr. ^b	2.tr. ^b	3.tr. ^c
Ostala ulaganja, neto	-27.987,7	-28.537,2	-29.228,3	-25.879,9	-25.057,2	-25.035,4	-24.893,1	-22.926,6
1. Imovina	6.252,0	5.828,6	5.510,0	5.320,1	4.962,4	5.653,5	5.168,0	7.039,7
1.1. Ostala vlasnička ulaganja	1,8	1,8	2,4	3,1	32,2	32,2	32,6	32,4
1.2. Valuta i depoziti	5.742,0	5.304,5	4.989,5	4.616,4	4.195,0	4.927,1	4.425,3	6.082,1
1.2.1. Opća država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3
1.2.2. Druge monetarne financijske institucije	4.442,9	4.058,2	3.559,7	3.108,4	2.888,7	3.108,1	3.101,2	4.660,4
1.2.3. Ostali sektori	1.299,1	1.246,3	1.429,8	1.508,0	1.306,3	1.818,7	1.323,8	1.421,4
1.3. Krediti	384,5	430,8	420,8	531,3	626,1	594,8	582,7	788,4
1.3.1. Hrvatska narodna banka	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.1.1. Dugoročni krediti	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Opća država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.3. Druge monetarne financijske institucije	270,1	291,8	276,2	355,8	369,0	348,3	338,3	533,5
1.3.3.1. Dugoročni krediti	233,7	257,2	266,6	238,9	299,5	298,5	288,2	271,7
1.3.3.2. Kratkoročni krediti	36,5	34,6	9,6	117,0	69,5	49,8	50,1	261,8
1.3.4. Ostali sektori	113,8	139,0	144,6	175,5	257,1	246,5	244,4	254,9
1.3.4.1. Dugoročni krediti	113,6	101,3	140,0	154,5	237,9	237,7	232,6	242,0
1.3.4.2. Kratkoročni krediti	0,2	37,7	4,6	21,0	19,2	8,8	11,7	12,9
1.4. Trgovinski krediti	123,6	80,5	85,7	142,0	80,8	84,6	82,9	80,5
1.4.1. Opća država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4.2. Ostali sektori	123,6	80,5	85,7	142,0	80,8	84,6	82,9	80,5
1.4.2.1. Dugoročni krediti	96,3	61,4	58,3	57,6	53,2	54,1	54,1	52,5
1.4.2.2. Kratkoročni krediti	27,3	19,2	27,4	84,3	27,6	30,5	28,8	28,0
1.5. Ostala potraživanja	0,0	11,0	11,5	27,3	28,2	14,8	44,5	56,4
2. Obveze	34.239,7	34.365,8	34.738,3	31.200,0	30.019,6	30.688,9	30.061,1	29.966,3
2.1. Ostala vlasnička ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Valuta i depoziti	6.655,6	6.796,9	7.700,7	5.732,9	5.670,0	5.989,3	5.562,2	4.972,1
2.2.1. Hrvatska narodna banka	1,1	1,2	0,1	0,0	83,5	101,6	24,6	0,0
2.2.2. Druge monetarne financijske institucije	6.652,9	6.794,1	7.699,0	5.731,3	5.584,9	5.886,0	5.535,9	4.970,4
2.2.3. Ostali sektori	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
2.3. Krediti	26.927,7	26.863,4	26.370,9	24.765,0	23.728,3	24.113,7	23.909,2	24.410,4
2.3.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Opća država	4.138,2	4.336,3	4.397,1	4.574,6	4.795,5	4.573,0	4.264,7	4.974,0
2.3.2.1. Dugoročni krediti	4.138,2	4.336,3	4.397,1	4.573,7	4.595,5	4.573,0	4.264,7	4.974,0
2.3.2.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,9	200,0	0,0	0,0	0,0
2.3.3. Druge monetarne financijske institucije	4.405,0	4.383,8	4.370,4	4.085,5	3.541,3	3.445,6	3.335,0	3.130,2
2.3.3.1. Dugoročni krediti	3.597,5	3.436,0	3.844,4	3.568,8	2.984,0	2.971,4	2.890,9	2.787,8
2.3.3.2. Kratkoročni krediti	807,5	947,8	526,0	516,8	557,3	474,2	444,0	342,3
2.3.4. Ostali sektori	18.384,4	18.143,3	17.603,4	16.104,8	15.391,6	16.095,0	16.309,4	16.306,2
2.3.4.1. Dugoročni krediti	17.605,3	17.261,7	16.721,9	15.152,8	14.880,4	15.433,3	15.610,9	15.548,4
2.3.4.2. Kratkoročni krediti	779,2	881,7	881,4	952,0	511,1	661,8	698,5	757,8
2.4. Trgovinski krediti	325,3	323,8	170,1	291,1	256,5	218,8	209,2	199,0
2.4.1. Opća država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4.2. Ostali sektori	325,3	323,8	170,1	291,1	256,5	218,8	209,2	199,0
2.4.2.1. Dugoročni krediti	297,1	293,0	135,9	113,0	141,2	103,6	100,3	97,8
2.4.2.2. Kratkoročni krediti	28,2	30,9	34,2	178,1	115,2	115,2	108,9	101,2
2.5. Ostale obveze	0,0	25,6	136,6	60,0	26,9	26,0	36,3	30,4
2.6. Specijalna prava vučenja	331,1	356,1	360,0	351,0	338,0	341,1	344,3	354,5

^a Podaci od Biltena HNB-a broj 207 izrađeni su prema novoj metodologiji koju propisuje šesto izdanje Priručnika za sastavljanje platne bilance i stanja međunarodnih ulaganja (BPM6) te novoj sektorskoj klasifikaciji institucionalnih jedinica u skladu sa standardom ESA 2010. ^b Revidirani podaci. ^c Preliminarni podaci

I. Državne financije – izabrani podaci

Tablica I1: Konsolidirana središnja država prema razinama državne vlasti^a
u milijunima kuna

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. PRIHODI (A + B)	114.086,9	110.831,6	110.406,1	112.883,5	112.051,1	8.453,0	12.795,2	10.854,3	10.216,0
A) Državni proračun	110.251,2	107.457,6	107.067,2	109.558,4	108.581,8	8.220,3	12.482,7	10.521,6	9.754,8
B) Izvanproračunski korisnici	3.835,7	3.374,0	3.338,9	3.325,0	3.469,4	232,7	312,5	332,7	461,2
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Hrvatske vode	1.954,3	1.690,7	1.594,3	1.580,2	1.715,2	142,2	163,7	212,4	212,6
5. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	1.168,6	1.040,7	1.091,3	1.056,7	1.039,1	77,6	123,4	89,7	106,3
6. Hrvatske autoceste	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Hrvatske ceste	112,8	86,2	57,5	55,4	51,5	4,8	3,7	4,3	4,7
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	566,5	529,6	552,8	576,1	597,2	3,0	12,8	10,7	136,6
9. Centar za restrukturiranje i prodaju ^b	33,5	26,7	43,0	56,7	66,4	5,1	8,8	15,7	1,0
2. RASHODI (A + B)	120.553,9	122.584,0	122.427,7	120.930,5	126.410,2	10.493,4	10.716,3	9.894,6	10.494,4
A) Državni proračun	116.255,2	118.312,3	118.224,1	117.051,0	121.822,3	10.191,7	10.391,0	9.719,6	10.039,6
B) Izvanproračunski korisnici	4.298,7	4.271,7	4.203,6	3.879,5	4.587,9	301,8	325,2	175,0	454,8
1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Hrvatski zavod za zapošljavanje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Hrvatske vode	1.742,1	1.771,2	1.458,2	1.455,5	1.512,7	115,0	154,7	154,8	174,1
5. Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost	1.159,1	1.003,6	914,8	959,7	882,8	68,6	90,9	129,5	117,2
6. Hrvatske autoceste	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Hrvatske ceste	1.048,5	1.405,9	1.320,9	1.277,0	1.478,1	113,3	73,0	133,2	160,1
8. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	267,2	17,0	408,9	89,5	538,3	2,1	0,8	1,7	0,6
9. Centar za restrukturiranje i prodaju ^b	81,8	74,0	100,8	97,8	176,1	2,9	5,8	-244,0	2,8
NETO/BRUTO OPERATIVNI SALDO (1 – 2)	-6.467,0	-11.752,5	-12.021,6	-8.047,0	-14.359,0	-2.040,4	2.078,9	959,7	-278,4
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE (3.1. + 3.2. – 3.3.)	-6.467,0	-11.752,5	-12.021,6	-8.047,0	-14.359,0	-2.040,4	2.078,9	959,7	-278,4
3.1. PROMJENA NETO NEFINANCIJSKE IMOVINE	3.601,1	2.679,3	3.372,5	3.133,1	3.653,6	278,9	183,0	223,6	201,1
Nabava	3.926,8	3.005,8	3.751,9	3.442,3	3.941,9	308,1	226,2	266,3	275,5
A) Državni proračun	2.267,4	1.550,7	1.486,0	1.108,0	1.564,0	171,9	67,8	92,7	108,4
B) Izvanproračunski korisnici	1.659,4	1.455,1	2.265,9	2.334,3	2.377,9	136,2	158,3	173,7	167,0
Prodaja	325,7	326,5	379,4	309,2	288,3	29,2	43,2	42,7	74,4
A) Državni proračun	304,0	318,3	347,0	278,4	259,5	27,6	42,7	42,6	73,6
B) Izvanproračunski korisnici	21,7	8,2	32,4	30,8	28,8	1,6	0,5	0,1	0,8
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (1 – 2 – 3.1.)	-10.068,2	-14.431,8	-15.394,1	-11.180,1	-18.012,6	-2.319,3	1.895,9	736,1	-479,5
TRANSAKCIJE U FINANCIRANJU IMOVINI I OBEZAMA (FINANCIRANJE) (3.3. – 3.2.)	10.068,2	14.431,8	15.394,1	11.180,1	18.012,6	2.319,3	-1.895,9	-736,1	479,5
3.2. PROMJENA NETO FINANCIRANJE IMOVINE	7.363,9	2.816,6	-353,9	-165,7	14.146,1	-4.827,4	-15,5	-4.861,6	4.699,3
3.2.1. Tuzemna imovina	7.361,5	2.816,2	-359,2	-172,2	13.940,9	-4.828,3	-15,5	-4.861,6	4.699,3
A) Državni proračun	6.823,2	1.942,7	-818,0	-651,4	13.792,7	-4.565,7	58,3	-4.899,8	4.803,3
B) Izvanproračunski korisnici	538,3	873,5	458,8	479,2	148,2	-262,6	-73,7	38,2	-103,9
3.2.2. Inozemna imovina	0,0	0,0	0,0	0,0	204,3	0,9	0,0	0,0	0,0
A) Državni proračun	2,3	0,4	5,3	6,5	205,2	0,9	0,0	0,0	0,0
B) Izvanproračunski korisnici	2,3	0,4	5,3	6,5	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. PROMJENA NETO OBEVEZA	17.432,0	17.248,4	15.040,2	11.014,4	32.158,7	-2.508,1	-1.911,4	-5.597,7	5.178,8
3.3.1. Tuzemne obveze	10.130,2	12.892,5	6.448,4	2.958,3	10.585,8	-946,6	-1.861,5	-5.549,2	5.069,0
A) Državni proračun	9.576,6	11.835,1	4.793,1	1.414,0	8.904,9	-765,9	-1.745,2	-5.377,9	5.183,6
B) Izvanproračunski korisnici	553,6	1.057,4	1.655,3	1.544,3	1.680,8	-180,7	-116,3	-171,3	-114,6
3.3.2. Inozemne obveze	7.301,8	4.355,9	8.591,8	8.056,0	21.573,0	-1.561,5	-49,8	-48,5	109,8
A) Državni proračun	6.878,4	4.277,0	8.597,2	8.125,2	21.534,8	-1.555,2	-95,2	-42,2	123,1
B) Izvanproračunski korisnici	423,4	79,0	-5,4	-69,2	38,2	-6,3	45,3	-6,3	-13,3

^a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Rekaskifikacija se odnosi na statističku seriju od, uključujući, siječnja 2008. ^b Hrvatski fond za privatizaciju (HFP) djelovao je do 31. ožujka 2011. Od 1. travnja 2011. do 30. srpnja 2013. djeluje Agencija za upravljanje državnom imovinom (AUDIO), u čiji su sastav ušli HFP i prijašnji proračunski korisnik državnog proračuna Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom. Od 30. srpnja 2013. poslove AUDIO-a preuzimaju Državni ured za upravljanje državnom imovinom i novoosnovani Centar za restrukturiranje i prodaju.

Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija. Napomena: Na gotovinskom načelu.

Izvor: MF

Tablica I2: Operacije državnog proračuna^a

u milijunima kuna

	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.			
						III.	VI.	IX.	X.
1. PRIHODI	110.257,9	107.466,4	107.069,7	109.558,9	108.585,0	8.220,5	12.483,0	10.524,1	9.759,0
1.1. Porezi	63.678,9	62.856,6	61.422,2	64.693,9	63.044,9	4.337,4	5.462,3	6.470,9	5.778,0
1.2. Socijalni doprinosi	39.994,7	38.712,4	38.605,1	37.845,9	37.149,3	2.980,1	6.379,4	3.310,9	3.281,6
1.3. Pomoći	616,3	637,1	869,0	968,4	1.737,8	68,3	128,4	85,7	145,7
1.4. Ostali prihodi	5.968,0	5.260,3	6.173,4	6.050,8	6.653,0	834,6	512,9	656,5	553,7
2. RASHODI	117.924,0	120.323,3	119.939,5	118.730,0	123.505,9	10.304,8	10.547,3	9.936,1	10.236,7
2.1. Naknade zaposlenima	31.289,3	31.096,5	31.737,4	31.383,2	30.461,8	2.458,2	2.501,5	2.513,0	2.469,6
2.2. Korištenje dobara i usluga	7.363,8	7.655,7	7.943,6	7.406,3	7.537,4	532,8	533,4	490,9	561,7
2.3. Potrošnja dugotrajne imovine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Kamate	5.225,2	6.236,5	7.097,6	8.335,7	9.259,2	1.219,0	389,6	1.226,7	635,3
2.5. Subvencije	6.710,0	6.582,2	6.555,3	5.762,3	5.537,8	366,2	1.383,2	254,4	167,2
2.6. Pomoći	5.559,6	5.778,6	5.083,7	4.843,8	6.511,7	666,7	643,0	557,8	519,9
2.7. Socijalne naknade	56.148,5	56.906,6	56.483,0	56.169,9	58.943,4	4.726,8	4.664,9	4.569,4	5.500,9
2.8. Ostali rashodi	5.627,6	6.067,3	5.039,1	4.828,9	5.254,6	335,1	431,6	324,0	382,1
3. PROMJENA NETO VRIJEDNOSTI: TRANSAKCIJE	-7.666,0	-12.857,0	-12.869,8	-9.171,1	-14.920,8	-2.084,4	1.935,7	588,0	-477,7
3.1. Promjena neto nefinancijske imovine	1.963,4	1.232,4	1.139,0	829,6	1.304,5	144,3	25,1	50,0	34,8
3.1.1. Dugotrajna imovina	1.839,7	1.200,4	1.118,7	772,2	1.036,6	62,8	42,7	54,8	45,5
3.1.2. Zalihe	35,4	11,0	2,5	29,3	225,5	78,9	-19,7	-12,1	-16,2
3.1.3. Pohranjene vrijednosti	8,9	6,1	3,7	3,5	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0
3.1.4. Neproizvedena imovina	79,3	14,9	14,0	24,7	41,1	2,6	2,2	7,4	5,5
3.2. Promjena neto financijske imovine	6.825,5	2.022,7	-618,4	-461,5	14.214,4	-4.549,8	70,2	-4.882,2	4.794,1
3.2.1. Tuzemna imovina	6.823,2	2.022,3	-623,8	-468,0	14.009,2	-4.550,7	70,2	-4.882,2	4.794,1
3.2.2. Inozemna imovina	2,3	0,4	5,3	6,5	205,2	0,9	0,0	0,0	0,0
3.2.3. Monetarno zlato i SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.3. Promjena neto obveza	16.455,0	16.112,0	13.390,4	9.539,2	30.439,8	-2.321,1	-1.840,3	-5.420,1	5.306,7
3.3.1. Tuzemne obveze	9.576,6	11.835,1	4.793,1	1.414,0	8.904,9	-765,9	-1.745,2	-5.377,9	5.183,6
3.3.2. Inozemne obveze	6.878,4	4.277,0	8.597,2	8.125,2	21.534,8	-1.555,2	-95,2	-42,2	123,1

^a HAC je reklasificiran iz podsektora republički fondovi u podsektor državna trgovačka društva. Reklasifikacija se odnosi na statističku seriju od, uključujući, siječnja 2008. Metodološka obrazloženja nalaze se u Mjesečnom statističkom prikazu Ministarstva financija. Napomena: Na gotovinskom načelu.

Izvor: MF

Tablica I3: Dug opće države

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2008. XII.	2009. XII.	2010. XII.	2011. XII.	2012. XII.	2013. XII.	2014.				
							III.	VI.*	VII.*	VIII.*	IX.
1. Unutarnji dug opće države	73.339,7	86.218,3	104.361,8	125.709,2	131.504,2	152.273,7	156.567,6	156.859,8	157.932,6	159.385,0	155.349,6
1.1. Unutarnji dug središnje države	67.713,2	79.871,7	100.607,4	121.855,1	127.736,3	147.749,4	152.173,0	152.155,5	153.101,0	154.587,0	150.509,0
Kratkoročni dužnički vrijednosni papiri	14.982,7	18.148,9	17.198,1	19.308,5	18.259,6	22.838,9	23.146,8	23.735,7	23.842,7	24.890,5	25.003,6
Dugoročni dužnički vrijednosni papiri	36.035,8	36.828,5	48.710,8	55.891,2	63.118,4	71.821,7	76.081,7	77.287,3	78.233,5	78.085,8	78.609,1
Kredit	16.694,7	24.894,3	34.698,6	46.655,4	46.358,2	53.088,8	52.944,5	51.132,6	51.024,7	51.610,7	46.896,3
1.2. Unutarnji dug fondova socijalne sigurnosti	3.242,3	3.904,0	1,0	2,2	1,6	0,9	0,9	0,6	0,5	0,5	0,5
Kratkoročni dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	3.242,3	3.904,0	1,0	2,2	1,6	0,9	0,9	0,6	0,5	0,5	0,5
1.3. Unutarnji dug lokalne države	2.384,2	2.442,5	3.753,3	3.851,9	3.766,3	4.523,4	4.393,7	4.703,7	4.831,2	4.797,5	4.840,1
Kratkoročni dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni dužnički vrijednosni papiri	416,2	406,8	384,9	260,2	209,1	151,7	134,5	130,4	113,7	113,6	113,6
Kredit	1.968,0	2.035,7	3.368,4	3.591,6	3.557,3	4.371,7	4.259,2	4.573,3	4.717,5	4.683,9	4.726,5
2. Inozemni dug opće države	51.912,6	60.936,2	68.725,7	73.601,9	81.494,0	97.787,6	95.546,7	96.089,5	97.842,8	96.964,0	100.773,4
2.1. Inozemni dug središnje države	49.492,9	58.307,9	68.069,0	73.037,4	80.981,3	97.304,2	95.064,1	95.612,6	97.363,2	96.485,0	100.294,4
Kratkoročni dužnički vrijednosni papiri	183,5	1.301,4	3.520,5	1.205,3	895,1	539,8	1.361,6	1.243,1	1.187,2	150,4	188,6
Dugoročni dužnički vrijednosni papiri	22.141,3	28.091,2	30.790,1	35.979,1	45.121,8	60.016,0	58.654,8	61.969,8	62.187,4	62.338,8	62.146,2
Kredit	27.168,1	28.915,3	33.758,4	35.853,0	34.964,5	36.748,3	35.047,7	32.399,6	33.988,6	33.995,8	37.959,6
2.2. Inozemni dug fondova socijalne sigurnosti	1.998,0	1.891,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	1.998,0	1.891,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Inozemni dug lokalne države	421,7	736,4	656,7	564,6	512,7	483,4	482,6	476,9	479,6	479,1	479,0
Kratkoročni dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni dužnički vrijednosni papiri	165,8	165,3	165,8	133,6	132,5	132,7	131,7	130,2	130,0	129,8	129,8
Kredit	255,9	571,1	490,9	431,0	380,2	350,7	350,9	346,7	349,7	349,3	349,2
Ukupno (1+2)	125.252,3	147.154,4	173.087,5	199.311,2	212.998,2	250.061,3	252.114,3	252.949,3	255.775,5	256.349,0	256.123,0
Dodatak: Izdana jamstva središnje države											
Domaća	10.439,4	9.238,5	10.586,4	6.293,2	9.568,1	7.970,8	5.623,9	6.145,8	6.171,9	5.809,9	5.892,2
Od toga: Jamstva dana HBOR-u	807,9	41,4	2.641,3	2.256,3	5.610,6	4.309,7	2.739,1	2.198,4	2.188,5	1.707,2	1.718,5
Od toga: Jamstva dana na kredite HBOR-a	1.642,1	1.374,7	1.177,3	802,0	823,6	825,1	829,6	1.869,0	1.902,7	1.908,8	1.919,1
Inozemna	13.847,9	16.239,9	18.845,7	16.174,7	15.382,2	15.940,3	17.071,1	16.516,7	16.762,9	16.744,6	16.808,2
Od toga: Jamstva dana HBOR-u	9.970,3	12.305,6	11.912,8	11.021,3	10.677,3	11.546,9	12.650,1	12.352,9	12.513,5	12.495,3	12.468,0

Tablica 13: Dug opće države • Do Biltena HNB-a broj 206 Tablica 13 prikazivala je dug opće države u skladu s Europskim sustavom nacionalnih i regionalnih računa 1995 (ESA 1995). S početkom primjene nove metodologije na razini Europske unije u skladu s Europskim sustavom nacionalnih i regionalnih računa 2010 (u nastavku teksta: ESA 2010) te u skladu s ESA-om 2010 revidiranim Eurostatovim Priručnikom o državnom manjku i dugu, počevši od Biltena HNB-a broj 207, izvršeno je usklađivanje metodologije te je obavljena revizija podataka od početka serije.

Od 31. prosinca 2010. primjenjuje se službena sektorizacija institucionalnih jedinica u Republici Hrvatskoj u skladu s Odlukom o statističkoj klasifikaciji institucionalnih sektora koju službeno donosi i objavljuje Državni zavod za statistiku, a koja se temelji na metodologiji ESA 2010 prema kojoj se opća država dijeli na sljedeće podsektore: središnju državu, fondove socijalne sigurnosti i lokalnu državu.¹ Do studenoga 2010. koristila se sektorska klasifikacija koju je u Odluci o kontnom planu za banke propisala Hrvatska narodna banka (u nastavku teksta: HNB).

Izvor primarnih podataka za unutarnji i inozemni dug jesu jedinice opće države (Ministarstvo financija RH i ostale jedinice sustava državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, nefinancijska društva koja su alocirana u statističku definiciju sektora opće države i dr.) u dijelu koji se odnosi na trezorske zapise, obveznice i inozemne kredite te Hrvatska narodna banka u dijelu koji se odnosi na kredite rezidentnih banaka, HBOR-a i HNB-a. Do studenoga 2010. podaci za kredite rezidentnih banaka temelje se na izvještajnom sustavu u skladu s Odlukom o statističkom izvješću banke, a od prosinca 2010. podaci se temelje na izvještajnom sustavu u skladu s Odlukom o statističkom i bonitetnom izvješćivanju.

Podaci su strukturirani prema vjerovniku na unutarnji i inozemni dug te nadalje prema kategorijama instrumenata prema ESA-i 2010 na: kratkoročne dužničke vrijednosne papire, dugoročne dužničke vrijednosne papire i kredite.

Stanje kategorije dužnički vrijednosni papiri, kratkoročni,

uključuje kratkoročne dužničke vrijednosne papire s izvornim rokom dospelja do (uključujući) godine dana, kao što su: trezorski zapisi Ministarstva financija (izdani u kunama, uz valutnu klauzulu ili nominirani u stranoj valuti), eurozapisi Ministarstva financija te ostali instrumenti tržišta novca.

Stanje kategorije dužnički vrijednosni papiri, dugoročni, uključuje dugoročne dužničke vrijednosne papire s izvornim rokom dospelja većim od godine dana, kao što su: obveznice izdane na domaćem i inozemnom tržištu te dugoročni trezorski zapisi Ministarstva financija. Obveznice izdane u inozemstvu u jednoj stranoj valuti s ugovorom o zamjeni (engl. *swap*) u drugu stranu valutu tretiraju se kao dug nominiran u valuti zamjene.

Od veljače 2002. dužnički vrijednosni papiri izdani na inozemnom tržištu, a koji su na kraju referentnog razdoblja bili u vlasništvu rezidentnih institucionalnih jedinica, reklasificirani su iz inozemnog u unutarnji dug. Od prosinca 2005. dužnički vrijednosni papiri izdani na domaćem tržištu, a koji su na kraju referentnog razdoblja bili u vlasništvu nerezidentnih institucionalnih jedinica, reklasificirani su iz unutarnjeg u inozemni dug.

Krediti uključuju kredite primljene od rezidentnih i nerezidentnih kreditnih institucija te, u skladu s metodologijom ESA 2010, preuzete kredite dane institucionalnim jedinicama koji su bili osigurani državnim jamstvom, a kod kojih je u tri godine došlo do plaćanja po jamstvima od strane države (tzv. kriterij 3. poziva) ili koji su ugovorom s izvornog dužnika preneseni na državu.

Stanja trezorskih zapisa bez obzira na izvorni rok dospelja iskazana su po nominalnoj vrijednosti, tj. uključujući cjelokupni diskont. Stanja obveznica i kredita uključuju nedospjele vrijednosti glavnice bez uključene stečene kamate.

U dodatku je naveden podatak o ukupno izdanim jamstvima središnje države koja su umanjena za jamstva dana drugim jedinicama središnje države, fondovima socijalne sigurnosti i lokalnoj državi. Izvori podataka identični su kao za kredite.

¹ Obuhvat sektorske klasifikacije naveden je u dijelu "Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama". Središnja država prema novoj sektorskoj klasifikaciji ESA 2010 uz Hrvatsku radioteleviziju i HŽ Infrastrukturu uključuje i javna trgovačka društva Autocestu Rijeka – Zagreb te Hrvatske autoceste (HAC). HAC je uključen u podsektor središnje države od siječnja 2008., a u prethodnoj seriji nalazi se u podsektoru fondova socijalne sigurnosti. Fondovi socijalne sigurnosti prema ESA-i 2010 uključuju Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje i Hrvatski zavod za zapošljavanje. Uz prethodno navedeno, iznimno u ovoj tablici podsektor fondova socijalne sigurnosti u dijelu 2. Inozemni dug sadržava dug Hrvatskih cesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka od (uključujući) prosinca 1998. do prosinca 2010., dok u dijelu 1. Unutarnji dug od (uključujući) prosinca 2002. do prosinca 2010. fondovi socijalne sigurnosti uključuju i dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih voda, Hrvatskog fonda za privatizaciju / Agencije za upravljanje državnom imovinom.

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2010. = 100 ^a				Lančani indeksi				Godišnji mjesečni indeksi			
		Indeksi potrošačkih cijena			Proizvođačke cijene industrije ^b	Indeksi potrošačkih cijena			Proizvođačke cijene industrije ^b	Indeksi potrošačkih cijena			Proizvođačke cijene industrije ^b
		Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra	Usluge	
2000.	prosinac	77,2	79,1	70,0	79,2	100,4	100,4	100,1	100,2	105,5	105,5	105,5	111,2
2001.	prosinac	79,1	80,2	74,7	76,4	100,4	100,4	100,5	99,0	102,4	101,3	106,8	96,9
2002.	prosinac	80,5	81,1	78,2	78,1	100,4	100,6	99,6	99,9	101,8	101,1	104,6	102,3
2003.	prosinac	81,9	82,3	79,9	78,9	100,3	100,2	100,5	100,0	101,7	101,6	102,2	101,0
2004.	prosinac	84,1	84,4	82,8	82,7	100,7	100,9	100,2	99,3	102,7	102,5	103,6	104,8
2005.	prosinac	87,2	87,3	86,2	84,5	100,5	100,5	100,5	99,7	103,6	103,5	104,1	102,7
2006.	prosinac	89,0	89,0	89,0	86,1	100,0	100,0	100,2	100,0	102,0	101,4	104,2	101,9
2007.	prosinac	94,1	94,9	91,5	91,2	101,2	101,2	101,3	100,4	105,8	106,6	103,4	105,9
2008.	prosinac	96,8	97,3	95,3	95,1	99,4	99,1	100,5	98,7	102,9	102,4	104,3	104,3
2009.	prosinac	98,7	98,6	99,0	96,6	99,4	99,3	100,2	100,0	101,9	101,3	103,9	101,6
2010.	prosinac	100,5	100,8	99,3	102,1	100,0	100,1	99,9	101,0	101,8	102,2	100,3	105,7
2011.	prosinac	102,6	103,8	98,3	108,0	99,6	99,6	99,6	99,8	102,1	103,0	98,9	105,8
2012.	prosinac	107,4	109,4	100,2	115,4	99,9	99,9	99,7	100,0	104,7	105,5	102,0	106,9
2013.	prosinac	107,7	109,7	100,7	112,4	99,8	99,8	100,0	100,0	100,3	100,2	100,4	97,4
2014.	siječanj	107,6	109,5	100,9	112,4	99,9	99,8	100,2	100,0	100,1	100,1	100,0	97,8
	veljača	107,3	109,1	100,8	112,6	99,7	99,6	99,9	100,1	99,4	99,3	99,8	97,6
	ožujak	107,8	109,8	100,8	111,8	100,5	100,7	99,9	99,8	99,6	99,6	99,7	96,9
	travanj	108,1	110,2	100,9	111,7	100,3	100,3	100,1	99,9	99,5	99,5	99,7	97,0
	svibanj	108,4	110,4	101,1	111,7	100,2	100,2	100,2	100,0	99,8	99,6	100,4	97,6
	lipanj	108,0	109,8	101,5	111,5	99,7	99,4	100,4	99,8	99,6	99,3	100,6	97,1
	srpanj	107,6	109,2	102,0	111,7	99,6	99,4	100,4	100,3	99,9	99,7	100,7	97,6
	kolovoz	107,5	108,8	102,6	111,0	99,9	99,7	100,6	99,3	99,7	99,1	101,6	96,8
	rujan	108,3	109,8	102,6	111,1	100,7	100,9	100,0	100,1	99,8	99,2	101,7	96,8
	listopad	108,4	110,0	102,6	110,8	100,1	100,2	100,0	99,8	100,4	99,9	101,8	97,9
	studen	108,1	109,6	102,5	109,9	99,7	99,7	99,9	99,2	100,2	99,7	101,8	97,8

^a Od siječnja 2013. Državni zavod za statistiku počeo je objavljivati indekse potrošačkih cijena na novoj bazi (2010. godina, stara baza bila je 2005. godina), stoga su bazni indeksi za razdoblje od siječnja 1998. do prosinca 2012. preračunati na novu bazu (2010. = 100). ^b Na domaćem tržištu

Izvor: DZS

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima • Početkom 2004. godine Državni zavod za statistiku uveo je indeks potrošačkih cijena. Taj je pokazatelj kretanja cijena izrađen u skladu s metodološkim načelima koja su postavili Međunarodna organizacija rada (ILO) i Statistički ured Europske unije (Eurostat). Dana 17. veljače objavljeno je priopćenje o kretanju indeksa potrošačkih cijena u siječnju 2004. te vremenska serija indeksa potrošačkih cijena od siječnja 2001. DZS je naknadno izračunao i vremensku seriju

indeksa potrošačkih cijena od siječnja 1998. do prosinca 2000. godine. U skladu s tim DZS je prestao objavljivati indeks cijena na malo i indeks troškova života, čija metodologija izračuna nije u zadovoljavajućoj mjeri bila usklađena s međunarodno prihvaćenim standardima. Osnovne značajke indeksa potrošačkih cijena prikazane su u Okviru 1. u Biltenu HNB-a broj 91 (2004.). Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena prikazana je u tablici Ekonomski indikatori u Biltenu HNB-a.

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2010. = 100			Lančani indeksi			Godišnji indeksi		
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge
2000.	prosinac	81,5	82,9	74,2	100,4	100,4	100,2	103,3	103,0	105,0
2001.	prosinac	82,5	83,6	77,0	99,8	99,7	100,3	101,2	100,8	103,8
2002.	prosinac	83,5	84,4	78,9	100,0	100,1	99,4	101,2	101,0	102,4
2003.	prosinac	84,5	85,2	81,2	100,2	100,1	101,0	101,2	100,9	103,0
2004.	prosinac	86,5	87,0	83,6	100,1	100,1	100,4	102,3	102,2	102,9
2005.	prosinac	89,1	89,5	86,7	100,1	100,0	100,5	103,0	102,9	103,7
2006.	prosinac	91,1	91,5	88,9	99,8	99,7	100,3	102,3	102,2	102,5
2007.	prosinac	95,6	96,4	91,9	100,8	100,8	100,4	105,0	105,3	103,5
2008.	prosinac	99,6	100,2	96,5	99,4	99,3	100,2	104,2	104,0	105,0
2009.	prosinac	99,9	100,1	98,8	98,8	98,6	100,2	100,2	99,8	102,4
2010.	prosinac	99,9	100,2	98,6	99,1	99,0	99,7	100,1	100,1	99,8
2011.	prosinac	102,8	103,5	99,6	99,5	99,4	100,1	102,9	103,3	101,1
2012.	prosinac	104,9	105,4	102,5	99,4	99,2	100,0	102,0	101,9	102,8
2013.	prosinac	105,5	105,9	103,3	99,1	98,9	100,0	100,6	100,5	100,9
2014.	siječanj	104,9	105,1	103,5	99,4	99,2	100,1	100,3	100,2	100,8
	veljača	104,4	104,6	103,3	99,6	99,5	99,8	99,9	99,8	100,5
	ožujak	105,3	105,7	103,2	100,9	101,1	100,0	100,3	100,3	100,4
	travanj	105,5	106,0	103,2	100,2	100,2	99,9	99,8	99,7	100,0
	svibanj	105,7	106,1	103,5	100,1	100,1	100,3	99,4	99,2	100,1
	lipanj	105,4	105,6	103,8	99,7	99,6	100,4	99,2	98,9	100,2
	srpanj	104,7	104,7	104,4	99,4	99,2	100,6	98,8	98,6	100,0
	kolovoz	104,8	104,5	105,6	100,0	99,8	101,1	99,2	98,6	101,7
	rujan	105,7	105,5	105,7	100,9	101,0	100,1	99,3	98,6	102,0
	listopad	106,1	106,2	105,3	100,4	100,6	99,6	99,5	99,0	101,7
	studen	106,2	106,4	105,1	100,1	100,2	99,8	99,8	99,3	101,7

Izvor: DZS

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena • Temeljni indeksi potrošačkih cijena izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje ukupnog indeksa potrošačkih cijena isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svrstane i cijene električne struje i naftnih derivata). Udio dobara i usluga koji se isključuju iz košarice za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u 2013. godini iznosi 35,23% (od toga se 5,53 postotna boda odnose na poljoprivredne proizvode, a 29,70 postotnih bodova na proizvode čije se cijene administrativno reguliraju). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Tablica J3: Hedonistički indeks cijena nekretnina • Hrvatska narodna banka je 2008. započela metodološki rad na izradi hedonističkog indeksa cijena stambenih nekretnina (HICN)². Korištenjem ulaznih podataka o realiziranim transakcijama i procjenama realiziranih transakcija iz baze Hrvatske burze nekretnina konstruiran je ekonometrijski model za izradu hedonističkog indeksa cijena nekretnina (HICN), koji je metodološki usklađen s odredbama Eurostatova Priručnika o indeksima

cijena stambenih nekretnina (engl. *Handbook on Residential Property Prices Indices*)³. HICN se iskazuje na tromjesečnoj i godišnjoj osnovi počevši od prvog tromjesečja 1997., na razini Republike Hrvatske i dviju regija: Grada Zagreba i Jadrana. Osnovna ideja metodologije koja se koristi pri izračunu indeksa jest da kupci određuju korisnost nekretnine na temelju njezinih obilježja, pa je nužno odrediti cijene tih obilježja (atributa), tzv. implicitne cijene. No, budući da ne postoji tržište pojedinih atributa stambenog prostora, njihove se cijene procjenjuju jednostavnim ekonometrijskim modelima. Nakon procjene cijena pojedinih atributa za svaku je nekretninu moguće odrediti njezinu čistu cijenu, tj. cijenu koja je korigirana za utjecaj pojedinih atributa dane nekretnine, poput lokacije na kojoj se nekretnina nalazi, površine, broja soba i sl. Dinamika čistih cijena izravno se koristi za izračun HICN-a. Prema metodologiji ovakav indeks, za razliku od primjerice indeksa prosječne cijene ili medijana kvadrata stambenog prostora, korigira kretanje cijena za moguću pristranost u podacima uzrokovanu činjenicom što je u nekom razdoblju prodan neuobičajeno velik broj iznadprosječno ili ispodprosječno kvalitetnih nekretnina.

2 Korištena metodologija detaljno je opisana u Kunovac, D. et al. (2008.) *Primjena hedonističke metode za izračunavanje indeksa cijena nekretnina u Hrvatskoj*, Istraživanje I-20, HNB.

3 http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/hicp/methodology/hps/rppi_handbook

Tablica J3: Hedonistički indeks cijena nekretnina

Godina	Tromjesečje	Bazni indeksi, 2010. = 100			Godišnje stope promjene			Stope promjene u odnosu na prethodno tromjesečje		
		Hrvatska	Zagreb	Jadran	Hrvatska	Zagreb	Jadran	Hrvatska	Zagreb	Jadran
2000.		60,4	68,0	38,0	-2,0	-1,5	-4,8			
2001.		61,5	65,4	49,8	1,9	-3,7	31,2			
2002.		64,9	67,9	56,2	5,6	3,7	12,9			
2003.		67,0	70,8	55,9	3,2	4,2	-0,6			
2004.		74,4	78,0	64,0	11,1	10,2	14,6			
2005.		82,8	85,5	74,8	11,2	9,7	16,8			
2006.		97,5	101,7	85,1	17,7	18,9	13,8			
2007.		109,2	112,7	99,1	12,0	10,8	16,5			
2008.		113,0	115,7	105,2	3,5	2,7	6,2			
2009.		108,8	109,5	106,8	-3,8	-5,4	1,5			
2010.		100,0	100,0	100,0	-8,1	-8,7	-6,3			
2011.		96,3	94,9	99,5	-3,7	-5,1	-0,5			
2012.		97,3	97,0	97,9	1,0	2,2	-1,6			
2013.		81,2	82,5	78,4	-16,5	-14,9	-20,0			
2013.	1. tr.	85,7	88,3	79,8	-15,3	-12,3	-21,9	-7,8	-5,2	-13,5
	2. tr.	80,1	81,7	76,6	-19,5	-16,4	-25,9	-6,5	-7,5	-4,0
	3. tr.	79,5	80,4	77,5	-16,8	-16,5	-17,5	-0,8	-1,6	1,2
	4. tr.	79,5	79,5	79,6	-14,4	-14,6	-13,8	0,0	-1,1	2,6
2014.	1. tr.	77,4	81,2	69,2	-9,7	-8,0	-13,2	-2,7	2,1	-13,0
	2. tr.	77,8	79,3	74,6	-2,9	-2,9	-2,6	0,6	-2,3	7,8
	3. tr.	81,5	80,2	84,3	2,5	-0,3	8,7	4,7	1,1	12,9

Tablica J4: Prosječne mjesečne neto plaće

u tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesečni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5
2002.	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0
2003.	prosinac	4.045,0	99,8	105,4	105,9
2004.	prosinac	4.312,0	99,1	106,6	105,9
2005.	prosinac	4.473,0	97,3	103,7	104,9
2006.	prosinac	4.735,0	97,0	105,9	105,2
2007.	prosinac	4.958,0	96,6	104,7	105,2
2008.	prosinac	5.410,0	100,3	109,1	107,0
2009.	prosinac	5.362,0	99,6	99,1	102,6
2010.	prosinac	5.450,0	97,6	101,7	100,6
2011.	prosinac	5.493,0	95,9	100,8	101,8
2012.	prosinac	5.487,0	96,6	99,9	100,7
2013.	prosinac	5.556,0	98,6	101,3	100,7
2014.	siječanj	5.553,0	99,9	100,4	100,4
	veljača	5.427,0	97,7	99,6	100,0
	ožujak	5.502,0	101,4	99,7	99,9
	travanj	5.497,0	99,9	100,3	100,0
	svibanj	5.497,0	100,0	98,5	99,7
	lipanj	5.558,0	101,1	101,3	100,0
	srpanj	5.530,0	99,5	100,5	100,1
	kolovoz	5.516,0	99,7	100,1	100,1
	rujan	5.442,0	98,7	100,3	100,1

Izvor: DZS

Tablica J5: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača
indeksni bodovi, originalni podaci

Godina	Mjesec	Kompozitni indeksi			Indeksi odgovora						
		Indeks pouzdanja potrošača	Indeks očekivanja potrošača	Indeks raspoloženja potrošača	I1	I2	I3	I4	I7	I8	I11
2000.	listopad	-20,9	3,5	-32,2	-26,2	1,2	-22,0	5,7	26,9	-48,3	-63,6
2001.	listopad	-27,0	-11,4	-35,6	-29,6	-10,0	-35,9	-12,7	22,9	-41,3	-62,3
2002.	listopad	-25,2	-8,3	-29,3	-22,6	-5,1	-31,2	-11,5	20,1	-34,1	-64,0
2003.	listopad	-22,2	-4,5	-25,0	-21,5	-2,6	-26,5	-6,4	14,7	-27,1	-65,2
2004.	listopad	-23,9	-7,9	-22,0	-19,1	-4,1	-30,5	-11,6	22,5	-16,5	-57,3
2005.	prosinac	-26,4	-13,7	-25,6	-16,4	-5,9	-34,4	-21,5	27,6	-25,9	-50,6
2006.	prosinac	-18,9	-4,7	-15,4	-10,9	1,1	-22,4	-10,5	16,9	-12,9	-49,4
2007.	prosinac	-24,7	-15,5	-24,5	-16,8	-9,8	-31,8	-21,2	12,8	-25,0	-54,8
2008.	prosinac	-42,0	-33,3	-40,9	-30,7	-25,9	-51,8	-40,6	43,4	-40,3	-57,9
2009.	prosinac	-46,8	-32,7	-47,6	-35,7	-22,6	-64,5	-42,8	63,9	-42,5	-58,0
2010.	prosinac	-42,9	-30,6	-48,7	-40,7	-21,7	-65,9	-39,4	55,7	-39,4	-54,8
2011.	prosinac	-23,6	-8,9	-43,1	-31,6	-5,5	-56,5	-12,3	25,0	-41,2	-51,4
2012.	prosinac	-47,1	-33,5	-52,6	-42,1	-23,1	-71,4	-43,9	59,1	-44,2	-62,3
2013.	prosinac	-40,7	-26,3	-45,9	-34,5	-17,4	-61,9	-35,2	49,9	-41,3	-60,4
2014.	siječanj	-33,8	-20,1	-41,1	-30,5	-13,3	-56,5	-26,9	40,1	-36,3	-54,8
	veljača	-35,1	-21,1	-41,6	-28,4	-10,2	-58,3	-31,9	42,4	-38,2	-55,7
	ožujak	-36,5	-23,9	-45,9	-33,4	-13,7	-60,7	-34,1	40,6	-43,5	-57,7
	travanj	-36,0	-26,0	-47,5	-34,5	-14,5	-66,1	-37,4	39,5	-42,0	-52,6
	svibanj	-38,4	-27,1	-50,2	-38,2	-17,7	-67,9	-36,5	41,3	-44,4	-57,9
	lipanj	-34,7	-23,7	-44,2	-30,8	-13,8	-60,5	-33,5	37,2	-41,3	-54,1
	srpanj	-36,4	-22,9	-46,2	-32,2	-13,1	-60,1	-32,7	39,8	-42,8	-59,8
	kolovoz	-33,8	-22,0	-40,3	-28,3	-12,9	-58,3	-31,2	37,6	-34,2	-53,5
	rujan	-34,8	-22,5	-42,1	-30,1	-13,2	-57,6	-31,8	39,0	-38,6	-55,0
	listopad	-37,6	-25,1	-41,3	-27,3	-14,2	-55,1	-36,0	42,2	-41,7	-57,9
	studen	-37,0	-24,0	-43,9	-31,3	-13,7	-60,4	-34,2	43,6	-40,0	-56,4

Izvori: Ipsos Puls; HNB

Tablica J5: Indeksi pouzdanja, očekivanja i raspoloženja potrošača • Anketa pouzdanja potrošača provodi se od travnja 1999. prema metodologiji Europske komisije pod nazivom Zajednički harmonizirani program europskih anketa pouzdanja. To se anketno istraživanje do travnja 2005. provodilo jednom u tromjesečju (u siječnju, travnju, srpnju i listopadu). Od svibnja 2005. provodi se svakoga mjeseca, uz tehničku i financijsku pomoć Europske komisije.

Upitnik sadržava ukupno 23 pitanja kojima se ispituje percepcija potrošača glede promjena ekonomskih pojava s kojima se oni svakodnevno susreću. Na osnovi odgovora iz Ankete o pouzdanju potrošača utvrđuje se vrijednost indeksa odgovora prema zadanoj metodologiji. Iz vrijednosti indeksa odgovora izračunava se i prati kretanje triju kompozitnih indeksa: indeksa pouzdanja potrošača (IPP), indeksa raspoloženja potrošača (IRP) i indeksa očekivanja potrošača (IOP). Svaki navedeni kompozitni indeks za sebe aritmetička je sredina indeksa odgovora (I), tj. prosjek prethodno kvantificiranih odgovora na pojedina pitanja iz ankete:

$$I_i = \sum_z^k r_i \cdot w_i$$

gdje je: r vrijednost odgovora, w udio ispitanika koji su se opredijelili za pojedini odgovor (ponder), i pitanje iz upitnika, z ponudeni/odabrani odgovor, k broj ponuđenih odgovora na pojedino pitanje. Vrijednosti navedenih indeksa kreću se u rasponu

–100 < I_i < 100. Veće vrijednosti indeksa u odnosu na prethodno razdoblje upućuju na porast očekivanja (optimizma) u pogledu specifičnog područja obuhvaćenog pojedinim pitanjem.

U tablici su prikazane vrijednosti odabranih indeksa odgovora na pitanja:

I1: Kako se tijekom proteklih 12 mjeseci promijenila financijska situacija u vašem kućanstvu?

I2: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti financijska situacija u vašem kućanstvu?

I3: Što mislite, kako se tijekom posljednjih 12 mjeseci promijenila ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

I4: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti ukupna ekonomska situacija u Hrvatskoj?

I7: Što očekujete, kako će se tijekom sljedećih 12 mjeseci promijeniti broj nezaposlenih?

I8: S obzirom na ukupnu ekonomsku situaciju, mislite li da je sada pravo vrijeme za kupnju trajnih dobara za kućanstvo (namještaja, stroja za pranje rublja, televizora i sl.)?

I11: Koliko je vjerojatno da ćete tijekom sljedećih 12 mjeseci uspjati išta uštedjeti?

Komponente kompozitnih indeksa su:

IPP: I2, I4, I7 × (–1), I11

IOP: I2, I4

IRP: I1, I3, I8.

Popis banaka i štedionica

1. prosinca 2014.

Banke koje imaju odobrenje za rad

1. Banka Kovanica d.d., Varaždin
2. Banka splitsko-dalmatinska d.d., Split
3. BKS Bank d.d., Rijeka
4. Croatia banka d.d., Zagreb
5. Erste&Steiermärkische Bank d.d., Rijeka
6. Hrvatska poštanska banka d.d., Zagreb
7. Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
8. Imex banka d.d., Split
9. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
10. Jadranska banka d.d., Šibenik
11. Karlovačka banka d.d., Karlovac
12. KentBank d.d., Zagreb
13. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
14. OTP banka Hrvatska d.d., Zadar
15. Partner banka d.d., Zagreb
16. Podravska banka d.d., Koprivnica
17. Primorska banka d.d., Rijeka
18. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb
19. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
20. Samoborska banka d.d., Samobor
21. Sberbank d.d., Zagreb
22. Slatinska banka d.d., Slatina
23. Société Générale – Splitska banka d.d., Split
24. Štedbanka d.d., Zagreb
25. Vaba d.d. banka Varaždin, Varaždin
26. Veneto banka d.d., Zagreb
27. Zagrebačka banka d.d., Zagreb

Štedne banke koje imaju odobrenje za rad

1. Tesla štedna banka d.d., Zagreb

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. HPB – Stambena štedionica d.d., Zagreb
2. PBZ stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
5. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

Ostale institucije

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb, posluje u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj banci za obnovu i razvitak (NN, br. 138/2006. i 25/2013.)

Predstavništva inozemnih banaka

1. BKS Bank AG, Zagreb
2. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
3. Deutsche Bank AG, Zagreb
4. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Agroobrtička banka d.d., Zagreb	14.6.2000.
2. Alpe Jadran banka d.d., Split	15.5.2002.
3. Centar banka d.d., Zagreb	30.9.2013.
4. Credo banka d.d., Split	16.1.2012.
5. Glumina banka d.d., Zagreb	30.4.1999.
6. Gradska banka d.d., Osijek	3.5.1999.
7. Hrvatska gospodarska banka d.d., Zagreb	19.4.2000.
8. Ilirija banka d.d., Zagreb	6.4.1999.
9. Nava banka d.d., Zagreb	1.12.2014.
10. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	8.9.2000.
11. Županijska banka d.d., Županja	3.5.1999.

Banke i štedionice u likvidaciji

Naziv banke/štedionice	Datum pokretanja likvidacije
1. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	31.5.2000.
2. Križevačka banka d.d., Križevci	3.1.2005.
3. Obrtnička štedna banka d.d., Zagreb	22.12.2010.
4. Primus banka d.d., Zagreb	23.12.2004.
5. Štedionica Dora d.d., Zagreb	1.1.2002.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Hibis štedionica d.d., Zagreb	7.3.2001.
2. Zagrebačka štedionica d.d., Zagreb (sada MEDFIN d.o.o., Zagreb – u stečaju)	22.3.2000.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. prosinca 2014.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta	prof. dr. Boris Vujčić
Članovi Savjeta	Neven Barbaroša
	Bojan Fras
	mr. sc. Michael Faulend
	Relja Martić
	Damir Odak
	mr. sc. Tomislav Presečan
	Vedran Šošić

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	prof. dr. Boris Vujčić
Zamjenik guvernera	Relja Martić
Viceguverner	Vedran Šošić
Viceguverner	Damir Odak
Viceguverner	Neven Barbaroša
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan
Viceguverner	Bojan Fras
Viceguverner	mr. sc. Michael Faulend

Izvršni direktori

Sektor istraživanja	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor statistike	Tomislav Galac
Sektor za centralnobankarske operacije	mr. sc. Irena Kovačec
Sektor bonitetne regulative i supervizije	Željko Jakuš
Sektor za međunarodnu suradnju	mr. sc. Sanja Tomičić
Sektor platnog prometa	Ivan Biluš
Sektor za planiranje, kontroling i računovodstvo	dr. sc. Diana Jakelić
Sektor za informatičke tehnologije	dr. sc. Mario Žgela
Sektor podrške poslovanju	Boris Ninić

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BZ	– blagajnički zapisi
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
dep.	– depoziti
d. n.	– drugdje nespomenuto
DZS	– Državni zavod za statistiku
EK	– Europska komisija
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
engl.	– engleski
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)
fik.	– fiksni
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
HAC	– Hrvatske autoceste
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HPB	– Hrvatska poštanska banka
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)
Ina	– Industrija nafte d.d.
ind.	– industrijski
IPC	– indeks potrošačkih cijena
JTR	– jedinični troškovi rada
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
NDA	– neto domaća aktiva
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)
OP	– obvezna pričuva
PDV	– porez na dodanu vrijednost
potr.	– potrošnja
PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Producer Price Index</i>)
RH	– Republika Hrvatska

SDR	– posebna prava vučenja
SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
tis.	– tisuća
T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutni

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaže se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
Ø	– prosjek
a, b, c, ...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak

ISSN 1334-0042 (online)